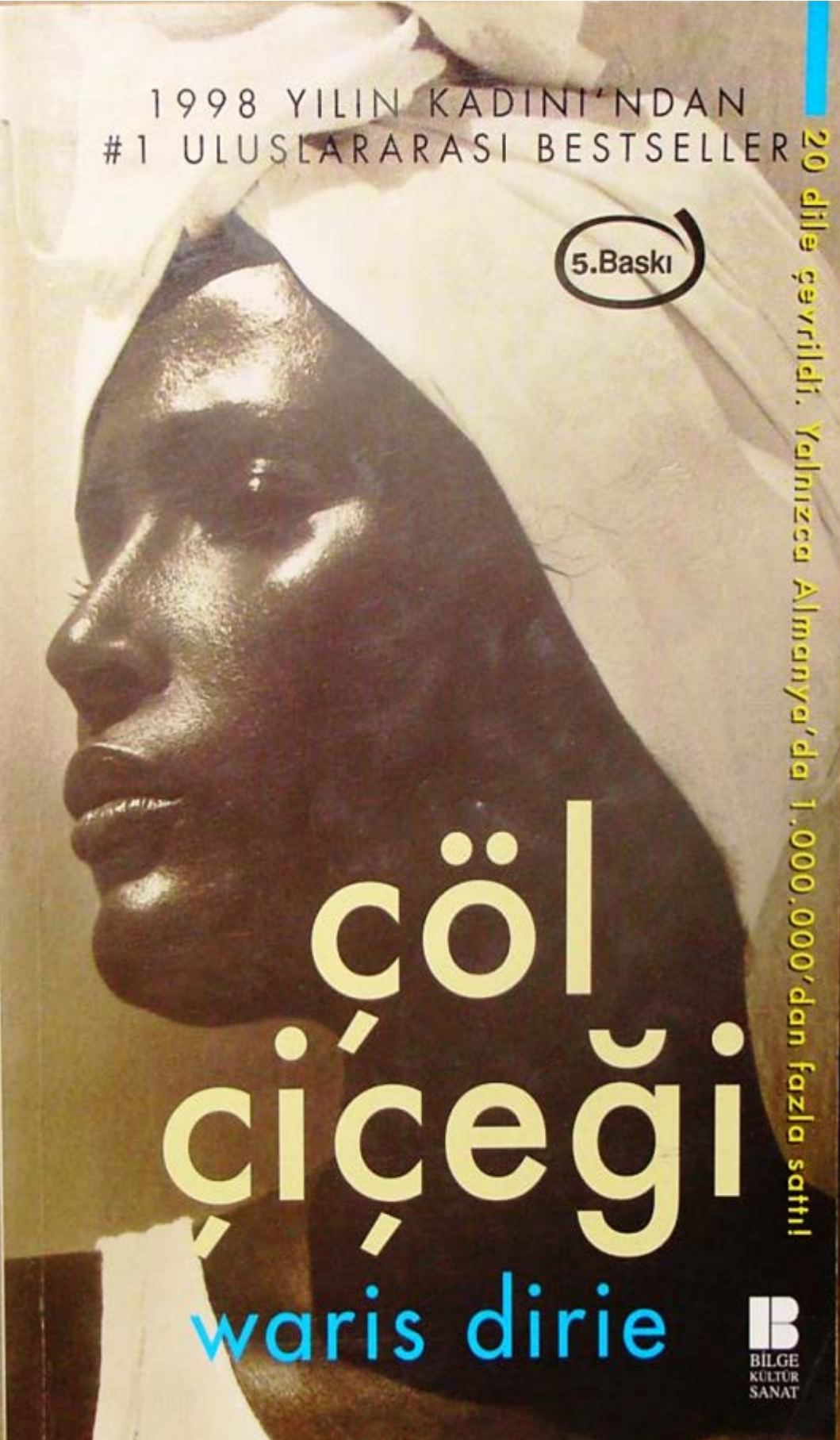
1998 YILIN KADINI'NDAN
#1 ULUSLARARASI BESTSELLER

5.Baskı

20 dile çevrildi. Yalnızca Almanya'da 1.000.000'dan fazla satıldı!

çöl çiçeği

waris dirie

BİLGE KÜLTÜR SANAT

YAYIN NO 27

ÇÖL ÇİÇEĞİ
Waris Dirie

Özgün Adı: Desert Flower
© Waris Dirie, 1998

AKÇALI Telif Hakları Ticaret ve Turizm Ltd. Şti. aracılığıyla;
© Bilge Sanat Yapım Yay. Tant. Kağ. Turz. San. Tic. Ltd. Şti.

1. Basım. Şubat 2002
4. Basım. Haziran 2004

ISBN: 975 - 8509 - 27 - 6

Yayın Yönetmeni : *Gökçen Ezber*
Türkçesi : *H. Gürü Yüksel*
Kapak : *Faruk Otaner*
Dizgi : *Myra Ajans*
Baskı : *Özener Matbaacılık*
Kapak Baskı : *Trichrome Matbaacılık*
Cilt : *Yedigün Mücellithanesi*

BİLGE KÜLTÜR SANAT
Yerebatan Cad. Salkım Sok. No. 20/4 Cağaloğlu / İSTANBUL
Tel: (02I2) 520 72 53 - 513 85 04 Fax: (0212) 511 47 74
bilge@bilgeyayincilik.com

ÇÖL ÇİÇEĞİ

WARIS DIRIE

Türkçesi

H. Gülru Yüksel

BİLGE
KÜLTÜR
SANAT

ANNEM İÇİN

İnsan yaşam yolunda ilerlediğinde, şiddetli fırtınaların içinden geçtiğinde, güneşin tadını çıkardığında ve çevresindeki onlarca hortumun arasında ayakta durmaya çalıştığında, hayatta kalmanın yalnızca kişinin isteğine ve kararlılığına kaldığını anlıyorum. Bu nedenle bu kitabı, omuzları üstünde durduğum ve gücü tükenmek bilmeyen kadına, annem Fattuma Ahmed Aden'e armağan ediyorum.

Akıl almaz bir yoksulluğun içinde, çocuklarına inancın kanıtını gösterdi. On iki çocuğuna da eş düzeyde sevgi verdi (başlı başına inanılmaz bir başarı) ve en bilge insanları bile kıskandıracak bir bilgelik sergiledi.

Verdiği ödünler çoktu, yakınmaları ise çok az. Herkesin içinde yalnızca biz çocukları, sahip olduğu her şeyi, hiç sakınmadan bize sunduğunu biliyorduk. Birden fazla çocuğunu yitirdi ve bunun acısını yaşadı ve geride kalan çocukları için hala yürekli bir biçimde çabalamaya devam ediyor. Alçakgönüllülüğü ile ruhsal ve fiziksel güzelliği dillere destandır.

Anne, seni seviyor, sayıyor ve varlığınla mutlu oluyorum, Yüce Allah'a, seni benim annem yaptığı için şükrediyorum. Oğlumu, senin çocuklarını yetiştirdiğin gibi yetiştirebilmek için dua ediyorum.

Ah, sen bir eteksin giyimine düşkün birinin seçeceği,
Ah, sen pahalı bir kilim gibisin onlarca paranın ödendiği,
Acaba benzerini bulacak mıyım senin?
Yalnızca bir kere gördüğüm sevgilim?
Bir şemsiye açılıyor, demir gibi güçlüsün;
Ah; Nairobi'nin altını gibisin, güzel bir heykel gibi,
Doğmuş güneşsin, ilk ışığısın sabahın,
Acaba benzerini bulacak mıyım senin?
Yalnızca bir kere gördüğüm sevgilim?

Geleneksel Somali şiiri

YAZARIN NOTU

Çöl Çiçeği Waris Dirie'nin gerçek yaşam öyküsüdür ve anlatılan tüm olaylar, Waris'in sözlerine dayanmaktadır. *Çöl Çiçeği*'nde sözü edilen kişiler gerçek olmalarına karşın, özel yaşamlarını korumak adına çoğu kişiyi başka adlarla andık.

1.
KAÇIŞ

Hafif bir sesle uyandım. Gözlerimi açtığımda bir aslanla göz gözeydim. Karşımdaki hayvanı içine alıverecekmiş gibi kocaman açılmış gözlerim ona kilitlenmişti. Doğrulup ayağa kalkmaya çalıştım, ama günlerdir bir şey yememiştim, bu yüzden güçsüz bacaklarım yalpaladı ve bükülüp kaldı. Olduğum yere yığılarak öğle vakti daha da acımasızlaşan Afrika çöl güneşinden korunmakta olduğum ağacın gövdesine yaslandım. Yavaşça başımı geriye dayadım, gözlerimi kapadım ve sert ağaç kabuğunun kafa derime sürtünüşünü hissettim. Aslan o kadar yakınımdaydı ki, sıcak havada onun ağır kokusunu duyabiliyordum.

Allah'a seslendim: "Bu benim sonum, Tanrım lütfen canımı şimdi al."

Çölü geçeceğim uzun yolculuk artık sona ermişti. Ne bir korumam, ne bir silahım vardı. Ne de kaçacak gücüm… En iyi şartlarda bile ağaca tırmanarak aslanı yenemeyeceğini biliyordum, çünkü tüm öteki kedigiller gibi aslanlar da o güçlü pençeleriyle harika birer tırmanıcıydılar. Ben daha yukarıdayken Bom! bir pençe, işim tamamdı. Korku duymaksızın yeniden gözlerimi açtım ve aslana, "Gel beni ye! Ben hazırım!" dedim.

Bu, altın sarısı yelesi ve sinekleri kovmak için bir ileri bir geri sallanan uzun kuyruğu olan güzel bir erkek aslandı. Beş, altı yaşlarında, genç ve sağlıklıydı. Beni göz açıp kapayıncaya dek parçalayacağını biliyordum; o kraldı. Hayatım boyunca o pençelerin, benden yüzlerce kilo daha ağır antilopları, zebraları yere indirdiğini seyretmiştim.

Aslan uzun uzun bana baktı ve sonra yavaşça o bal sarısı gözlerini kırptı. Benim kahverengi gözlerim de onunkilere kilitlenmiş öylece bakıyorlardı. Başını çevirdi. "Durma! Beni şimdi öldür!" Bana tekrar baktı, sonra başını çevirdi. Dudaklarını yaladı ve arka ayakları üstüne çöktü. Sonra doğruldu ve önümde büyük bir zarafetle bir ileri bir geri dolandı. Sonunda, hiç şüphesiz kemiklerimin üzerinde çok az et olduğundan yenmeye değer olmadığıma karar verdi ve dönüp gitti. Sarıya çalan kahverengi kürkü kumların arkasında kaybolunca dek çölde ağır adımlarla ilerledi.

Onun beni öldürmeyeceğini anladığımda rahatlama belirtisi bir iç çekmedim, çünkü korkmamıştım. Ölmeye hazırdım. Fakat anlaşılan o ki, her zaman benim en iyi arkadaşım olan Tanrı'nın başka planları, beni hayatta tutmak için başka nedenleri vardı. "Bu ne anlama geliyor? Elimden tut, bana yol göster," dedim ve son bir gayretle ayağa kalktım.

Bu karabasana benzeyen yolculuğumun nedeni babamdan kaçışımdı. O sıralar on üç yaşlarındaydım ve Somali çölünde göçebe bir kabile olan ailemle birlikte yaşıyordum. Babam beni yaşlı bir adamla evlendireceğini söyledi. Hızlı hareket etmem gerektiğini, aksi takdirde yeni kocamın her an gelip beni alabileceğini biliyordum ve anneme kaçmak istediğimi söyledim. Planım annemin Somali'nin başkenti Mogadişu'da yaşayan kız kardeşini, teyzemi bulmaktı. Elbette daha önce Mogadişu'ya -yahut da başka herhangi bir kente- gitmemiştim. Daha önce teyzemle de hiç karşılaşmamıştım. Fakat bir çocuk iyimserliğiyle, işlerin bir şekilde mucize eseri yoluna gireceğini sanıyordum.

Babam ve ailenin öteki bireyleri uyurlarken, annem beni uyandırdı ve "Şimdi git," dedi. Bir şeyleri kapıp almak için etrafıma bakındım, ama hiçbir şey yoktu; ne bir şişe su, ne bir parça yiyecek. Böylece, yalınayak, yalnız- bir eşarp, kara çöl gecesine doğru kaçtım.

Mogadişu'ya hangi yönden gidildiğini bilmiyor, öylece koşuyordum. Önceleri yavaş hareket ediyordum, çünkü

göremiyordum; sendeleye sendeleye bitki köklerine takıla tökezleye ilerliyordum. Sonunda, oturmaya karar verdim, çünkü Afrika'nın her yerinde yılanlar vardı ve ben yılanlardan korkuyordum. Üzerine bastığım her kökü tıslayan bir kobra sanıyordum. Daha güneş doğmadan -pırrr- tıpkı bir antilop gibi çok uzaklara varmıştım. Saatlerce koştum, koştum, koştum...

Öğlen olduğunda kızıl kumların ortasında, düşüncelerimin derinliğindeydim. Nereye gidiyorum böyle? diye düşündüm. Hangi yöne gitmekte olduğumu bile bilmiyordum. Manzara sonsuzluğa uzanıyor, kumlar sadece tek tük bir akasya ya da kaktüsle bölünüyordu. Millerce uzağı görebiliyordum. Aç, susuz ve yorgundum, yavaşlayarak yürümeye başladım. Yorgun ve şaşkın bir halde gezinirken yeni hayatımın beni nereye götüreceğini düşünüyordum. Daha sonra ne olacaktı?

Bu sorulan zihnimden geçirirken bir ses duyar gibi oldum. "W-A-R-I-S....W-A-R-I-S..." Babam bana sesleniyordu! Etrafta hızla dönerek ona bakındım, ama kimseyi göremedim. Belki bana öyle geliyor, diye düşündüm. "W-A-R-I-S ...,W-A-R-I-S" diyen ses etrafımda yankılandı. Seste yalvaran bir ses tonu vardı, ama ben korkuyordum. Beni yakalayacak olursa, geri götürüp o adamla evlendireceği kesindi ve üstelik belki de beni dövecekti. Bir ses duyuyordum; o babamdı ve gitgide yaklaşıyordu. Şimdi gerçekten var gücümle koşuyordum. Saatlerce önde olmama rağmen, babam bana yetişmişti. Sonradan fark ettim ki, beni kumda bıraktığım izleri takip ederek bulmuştu.

Oysa bana yetişemeyecek kadar yaşlıydı -ya da ben öyle düşünüyordum- çünkü ben genç ve hızlıydım. Çocuk aklımca o yaşlı bir adamdı. Şimdi o günü gülerek hatırlıyorum da, o zamanlar babam sadece otuz yaşlarındaydı. Biz hepimiz inanılmaz derecede zindeydik, çünkü her yere koşarak gidiyorduk; ne arabamız, ne de toplu taşıma türünden araçlarımız vardı. Ve ben de av kovalamakta, su peşinde koşmakta, hava kararmadan güvenli bir şekilde eve varmak için çökmekte olan karanlıkla yarışmakta her zaman hızlıydım.

Bir süre sonra artık babamın seslenişini duymaz olunca yavaşlayıp hızlı yürümeye başladım. İlerlemeyi sürdürürsem, babamın yorulup eve döneceğini düşündüm. Ansızın geri dönüp ufka baktım ve arkamdaki tepede onun gelmekte olduğunu gördüm. O da beni görmüştü. Korkarak daha hızlı koştum. Ve daha hızlı. Âdeta kum dalgalarında sörf yapıyorduk. Ben uçarcasına bir tepeye çıkıyordum, o da benim bir arkamdaki tepeden aşağı iniyordu. Sonunda bir süredir onu göremediğimi fark edinceye dek böyle saatlerce yol aldık. Artık bana seslenmiyordu.

Kalbim hızla çarpıyordu. Durdum. Bir çalının arkasına saklanarak etrafı kolaçan ettim. Hiçbir şey yoktu. Dikkatle dinledim. Hiçbir ses yoktu. Karşıma çıkan düz bir kayalıkta dinlenmek için durdum. Fakat bir gece önceki hatamdan ders almıştım ve tekrar koşmaya başladığımda zeminin sert olduğu kayalık boyunca ilerledim, sonra babam izlerimi takip edemesin diye yönümü değiştirdim.

Artık güneş batıyordu ve babamın eve gitmek için geri dönmüş olacağını düşündüm. Yine de hava kararmadan asla dönmezdi. Karanlığın içinden ailemizin gece seslerini dinleyerek ve çocukların çığlık seslerine, kahkahalarına, hayvan sürüsünün böğürmelerine ve melemelerine yönünü çevirerek ve koşarak geri dönmek zorunda kalacaktı. Rüzgâr, sesleri çölde çok uzak mesafelere taşır, böylece gece kaybolduğumuzda bu sesler bize bir deniz feneri gibi yol gösterir.

Kayalıklar boyunca yürüdükten sonra yönümü değiştirdim. Mogadişu'ya beni götürecek doğru yönü bilmediğimden, hangi yönü seçtiğim fark etmiyordu. Güneş batıncaya, etraf kararıncaya kadar koşmaya devam ettim. Gece öylesine karanlıktı ki, çevremi göremiyordum. Ayrıca açlıktan ölmek üzereydim ve tek düşünebildiğim yiyecekti. Ayaklarım kanıyordu. Dinlenmek için bir ağacın altına oturdum ve uyuya kaldım.

Sabah, yüzümü yakan güneşle uyandım. Gözlerimi açtım ve başımı kaldırıp dalları gökyüzüne uzanan güzel bir okaliptüs ağacının yapraklarına baktım. Yavaş yavaş içinde bulunduğum durumun gerçeği aklıma geldi. *Tanrım, yapayalnızım. Ne yapacağım?*

Ayağa kalkıp koşmaya devam ettim. Günlerce bu şekilde koşmayı başardım. Kaç gün koştuğumdan emin değilim. Tek bildiğim, zamanımın olmadığıydı. Sadece açlık, susuzluk, korku ve acı vardı. Hava, etrafı göremeyeceğim kadar karardığında durup dinleniyordum. Öğlen, güneşin en kızgın olduğu zaman, bir ağacın altına oturup uyuyordum.

İşte bu uyuyakaldığım anlardan birinde o aslan beni uyandırdı. O an için artık özgürlüğümü umursamıyordum; sadece eve, anneme dönmek istedim. Yiyecek ya da içecekten çok, annemi istiyordum. Bizim için bir ya da iki gün yiyeceksiz ve susuz kalmak olağan olsa da, daha fazla böyle hayatta kalamayacağımı biliyordum. O denli güçsüzdüm ki, güçlükle hareket edebiliyordum ve ayaklarım öylesine yarılmış, öylesine acıyordu ki, her adım adımım gerçek bir ıstıraba dönüşüyordu. Aslan önümde oturmuş açlık içinde dudaklarını yaladığı sırada, ben pes etmiştim. Çabucak beni öldürecek oluşunu ıstırabımdan kurtulma olarak görüyordum.

Ama aslan derimden fırlayan kemiklere, çökük yanaklarıma ve şiş gözlerime bakıp çekip gitmişti. Böyle zavallı bir yaratığa acımış mıydı? Yoksa bu, aperatif olarak yemeye bile değmeyeceğimi düşünerek verilen pragmatik bir karar mıydı sadece? Bilmiyorum. Ya da belki Tanrı benim lehime karar vermişti. Fakat Tanrı'nın, canımı başka bir şekilde; açlıktan ölmek gibi daha acımasız bir biçimde ölmem için bağışlayacak kadar merhametsiz olamayacağına karar kıldım. Benim için başka planları vardı. Bu yüzden bana yol göstermesi için ona yakardım: "Elimden tut, bana yol göster." Ayakta durabilmek için ağaca tutunarak kalktım ve yardım diledim.

Tekrar yürümeye başladım. Birkaç dakika içinde her yerde develerin olduğu bir otlağa ulaştım. En taze sütü taşıyan hayvanı gözüme kestirip ona doğru koştum. Tıpkı bir bebek gibi sütünü emerek beslendim. Çoban beni fark ederek, "Çekil oradan, seni küçük fahişe!" diye bağırdı. Şaklayan kırbacını duydum. Ancak çaresizdim ve ağzımı doldura doldura çekerek emmeyi sürdürdüm.

Çoban yüksek sesle küfredip bağırarak bana doğru koşuyordu. Beni korkutup kaçıramazsa, yanıma vardığında çok geç olacağını biliyordu. Sütün hepsi bitmiş olacaktı. Ama yeterince içmiştim, bu yüzden de kaçmaya başladım. Çoban beni kovaladı ve elinden kaçıp kurtulmadan önce birkaç kez elindekiyle beni kırbaçlamayı başardı. Ama ben ondan hızlıydım ve onu arkamda, kumların ortasında, öğlen güneşinin altında küfrederken bırakıp kaçtım.

Artık yakıtımı almış; kuvvet kazanmıştım. Böylece bir kasabaya varıncaya dek koştum, koştum. Daha önce hiç buna benzer bir yerde bulunmamıştım. Binalar ve çakıl döşeli sokakları vardı. Buradan yürünmesi gerektiğini sanarak sokağın tam ortasında ilerledim. Kasabada aptal aptal bakınarak dolaşırken başımı fırıldak gibi bir oraya bir buraya döndürüyordum. Bir kadın yanımdan geçti, tepeden tırnağa beni şöyle bir süzdü. Sonra, "Sen çok aptalsın. Nerede olduğunu sanıyorsun?" diye bağırdı. Sokaktan geçen başka kasabalılara seslendi; "Tanrım! Şunun ayaklarına bakın!" Yarılmış ve sızan kanlarla kabuk bağlamış ayaklarımı işaret etti. "Ah! Tanrım! Aptal taşralı bir kız olmalı." Bilmişti. Bu kadın bana "Küçük kız, hayatta kalmak istiyorsan yoldan çekil!" diye bağırdı. Bana yol kenarını işaret etti. Sonra güldü.

Herkesin bunu işittiğini biliyordum ve çok utanmıştım. Bense sadece başımı öne eğdim, ama yolun ortasında yürümeyi sürdürdüm, çünkü onun neden bahsettiğini anlamamıştım. Çok geçmeden karşıdan bir kamyon geldi. BİPP! BIPP! Yoldan kaçmak zorundaydım. Arkamdan gelen trafiği görmek için döndüm ve arabalar, kamyonlar bana doğru

gelirken ben elimi uzattım. Otostop çektiğimi söyleyemem, çünkü otostopun ne olduğunu bilmiyordum bile. Sadece yolda durmuş elimi uzatıp birilerini yardım için durdurmaya çalışıyordum. Geçen araba neredeyse elimi koparacaktı. Bu yüzden elimi geri çektim. Elimi tekrar uzattım, ama bu kez yolun biraz kenarına geçerek yürümeyi sürdürdüm.

Arabaların da yanımdan geçen insanların yüzüne bakıyor, birilerinin durup yardım etmesi için içimden dua ediyordum.

Sonunda bir kamyon durdu. Sonra olanlardan gurur duymuyorum, ama oldu, bu yüzden gerçeği anlatmaktan başka ne yapabilirim? Bugün ise ne zaman o kamyonun duruşunu hatırlasam, içgüdülerime güvenip binmemiş olmayı diliyorum.

Kamyon inşaatlar için taş çekiyordu. Taşlar beysbol topu büyüklüğündeydi ve kenarları keskindi. Önde iki adam vardı; şoför kapıyı açarak Somali'ce, "Bin canım," dedi. Kendimi çaresiz ve ürkmüş hissediyordum.

"Mogadişu'ya gidiyorum," diye açıkladım.

"Seni her istediğin yere götürürüm," dedi şoför sırıtarak. Güldüğünde kahve ve tütün rengine dönmüş dişleri göründü. Ama ben dişlerin rengini değiştirenin tütün olmadığını biliyordum. Çünkü bir keresinde babamı tütün çiğnerken görmüştüm. Bu, Afrika'da erkeklerin çiğnediği kokaine benzer uyuşturucu bir bitki olan *khat* idi. Kadınların buna dokunması bile yasaktı. Erkekleri çıldırtıyor, tahrik ediyor, saldırganlaştırıyordu. Bugüne dek pek çok kişinin yaşamını mahvetmişti.

Başımın dertte olduğunu biliyordum, ama başka ne yapacağımı bilemediğimden başımı salladım. Şoför arkaya tırmanmamı söyledi. O iki adamdan uzak olma fikri beni biraz rahatlattı. Kamyonun kasasına tırmanıp, kaya yığınlarının arasında rahat bir yer bulmaya çalışarak bir köşeye oturdum. Artık hava karanlık ve çöl de serindi; kamyon hareket etmeye başladığında üşüdüm ve rüzgârdan korunmak için yere uzandım.

Daha sonra hatırladığım, önde şoförle olan adamın benim yanımda taşların üzerine diz çökmüş oluşuydu. Çok çirkindi; saçları dökülmüş, kelleşmişti. Ama bu gerçeği, bırakmış olduğu bir bıyıkla örtmeye çalışmıştı. Dişleri çentik çentik olmuş, bazıları da dökülmüştü; kalanlar ise iğrenç bir kahverengi *khat* tabakasıyla kaplanmıştı, ama yine de bana sırıtarak onları gururla sergiliyordu. Ömrüm boyunca, bana şehvetle bakan o yüzü asla unutmayacağım.

Pantolonunu indirdiğinde gördüğüm kadarıyla adam oldukça şişmandı. Bacaklarımı yakalamış ayırmaya çalışırken penisi bana değiyordu.

"Ah, lütfen, lütfen, yapma!" diye yalvardım. Sıska bacaklarımı birbirine dolayıp tam anlamıyla kilitlendim. Beni sıkıca yakalayıp bacaklarımı ayırmaya uğraştı. Sonra, bu denemesinde başarılı olamayınca elini önce geri çekti, sonra da yüzüme bir şamar attı. Öyle bir çığlık attım ki, gecenin içinde hızla yol alırken çığlığım havada uzaklara ulaştı.

"AÇ ŞU LANET BACAKLARINI!" O tüm ağırlığıyla üstümde, sırtımı kesen sert taşlar altımda boğuşuyorduk. Elini bir kez daha kaldırdı ve bu kez daha sert bir tokat attı. Bu ikinci tokat başka bir taktik düşünmem gerektiğini; onun mücadele edemeyeceğim kadar güçlü olduğunu anlatmıştı bana. Açıkçası, adam ne yapacağını biliyordu. Benim aksime o, pek çok kadına tecavüz ettiğinden tecrübeliydi. Benim ise onlardan biri olmama ramak kalmıştı. Onu öldürmeyi çok, hem de çok istiyordum, ama hiç silahım yoktu.

Bu yüzden onu istiyormuş gibi yaptım. Ona tatlı tatlı, "Tamam, tamam. Ama önce izin ver işeyeyim," dedim. Adamın şimdi daha da çok heyecanlandığını görebiliyordum -Hey! Bu kız onu istemişti!- ve beni bıraktı. Kamyonun öteki köşesine gittim ve karanlıkta çömelip işimi görüyormuş gibi yaptım. Bu bana bir sonraki adımda ne yapacağımı düşünme zamanı verdi. Küçük oyunum bittiğinde planımı yapmıştım. Elime bulabildiğim en büyük taşı aldım ve geri dönüp yanına uzandım.

O üstüme çıktı ve ben elimdeki taşı sıkı sıkıya kavradım. Var gücümle tam kafasının ortasına vurdum. Bir kez vurduğumda onun sersemlediğini gördüm. İkinci kez vurduğumda yere düştü. Bir savaşçı gibi ansızın inanılmaz bir güç kazanmıştım. Böyle bir güce sahip olduğumu bilmiyordum, ama birileri size saldırmaya, sizi öldürmeye çalıştığında güçlenivеriyorsunuz. O orada öylece yatarken birkaç kez daha vurdum ve kulaklarından kan geldiğini gördüm.

Kamyonu süren arkadaşı olduğu yerden tüm olanları görmüştü. Bağırmaya başladı; "Lanet olası! Orada neler oluyor?" dedi ve kamyonu çekip durabileceği bir yer aradı. Beni yakalarsa işimin biteceğini biliyordum. Kamyon yavaşladığında, arkaya doğru emekleyerek ilerlettim ve kayaların üzerinde dikilerek bir kedi gibi yere atladım. Sonra da özgürlüğe koştum.

Kamyon şoförü yaşlı bir adamdı. Şoför koltuğundan aşağıya atlayıp çatlak bir sesle "Arkadaşımı öldürdün! Geri gel! Onu öldürdün!" diye haykırdı. Kısa bir süre bodur çalıların arasında beni kovaladı, sonra vazgeçti. Ya da ben öyle sandım.

Şoför geri döndü, kamyona bindi, motoru çalıştırdı ve çölde beni kovalamaya başladı. Farlar etrafımı aydınlattı. Arkamdan gelen kamyonun gürlemesini duydum. Olabildiğince hızlı koşuyordum, ama elbette ki, kamyon bana çok daha hızlı yaklaşıyordu. Zikzaklar çizerek tekrar karanlığa daldım. Beni gözden kaybedince vazgeçti ve yoluna geri döndü.

Tıpkı bir av hayvanı gibi koştum; çölü geçtim, sonra ormanı aştım, sonra yine çölü. Nerede olduğum hakkında en ufak bir fikrim yoktu. Güneş doğdu ve ben koşmaya devam ettim. Sonunda bir başka yola çıktım. Neler olabileceğini düşünerek deliler gibi korkmama rağmen, yine de otostop çekmeye karar verdim, çünkü kamyon şoföründen ve arkadaşından mümkün olduğunca uzaklaşmam gerektiğini biliyordum. Ona taşla vurduktan sonra bana saldıran adama ne oldu bilmiyorum, ama o iki adam, karşılaşmak istediğim son kişilerdi.

Sabah güneşinin altında yolun kenarında durmuş beklediğim sırada, görünüşüm hiç de hoş olmasa gerekti. Giymekte olduğum eşarp artık kirli bir paçavraydı. Günlerdir kumlarda koşmakta olduğumdan, cildim ve saçlarım toz kaplıydı, kollarım ve bacaklarım rüzgârda kırılıverecek ince birer dal gibi görünüyordu ve ayaklarım cüzamlılar gibi yaralarla doluydu. Elimi kaldırıp Mercedes marka bir arabaya işaret ettim. Oldukça zarif giyimli bir adam aracı yolun kenarına çekti. Sürünerek deri koltuğa oturdum, içinde bulunduğum lüksten ağzım açık kalakalmıştım. "Nereye gidiyorsun?" diye sordu adam.

"Şuraya," dedim, tam karşıyı; Mercedes'in gitmekte olduğu yönü işaret ederek. Adam inci gibi beyaz dişlerini göstererek güldü.

2.
HAYVANLARLA BÜYÜMEK

Evden kaçmadan önce hayatım, doğa, aile ve bizi hayatta tutan hayvanlarla aramızdaki bağ üzerine kuruluydu. Dünyadaki bütün çocuklarla paylaştığım ortak bir özellik olan hayvan sevgisi, o ilk çocukluk günlerime dek uzanır. Gerçekte, çocukluğuma dair hatırladığım ilk şey evcil hayvanım domuz Billy'dir. Billy benim özel hazinem ve her şeyimdi. Belki en çok onu sevmemin nedeni, tıpkı benim gibi bir bebek olmasıydı. Ona gizlice bulabildiğim her yiyeceği verdim, ta ki o sürünün en tombul ve en mutlu küçük domuzcuğu oluncaya dek. Annem sürekli "Neden diğerleri bir deri bir kemikken bu domuz bu kadar şişman?" diye sorardı. Ona büyük bir özenle baktım, tımar ettim, besledim, onunla saatlerce konuştum.

Benim Billy ile olan ilişkim Somali'deki yaşamımızın bir simgesiydi. Ailemin kaderi her gün güttüğümüz sürünün kaderiyle birbirine sıkı sıkıya bağlıydı. Hayvanlara bağımlı oluşumuz onlara olan saygımızı yansıtıyordu. Bu duygular, yaptığımız her şeyde vardı. Ailemdeki her çocuk hayvan güderdi. Bu görevde yardımcı olmaya, yürümeyi öğrenir öğrenmez başlardık. Biz hayvanlarla büyüdük, onlar iyileşince iyileştik, hastalanınca hastalandık, öldüklerinde öldük. Sığır, koyun ve domuz beslerdik. Ben küçük Billy'mi çok sevsem de, kuşkusuz sahip olduğumuz hayvanlar içinde en önemlileri develerimizdi. Somali'de deve efsanevidir; dünyadaki başka hiçbir ülke Somali kadar develeriyle övünmez; Somali'de insandan çok deve vardır Ülkemde köklü bir sözlü şiir geleneği bulunur ve bu şiirlerin çoğu, deveye ilişkin dersleri nesilden nesile aktarmaya, onların kültürümüz için vazgeçilmez

değerini anlatmaya adanmış şiirlerdir. Annemin bize, sözleri hatırladığım kadarıyla, "Devem kötü bir adama kaçtı, adam onu ya öldürür ya benden çalar. Şimdi yalvarıyorum, dua ediyorum, lütfen devemi geri getir," olan bir şarkı söylediğini hatırlıyorum. Bebekliğimden beri bu hayvanların çok önemli olduğunu biliyordum, çünkü onlar bizim toplumumuz için kesinlikle altın değerindeydiler. Onlarsız çölde yaşayamazsınız.

Bir erkeğin hayatı bile develerle ölçülür; öldürülen adamın değeri yüz devedir. Katilin kabilesi, öldürülenin geride kalan ailesine yüz deve ödemek zorundadır, aksi halde ölen adamın kabilesi ceza olarak katile saldırır. Başlık parası deve ile ödenir. Ancak günlük hayatta da, develer bizi hayatta tutarlar. Evcil hayvanlardan hiçbiri çöl hayatına onun kadar uygun değildir. Bir deve, haftada bir kere su ister, ama susuz bir aya kadar yaşar. Bunun yanı sıra dişi deve bizi beslemek, susuzluğumuzu gidermek için bize süt verir. Develer en yüksek sıcaklıklarda bile sıvıyı tutarlar ve hayatta kalmayı başarırlar. Kıraç bölgemizde bulunan bodur çalıları, otları, çimenleri, öteki çiftlik hayvanlarına bırakırlar.

Biz onları çölü geçmek, eşyalarımızı taşıtmak ve borçlarımızı ödemek için beslerdik, öteki ülkelerde, aracınıza atlayıp gidebilirsiniz, ama bizim, yürümek dışında tek ulaşım aracımız develerimizdi.

Bu hayvanın karakteri atınkine çok benzer. Deve, sahibiyle yakın bir ilişki kurabilir ve başkası için yapamayacağı şeyleri onun için yapabilir. Erkekler genç develere atlayıp -bu oldukça tehlikelidir- onları binilmeye ve kervanbaşını izlemeye eğitirler. Katı olmak çok önemlidir, çünkü aksi takdirde sürücülerin zayıf olduğunu hissedecek olurlarsa, onu sırtından atabilir ya da çifteleyebilirler.

Çoğu Somalili gibi biz de çobanların pastoral yaşam tarzını sürüyorduk. Daima hayatta kalma mücadelesi versek de, büyük deve, sığır, koyun ve domuz sürülerimiz bizi ülke standartlarına göre zengin kılıyordu. Geleneklere göre, erkek

kardeşlerim genellikle büyükbaş hayvanları; deve ve sığırları, kızlar da daha küçüklerini güderdi.

Göçebe olduğumuzdan sürekli dolaşır, asla aynı yerde üç dört haftadan fazla kalmazdık. Bu daimi yer değişikliği hayvanlarımıza bakmak gereksiniminden kaynaklanıyordu. Onları hayatta tutmak için yiyecek ve su arıyorduk ve kuru Somali ikliminde bu ihtiyaçtan karşılamak hiç de kolay değildi.

Evimiz otlardan örülmüş bir kulübeydi ve portatif olduğundan çadırla aynı işi görüyordu. Tahta sırıklardan bir çerçeve yapardık, sonra annem otlardan hasır dokur, biz de onu yaklaşık iki metre çapında bir çatı oluşturmak için dalların etrafına çevrelerdik. Ayrılma vakti geldiğinde kulübeyi söker, sırıkları ve hasırı sahip olduğumuz öteki üç beş parça eşyayla birlikte develerimizin sırtına koyardık. Onlar inanılmaz derecede güçlü hayvanlardır. Bebekler ve küçük çocuklar develerin üstünde giderken ötekilerimiz bir sonraki evimize doğru hayvanları güderek onların yanında ilerlerdik. Sulak ve yeşil otlaklı bir yer bulduğumuzda kampımızı yeniden kurardık.

Kulübe, bebeklere barınak, öğlen güneşinden korunak ve taze sütü depolama yeri sağlardı. Geceleri, kabilenin öteki üyeleri bir hasırın üstünde birbirlerine sokulup sarılmış olan çocuklarla birlikte dışarıda yıldızların altında uyurduk.

Güneş battıktan sonra çöl soğuk olurdu. Her çocuk için bir battaniyemiz yoktu ve yiyeceğimizin de az olması nedeniyle, ısınmak için bedenlerimizin ısısını kullanırdık. Babam, ailenin koruyucusu, muhafız olarak bir kenarda uyurdu.

Sabah güneşle birlikte uyanırdık. İlk işimiz sürüyü tuttuğumuz ağıla gidip onları sağmak olurdu. Nereye gidersek gidelim, gece sürüden kaçmalarına engel olmak için fidan keserek hayvanlara ağıl yapardık. Bebek hayvanlar tüm sütü içmesinler diye annelerinden ayrı bir ağılda tutulurdu. Benim ödevlerimden biri de inekleri sağıp, yağ için taze süt almaktı, ama buzağılar için yeteri kadarını da bırakmak

durumundaydım. Sağma işleminden sonra buzağıları içeri alıp emmelerine izin verirdik.

Sonra, içindeki C vitamininden dolayı öteki hayvanların sütünden daha besleyici olan deve sütüyle kahvaltımızı ederdik. Bölgemiz, tahıl yetiştirmeye yetecek suyu olmayan kurak bir bölgeydi. Bu yüzden de sebze ya da ekmeğimiz yoktu. Bazen bitkilerin izini sürmek için iri Afrika yaban domuzunu takip ederdik. Bu hayvanlar yenebilir kökleri koklar, toynaklarıyla kazıp çıkararak uzun burunlarını uzatıp kendilerine ziyafet çekerler. Ailem bu köklerden bir kısmını eve getirerek onların cömert ikramlarını paylaşırdı.

Hayvanları eti için kesmeyi savurganlık olarak görür, sadece acil durumlarda ya da düğün gibi özel olaylarda buna başvururduk. Bizim için hayvanlar, öldürüp yiyemeyeceğimiz kadar değerliydi; biz onları sütleri ve ihtiyacımız olanları alabilmek için besliyorduk. Günlük gıda olarak sabah kahvaltısında ve yine akşam yemeğinde deve sütümüz vardı. Bazen herkese yetecek kadar olmazdı, bu yüzden önce küçük çocukları, sonra daha büyükleri beslerdik. Annem herkes yiyinceye dek tek yudum almazdı. Aslında, onu yerken gördüğümü bile hatırlamıyorum. Ama eğer akşam yemekte hiçbir şeyimiz olmazsa, bu önemli bir sorun ve panik yapılacak bir durum olarak algılanmazdı. Ağlamaya, sızlanmaya gerek yoktu. Küçük bebekler ağlayabilirdi, ama daha büyük olanlar kuralları bilir ve hemen uyurlardı. Neşemizi korumaya, sakin ve sessiz kalmaya çalışır ve yarın, Tanrı'nın isteğiyle, bir çıkış yolu bulacağımızı umardık. İnşallah sözcüğü bizim felsefemiz haline gelmişti. Biz, yaşamlarımızın doğanın güçlerine bağlı olduğunu ve bu güçleri bizim değil, Tanrı nın kontrol ettiğini bilirdik.

Bizim için en büyük ikram -dünyanın başka yerlerindeki insanlar için bu belki de bir tatil ziyafetidir- babamın eve bir torba pirinçle dönmesiydi. Sonra, annemin ördüğü sepette inek sütünü çalkalayarak yaptığımız tereyağını kullanırdık. Arada sırada Somali'nin sulak bölgelerinde yetişen mısıra karşılık bir

domuzumuzu satar, mısırı öğütür, ya lapa yapar ya da ateşte patlatırdık. Çevrede başka aileler olduğundaysa sahip olduklarımızı paylaşırdık. Eğer birimizin biraz yiyeceği varsa - hurma veya bitki kökü- ya da eti için bir hayvan öldürülmüşse, onu pişirir paylaşırdık. Çoğu zaman ayrı ayrı yaşasak da, bir veya iki aile birlikte seyahat ettiğimiz ve büyük bir toplumun parçası olduğumuz için sahip olduklarımızı bölüşürdük. Pratik açıdan bakıldığında ise, buzdolabı olmadığından et ve öteki taze yiyeceklerin hemen tüketilmesi gerekiyordu.

Her sabah kahvaltıdan sonra, hayvanlar ağıllarından çıkarılırdı. Altı yaşına geldiğimde, altmış yetmiş kadar koyun ve domuz sürüsünü çölde otlamaya götürmekten sorumluydum. Elime uzun sopamı alıp küçük şarkılarla sürüyü tek başıma güderdim. Sürüden birisi ayrılırsa, onu sürüye katmak için o değneği kullanırdım. Gitmeye gönüllü olurlardı, çünkü ağıldan dışarı çıkmanın yemek vaktinin gelmesi demek olduğunu biliyorlardı. Çok erken yola koyulmak, taze su ve bol otun olduğu en iyi otlağı bulmak için önemliydi. Her gün öteki çobanlara galip gelmek için çarçabuk su arardım; aksi takdirde onların hayvanları, var olan azıcık suyu da tüketirdi. Bu olmasa da, güneş kızgınlaştıkça kuruyan toprak, suyun hepsini emerdi. Hayvanların olabildiğince su içtiklerinden emin olurdum, çünkü başka bir su kaynağı bulmamız bir haftayı bulabilirdi. Belki de iki yahut da üç, kim bilir? Bazen kuraklık zamanlarında en acı şey, tüm hayvanların ölüşünü izlemek olurdu. Her gün su arayarak daha uzaklara giderdik; sürü yol kat etmeye çalışırdı, fakat sonunda kımıldayamayacak duruma gelirlerdi. Onlar bu duruma geldiklerinde siz dünyanın en büyük çaresizliğini yaşarsınız, çünkü bunun son olduğunu, yapabileceğiniz hiçbir şey olmadığını bilirsiniz.

Somali'de otlaklar kimsenin malı değildir, dolayısıyla kurnaz olup domuzlarım ve koyunlarım için bitkilerle dolu alanları keşfetmek bana düşüyordu. Hayatta kalma içgüdüm yağmurun izlerini bulmak için bilenmişti. Gökyüzünde bulutları incelerdim, öteki duyularım da bu işe katılırdı, zira

özel bir koku ya da havadaki belli bir his yağmurun habercisi olurdu.

Hayvanlar otlarken, ben Afrika'nın her yerinde bulunan yırtıcı hayvanlara karşı bekçilik ederdim. Sırtlanlar sinsice yaklaşıp sürüden ayrılmış olan koyun ya da kuzuları kaparlardı. Bir de, endişelenecek aslanlar ve vahşi köpekler vardı. Bunlar gruplar halinde dolaşırlardı, oysa ben tek başımaydım.

Gökyüzünü gözleyerek, dikkatle karanlık basmadan önce eve dönmek için ne kadar gideceğimi hesaplardım. Ama çoğu kez yanlış hesap ederdim ve sorun işte o zaman başlardı. Karanlıkta el yordamıyla eve gitmek için uğraşırken, her an sırtlanlar saldırabilirdi; çünkü benim onları göremediğimi bilirlerdi. Birine vururken bir öteki arkamdan yaklaşabilirdi. Ben bir taraftan kaçarken, ötekisi bakmadığım yönden önüme çıkabilirdi. Sırtlanlar yırtıcı hayvanlar arasında en kötü olanlarıydı, çünkü acımasızdılar. İstediklerini elde edinceye kadar asla vazgeçmezlerdi. Her akşam eve ulaşıp hayvanları ağıla soktuğumda, kayıp olup olmadığını görmek için defalarca onları sayardım. Yine bir gece sürümle eve döndüm ve domuzları sayarken birinin eksik olduğunu fark ettim." Tekrar saydım. Sonra tekrar. Ansızın Billy'i göremediğimi fark ederek telaşla domuzların arasında onu aradım. Bağırarak anneme koştum; "Anne, Billy kayıp. Ne yapsam? Ancak elbette çok geçti. Sırtlanların küçük şişko domuzcuğu yemiş olduklarını anlayarak ağlamaya başlayınca, annem sadece başımı okşamakla yetindi.

Bizlere her ne olursa olsun; kıtlık, hastalık veya savaş zamanlarında bile, hayvanlarımızı koruma sorumluluğumuz devam ederdi ve bu bizim için hep öncelikliydi. Somali'de sürüp gelen politik karmaşa şehirlerde büyük problemlere neden oluyordu, fakat biz öylesine soyutlanmış bir hayat sürüyorduk ki, olup bitenlerin hiçbirine aldırmıyorduk. Sonra, ben dokuz yaşlarındayken, büyük bir ordu bizim yakınlarımıza

gelip kamp kurdu. Askerlerin, tek başına yakaladıkları kızlara tecavüz ettikleriyle ilgili hikâyeler duymuştuk ve ben, başına böyle bir şey gelen bir kız tanıyordum. Onların Somali ordusundan ya da başka bir ordudan olmaları fark etmiyordu; onlar bizden değillerdi. Göçebe değillerdi ve biz, ne pahasına olursa olsun onlardan uzak duruyorduk.

Bir sabah babam, develeri suya götürme işini bana vermişti. Ben de sürüyü önüme katıp yola koyuldum. Besbelli ki, o gece ordu gelmiş ve yol boyunca kamp kurmuştu; çadırları ve kamyonları göz alabildiğine uzanıyordu. Bir ağacın arkasına saklanıp üniformalı askerlerin etrafta gezinmelerini seyrettim, öteki kızın hikâyesini hatırlayarak korktum; çevrede beni koruyacak kimse yoktu, dolayısıyla adamlar bana her istediklerini yapmakta serbesttiler. İlk bakışta onlardan nefret ettim. Üniformalarından, kamyonlarından, silahlarından nefret ettim. Ne yaptıklarını bilmiyordum bile. Bildiğim kadarıyla Somali'yi kurtarıyorlardı, ama yine de ben onların herhangi birinin yanında olmak istemiyordum. Ancak develerimin suya ihtiyacı vardı. Ordu kampına girmeden suya gittiğini bildiğim tek yol, oldukça uzun ve sürüyle kat edemeyeceğim kadar dolambaçlıydı. Bu yüzden kamp içinden bensiz geçmeleri için onları salıvermeye karar verdim. Umduğum gibi hayvanlar doğruca askerlerin arasından geçerek suya yöneldiler. Suyun öteki tarafında develere katılıncaya dek ağaçların ve çalıların arkasına saklana saklana hızla kampın çevresinden dolaştım. Sonra, gökyüzü kararınca aynı şeyi tekrarlayarak güvenle eve döndüm.

Her gece, güneş batımından sonra eve dönüp sürüyü ağıla soktuğumda onları sağma zamanı gelirdi. Develerin boyunlarına tahta çanlar asardık. Sağma işlemi başladığında bu çanların sesleri karanlıkta çınlamalarını dinleyen göçebeler için gerçek bir müziktir. Çanlar her zaman gün ışığı kaybolduğunda evini arayan yolcular için fener görevi görürler.

Adet olan gece işlerimizi yaptığımız sırada çölün üstündeki gök kubbe kararır ve hayvanları ağıla sokma zamanının geldiğini işaret eden parlak bir gezegen beliriverir. öteki milletlerde bu; Venüs, aşk gezegeni, olarak bilinir, ama benim ülkemde o gezegene "koyunları saklama" anlamına gelen *maqal hidbid* denir.

Onun gökyüzünde olduğu saatler sık sık başım belaya girer, çünkü tanyerinin ağarmasıyla gün boyu çalışmanın ardından artık gözlerimi açık tutamaz olurdum. Alacakaranlıkta yürürken uyuyakalırdım ve domuzlar bana çarparlardı ya da süt sağarken başım öne düşüverirdi. Babam beni kestirirken yakalarsa vay halime! Babamı severim, ama bazen alçağın biri olurdu; beni iş yaparken uyur yakaladığında işimi ciddiye aldığımdan ve dikkat ettiğimden emin olmak için döverdi. Gece işlerini bitirdiğimizde deve sütünden oluşan yemeğimizi yerdik. Sonra büyük bir ateş için odun toplar, uykuya dalıncaya kadar çevresinde oturup konuşur gülüşürdük.

O gecelere ait en sevdiğim Somali anılarımdır; herkes tok ve neşeliyken annem, babam, kız ve erkek kardeşlerimle bir arada oturmak. Her zaman neşeli ve iyimser olmaya çalışırdık. Bir aradayken kimse şikâyet etmez, hayıflanmaz ya da "Haydi, ölümden bahsedelim," gibi şeyler söylemezdi. Orada hayat çok çetindi; hayatta kalmak için tüm gücümüze ihtiyacımız vardı ve olumsuz olmak, bize gereken enerjiyi tüketip bitirirdi.

Kasabalardan çok uzakta olsak da, hiç yalnız değildim, çünkü oyun oynayacak kız ve erkek kardeşlerim vardı. Benden büyük bir erkek ve iki kız kardeşim ve de pek çok küçük kardeşim vardı. Birbirimizi kovalar, maymun gibi ağaçlara tırmanır, kuma çizgiler çizip seksek oynar, taş toplar, kumda çukurlar kazıp *mancala* denen bir Afrika oyunu oynardık. Kendi tarzımızda bir oyunumuz bile vardı, ama biz plastik bir parçalar yerine bir taş atıp öteki taşları yakalayarak oynardık bu oyunu. Bu benim en favori oyunumdu, çünkü bu oyunda

oldukça iyiydim ve kardeşim Ali'yi durmadan benimle oynamaya razı etmeye çalışırdım.

Çölde bir çocuk olmak başlı başına bir keyif olsa da, doğanın bir parçası olmak, onu manzaralarıyla, sedalarıyla ve kokularıyla yaşamak en büyük hazdı bizim için. Aslan sürülerinin bütün gün güneşin altında, ayakları havada sırtların üzerinde yatıp yuvarlanarak horlamalarını seyrederdik. Yavrular birbirlerini kovalar, tıpkı bizler gibi oyunlar oynarlardı. Zürafalarla, zebralarla ve tilkilerle koşuşurduk. Bir tavşan büyüklüğündeki, ama aslında fil ailesine mensup bir Afrika hayvanı olan *hyraks* en favorimizdi. Sabırsızlıkla oyuklarının önünde küçücük suratlarının belirmesini bekler, sonra kumlarda onları kovalardık. Bir keresinde, gezinti sırasında, bir devekuşu yumurtası bulmuştum. Yavru devekuşunun yumurtadan çıkışını görmek, sonra da onu beslemek istediğim için onu eve götürmeye karar verdim. Yumurta yaklaşık bir bowling topu büyüklüğündeydi. Kumdaki oyuğundan çıkarıp götürüyordum ki, anne devekuşu peşime düştü. Beni kovaladı. İnanın devekuşları çok hızlı hareket ederler; saatte kırk mil hızla koşabilirler. Çarçabuk bana yetişti ve kafamı gagalamaya başladı. Kafatasımı tıpkı bir yumurta gibi kıracak sandım. Bu yüzden bebeğini yere bırakıp kaçtım.

Ormanlık alanların yanında pek seyrek kamp kurardık. Ama o zamanlarda da filleri görmek hoşumuza giderdi. Çok uzaklardan gök gürültüsünü andıran seslerini duyar, oldukları yeri görebilmek için bir ağaca tırmanırdık. Aslanlar, maymunlar ve insanlar gibi filler de topluluklar halinde yaşarlar. Aralarında bir bebek varsa, kuzen, amca, teyze, kardeşler, anne, her yetişkin fil, bebeğe hiç kimsenin dokunmaması için ona göz kulak olurlar. Biz tüm çocuklar da ağacın tepesine dikilip saatlerce fillerin dünyasını seyreder, gülerdik.

Ancak ailemle yaşadığım o mutlu anlar giderek kayboldu. Ablam kaçtı; ağabeyim şehirde okula gitti. Ailemiz ve hayat

hakkındaki acı gerçekleri öğrendim. Yağmur yağmaz olmuş, hayvanlarımıza bakmak daha da güçleşmişti. Ve ben de daha ters ve hırçın olmuştum.

Bunun bir nedeni, bu erkek ve kız kardeşlerimin ölümüne şahit olmamdandı. Gerçekte ailemde on iki çocuk vardı, ama şimdi sadece altı çocuk kalmıştık. Annem bir ikiz dünyaya getirdi. Bebekler hemen doğumlarının ardından öldüler. Annemin altı aylık çok güzel bir bebeği vardı. Bebek güçlü ve sağlıklıydı, bir gün annem bana "Waris!!!" diye seslendi. Yanına koştum ve onu bebeğin üzerine eğilmiş gördüm. Yalnızca küçük bir kız olmama rağmen bir şeylerin yanlış olduğunu görebiliyordum. Bebek iyi görünmüyordu. "Waris, koş bana deve sütü getir!" diye emretti annem. Ama kıpırdayamıyordum. "Koş, çabuk!" Durmuş, büyülenmiş gibi - dehşet içinde- kız kardeşime bakıyordum. "Senin neyin var?" diye bağırdı annem.

Sonunda, çılgın gibi koştum, ancak döndüğümde beni neyin bekliyor olacağını biliyordum. Sütle döndüm, ama bebek kaskatıydı: Öldüğünü anlamıştım. Tekrar kardeşime bakınca annem suratıma sert bir tokat attı. Uzunca bir süre, annem bende büyücü güçleri olduğuna ve bebeğe bakarak ölümüne sebep olduğuma inanarak, bunun için beni suçladı.

Benim böyle güçlerim yoktu, ama erkek kardeşimin doğaüstü yetenekleri vardı. Herkes onun sıra dışı bir çocuk olduğu konusunda hemfikirdi. Ona Yaşlı Adam derdik; çünkü altı yaşlarındayken saçları tamamen beyazlamıştı. Oldukça zeki bir çocuktu ve çevremizdeki herkes gelip ona akıl sorardı. İnsanlar gelir ve "Yaşlı adam nerede?" diye sorarlardı. Sonra sırayla, bu küçük beyaz saçlı çocuğu kucaklarına oturturlar, "Bu yıl yağmur için ne düşünüyorsun?" diye sorarlardı. Ve Tanrı şahidim, o yıllarda henüz bir çocuk olmasına rağmen, asla bir çocuk gibi davranmazdı. Aynı, erdemli yaşlı bir adam gibi düşünür, konuşur, oturur, kalkardı. Herkes ona saygı duysa da, aynı zamanda ondan çekinirlerdi, çünkü bizden biri olmadığı çok açıktı. Teknik olarak hâlâ genç bir çocuk olsa da,

Yaşlı Adam, tüm ömrü kısacık birkaç yıla sığdırmışçasına öldü. Hiç kimse nedenini bilmiyordu, ama herkes ölümünün anlamlı olduğuna inanıyordu, zira: "O bu dünyaya ait değildi, olamazdı da."

Her büyük ailede olduğu gibi her birimizin bir rolü vardı. Benimkisi ise isyandı. Bu bana oldukça mantıklı ve savunulabilir gelen, ancak büyüklerimce -özellikle de babam tarafından- edepsizlik sayılan bir dizi hareketimle kazandığım bir ündü. Bir gün, küçük kardeşim Ali ve ben bir ağacın altına oturmuş deve sütlü pirinç yiyorduk. Ali kendi payını açgözlü bir şekilde yalayıp yuttu, ama bu bizim için nadir bir ziyafet demek olduğundan ben her lokmayı yavaş yavaş yiyordum. Yiyeceğe sahip olmak bizim için her zaman olan bir şey değildi; hep kendiminkini her bir yudumunu zevkle, tadına vararak yerdim. Kâsemde sadece birazcık pirinç ve süt kalmıştı ve ben büyük bir sabırsızlıkla onu yudumlamayı bekliyordum. Ansızın, Ali kaşığım benim kâseme daldırıp en son pirinç tanesine kadar alarak son lokmamı da kaşıkladı. Düşünmeksizin yanımda duran bıçağı kapıp, Ali'nin bacağına saplayarak intikamımı aldım. Ali bir çığlık attı, ama bıçağı çıkarıp benim bacağımda aynı yere sapladı. Şimdi her ikimiz de yaralı bacaklarla oturuyorduk, fakat ilk bıçaklayan ben olduğumdan suç bana kalmıştı. Bugün her ikimiz de o yemeğin benzer izlerini taşıyoruz.

İlk isyankâr davranışımın nedeni, bir çift ayakkabıya duyduğum özlemdi. Tüm hayatım boyunca ayakkabı takıntım olmuştur. Bugün bir model olmama rağmen, fazla giyeceğim yoktur -kot pantolon, birkaç tişört- ama bir dolap dolusu yüksek topuklu ayakkabılarım, sandaletlerim, tenis ayakkabılarım, kösele ayakkabılarım ve botlarım var. İronik olansa onları giyebileceğim elbiselerimin olmaması. Bir çocukken ayakkabım olmasını delicesine arzu ederdim, ama ailemdeki çocukların bazılarının elbisesi bile yokken, ayakkabı alacak paramızın olmadığı açıktı. Yine de anneminki gibi güzel

deri sandaletler giymek benim hayalimdi. Bir çift rahat ayakkabı giyerek hayvanlarımı gütmeyi, kayalara ve dikenlere, yılanlara ve akreplere aldırmadan yürümeyi ne kadar arzu etmiş olduğumu bilemezsiniz. Ayaklarım hep yara bere içindeydi ve o yara izlerini hâlâ taşırım. Bir keresinde bir diken tüm ayağıma dolaşmıştı; bazen dikenler kendiliğinden ayağımdan çıkardı. Çölde ne doktor, ne de yaraya sürebileceğimiz ilacımız vardı. Ama her şeye rağmen yürümek zorundaydık, çünkü hayvanlarımıza bakmamız gerekiyordu. Hiç kimse "Ben yapamam," demezdi. Her sabah çıkıp aksaya aksaya elimizden geleni yapardık.

Babamın erkek kardeşlerinden biri zengin bir adamdı. Ahmet Amca şehirde, Galcaio'da yaşardı, ama biz onun develerine ve hayvanlarına bakardık. Ben domuzlarına bakmada onun en favori çobanıydım, çünkü her zaman onları iyi besleyip sulayarak mükemmel bir iş çıkarır, yırtıcı hayvanlardan korumakta da elimden gelenin en iyisini yapardım. Bir gün, yedi yaşlarındayken, Ahmet Amca bizi ziyaret ettiğinde ona, "Bak, bana ayakkabı almanı istiyorum," dedim.

Bana baktı ve güldü. "Pekâlâ, pekâlâ, tamam. Sana ayakkabı alacağım." Onun şaşırmış olduğunu biliyordum, çünkü değil ayakkabı gibi pahalı bir şeyi istemek, bir kızın herhangi bir şey istemesi bile görülmüş değildi.

Sonraki gelişinde babam beni onun yanına götürdü. Heyecanlıydım, çünkü bu gün ömrümde ilk defa ayakkabılarım olacaktı. İlk fırsatta büyük bir kararlılıkla ona, "Tamam, onları getirdin mi?" dedim.

O da bana, "Evet, işte burada," diyerek bir paket uzattı. Ayakkabıları elime alıp inceledim; bunlar plastik sandaletlerdi. Anneminkiler gibi güzel deri sandaletler değil, sarı plastik sandaletler. Buna inanamamıştım.

"Bunlar benim ayakkabılarım mı?" diye haykırarak onları suratına fırlattım. Ayakkabılar kardeşinin suratına çarpınca

babam sinirlenmiş gibi görünmeye çalıştı, ama bu kez kendini tutamıyordu. Kahkahalarla gülmeye başladı.

Amcam ona, "İnanamıyorum. Bu çocuğu nasıl yetiştiriyorsunuz?" dedi.

Amcama saldırmaya başladım, çünkü hayal kırıklığına uğramıştım ve kızgındım. Elimle hediyesini işaret ederek, "Bu boktan şey için çok çalıştım!" diye bağırdım. "Bütün işleri senin için yaptım ve karşılığı bu mu? Bir çift ucuz plastik sandalet mi? Pöhh!!! Çıplak ayakla dolaşmayı yeğlerim. Bu çöplüğü giymek yerine ayaklarım kanayıncaya dek çıplak ayakla dolaşırım!" dedim.

Ahmet Amca bana baktı, sonra gözlerini havaya dikerek "Ah, Allah'ım," diye homurdandı. İç çekerek eğildi, sandaletlerini aldı ve eve döndü.

Ancak ben bu kadar kolay pes etmemeye kararlıydım. O günden sonra her akraba, her arkadaş ya da Galcaio'ya giden her yabancıyla amcama mesaj göndermeyi sürdürdüm: "Waris ayakkabı istiyor!" Ama ayakkabı düşümü gerçekleştirinceye dek uzun yıllar beklemek zorunda kaldım. Bu süre zarfında, yine de Ahmet Amca'nın domuzlarını beslemeyi ve binlerce mil çıplak ayak yürüyerek ailemin sürüsünü gütmeyi sürdürdüm.

Ahmet Amca ile olan ayakkabı hikâyesinden yıllar önce, dört yaşlarında küçük bir kızken, bir gün bir misafirimiz geldi. Guban adındaki bu adam, babamın iyi bir arkadaşıydı ve sık sık bizi görmeye gelirdi. Alacakaranlık çökene kadar annem ve babamla konuştu, sonunda annem gökyüzüne bakıp *maqal hidbid* yıldızının göründüğünü fark ederek, "koyunlarını ağıla sokmanın zamanı geldi," dedi.

Guban, "Ah, izin verin ben yapayım. Waris bana yardım eder," dedi.

Erkek çocukları dururken hayvanları ağıla sokmada babamın arkadaşına yardım için seçilmek kendimi önemli hissettirmişti. Guban elimden tuttu ve gidip sürüyü toplamaya başladık. Normalde vahşi bir hayvan gibi oradan oraya

koşardım, ama hava kararmaya başlamıştı ve ben de korkuyordum. Bu yüzden Guban'ın yanından ayrılmadım. Birdenbire adam ceketini çıkarıp kumların üzerine yaydı ve üstüne oturdu. Şaşkınlık içinde gözlerimi ona dikip bakarak; "Neden oturuyorsun? Hava kararıyor, hayvanları toplamamız gerek," diyerek karşı çıktım.

"Zamanımız var. Bir dakikada bunu yaparız." Ceketin bir ucunda oturmuş, eliyle öteki kısmı işaret ediyordu. "Gel otur."

İstemeye istemeye yanına gittim. Hikâyelerden hoşlanan bir çocuk olduğum için bunun güzel bir fırsat olduğunu düşünmüştüm. "Bana hikâye anlatır mısın?"

Guban tekrar ceketi işaret etti. "Eğer otururs an bir tane anlatırım." Onun yanına oturur oturmaz beni sırtüstü yatırmak için itmeye başladı. "Ben yatmak istemiyorum. Bana hikâye anlatmanı istiyorum, "diye inatla ısrar ederek dik durmak için direndim.

"Gel, gel." Sertçe elleriyle omuzlarımı itti. "Uzan ve yıldızları seyret. Sana hikâye anlatacağım." Başım ceketinde, ayakuçlarım soğuk kumlarda ışıl ışıl yanan Samanyolu'na baktım. Gökyüzü griden siyaha dönerken koyunlar karanlıkta meleşerek etrafımızı çevrelediler ve ben merakla hikâyeyi beklemeye başladım. Aniden Guban'ın yüzü benimle Samanyolu arasına giriverdi; bacaklarım arasına çömelerek belimi saran küçük örtüyü sıyırdı. Bundan sonra hissettiğim, sert ve nemli bir şeyin vajinama baskı yaptığıydı. Önce buz kestim, neler olduğunu anlayamamıştım, fakat bunun kötü bir şey olduğunu biliyordum. Baskı, keskin bir acıya dönüşünceye dek arttı.

"Annemi istiyorum!" Birden içime sıcak bir sıvı aktı ve keskin bir iğrenç koku havaya yayıldı "Üzerime işedin!" diye korkuyla bağırdım. Fırlayıp yerimden kalktım ve örtümü bacaklarıma sürterek pis kokan sıvıyı sildim.

"Hayır, hayır, her şey yolunda," diyerek hafifçe fısıldadı ve kolumu yakaladı. "Sâdece hikâye anlatmaya çalışıyordum." Elinden kurtularak anneme koştum, Guban da yakalamak için

arkamdan kovaladı. Yüzünde ateşin sarı akisleri, ayakta dikilen annemi görünce koşup kollarımı bacaklarına doladım.

"Ne oldu Waris?" dedi annem şaşkınlık içinde. Guban soluk soluğa arkamdan yetişti. Annem ona bakıp, "Ona ne oldu?" diye sordu.

O kaygısızca gülerek eliyle beni işaret etti. "Ah, ona bir hikâye anlatmaya uğraşıyordum, korktu." Sımsıkı bir biçimde anneme sarılmıştım. Ona babamın arkadaşının bana ne yaptığını anlatmak istedim, ama anlatacak kelime bulamıyordum. Onun ne yaptığını bilmiyordum bile. Yanan ateş ışığında gülümseyen suratına baktım. Yıllar boyu bu yüzü defalarca görmek zorunda kalacaktım ve biliyordum ki, sonsuza dek ondan nefret edecektim.

Yüzümü bastırarak başımı annemin göğsüne dayadım. "Tamam Waris. Sadece bir hikâye bebeğim. Gerçek değil." Sonra Guban'a dönüp "Koyunlar nerede?" diye sordu.

3.
BİR GÖÇEBENİN HAYATI

Afrika'da büyüdüğüm için dünyanın öteki yerlerindi çok önemli gibi görünen tarih bilinci bende yoktur. Dilimiz Somalice'nin 1973'e dek yazılı bir alfabesi yoktu, dolayısıyla okuma ve yazmayı öğrenmemiştik. Bilgi sözlü olarak -şiirle ya da halk hikâyeleriyle- ve hayatta kalmamız için gerekli daha önemli beceriler, ebeveynlerimizin öğretileriyle aktarıldı. Örneğin annem bana kuru bitkilerden sütü sızdırmayacak kaplar örmeyi, babam da hayvanları gütmeyi öğretmişti. Biz geçmişi konuşmakla fazla zaman harcamazdık, Kimsenin buna zamanı yoktu. Her şey bugünle ve bugün ne yapacağımızla ilgiliydi. Tüm çocuklar çadırda mı? Tüm hayvanlara güvende mi? Nasıl yemek bulacağız? Nereden su bulabiliriz?

Somali'de atalarımızın binlerce yıldır sürdüğü gibi bir hayat sürerdik. Bizim için hiçbir şey fazla değişmemişti. Göçebe olduğumuzdan, bırakın bilgisayar, televizyon ya da uzay uçuşlarını, elektrik, telefon veya arabalar bile bizim hayatımızda yoktu. Bu gerçekler, şimdiyi yaşamaya verdiğimiz önemle birleşince bize Batı dünyasında egemen olan zamana bakış açısından çok farklı bir açıyı vermekteydi.

Ailemin öteki üyeleri gibi benim de kaç yaşında olduğum hakkında hiçbir fikrim yoktu. Bunu sadece tahmin edebiliyorum. Ülkemde doğan bir bebeğin bir yıl sonra hayatta kalma garantisi yoktur, dolayısıyla doğum günlerini takip etme geleneği bizde aynı şekilde önem taşımaz. Çocukluğumda programlar, saatler ve tarihler gibi yapay zaman sınırlamaları olmadan yaşardık. Bunun yerine, yağmur ihtiyacımıza göre göçümüzü, gün ışığına göre günlük işlerimizi planlar ve mevsimler ve güneşle yaşardık. Saati güneşe göre söylerdik.

Eğer gölgem batıdaysa sabah, tam tepedeyse öğlendi. Gölgem öteki yana geçtiyse, öğleden sonra olmuş demekti. Gün ilerledikçe gölgem de uzardı. Bu, karanlık basmadan eve dönme zamanının geldiğinin işaretiydi.

Sabah kalktığımızda, o gün yapacaklarımızı kararlaştırır, sonra yorgunluktan bitkin düşene ya da gökyüzü önümüzü göremeyeceğimiz kadar kararıncaya dek o görevleri yapmak için elimizden geleni yapardık. Sabah kalkıp da sizin yerinize planlanmış bir gün geçirmeniz gibi bir şey yoktu. New York'da insanlar sık sık ajandalarını karıştırıp, "On dördünde öğle yemeği için boş musun? Ya da on beşi uygun mu?" diye sorarlar. Ben de "Neden beni buluşmak istediğin günden bir gün önce aramıyorsun?" diye karşılık veririm. Randevularımı kaç kez yazarsam yazayım bu fikre bir türlü alışamadım. Londra'ya ilk geldiğimde insanların sürekli saatlerine bakıp, ardından "Acele etmeliyim!" diye haykırmaları beni hayrete düşürmüştü. Afrika'da ne telaş, ne stres vardı. Afrika'da zaman yavaş, hem de çok yavaş ve dingindi. "Sizinle yarın öğlen civarı görüşürüz," demeniz, saat dört ya da beş demekti. Bugün hâlâ saat takmam.

Somali'de çocukluk yıllarımda, zaman, ne anneme yaşını sormamı gerektirecek kadar süratle ileri gider, ne de geçmişte gömülü kalırdı. Sonuç olarak aile geçmişim hakkında, özellikle evi çok genç yaşta terk etmiş olmam dolayısıyla, fazla bir bilgim yoktu. Hep geri dönüp o soruları sorabilmeyi isterim: Küçük bir kızken sürdüğü hayatı ya da annesinin nereden geldiğini, ya da babasının nasıl öldüğünü sormayı. Bu gerçekleri asla bilemeyecek olmam beni rahatsız ediyor.

Buna rağmen annem hakkında bildiğim bir şey onun çok güzel bir kadın olduğuydu. Sizlere bu sözlerim, annesine hayran tipik bir kızın ifadeleri gibi geliyor, biliyorum, ama o gerçekten güzel bir kadındı. Yüzü bir Modigliani heykelciğini andırıyordu, koyu ve yumuşak cildi siyah mermerden pürüzsüzce oyulmuş gibiydi. Teni simsiyah, dişleri bembeyazdı. Geceleri gülümsediğinde tek görebildiğiniz, gece

karanlığında havada asılı duruyorlarmışçasına duran parlak dişleriydi.

Saçları uzun ve düz, oldukça da yumuşaktı. Tarağı olmadığından saçlarını parmaklarıyla düzeltirdi. İnce ve uzun boyluydu. Bunlar, ondan tüm kızlarına miras kalan özelliklerdi.

Sakin ve oldukça sessiz bir tavrı vardı. Ama konuşmaya başladığında oldukça komiktir ve çok güler. Şakalar yapar, bazıları komiktir, bazıları da oldukça kötü, bazıları ise bizleri kızdırmak için söylediği aptalca küçük şakalardır. Bana bakıp "Waris, neden gözlerin yüzünde gözden kayboluyor?" derdi. Fakat en favori ve aptalca şakası beni Avdokol diye çağırmasıydı. Avdokol "küçük ağız" demektir. Annem hiç sebepsiz bana bakıp "Hey, Avdokol, neden ağzın o kadar küçük?" derdi.

Babam çok yakışıklıydı ve inanın bana o da bunun farkındaydı. İki metre boylarında, zayıf biriydi ve annemden daha açık tenliydi. Saçları kahverengi, gözleri açık kahverengiydi. Yakışıklı olduğunu bildiğinden, kendini beğenmişti. Sürekli "Eğer yapmazsan gidip başka bir kadın getiririm," diyerek annemi kızdırır sonra da istediğini yaptırırdı. Ya da "Buralarda sıkılmaya başladım. Başka bir kadın bulacağım..." der, annem de "Durma git! Bul da görelim," diyerek karşılık verirdi. Birbirlerine gerçekten âşıktılar, ama ne yazık ki, bir gün bu sataşmalar gerçeğe döndü.

Annem Somali'nin başkenti Mogadişu'da doğup büyümüştü. Öte yandan babam, bir göçebeydi ve hep çölde gezinerek yaşamıştı. Onunla karşılaştığında annem babamı öyle yakışıklı bulmuştu ki, onunla bir ömür göçebe olarak oradan oraya dolaşmanın romantik bir fikir olduğunu düşünmüş ve hemen evlenmeye karar vermişti. Büyükbabam hayatta olmadığından, babam büyükanneme gidip evlenmek için izin istemiş. Büyükannem. "Hayır, hayır, hayır, kesinlikle olmaz." diye cevap vermiş. Sonra anneme, "O sadece bir playboy!" demiş. Büyükannem, güzel kızının hayatını sahrada bu adamla, bu çöl adamıyla deve besleyerek mahvetmesine

izin vermeye niyetli değilmiş. Fakat annem on altı yaşlarında kaçıp, her şeye rağmen babamla evlenmiş.

Ülkenin öteki kısmına gitmişler ve çölde babamın ailesiyle birlikte yaşamışlar. Bu da annem için bir sürü sorun yaratmış. Annemin ailesinin parası ve gücü vardı ve hiçbir zaman göçebe hayatı gibi zorlu bir hayat yaşamamıştı. Ancak bundan daha büyük bir ikilem, babamın Daarood, annemin ise Hawiye kabilesinden oluşlarıydı. Kızılderililer gibi Somali halkı da kabilelere ayrılır ve her biri kendi gurubuna aşırı derecede bağlıdır. Bu, kabile gururudur. Tarihimiz boyunca çıkan savaşların da kaynağı bu olmuştur.

Daarood'larla Hawiye'ler arasında büyük bir düşmanlık vardır. Babamın ailesi kendilerinkinden farklı bir kabileye mensup olduğundan, annemin daha aşağı bir ölümlü olduğu zannıyla ona hep kötü davranmıştı. Annem uzun bir süre yapayalnız kaldı, fakat bu duruma uyum sağlamak zorundaydı. Ben evden kaçıp ailemden ayrıldıktan sonra Daarood'lar arasında yalnız bir hayat sürmenin nasıl bir şey olduğunu anladım.

Annem çocuk sahibi olmaya başlayınca, onları yetiştirirken kendi insanlarından ayrı olmanın özlemiyle duyduğu sevgiyi çocuklarına verdi. Ancak yine, şimdi dönüp geriye bakıyorum da, on iki çocuk sahibi olmanın onun için ne demek olduğunu anlıyorum. Hamileyken onun ortadan kaybolduğunu ve günlerce görünmediğini hatırlıyorum. Bir süre sonra, kucağında küçücük bir bebekle ortaya çıkardı. Yanında göbek bağını kesecek bir aletle tek başına çöle gider, doğum yapardı. Bir defasında o ortadan kaybolduğunda su aramak için kampı taşımak zorunda kalmıştık. Onun bizi bulması dört gün sürmüştü. Kucağında yeni doğmuş bebeğiyle çölü dolaşarak kocasını aramıştı.

Yine de tüm çocukları arasında ben hep kendimi onun için özel hissetmişimdir. Aramızda anlayışa dayalı güçlü bir ilişki vardı ve hâlâ her gün onu düşünür, ben üzerime düşeni yapabilecek duruma gelinceye dek annemi koruması için Tanrı

ya dua ederim. Çocukken her zaman ona yakın olmayı isterdim ve tüm gün boyu akşam eve dönüp annemin yanında oturmayı ve onun başımı okşamasını dört gözle beklerdim

Annem çok güzel sepetler örerdi. Bu, başarması yıllar alan bir beceridir. Bana süt içebileceğim küçük bir kap yapmayı öğretirken, birlikte saatler geçirirdik, ama büyük parçaları örmede asla onun kadar başarılı olamadım. Benim sepetlerim eğri büğrü ve delik dolu olurdu.

Bir gün annemle olma arzum ve çocukça merakım beni gizlice onu izlemeye yöneltti. Annem ayda bir kez kampımızdan ayrılır, öğleden sonra tek başına kalırdı. Ona, "Anne, senin ne yaptığını bilmeyi çok istiyorum. Her ay yaptığın şey ne?" dedim. Bana kendi işime bakmamı söyledi. Afrika'da, bir çocuğun ebeveynlerinin işine karışma hakkı yoktu. Her zamanki gibi bana evde kalıp kardeşlerime bakmamı söyledi. Fakat o uzaklaştığında, uzaktan çalıların arkasında saklana saklana onu takip ettim. Annem kendisi gibi uzaklardan gelen beş kadınla buluştu. Hep birlikte başka bir şey yapılamayacak öğle saatlerinde devasa bir ağacın altında oturdular. O saatler boyunca hayvanlar ve aile bireylerinin hepsi dinleniyordu, dolayısıyla onların da kendilerine harcayacak kısa bir zamanları olurdu. Uzakta karıncalara benzeyen simsiyah başlarını bir araya getirdiler. Patlamış mısır yiyip çay içerlerken ben de onları izledim. Ne konuştuklarını hâlâ bilmiyorum, çünkü onları işitemeyecek kadar uzaktaydım. Sonunda kendimi belli etme riskini göze almaya karar verdim. Yediklerinden canım çekmişti. Usulca yaklaşıp annemin yanında durdum.

"Sen nereden çıktın?" diye bağırdı annem.

"Seni takip ettim."

"Yaramaz kötü kız," diye azarladı beni.

Ama öteki kadınlar gülüşüp, "Ah, bakın siz şu küçük afacan kıza! Gel buraya canım..." dediler kıkırdayarak. Böylece annem de yumuşadı ve onlarla patlamış mısır yememe izin verdi.

O yaşlardayken domuzlarımız ve develerimizle sürdüğümüz hayattan başka bir dünya olabileceği gibi bir düşüncem yoktu. Başka ülkelere seyahat etmeden, kitapsız, televizyonsuz, sinemasız kurduğum dünyam her gün çevremde gördüklerimden ibaretti. Annemin farklı bir hayattan gelmiş olduğunu kesinlikle bilmiyordum. 1960'da bağımsızlık ilanından önce İtalya, Somali'nin güney bölgesini kolonileştirmişti. Sonuç olarak, Mogadişu kültürü, mimarisi ve toplum yapısında büyük ölçüde İtalyan etkisi vardı. Bu yüzdendir ki, annem de İtalyanca konuşurdu. Ara sıra kızdığında İtalyanca küfredendi. "Anne!" deyip şaşkınlık içinde yüzüne bakardım. "Ne söylüyorsun?"

"Ah, İtalyanca."

"İtalyanca nedir? Bu da ne demek?"

"Hiçbir şey! Sen kendi işine bak," deyip eliyle beni bir kenara iterdi.

Daha sonraları kendi kendime -tıpkı arabaları ve binaları keşfedişim gibi- İtalyanca'nın bizim kulübemiz dışındaki dünyanın genişçe bir bölümü olduğunu keşfettim. Pek çok kez biz çocuklar, annemin babamla evlenme kararını sorgulamışızdır. "Neden bu adamın peşinden gittin?" Erkek ve kız kardeşlerin dünyanın çeşitli yerlerinde yaşıyorlarken - hepsi de büyükelçi- kendi yaşadığın yere, sahip olduklarına bir bak! Neden bu şaşkınla kaçtın?" O da bize babama âşık olduğunu ve birlikte olabilmek için kaçmaya karar verdiklerini söyleyerek karşılık verirdi. Gerçi annem, güçlü, hem de çok güçlü bir kadındı. Yaşadığına tanık olduğum tüm o sıkıntılara rağmen sızıldandığına, şikâyet ettiğine hiç şahit olmadım. Onun asla, "Bundan bıktım," ya da "Artık bunu yapmayacağım,' dediğini duymadım. Annem sadece susar ve hiçbir şey belli etmezdi. Ardından hiç belli etmeksizin bizi o aptal şakalarından biriyle gülmekten kırıp geçirirdi. Benim de amacım bir gün onun kadar güçlü olabilmek. İşte o zaman hayatta başarılı oldum diyebileceğim.

İş seçiminde ailem tipik bir Somali ailesiydi, çünkü Somali'nin yüzde 60'ından fazlası hayatını hayvan besiciliğinden kazanan göçebelerdir. Babam belirli aralıklarla cesaretim toplayıp bir kasabaya gider, bir çuval pirinç, biraz kumaş ya da battaniye almak için bir hayvan satardı. Kimi zaman da satılacak şeylerle birlikte alışveriş listesini kasabaya giden birileriyle gönderirdi.

Başka bir para kazanma yolumuz ise İncil'de bebek İsa'ya Magi isimli müneccimin hediye olarak getirdiği söylenilen buhuru toplamaktı. Buhurun kokusu eski dönemlerde olduğu gibi bugün de hâlâ değerlidir. Buhur, Somali'nin kuzey doğusundaki dağlık bölgede yetişen Boswellia ağacından toplanır. Bu, yaklaşık bir metre uzunluğunda, dalları açık bir şemsiye gibi yanlara sarkan küçük güzel bir ağaçtır. Elime bir balta alır -ağaca zarar vermeden- yavaşça gövdesine vurur, kabuğu yarardım. Sonra ağaçtan sütümsü bir sıvı akardı. Bu beyaz sıvının sakız kıvamında sertleşmesi için bir gün beklerdim. Doğrusu, bazı zamanlar biz de bu sakızdan çiğnerdik. Sertleşen damlaları bir sepette toplardık, sonra da babam onları satardı. Ailem de akşam kamp ateşinde buhur yakardı ve ben bugün ne zaman o kokuyu duysam o akşamlara dönerim. Bazen, Manhattan'da, buhur satan bir yer bulurum. Evimi hatırlatacak küçücük bir şeyin özlemiyle kokuyu alırım. Fakat bu koku çöl akşamlarında yanan ateşimizin enfes egzotik kokusuyla kıyas kabul etmez bir taklittir.

Büyük ailemiz, her kadının ortalama yedi çocuğa sahip olduğu Somali için tipik bir aileydi. Çocuklar, büyüdüklerinde ebeveynlerine baktıkları için, büyükler tarafından gelecekteki huzurevi olarak görülürler. Somalili çocuklar ebeveynlerine ve büyükanne ve büyükbabalarına büyük saygı gösterir ve onların otoritelerini asla sorgulamaya kalkışmazlar. Büyüklerinize -abla ve ağabeyleriniz dâhil- saygılı davranmak, isteklerini yerine getirmek zorundasınızdır. Bu durum, benim isyankâr hareketlerimin çok yadırganmasının en önemli nedenleri arasındadır.

Doğum kontrolünün olmamasının yanı sıra, büyük ailelerin oluşmasının nedenlerinden biri de işi paylaşan ne kadar çok kişi varsa hayatın o kadar kolaylaşmasıydı. Fazlası ya da yeter kadar değil, sadece biraz su bulmak gibi temel işler bile yıpratıcı bir çalışma gerektiriyordu. Bulunduğumuz bölge kuraklaştığında babam su aramaya giderdi. Annemin otlardan ördüğü koca torbaları develerimize yüklerdi. Sonra evden ayrılır, su bulup çantaları doldurarak eve dönünceye dek günlerce dolaşırdı. Onu beklerken aynı noktada kalmaya çalışırdık, ancak sürülerimize su bulmak için millerce dolaşırken bu iş giderek daha güçleşirdi. Bazen o olmadan yerimizi değiştirmek zorunda kalırdık. Fakat o yine de, yollar, sokak işaretleri veya haritalar olmaksızın bizi bulurdu. Babam uzaktaysa, yiyecek için kasabaya gitmişse su bulma işini çocuklardan biri üstlenirdi, çünkü annem evde kalıp işleri yürütmek zorunluluğundaydı.

Bazen bu iş bana düşerdi. Su bulmak ne kadar uzun sürerse sürsün, günlerce yürürdüm, su bulmadan dönmek gibi bir şey söz konusu bile olamazdı. Eve asla eli boş dönemeyeceğimizi bilirdik, çünkü suyun olmaması, umudun da olmaması demekti. Bir şeyler buluncaya kadar yürümeyi sürdürürdük. Hiç kimse "Ben yapamam," mazeretini kabul etmezdi. Annem su bulmamı söylediğinde su bulmam gerekiyordu. Batıya geldiğimde, insanların, "Başım ağrıyor, çalışamam," diyerek sızıldandıklarını görünce şaşırmıştım. Onlara, "Size daha ağır bir iş vereyim, bir daha asla işinizden şikâyet etmezsiniz," demek gelirdi içimden.

İş yükünü hafifletmek için daha çok insan gücü sağlamanın yollarından biri de kadın ve çocuk sayısını arttırmaktı ve bu da çok eşli evliliğin Afrika'da yaygın olduğu anlamına geliyordu. Benim annemle babam, yıllarca birlikte yaşadıkları için, bu konuda farklıydılar. Nihayet, bir gün, on iki çocuktan sonra annem, "Ben çok yaşlıyım... Neden kendine bir başka eş bulup bana rahat vermiyorsun? Artık beni rahat bırak," dedi.

Annemin gerçekten bunu kastedip kastetmediğini bilmiyorum. Büyük bir olasılıkla babamın bunu yapacağını hiç düşünmemişti.

Fakat bir gün babam ortadan kayboldu. İlkin su ya da yiyecek aramaya gittiğini düşündük. Annem her şeyle kendisi ilgilendi. İki ay sonra, onun öldüğünü sandık. Sonra bir akşam, ortadan kayboluşu gibi aniden beliriverdi. Çocukların hepsi çadırımızın etrafında oturuyorlardı. Yaklaştı ve "Anneniz nerede?" dedi. Ona annemizin hâlâ hayvanlarla birlikte olduğunu söyledik. "Pekâlâ, hey millet," dedi sırıtarak. "Sizi karımla tanıştırmak istiyorum!" Benden pek fazla büyük olmayan -on yedi yaşlarındaki- o küçük kızı kolundan tutup bize doğru itti. Hepimiz öylece ona baktık, çünkü herhangi bir şey söyleme iznimiz yoktu. Üstelik ne söyleyeceğimizi de bilemiyorduk.

Annemin eve döndüğü an dehşet vericiydi. Çocukların hepsi ne olacağını görmek için bekleşiyordu. Annem karanlıkta öteki kadını fark etmeksizin babama şöyle bir bakarak, "Demek eve dönmeye karar verdin, öyle mi?" dedi. Babam etrafa bakındı. "Yaa, şey, evet. Bu arada, karımla tanış," diyerek kolunu yeni karısının omzuna attı. Yanmakta olan ateşin ışığında annemin yüzünü asla unutamam. Sadece yere baktı. Sonra "Lânet olsun, şimdi onu bu küçük, küçücük kıza mı kaptırdım!" diyebildi. Annem her ne kadar gizlemeye çabalasa da, kıskançlıktan çılgına dönmüştü.

Ne babamın yeni karısının nereli olduğunu, ne de hakkında herhangi bir şeyi bilmiyorduk. Ama bu, onun gelir gelmez çocuklara hükmetmesine engel olmadı. Ardından bu on yedi yaşındaki kız anneme de patronluk taslamaya -onu yap, bunu getir, şunu pişir- demeye başladı. Günün birinde ölümcül bir hata yapıncaya dek, işler gittikçe gerginleşti. Kardeşim Yaşlı Adam'a bir şamar attı.

Olayın gerçekleştiği gün biz çocuklar kendi yerimizdeydik. (Her yer değiştiricimizde kulübemizin yakınında bir ağaç bulurduk. Bu yer çocukların "odası" olurdu). Bir gün

kardeşlerimle ağacın altında oturuyorduk ki, Yaşlı Adam'ın ağladığını duydum. Ayağa kalktığımızda küçük kardeşimin bana doğru geldiğini gördüm. "Neyin var? Ne oldu?" dedim ona doğru eğilip yüzünü silerken.

"Bana tokat attı, çok sert bir tokat." Kimin olduğunu sormadım bile, çünkü ailede hiç kimse Yaşlı Adama bir kez bile vurmamıştı. Ne annem, ne öteki büyük kardeşlerim, ne de bizleri arada bir döven babam. Yaşlı Adam'a vurmak gereksizdi, çünkü o içimizde en akıllı olanımızdı ve hep doğru olanı yapardı. Kardeşime tokat atması bardağı taşıran son damlaydı. Buna dayanamazdım ve gidip o aptal kızı buldum.

"Neden kardeşime vurdun?" dedim ısrarlı bir tavırla.

"O benim sütümü içti," dedi sanki bir kraliçeymiş ve sürümüzün tüm sütü onunmuşçasına kibirli bir edayla.

"Senin sütün mü? O sütü kulübeye ben koydum ve eğer kardeşim içmek isterse, susamışsa içebilir. Ona vurman gerekmezdi!"

"Ah, kes sesini ve çek git!" diye bağırdı beni eliyle iterek. Gözlerimi dikip yüzüne baktım ve başımı salladım, çünkü on üç yaşında olmama rağmen onun büyük bir hata yaptığının farkındaydım.

Kız ve erkek kardeşlerim ağacın altında durmuş babamın karısıyla aramda geçen konuşmayı duymaya çalışıyorlardı. Onlara yaklaşırken anlamlı anlamlı yüzlerine baktım ve "Yarın." dedim. Onlar da onaylarcasına başlarını salladılar.

Ertesi gün şans bizden yanaydı, çünkü babam birkaç günlüğüne evden ayrılacağını söylemişti. Öğleüstü dinlenme vakti geldiğinde hayvanlarımı eve götürüp kız kardeşimi ve erkek kardeşimi buldum. "Babamın küçük yeni karısı haddini aşıyor," diye söze başladım. "Ona bir ders vermeliyiz. Buna son vermeli."

"Evet, ama ne yapacağız?" diye sordu Ali.

"Göreceksiniz. Sadece, bana yardım edin." Yolculuk ederken eşyaları develere bağlamakta kullandığımız kalın,

sağlam halatlardan aldım. Babamın ürkek karısını kamp yerinden uzaklaştırıp çalılık araziye götürdük ve üzerindeki elbiseleri çıkarması için zorladık. Sonra ben halatın bir ucunu dev bir ağacın dalından geçirerek küçük kadının ayak bileğine bağladım. Halatı çekip onu ağaçta sallandırdığımızda kız kâh küfrediyor, kâh bağırıyor, kâh ağlıyordu. Erkek kardeşlerim ve ben onu yaklaşık iki metre yukarı çektik. Ardından halatı bağlayıp onu orada çölün ortasında kıvranıp bağırır halde bırakarak eve döndük.

Ertesi gün öğleden sonra babam beklenenden bir gün önce eve döndü. Bize küçük karısının nerede olduğunu sordu. Hepimiz omuz silkerek onu görmediğimizi söyledik. Allah'tan onu çığlıklarının kamptan duyulamayacağı kadar uzağa götürmüştük. "Hımm," dedi babam şüpheli gözlerle bize bakarak. Hava karardığında hâlâ ondan bir ize rastlamamıştı. Babam bir şeylerin yanlış, hem de çok yanlış gittiğinin farkındaydı ve bizi sorgulamaya başladı. "Onu en son ne zaman gördünüz? Onu bugün gördünüz mü? Onu dün gördünüz mü?" Biz de ona önceki gece karısının eve dönmediğini söyledik. Bu bir yalan değildi.

Babam telaşa kapılarak deliler gibi her yerde onu aramaya başladı. Fakat ertesi günün sabahına kadar bulamadı. Babam gelinin ipini kestiğinde neredeyse iki gündür orada baş aşağı sallanıyordu ve kötü durumdaydı. Eve döndüğünde babam öfkeden kudurmuştu. "Bunun sorumlusu kim?" dedi. Hepimiz susmuş, birbirimize bakıyorduk. Tabii ki kadın söyledi. "Waris lideriydi. Önce bana o saldırdı!" dedi. Babam beni yakalayıp dövmeye başladı, ama çocukların hepsi onun üstüne çullandı. Kendi öz babamıza vurmanın yanlış olduğunu biliyorduk, fakat artık tahammül edemiyorduk.

O günden sonra, babamın küçük karısı farklı bir insan oldu. Ona bir ders vermiştik, o da dersini iyi öğrenmişti. İki gün baş aşağı sallanınca, sanırım zihni tazelenmiş ve sevimli, kibar bir insan haline gelmişti. O olaydan sonra annemin ayaklarına kapanıp bir köle gibi davranmaya başladı. "Sana ne getireyim?

Senin için ne yapabilirim? Hayır, olmaz. Onu ben yaparım. Sen otur, rahatına bak."

Ben içimden, "İşte böyle. En başından böyle davransaydın, bizi onca gereksiz üzüntüden kurtarırdın, küçük fahişe," diye geçirdim.

Göçebe hayat çetin bir hayattı ve o kadın annemden yirmi yaş genç olmasına rağmen yeterince güçlü değildi. Sonunda annem bu kızdan korkması için bir sebep olmadığını anlamıştı.

Göçebe hayatı zorluydu, ama bir o kadar da güzeldi; doğayla iç içe, birbirinden ayrılmaz bir hayat. Annem bir tabiat mucizesini bana isim olarak vermişti. Waris, çöl çiçeği anlamına gelir. Çöl çiçeği, çok az sayıda canlının hayatta kalabileceği kıraç yerlerde açar. Ülkemde bazı zamanlarda bir yıl boyunca yağmur yağmaz. Fakat sonunda tozlu toprağı yıkarcasına yağmur boşanır ve yağmurun ardından birer mucize gibi tomurcuklar görünür. Çiçekler parlak sarıya çalan turuncu renktedir, bu nedenledir ki, sarı hep benim favori rengim olmuştur.

Genç bir kız evleneceği zaman, kabilesindeki kadınlar bu çiçeği toplamak için çölde dolaşırlar. Çiçekleri kuruturlar, sonra kuru yaprakları suyla karıştırıp sürülünce gelinin yüzüne altın sansı ışıltı veren bir mai hazırlarlar. Çeşitli desenler çizerek gelinin ellerini ve ayaklarını kınayla süslerler. Bakışlarına derin ve seksi bir ifade vermek için gözlerine rastık çekerler. Tüm bu kozmetikler bitkilerden elde edilir, dolayısıyla tamamen doğaldır. Ardından kadınlar gelini parlak renkte kumaşlarla sarmalarlar -kırmızılar, pembeler, turuncular, sarılar- ne kadar renkli olursa o kadar iyi olur. Fazla kumaşları olmayabilir, çoğu aile oldukça fakirdir, ama bu utanılacak bir şey değildir. Gelin kendisinin, annesinin ya da kız kardeşlerinin veya arkadaşlarının bulabileceği en güzel kumaşa sarınır ve büyük bir gururla hareket eder. Bu, tüm Somalililer'in sahip olduğu bir özelliktir. Düğün günü geldiğinde, büyüleyici bir güzellik abidesi gibi damatla

buluşmak için evinden ayrılır. Erkekse bu güzelliğe asla lâyık olamaz!

Düğün için kabiledeki insanlar hediyeler getirirler. Kendinizi bir şeyler almak zorunluluğunda hissetmeniz ya da hediye ettiğinizden daha iyisini alamadığınız için yüksünmenize gerek yoktur. Neyiniz varsa onu verirsiniz, üzerinde de uyuyacakları bir hasır örebilir ya da bir kâse verebilirsiniz yahut da bunların hiç birine sahip değilseniz, nikâh sonrası kutlamalarda yenmek üzere yiyecek getirebilirsiniz. Benim kültürümde balayı denen bir şey yoktur, dolayısıyla düğünün ertesi günü yeni evliler için iş günüdür ve birlikte hayatlarına başlamak için tüm bu hediyelere gereksinmeleri olacaktır.

Düğünler dışında, pek az kutlamamız vardır. Takvimle kayıtlı bayramlarımız yoktur. Böyle bayramlar yerine, şenlik düzenlememizin öteki önemli bir nedeni, uzunca süre beklenen yağmurlardır. Ülkemde su çok nadir bulunur ve kaçınılmaz olarak hayatın özüdür. Çölde yaşayan göçerler suya çok ama çok, büyük saygı gösterir, her bir damlayı paha biçilmez bir mal kabul ederler. Ben bugün hâlâ suyu severim. Suya bakmak bile bana büyük coşku verir.

Aylarca süren kuraklığın ardından bazen umutsuzluğa kapılırız. İşte o zaman, insanlar Tanrı'ya yağmur için dua etmek amacıyla bir araya gelirler. Bu bazen işe yarar, bazen işe yaramaz. Yine bir yıl yağmurlu mevsim geçip gitmiş, tek damla su yere düşmemişti. Hayvanlarımızın yarısı ölmüş, öteki yarısı susuzluktan bitkin düşmüştü. Annem yağmur duası için bir araya gelineceğini söyledi. Âdeta topraktan bitmişçesine insanlar belirdi. Hepimiz dua ediyor, şarkı söylüyor, dans ediyor ve mutlu olmaya, moral kazanmaya çalışıyorduk.

Ertesi gün bulutlar toplandı ve yağmur boşandı. Sonra, her yağmur yağdığında olduğu gibi, gerçek şenlik başladı. Elbiselerimizi çıkarıp coşkuyla suya koştuk ve aylardan sonra ilk defa yıkandık. İnsanlar yağmuru geleneksel danslarımızla kutladılar; kadınlar el çırpıp şarkı söylüyor, tatlı pes sesleri çöl

aksamında uğulduyor, erkekler havaya sıçrıyorlardı. Herkes yiyecek bir şeyler getirmişti ve bizler hayatın armağanına şükretmek için krallar gibi yiyorduk.

Yağmuru izleyen günlerde, altın sarısı çiçekleriyle savanalar tomurcuklanır, otlaklar yeşerir. Hayvanlar doyuncaya dek yiyip içerek bizlere rahat bir nefes alma ve hayatın tadına, varma şansı sunarlar. Yağmurun oluşturduğu göllere giderek yıkanıp yüzeriz. Serin havada kuşlar şarkı söylemeye başlar ve göçebelerin çölü cennete döner.

4.
KADIN OLMAK

En büyük ablam Aman'ın sünnet olma zamanı gelmişti. Bütün küçük kız kardeşler gibi ben de onun bana hâlâ kapalı olan yetişkinler dünyasına girişine gıpta ediyor, onu kıskanıyordum. Aman sünnet olmak için oldukça büyüktü, artık bir genç kızdı, ancak şu ana dek doğru zamanlama yapılamamıştı. Ailem, bitip tükenmek bilmeyen bir döngü içinde Afrika'da dolaşırken, bu eski dini töreni yapan çingene kadını hep, bir şekilde elimizden kaçırmıştık. En sonunda babam onu bulup, iki büyük kız kardeşim Aman ve Halemo'yu sünnet ettirmek için getirmişti. Fakat şans bu ya, yaşlı kadın bizim kampımıza vardığında, Aman su aramak için uzaklardaydı. Bu yüzden çingene yalnızca Halemo'yu sünnet etmişti. Babam gittikçe endişelenmeye başlamıştı. Çünkü Aman evlenme çağına geliyordu, ama gerçek anlamda "hazırlanmadan" evlenmesi söz konusu olamazdı. Somali'de yaygın olan inanca göre kızların bacakları arasında, doğarken getirdikleri, ama temiz olmayan kısımlar vardır. Bunların vücuttan uzaklaştırılması gereklidir. Klitoris, labia minora ve labia majoranın büyük bir kısmı kesilir, sonra yara dikilerek kapatılır, geride sadece genital bölgede bir iz kalır. Fakat bu kesme töreninin gerçek ayrıntıları bir sır olarak kalır ve kızlara asla açıklanmazdı. Tek bildiğiniz, sıranız geldiğinde özel bir şeyler olacağıdır.

Sonuç olarak Somali'de tüm genç kızlar, küçük bir kızdan kadınlığa geçişlerinin işareti olan bu tören büyük bir arzu ve endişe ile beklerler. Esasında bu işlem kızlar buluğ çağına geçişlerinde gerçekleştirilir ve bu dini tören kızın üretken hale

geldiğini, kendi çocuğunu doğurabilecek olduğunu ifade eder. Ama zamanla, sünnet kısmen kızların kendilerinden kaynaklanan baskıyla gün geçtikçe daha küçük yaşlarda yapılmaya başlandı. Çünkü kızlar, tıpkı batıdaki çocuğun, doğum günü partisini, ya da Yılbaşı arifesi Noel Baba'nın gelişini beklemesi gibi bu "özel anı" sabırsızlıkla bekler oldular.

Yaşlı çingenenin Aman'ı sünnet etmek için geldiğini öğrendiğimde ben de sünnet olmak istedim. Aman, benim güzel ablam, idolümdü ve onun istediği ya da yaptığı her şeyi ben de istiyordum. Büyük olaydan bir gün önce annemin kolunu çekiştirerek, "Anne, ikimiz de aynı zamanda olalım. Hadi, anne, yarın ikimiz de olalım," diye yalvardım.

Annem beni itti. "Sen sus bakalım, küçük kız!" Fakat Aman benim kadar hevesli değildi. Onun "Umarım Halemo gibi olmam," diye mırıldandığını hatırlıyorum. Ama o zamanlar bunun ne demek olduğunu anlamayacak kadar küçüktüm ve Aman'dan açıklamasını istediğimizde konuyu değiştiriverdi.

Ertesi sabah çok erken saatlerde annem ve arkadaşı Aman'ı sünnetçi kadının yanına götürdüler. Her zamanki gibi ben de gitmek için yalvardım, ama annem evde küçük kardeşlerimle kalmamı söyledi. Fakat ben annemin arkadaşlarıyla buluştuğu gün kullandığım yöntemle saklana saklana kadınları uzaktan takip ettim.

Çingene kadın geldi. O kadın toplumumuzda sadece özel bilgelerinden dolayı değil, sünnet ederek oldukça fazla para kazandığı için de önemli bir şahsiyet olarak kabul edilirdi. Bu merasim için ödenen para, bir aile için oldukça büyük bir masraftı, ama yine de bu tören olmadan kızlarını evlendirmek mümkün olmadığından, iyi bir yatırım olarak görülürdü. Sünnet edilmeyen kızların evliliğe uygun olmadıkları, hiçbir erkeğin eş olarak almayı düşünmeyeceği, kirli, pis kadınlar oldukları düşünülürdü. Bu yüzden çingene kadınlar toplumun önemli bireyleri arasında görülüyordu, ama ben ona elinde ölen onca küçük kızdan dolayı Katil Kadın diyorum.

Bir ağacın arkasından gizlice kız kardeşimin yere oturuşunu izledim. Sonra annem ve arkadaşı olan kadın, Aman'un omuzlarını tutarak yere yatırdılar. Çingene, kız kardeşimin bacakları arasında bir şeyler yapmaya başladı ve ben Aman'ın yüzünde şimşek gibi çakan acıyı gördüm. Kız kardeşim büyük bir kızdı ve güçlüydü, ama ansızın acı çekmeye başlamıştı! Bacağını kaldırıp çingenenin göğsüne vurdu ve onu sırtüstü yere devirdi. Sonra onu tutan kadınlardan kurtulmak için çabaladı ve ayakları üstünde doğruldu. Dehşet içinde kardeşimin bacaklarından akan ve koşarken kumda izler bırakan kanı gördüm. Hepsi arkasından koştular, ama Aman yığılıp yere düşünceye dek onlardan çok uzaklaşmıştı. Kadınlar onun yığıldığı yere üşüştüler ve işlerine devam ettiler. Kendimi çok kötü hissettim ve daha fazla seyredemeyip koşarak eve döndüm.

Şimdi bilmediğim bir şeyi istemiş olduğumu biliyordum. Ne olduğunu anlayamamıştım, ama benim de başıma geleceğinden ürkmüştüm. Anneme de soramıyordum, çünkü zaten olanları görmemem gerekiyordu. Aman'ı iki hafta boyunca öteki çocuklardan ayrı tuttular ve olaydan iki gün sonra ona su götürdüm. Yanında diz çöküp sessizce, "Nasıldı?" diye sordum.

"Ah, korkunçtu..." diye söze başladı. Ama sanırım benim de sünnet olacağımı bildiğinden, heyecanla beklemek yerine korkarım diye, gerçeği söylemekten vazgeçti. "Neyse, sen de çok uzak değilsin, yakında sana da yaparlar." Söyleyebildiği tek şey buydu.

O günden sonra kadınlığa geçişte yaşayacağım bir törenden korkar oldum. Bu korkuyu ve kız kardeşimin yüzünde gördüğüm acının anısını zamanla kafamdan atmaya çalıştım. Sonunda, kadın olmak ve kız kardeşlerime katılmak istediğim konusunda kendi kendimi aptalca ikna ettim.

Babamın bir arkadaşı ve onun ailesi hep bizimle birlikte yolculuk ederdi. Babamın bu arkadaşı suratsız yaşlı adamın biriydi ve ben ya da küçük kız kardeşim ne zaman onu

sinirlendirsek sinekleri kovalar gibi bizi kovalar, "Benden uzak durun, sizi âdet görmeyen küçük kızlar, siz kirlisiniz! Henüz sünnet bile olmadınız!" diyerek bizi kızdırırdı. Sünnet olmamış olmamız, bizi bakmaya tahammül edilemeyecek kadar iğrençleştiriyormuşçasına, hep onun o aptal çenesini kapatacak bir yol bulmaya yemin etmem için beni kışkırttı.

Bu adamın Jamah adında genç bir oğlu vardı. O hep beni görmezlikten gelse de, ben ona tutulmuştum. Jamah ise benim yerime Aman'a ilgi gösteriyordu. Zaman içinde onun ablama olan tercihinin sünnetli oluşundan dolayı olduğu fikrine kapıldım. Babası gibi Jamah da muhtemelen sünnetsiz, kirli küçük kızlarla ilgilenmek istemiyordu. Beş yaşlarındayken anneme gidip "Anne, bana o kadını bul. Hadi ama ne zaman bunu yapacaksın?" diye söylenip durdum. Bunu yaşamam, bu gizemli şeyi yaptırmam gerektiğini düşünüyordum. Şans bu ya, bundan birkaç gün sonra çingene kadın tekrar ortaya çıktı.

Bir gece annem bana, "Laf aramızda, baban çingene kadınla karşılaşmış. Onu bekliyoruz, her an burada olabilir," dedi.

Sünnetimden bir gün önce annem bana çiş yapmak zorunda kalmamam için fazla su ya da süt içmememi söyledi. Bunun ne anlama geldiğini bilmiyordum, fakat sorgulamadan sadece başımı sallayarak onayladım. Sinirliydim, ama bunu yapmaya karar vermiştim. O gece aile benimle ilgilendi ve bana fazla yemek verdiler. Bu benim yıllardır şahit olduğum ve kız kardeşlerime gıpta etmeme sebep olan bir gelenekti. Uyumadan hemen önce annem "Zamanı geldiğinde sabah seni uyandıracağım," dedi. Kadının geldiğini nasıl anladığı hakkında hiçbir fikrim yoktu, ama annem böyle şeyleri hep anlardı. Birilerinin geldiğini ya da bir şeylerin olma vaktinin geldiğini içgüdüsel olarak sezerdi.

O gece heyecandan uyuyamadım. Sonra birden annem başımda dikildi. Gökyüzü halâ karanlıktı, havanın gün ışımadan önce belli belirsiz griye döndüğü vakitti. Bana sessiz olmam için işaret ederek elimden tuttu. Küçük battaniyemi

kaptım ve yarı uykulu, peşi sıra yola koyuldum. Kızları o kadar erken saatte götürmelerinin nedenini artık biliyorum. Çığlıkları duyulmasın diye hiç kimse uyanmadan önce onları kesmek istiyorlardı. Ama o an aklım karışmış olmasına rağmen, ben sadece bana ne deniyorsa onu yaptım. Kulübeden uzaklaşıp ağaçlık bölgeye gittik. Annem, "Burada bekleyeceğiz," dedi ve soğuk kumlara oturduk. Gün biraz daha ağarmıştı, yine de siluetleri seçemiyordum. Sonunda çingene kadının sandaletlerinin şıpırtısını duydum. Annem kadının adını söyleyerek seslendi. Ardından ekledi. "Sen misin?"

"Evet, benim," diyen bir ses işitildi. Sonra yaklaştığını bile göremeden kadın hemen yanı başımda beliriverdi. "Şuraya otur." Düz bir kayayı işaret etti. Hiçbir konuşma, tek bir "Merhaba," denmedi. Ne "Nasılsın?", ne "Bu gün olacak şey çok canını yakacak, bu yüzden cesur bir kız olmalısın." Hiçbir şey. Katil Kadın tam bir ticaret ehliydi.

Annem yaşlı bir ağacın kökünden bir parça çekip çıkardı, sonra beni kayanın üzerine oturttu. Bacaklarını iki yana açıp arkama oturarak başımı göğsüne dayadı. Kollarımı arasına yerleştirdi. "Isır."

Aman'ın acı çeken yüzü ansızın gözlerimin önünde belirdi. Korkudan buz kestim. "Canım yanacak! "diye mırıldandım dişlerimin arasında kökle.

Annem bana doğru eğilerek, "Biliyorsun, seni tutamam. Burada tek başımayım. O yüzden uslu bir kız ol, bebeğim. Annen için cesur ol, hemen bitecek," diye fısıldadı. Ayaklarımın arasından baktım ve çingene kadının hazırlandığını gördüm, öteki yaşlı Somalili kadınlara benziyordu. Başında renkli bir eşarp ve parlak renkli pamuklu bir elbise vardı: Tek fark, yüzünde hiç tebessüm olmayışıydı. Gözlerinde ölü bir bakış, yüzünde sert bir ifadeyle bana baktı. Sonra eski bir çantanın içini karıştırdı. Gözlerimi ayırmaksızın ona bakıyordum, çünkü neremi keseceğini bilmek istiyordum. Kocaman bir bıçak çıkaracağını beklerken çantadan küçük bir torba çıkardı. Uzun parmaklarını kontrol etti. Artık güneş doğmak üzereydi,

renkler seçilebilir olmuştu, ama ayrıntılar görülemiyordu. Yine de jiletin keskin ucundaki kurumuş kanı görmüştüm. Jilete tükürüp elbisesine sildi. Kadın jileti temizlerken, benim dünyam karardı, çünkü annem bir eşarpla gözlerimi kapamıştı.

Sonra hissettiğim şey etimin kesildiğiydi. Kör jiletin bir ileri bir geri derimi biçerken çıkardığı sesi işitiyordum. Açıkçası geçmişi düşündüğümde bunun benim başıma geldiğine inanamıyorum. Sanki başkasından bahsediyormuşum gibi geliyor bana. Hissettiklerimi tarif etmeme olanak yok. Sanki birileri baldırınızı doğruyormuş ya da kolunuzu kesiyormuş gibiydi. Tek fark, kesilen bedeninizin en hassa bölgesi oluşu. Buna rağmen biraz bile kıpırdamadım, çünkü Aman'ı hatırlamıştım ve kaçış olmadığını biliyordum. Ve de annemin benimle gurur duymasını istiyordum. Kendi kendime ne kadar hareket edersem bu işkencenin canımı o kadar yakacağını söyleyerek bir taş gibi orada öylece oturdum. Ne yazık ki, bacaklarım titremeye başladı ve ben, Tanrım, lütfen çabuk bitsin, diye yakardım. Sonrasını hissetmedim, çünkü bayılmışım.

Kendime geldiğimde bittiğini sandım, ama bu sefer en kötüsü başlamıştı. Annem gözümdeki bandı çıkarmıştı ve Katil Kadın'ın yanındaki bir akasya ağacından dikenler kazıdığını gördüm. Bu dikenleri derimde delikler açmak için kullandı. Sonra kalın beyaz bir ipi bu deliklere geçirerek beni dikti. Bacaklarım tamamen uyuşmuştu, ama bacaklarımın arasındaki acı öylesine keskindi ki, ölmeyi arzuladım. Acılarımı geride bırakacak havaya yükseldiğimi ve birkaç metre yükseklikten aşağıda olanlara baktım; zavallı annem beni kolları arasında tutarken o kadının bedenimi tekrar dikişini seyrettim. O an tam bir sükûn duydum, artık ne endişe ne de korku hissediyordum.

Hatırladıklarım o an bitti, ta ki ben gözlerimi açıncaya kadar. Kadın gitmişti. Beni oradan taşımışlardı ve şimdi kayanın yanında yerde yatıyordum. Hareket etmeyeyim diye bacaklarım ayak bileklerimden kalçama kadar kumaş

parçalarıyla bir araya getirilip bağlanmıştı. Etrafta annemi aradım, ama o da gitmişti. Bir sonra neler olacağını merak ederek orada öylece tek başıma yattım. Başımı kayaya çevirdim, âdeta bir hayvan boğazlamışçasına üzeri kana boyanmıştı. Et parçaları, cinsiyetimin parçaları, kayanın üstünde kızgın güneşin altında kuruyordu.

Orada güneşin tam tepeye çıkışını izleyerek yattım. Etrafımda gölge yoktu ve sıcak hava yüzümü yalayıp geçiyordu. Sonra annem ve ablam geldiler. Beni bir çalının gölgesine çekerek ağacımı hazırlamaya koyuldular. Bu bir gelenekti; bir ağacın altına tekrar iyi oluncaya dek birkaç hafta boyunca tek başıma kalıp nekahet devresini geçireceğim küçük özel bir kulübe hazırlanırdı. Annem ve Aman işlerini bitirdiklerinde beni içeriye taşıdılar.

Çiş yapmak zorunda kalıncaya dek ıstıraplarımın son bulduğunu sanmıştım. Sonra annemin fazla süt ve su içmemem konusundaki tavsiyesinin nedenini anladım. Saatler süren bekleyişin ardından, kalkıp oradan gitmek için can atıyordum, ama ayaklarım birbirine bağlı olduğundan hareket edemiyordum. Annem dikişlerimi açmamam için yürümemem gerektiğini söylemişti, çünkü yara açıldığı takdirde tekrar dikilmesi gerekliydi. İnanın bana, bu istediğim son şeydi.

"Çiş yapmam gerek," diye ablama seslendim. Yüzündeki ifade bunun hiç de iyi bir haber olmadığını söylüyordu bana. Geldi ve yuvarlayarak beni çevirdi ve kumda küçük bir delik açtı.

"Haydi yap."

İlk damla çıktı ve derim asitle yanıyormuşçasına sızladı. Çingene beni diktikten sonra üre ve menstrual kanın çıkışı için bırakılan tek açıklık, bir kibrit çöpü çapında küçücük bir delikti. Bu benim evleninceye dek hiç seks yapmamamı sağlayacak zekice bir stratejiydi ve bu şekilde kocam bir bakire ile evlendiğinden emin olacaktı. Üre, kanlı yaramda toplanıp yavaşça bacaklarımdan kuma sızarken -damla damla- ağlamaya başladım. Katil Kadın beni liğme liğme doğrarken

bile ağlamamıştım, ama şimdi canım öyle yanıyordu ki, artık dayanamıyordum.

Gece karanlık bastığında, annem ve Aman eve ailenin yanına döndüler ve ben kulübemde tek başıma kaldım. Ancak bu kez, orada çaresiz koşamayacak durumda yatıyor olmama rağmen, ne karanlıktan, ne aslanlardan, ne de yılanlardan korkuyordum. Bir kez bedenimden sıyrılıp o yaşlı kadının cinsel organımı dikişini seyretmiştim ya, artık hiçbir şey beni korkutamazdı. Bir kütük gibi sert zeminde uzanmış korkudan bihaber, acıya duyarsız, yaşamak ya da ölmeye umarsız yatıyordum. Karanlıkta yalnız başıma yatarken, herkesin evde ateş başında gülüşüp eğleniyor olması bir nebze olsun umurumda değildi.

Günler geçip giderken, cinsel organım enfeksiyon kaptı ve ben ateşlendim. Sık sık kendimden geçiyordum. Ürenin acısından korktuğumdan kendimi tutuyordum. Annem, "Bebeğim, eğer çişini yapmazsan ölürsün," dedi. Bu yüzden de kendimi zorladım. Tuvalete çıkmam gerektiğinde etrafta hiç kimseler yoksa kendimi biraz kaydırıp yarı dönüyor ve kendimi geleceğini bildiğim yakıcı acıya hazırlıyordum. Fakat yaram öyle enfekte oldu ki, tuvaletimi yapamaz oldum. Annem iki hafta boyunca bana yiyecek ve içecek getirdi, bunun dışında ayaklarım birbirine bağlı orada öylece tek başıma yatıyordum. Yaranın iyileşmesini bekliyordum. Ateşler içinde, sıkılmış ve halsiz hiçbir şey yapamıyor, sadece, "Neden? Tüm bunlar ne için?" diye düşünüyordum. O yaşlarda seks hakkında hiç bir şey bilmiyordum. Tek bildiğim annemin izniyle doğranmış olduğumdu ve bunun nedenini anlayamıyordum.

Sonunda annem geldi ve ayaklarım hâlâ birbirine bağlı bir halde beni sürüyerek eve götürdü. Aile kulübesine döndüğüm ilk gece, babam "Nasıl hissediyorsun?" diye sordu. Sanırım o bu soruyla kadın olmayı kastediyordu, ama benim tek düşünebildiğim bacaklarımın arasındaki acıydı. Henüz beş yaşında olduğumdan sadece tebessüm ettim ve hiçbir şey

söylemedim. Kadın olmak hakkında ne biliyordum ki? O zamanlar farkında olmamama rağmen, Afrika'lı bir kadın olmak hakkında çok şey biliyordum. Pasif, çaresiz bir çocuk gibi sessizce acı çekerek nasıl yaşanacağını biliyordum.

Yaralarımın iyileşmesi için bir ay boyunca ayaklarım birbirine bağlı kaldı. Annem sürekli koşmamam ya da atlamamam için beni ihtar ettiğinden ihtiyatla ayaklarımı sürüyerek yürüyordum.

O kadın beni kasap gibi doğradığından beri tüm o haftalar boyunca öylece uzanmış yatarken her gün bunu düşündüm. Amacım kurban edildiğim o kayaya gidip parçalarımın hâlâ orada olup olmadıklarını görmekti. Fakat yoktu. Hiç şüphesiz Afrika'da hayat devrinin birer parçası olan leş yiyicilerce, bir akbaba ya da bir sırtlan tarafından yenmişti. Onların rolü, leşleri, çetin çölde varlığımızın bozulmuş delillerini temizlemekti.

Sünnet sonucu acı çekmiş olsam da şanslıydım, öteki kızlarda sık sık olduğu gibi çok daha kötüsü de olabilirdi. Somali'de bir uçtan bir uca seyahat ederken başka ailelerle karşılaşmamızda, kızlardan bazıları eksik olurdu. Hiç kimse onların yokluğuyla ilgili gerçekleri söylemez, hatta onlardan bahis bile edilmezdi. Fazla kan kaybı, şok, enfeksiyon ya da tetanozdan ölmüş olurlardı. Şaşırtıcı olan, yapılan işlemin gerçekleştirildiği koşullar değil, içimizden bazılarının hayatta kalmasıdır.

Kardeşim Halemo'yu hayal meyal hatırlıyorum. Uç yaşlarındaydım ve onun da hayatta olduğunu hatırlıyorum, sonra ortadan kayboluverdi, ancak ben ona neler olduğunu bilmiyordum. Sonra öğrendim ki, "zamanı" gelip de çingene kadın sünnet ettiğinde kan kaybından ölmüştü.

On yaşlarındayken, benden küçük olan kuzenimin başından geçenlerin hikâyesini işittim. Kuzenim altı yaşında sünnet edilmişti ve sünnetin ardından erkek kardeşlerinden biri bizimle kalmaya geldiğinde olup bitenleri anlatmıştı.

Kadının biri gelip kız kardeşini kesmiş, sonra kız nekahet için kulübesine yerleştirilmişti. Ancak onun değimiyle kızın "şeyi" şişmeye başlamış ve kulübesinden yayılan koku dayanılmaz bir hal almıştı. Erkek kardeşi bu hikâyeyi anlattığı sıralar ona inanamamıştım. Böyle bir şey benim ya da Aman'ın başına gelmemişken, neden o öyle kötü koksundu ki? Şimdi onun gerçeği söylemiş olduğunu anlıyorum. Uygulamanın yapıldığı pis koşullar, çerçöpün ortasında liğme liğme kesilme sonucu yaraları enfekte olmuştu. Dayanılmaz koku, kangrenin bir işaretiydi. Bir sabah, annesi, âdet olduğu gibi geceyi tek başına kulübesinde geçirmekte olan kızını kontrole gitmiş ve küçük kızı soğuk ve mosmor bir bedenle yerde cansız yatar bulmuştu. Leş yiyicilerin ölü bedeni yemelerine izin vermeden aile onu gömmüştü.

5.
EVLİLİK AKTİ

Bir sabah insan sesleriyle uyandım. Hasırımda doğruldum, kimseyi göremeyince araştırma yapmaya karar verdim. Erken saatlerin sessizliğinde kulağıma gelen sesleri izleyerek yaklaşık yarım mil ötede anne ve babamın uzaklaşmakta olan bir grup insana güle güle diyerek el salladığı yere ulaştım. "O kim, anne?" diye sordum elimle gurubun arkasında başında eşarp bağlı zayıf bir kadını işaret ederek.

"Ah, o senin arkadaşın, Shukrin."

"Ailesi buradan ayrılıyor mu?"

"Hayır, o evleniyor," diye karşılık verdi annem.

Şaşkın, ufukta kaybolanlara bakakaldım. Ben on üç, Shukrin ise benden biraz daha büyüktü. Yaklaşık on dört yaşlarındaydı ve ben onun evlenmekte olduğuna inanamamıştım. "Kiminle?" Kimse bu soruma karşılık vermedi, çünkü bu tip sorular sormak bana düşmezdi. "Kiminle?" diye sorumu yineledim, yine sessizlikle karşılaştın. "Buradan ayrılacak mı, yani kocasıyla?" Genelde olan buydu ve en büyük korkum arkadaşımı bir daha görememekti.

Babam, "Merak etme. Sıra sana da geliyor," dedi soğuk bir ifadeyle. Annem ve babam dönüp kulübemize doğru yürürlerken, ben haberin etkisiyle orada kalakalmıştım. Shukrin evleniyor! Evlenmek! Bu defalarca duymuş olduğum bir terimdi, ama ben o sabaha kadar ne anlama geldiğini hiç sorgulamamıştım.

Somalili bir kız olduğumdan, bana asla evlilik ve seks anlatılmamıştı. Benim ailemde -kültürümde- hiç kimse bundan

bahsetmezdi. Asla ve asla akla gelmezdi. Erkeklerle ilgili tek düşüncem hayvan yetiştirmede kimin daha iyi olduğunu görmek için onlarla rekabet etmek, yarışmak ve onlara galip gelmekti. Seks konusunda söylenen tek şey "Hiç kimseyle beraber olma. Evlendiğinde bakire olman gerek," sözleriydi. Kızlar bakire olarak evleneceklerini ve tek bir erkekle evleneceklerini bilirlerdi. Onlar için tek seçenek buydu. Bu hayat tarzımızdı.

Babam, kız kardeşlerime ve bana, "Siz kızlar benim kraliçelerimsiniz," derdi, çünkü çevredeki en güzel kızlara sahip olduğu için şanslı kabul edilirdi. "Siz benim kraliçelerimsiniz ve hiçbir erkek sizinle beraber olamaz. Buna yeltenirse, bana haber verin. Ben sizi korumak için varım. Sizin için ölümü göze alırım."

"Kraliçelerini" korumak için babamın birden fazla şansı oldu. Büyük ablam Aman, bir gün hayvanları otlatmak için evden uzaktayken, adamın biri ona yaklaşmış. Adam onu taciz ettikçe o, "Git başımdan. Ben seninle ilgilenmiyorum," demiş. Sonunda yaptıkları işe yaramayınca, adam Aman'ı yakalayıp ona tecavüz etmeye kalkmış. Bu büyük bir hataydı, çünkü Aman 1.80 boylarında, erkek kadar güçlü bir amazondu. Adamı dövdükten sonra, eve dönüp olanları babama anlattı. Babam zavallı aptalı buldu, ardından o da dövdü. Hiç kimse onun kızlarına saldıramazdı.

Bir gece, bir öteki ablam Favziya'nın attığı çığlıkla uyandım. Har zaman olduğu gibi dışarıda yıldızların altında uyuyorduk, ama o bizden uzakta bir kenarda yatıyordu. Doğruldum ve kampımızdan koşarak kaçan bir erkek gölgesi gördüm. Babam ayağa fırladığında Favziya bağırmaya devam ediyordu. Babam davetsiz misafirin peşine düştü. Biz Favziya'nın yanına gittik, o eğilmiş, bacaklarını kaplayan beyaz, yapış yapış meniyi elliyordu. Adam babamdan kaçmayı başarmıştı, ama sabah olduğunda kız kardeşimin uyuduğu yerin yakınlarında sapığın sandalet izlerini gördük. Babam alçağın kim olduğunu tahmin ediyor, ancak emin olamıyordu.

Bir süre sonra, kurak bir dönemde, babam su almak için yakındaki bir su kaynağına gitti. Babam nemli toprakta durmuş beklerken bir adam yaklaşmış. Adam su için sırasını beklerken huzursuzlaşıp, "Hey, çabuk ol! Benim de su almam gerekiyor!" diye bağırmış. Somali'de su kaynaklan, insanların kimi kez yüz fit derinliğinde çukurlar kazarak yeraltı sularına ulaştıktan umuma açık alanlardır. Su azaldıkça, hayatlarını sürdürecek kadar su bulmaya çalışırken insanlar birbirleriyle rekabete girerler. Babam adama önce kibar olmasını, sonra su alabileceğini söyleyerek karşılık vermiş.

"Tamam, pekâlâ." Adam hiç zaman kaybetmeden çukura atlamış. İşe koyulup torbalarını suyla doldurmuş ve çıkıp gitmek üzereyken babam çamurda adamın sandalet izlerini fark etmiş.

"Sendin, değil mi?" deyip adamın omuzlarından yakalayarak sarsmaya başlamış. "Seni ruh hastası pislik, kızımla beraber olan sendin! Babam vurup, onu köpek gibi dövmüş. Ama köpek herif, üzeri işlemeli hançeri andıran kocaman bir Afrika katil bıçağı çıkarmış. Babam daha silahı elinden alıp onu kendi bıçağıyla yaralayamadan, adam dört ya da beş kez baldırından yaralanmış. Her ikisi de ciddi şekilde yaralanmışlar. Babam güç bela kaynaktan çıkıp kulübeye döndüğünde, her yeri kan içindeydi ve halsizdi. Uzunca süre sonra babam iyileşti, ancak ben onun gerçeği söylemiş olduğunu fark etmiştim. Kız kardeşimin onuru için ölmeye hazırdı.

Babam sürekli "Sizler benim kraliçelerim, hazinelerimsiniz ve ben sizi kilit altında tutuyorum. Anahtar bende!" diyerek biz kızlarla şakalaşırdı.

Ben de "Peki, anahtar nerede?" derdim.

O katılarak güler ve "Uzaklara attım!" derdi.

"O zaman nasıl dışarı çıkarız?" diye ağlardım ve herkes gülerdi.

"Çıkamayacaksınız sevgilim. Ben hazır olduğunuzu söyleyinceye kadar çıkmayacaksınız."

Bu şakalar, en büyük ablam Aman'dan en küçük kardeşime kadar hepimize yapılmıştı. Aslında bunlar şaka değildi. Babamın izni olmadan kızlarının yanına yaklaşmak mümkün değildi. Ancak bunda babamın bizi istenmeyen girişimlere karşı korumasından öte bir şey söz konusuydu. Afrika evlilik pazarında bakireler pek makbuldü. Bu, kızların sünnet edilmesi uygulamasının, söylenmese de en büyük nedeniydi. Babam güzel bakire kızları için büyük bir ücret isteyebilirdi, ancak başka bir adamla seks yaparak namusu lekelenmiş bir kızı kabul ettirmek olanaksızdı. Yine de bir kızken, bu gerçeklerin hiçbiri beni ilgilendirmiyordu, çünkü henüz bir çocuktum ve seks ya da evlilik konularını hiç düşünmemiştim.

Arkadaşım Shukrin'in evlendiğini öğreninceye kadar bu böyle sürdü. Birkaç gün sonra, bir gece babam geldi ve onun "Hey, Waris nerede?" dediğini duydum.

"Buradayım, baba," diye ona seslendim.

"Gel buraya," dedi yumuşak bir sesle. Normalde oldukça sert ve kızgın bir ses tonu vardır. Bu yüzden beni bir şeylerin beklediğini anlamıştım. Onun için bir şeyler yapmamı, yarın hayvanlara bakmak, su aramak, yiyecek bulmak veya benzeri bir şeyler yapmamı istediğini düşünerek durup dikkatle gözlerinin içine bakarak benim için niyetinin ne olduğunu anlamaya çalıştım. "Gel, gel, gel," dedi sabırsızca.

Şüpheli gözlerle, hiçbir şey söylemeden ona doğru birkaç adım attım. Babam beni çekip dizlerine oturttu. "Biliyorsun, diye söze başladı, "sen çok marifetli birisin." Şimdi ciddi bir şeylerin beni beklediğinden emindim. "Gerçekten marifetli birisin, tıpkı bir erkek çocuğu gibi, sen benim için oğlum yerindesin." Bu sözlerin onun en büyük övgüsü olduğunu biliyordum.

"Hımmm," diye karşılık verdim. Böyle övgüler almamın nedenini merak ettim.

"Benim için hep bir erkek kadar çok çalışan, hayvanlara iyi bakan bir oğul gibiydin. Ve ben sadece seni özleyeceğimi bilmeni istedim." Babam bunu söylediğinde, onun benim de

tıpkı kız kardeşim Aman gibi evden kaçmamdan korktuğunu sandım. Babam onu evlendirmeye çalışırken, Aman kaçıp gitmişti. Benim de kaçacağımdan, onu ve annemi tüm zor işlerde tek başına bırakacağımdan korkuyordu.

Çok hislenerek, ondan şüphelenmenin verdiği suçluluk duygusuyla ona sarıldım. "Ah, babacığım, ben hiçbir yere gitmiyorum ki!"

Beni tutup yüzüme baktı. Yumuşak bir ses tonuyla, "Evet, gidiyorsun canım," dedi.

"Nereye gidiyorum? Ben hiçbir yere gitmiyorum. Senden ve annemden ayrılmam."

"Evet, gidiyorsun, Waris. Sana bir koca buldum."

"Hayır, baba, hayır!" kucağından yere atladım. Babam beni tutmaya, kolumu yakalamaya çalıştı. "Ben gitmek istemiyorum, evden ayrılmak istemiyorum. Sen ve annemle kalmak istiyorum!"

"Sakin ol, her şey iyi olacak. Sana iyi bir koca buldum."

"Kim?" dedim merakla.

"Onunla karşılaşacaksın."

Kuvvetli görünmek için büyük bir çaba göstermeme rağmen gözlerim doldu. Onu yumruklayarak bağırmaya başladım; "Ben evlenmek istemiyorum!"

"Tamam, Waris, bak..." Babam eğilip bir taş alıp, ellerini arkasına götürüp taşı bir o eline bir ötekine geçirdi. Sonra taşın hangi elinde olduğunu görmemem için yumruk yapıp ellerini öne uzattı. "Sağ mı, sol mu? Taş hangisinde bul. Eğer doğruyu bulursan benim dediğimi yapıp ömür boyu şanslı olacaksın. Eğer yanlışı seçersen günlerin acı içinde geçecek, çünkü aileden aforoz edileceksin."

Yanlış eli seçersem neler olacağını merak eden gözlerle ona baktım. Ölecek miydim? Sol elime dokundum. Boş avcunu gökyüzüne doğru açtı. "Sanırım bana söylediğini yapacağım," diye mırıldandım üzgün üzgün.

"Tekrar yapabiliriz."

"Hayır." diye başımı yavaşça salladım. "Hayır, baba, evleneceğim."

"O iyi bir adam!" dedi babam. "Bana güvenmelisin. İyi adamı gözünden tanırım. Ve sen de ben ne söylersem onu yapacaksın!

Omuzlarım aşağıda orada öylece dikildim. Kendimi hasta, ürkmüş hissediyordum. Hayır dercesine başımı salladım.

Sağ elindeki taşı karanlığa doğru fırlatıp, "O halde tüm hayatın boyunca şansın yaver gitmeyecek!" diye bağırdı.

"Şey, sanırım bununla yaşaması gereken benim, öyle değil mi?" Suratıma hızlı bir tokat attı, çünkü hiç kimse ona karşılık veremezdi. Şimdi anlıyorum ki, bu tarz davranışım geleneklere aykırı olduğundan beni mümkün olduğunca çabuk evlendirmek zorundaydı. Bir âsi, erkek gibi bir kız, küstah ve korkusuz biri olmuştum ve ünüm de yayılıyordu. Hâlâ değerliyken babam bana bir koca bulmak zorundaydı, çünkü Afrikalı erkekler kendilerine karşı koyan kadın istemiyorlardı.

Ertesi sabah kalktım ve her zaman olduğu gibi hayvanlarımı otlatmaya götürdüm. Onları izlerken, benim için çok yeni olan bu evlilik kavramını düşündüm. Babamı evde kalmam konusunda ikna etmek için plan yapmaya çalıştım, ama içten içe bunun olmayacağını biliyordum. Yeni kocamın kim olacağını düşündüm. O güne kadar, çocukça tek romantik ilgim babamın arkadaşının oğlu Jamah'a karşıydı. Ailelerimiz birlikte dolaştığında onu pek çok kez görmüştüm. Jamah benden oldukça büyüktü ve ben onu çok yakışıklı buluyordum, ama o henüz evlenmemişti. Babam onu oğlu gibi sever ve babasına karşı iyi bir oğul olduğunu düşünürdü. Ama büyük olasılıkla benim Jamah'ı çekici buluşumun en büyük nedeni, ablam Aman'a karşı olan tutkusu ve benim varlığımdan haberdar olmayışıydı. Ben onun için sadece küçük bir kızdım, oysa Aman arzulanan bir kadındı. Aman'a Jamah'ın kendisinden hoşlandığını fısıldadığımda, bana boş ver dercesine elini sallayıp "Pışş!" dedi. Ona şöyle bir bakmadı bile, çünkü göçebe yaşamı yeterince tecrübe etmişti ve babam gibi

biriyle evlenmeye hiç de niyeti yoktu. Sürekli şehre gitmekten, paralı biriyle evlenmekten bahsederdi. Babam, onu arkadaşı göçerlerden biriyle evlendirmeye çalışınca büyük şehir hayallerinin peşinden gidip evden kaçtı. Ondan bir daha haber alamadık.

O gün tüm gün boyunca bir yandan hayvanlara çobanlık ederken, evliliğin o kadar da kötü bir şey olamayacağı hakkında kendimi ikna etmeye çalıştım ve Jamah'la annem ve babamın yaptığı gibi birlikte yaşar hayal ettim. Güneş batarken, sürümle eve döndüm. Küçük kız kardeşim koşarak beni karşıladı ve "Babamın yanında bir adam var. Sanırım seni bekliyorlar," dedi. Kardeşim dişe dokunur bir şeyleri kaçırıyormuş düşüncesiyle bana gösterilen bu ani ilgiden kuşkulanmıştı. Fakat ben babamın planlarına devam edeceğini -sanki planın nesnesi ben değilmişim gibi- bildiğimden korkudan titremeye başladım.

"Neredeler?" Kardeşimin eliyle işaret ettiği yönün aksi yönüne döndüm ve ilerledim.

"Waris, onlar seni bekliyorlar!" diye bağırdı.

"Of, kes sesini! Beni yalnız bırak!" Domuzlarımı ağıla koyup süt sağmaya başladım. İşin ortasında babamın bana seslendiğini duydum. "Evet, baba. Geliyorum." Çekine çekine yerimden kalktım, fakat kaçınılmaz olanı ertelemenin anlamı olmadığın biliyordum. Babamın beni Jamah ile birlikte beklediğine dair içimde küçük bir ümit belirdi ve onun yakışıklı pürüzsüz yüzünü hayal ettim. "Lütfen gelen Jamah olsun..." diye mırıldandım ayaklarımı sürüyerek ilerlerken. Jamah, ailemi terk edip yabancı bir adamla yaşama tehlikesinden kurtulmanın tek yoluydu.

Sonunda gözlerimi açıp kan kırmızısı göğe baktım. Güneş ufukta erimişti ve önümde duran iki adam silueti gördüm. Babam, "Ah, işe buradasın. Gel buraya canım. Bu bay ..." Söylediği cümlenin gerisini işitmemiştim. Gözlerim, elinde bir bastonla oturmakta olan adama kilitlendi. En azından altmış yaşlarında, uzun ve beyaz sakallı bir adamdı.

"Waris!" Sonunda babamın benimle konuştuğunu duydum. "Bay Galool'a merhaba de."

"Merhaba," dedim mümkün olduğunca soğuk bir sesle. Saygılı olmam gerekiyordu, ama istekli görünmek zorunda değildim. Yaşlı aptal, bastonuna yaslanmış orada öylece otururken bana sırıttı, ama karşılık vermedi. Büyük olasılıkla- dehşet içinde ona bakan evleneceği bu kıza ne söyleyeceğini bilememişti. Gözlerimdeki bakışı gizlemek için başımı eğip yere baktım.

"Pekâlâ, Waris, canım, utangaç olma," dedi babam. Babama baktım ve bunun benim ifademi görerek, müstakbel kocamı korkutup kaçırmayayım diye yaptığı bir taktik olduğunu fark ettim. "Pekâlâ, tamam, git ve işlerini bitir." Bay Galool'a dönerek "Çok çekingen, sessiz bir genç kız," diye açıklama yaptı. Bir saniye bile duraksamadan domuzlarımın yanına koştum.

Tüm gece Bay Galool ile evlenince hayatımın nasıl olacağını düşündüm durdum. Ailemden daha önce hiç ayrılmadığımdan onlarsız yaşamanın, hiç tanımadığım biriyle yaşamanın nasıl olduğunu hayal etmeye çalıştım. En azından mide bulandırıcı yaşlı bir adamla seks yapma düşüncesiyle derdime dert eklememiş olmam benim için bir şanstı. On üç yaş gibi körpe bir dönemde pazarlığın o kısmı hakkında deneyimsizdim. Düşüncelerimi evlilik ikileminden başka yöne çekmek için erkek kardeşimi dövdüm.

Ertesi sabah erken saatlerde babam beni çağırdı. "Dün akşam gelenin kim olduğunu biliyor musun?"

"Tahmin edebiliyorum."

"O, senin gelecekteki kocan."

"Ama baba, o çok yaşlı!" Hâlâ babamın bana değer vermeyip beni onun gibi yaşlı bir adamla yaşamaya göndereceğine inanamıyordum.

"O en iyisi, tatlım! Etrafta dolanıp Öteki kadınların peşine düşerek başka eşler getiremeyecek kadar yaşlı. Seni terk etmeyecek, sana bakacak. Üstelik..." Babam burada durdu ve

gururla sırıtarak, "Sana ne kadar ödediğini biliyor musun?" diye sordu.

"Ne kadar?"

"BEŞ deve! Bana BEŞ deve verecek." Babam koluma hafifçe vurdu. "Seninle gurur duyuyorum."

Başımı çevirip sabah güneşinin altın sarısı ışınlarının ortalığı canlandırmasını izledim. Gözlerimi kapayıp sıcaklığı yüzümde hissettim. Düşüncelerim bir türlü uyuyamadığım bir önceki geceye geri döndü. Uyumak yerine, yıldızların tepemde dönüşünü seyrederek, orada, ailemin ortasında uzanmış ve kararımı vermiştim. Yaşlı adamla evlenmeye karşı çıkarsam durumun değişmeyeceğini biliyordum. Babam başka birini, ardından başka birini, sonra da bir başkasını bulacaktı, çünkü benden kurtulmaya ve develerini almaya kararlıydı. Başımı salladım. "Pekâlâ, baba şimdi hayvanlarımı dışarı çıkarmam gerek." Babam memnun bir tavırla bana baktı. Aklından geçenleri okuyabiliyordum: "Hey! Bu sandığımdan da kolay oldu."

O gün domuzların oynamalarını seyrederken, babamın sürüsüne son defa bakıyor olduğumu biliyordum. O yaşlı adamla birlikte hayatımı; çölde tamamen ıssız bir yerlerde ikimizi gözümün önünde canlandırdım. O bastonuyla topallayarak çevrede dolaşırken, ben tüm işleri yapıyordum. Geçireceği bir kalp krizi sonrası tek başıma kaldığımı ya da daha da iyisi, o öldükten sonra tek başıma dört ya da beş çocuğu büyüttüğümü hayal ettim, çünkü Somali'de dul kadınlar tekrar evlenmezler. Kararımı verdim. Bu bana göre bir hayat değildi. O akşam eve döndüğümde annem sorunun ne olduğunu sordu. "Adamı gördün mü?" dedim pat diye.

Bana hangi adamdan bahsettiğimi sormadı. "Evet, önceki gün gördüm."

Babam duymasın diye alçak bir sesle "Anne, o adamla evlenmek istemiyorum!" diye fısıldadım.

Annem omuz silkti. "Pekâlâ, tatlım benim elimde olan bir şey değil. Ne yapabilirim ki? Bu babanın kararı." Yarın ya da

belki bir sonraki gün, kocamın karşılığımda beş deveyle beni almaya geleceğini biliyordum. Çok geç olmadan kaçma planlarımı yaptım.

O gece herkes uyuduktan sonra babamın horultularını duyana dek bekledim. Sonra kalkıp hâlâ ateşin başında oturmakta olan annemin yanına gittim. "Anne," dedim fısıldayarak, "O adamla evlenemem, ben kaçacağım."

"Hişşt, sessiz ol! Nereye çocuğum? Nereye gideceksin?"

"Mogadişu'da teyzemi bulacağım."

"Onun nerede olduğunu biliyor musun? Ben bile bilmiyorum!"

"Merak etme, onu bulurum."

"Pekâlâ, şimdi hava karanlık," dedi sanki bu kaderimi değiştirecekmiş gibi.

"Şimdi değil, sabah," dedim fısıltıyla. "Beni güneş doğmadan önce uyandır." Onun yardımına ihtiyacım olduğunu biliyordum, çünkü bir çalar saatim yoktu. Uzun yolculuğuma başlamadan önce biraz dinlenmeliydim, ama aynı zamanda da babam uyanmadan önce yola koyulmuş olmalıydım.

"Hayır," diye başını salladı annem. "Bu çok tehlikeli."

"Ah, lütfen! Anne, o adamla evlenmem. Gidip onun karısı olamam! Lütfen, lütfen. Senin için geri döneceğim. Biliyorsun."

"Git, yat." Annemin gözlerinde, bu mesele kapanmıştır, diyen sert bir ifade vardı. Yorgun annemi ateşe bakar bıraktım ve ısınmak için kardeşlerimin arasına yattım.

Uyurken annemin hafifçe koluma vurduğunu hissetim. Yanıma çömelmiş duruyordu. "Git!" Aniden silkelenip uyandım, ardından yapmam gerekenin ürpertisiyle kendime geldim. Dikkatlice yatmakta olduğum sıcak bedenlerin arasından kıvrıldım ve babamın her zamanki aileyi korur pozisyonda yatıp yatmadığını kontrol ettim. Hâlâ horlayarak yatıyordu.

İçim burkula burkula annemle birlikte kulübeden dışarı çıktım. "Anne, beni, uyandırdığın için teşekkür ederim.'' Alacakaranlıkta hafızama kazımaya çalışırcasına yüzüne

baktım, zira uzunca bir süre bu yüzü bir daha göremeyecektim. Kendi kendime güçlü olmaya karar vermiştim, ama olmadı. Gözyaşları içinde ona sımsıkı sarıldım.

"Git, baban kalkmadan uzaklaş," dedi yavaşça kulağıma. Kollarıyla beni sıkıca sardığını hissettim. "Hiç endişen olmasın, her şey yolunda gidecek. Sadece dikkatli ol. Hem de çok!" Beni bıraktı. "Waris, bir de... Beni unutma!"

"Unutmam, anne..." Döndüm ve hızla karanlığın içine koştum.

6.
YOLDA

Sadece birkaç kilometre ilerlemiştim ki, şık giyimli adam Mercedes'ini yol kenarına çekti. "Korkarım buraya kadar. Burada inip başka araca binmelisin."

"Ah..." Bu gerçekten can sıkıcı bir haberdi, çünkü babamdan kaçıp, günlerce aç çölü geçip, bir aslan tarafından kovalanıp, bir çoban tarafından kırbaçlanıp, bir kamyon şoförünce tecavüz edilmeye çalışılmanın ardından Mercedes'li bu centilmenle karşılaşmam başıma gelen en iyi şeydi.

"Yolculuğunda sana iyi şanslar dilerim," diye seslendi camı açıp ve yine o inci gibi beyaz dişleriyle gülümseyerek el salladı. Güneşin altında toz duman yolun kenarında durup isteksiz isteksiz el salladım. Yoldan yükselen sıcak dalgaların arasından aracının hızla ilerleyişini seyrettim ve Mogadişu'ya varıp varamayacağımı merak ederek yeniden yola koyuldum.

Gün içinde birkaç arabaya daha bindim; ama bu binişler kısa mesafelerdi; arada da yürümeyi sürdürdüm. Güneş batarken bir başka büyük kamyon yol kenarına yanaştı. Kırmızı fren lambalarına baktım. Bir önceki deneyimimi anımsayarak korkudan donakalmıştım. Orada durmuş düşünürken, kamyon şoförü arkasına dönüp bana baktı. Çabuk hareket etmezsem beni almadan çekip gideceğini bildiğimden hızla ilerledim. Bu dev gibi bir kamyondu: şoför içeriden kapıyı açtığında yukarı çıkmaya zorlandım. "Nereye gidiyorsun?" dedi. "Ben sadece Galcaio'ya kadar gidiyorum."

Şoför "Galcaio" dediğinde zihnimde harika bir fikir beliriverdi. Bir şehre yaklaştığımın farkına varmamıştım. Zengin amcam Galcaio da yaşıyordu.

Somali'nin her yerinde dolaşıp Mogadişu'yu aramaktansa, amcam Ahmet'in yanında kalabilirdim. Zaten aklımca henüz bitmemiş bir işimiz vardı, çünkü onun hayvanlarına bakmamın karşılığı olan ayakkabılarımı alamamıştım. O akşam güzel evinde büyük bir ziyafet çekmeyi ve bir ağacın altında uyumaktansa onun evinde uyumayı hayal ettim. "Evet, oraya gidiyorum." Bu fikir hoşuma gitti ve gülümsedim. "Ben de Galcaio'ya gidiyorum." Kamyonun arkası yiyecek yüklüydü: sarı mısır yığınları, pirinç çuvalları ve şeker. Bakınca ne kadar aç olduğum aklıma geldi.

Kamyon şoförü kırk yaşlarında gevezenin biriydi. Sürekli konuşmaya çalışıyordu. Dostça davranmak istedim, ama gerçekten çok ürkek bir haldeydim. Benim onunla birlikte olmak istediğimi sanması en son istediğim şeydi. Camdan dışarı bakarak amcamın evini bulmanın en iyi yolunun ne olduğunu kestirmeye çalıştım, çünkü onun nerede yaşadığı hakkında hiçbir fikrim yoktu. Fakat sonra şoförün söylediği bir şey dikkatimi çekti: "Evden kaçıyorsun, değil mi?"

"Neden böyle söyledin?" dedim şaşkınlık içinde.

"Besbelli ki, kaçıyorsun. Seni teslim edeceğim."

"Ne? HAYIR! Lütfen, lütfen... Ben gidiyorum. Senden beni... Galcaio'ya götürmeni istiyorum. Orada amcamı ziyaret etmem gerek. Beni bekliyor." Yüzündeki ifade bana inanmadığını söylüyordu, ama sürmeye devam etti. Hemen şoförden beni nerede bırakmasını isteyeceğim geldi aklıma. Bu hikâyeden, yani amcamın beni bekliyor olduğunu söyledikten sonra ona nereye gideceğimi bilmediğimi itiraf edemezdim. Şehre girdiğimizde binalar, arabalar ve insanlarla dolu sokaklara baktım; daha önce rastladığım kasabadan çok daha büyüktü ve ilk kez amcamı bulmaya uğraşırken neyle karşı karşıya olduğumun farkına vardım.

Kamyonun içinde, tepeden, korka çekine, Galcaio şehrinin karmaşasına baktım. Benim gözümde bu şehir bir keşmekeşti ve kamyondan inmek istememekle, bu adam beni kaçak olarak teslim etmeden, bir an önce inmek düşüncesi arasında

bocaladım. Şoför bir pazarın yakınlarında durduğunda yiyeceklerle dolu tezgâhları görerek inmeye karar verdim. "Hey, arkadaş, burada ineceğim. Amcam orada yaşıyor," dedim elimle bir yan sokağı işaret ederek ve bana engel olmasına fırsat vermeden aşağı atladım. "Getirdiğin için teşekkürler," diyerek kapıyı hızla kapadım.

Hayretler içinde pazar yerinde dolaştım. Hayatım boyu hiç bu kadar yiyecek görmemiştim. Bunun ne kadar güzel bir şey olduğunu düşündüğümü hatırlıyorum. Patates yığınları, mısır tepecikleri, iplere dizili kurutulmuş makarna. Tanrım, tüm renkler! Kasalar dolusu parlak sarı muzlar, sarılı yeşilli kavunlar ve binlerce, milyonlarca kırmızı domatesler. Bu yiyecekleri daha önce hiç görmemiştim. Bir domates tezgâhının önünde durdum. Leziz sulu domateslere olan tutkum o an başladı ve bugün hâlâ onları yemeye doyamam. Ben domateslere, pazarda dolaşan insanlar da bana bakıyorlardı. Tezgâhın sahibi olan kadın kaşlarını çatmış bana doğru yaklaştı. Tam bir ana idi. (Afrika'da "ana" sözcüğü kadınlara saygı ifade eden bir terimdir. Bu sözcük olgun, yaşı başı yerinde anlamına gelir ve bu sanı hak etmek için gerçek anlamda anne olmak gerekir.) Üzerindeki tüm renkler ve eşarbı göz alıcıydı. "Ne istiyorsun?" diye sordu bu ana.

"Lütfen, biraz şundan alabilir miyim?" dedim domatesleri işaret ederek.

"Paran var mı?"

"Hayır, ama çok açım."

"Defol buradan! GİT!" diye bağırarak beni tezgâhının önünden kovaladı.

Başka bir satıcının önüne giderek aynısını tekrarladım. O kadın, "Tezgâhımın çevresinde dolaşan bir dilenciye hiç ihtiyacım yok. Çek git," dedi.

Ona hikâyemi anlatıp, amcam Ahmet'i bulmam gerektiğini söyleyerek nerede yaşadığını bilip bilmediğini sordum. Amcam zengin bir iş adamı olduğu için Galcaio'da herkesin onu tanıyacağını sanıyordum. "Bana bak, kes sesini. Çölden gelip

buralarda böyle bağıramazsın. Sus! Biraz saygılı ol. Sessiz olmalısın. Sessiz. Burada ortalık yerde ailenin ismini bağıra bağıra söyleyemezsin." Gözlerimi ona dikip, Ah Tanrım! Bu kadın neden bahsediyor böyle? Ben bu insanlarla nasıl anlaşacağım? diye düşündüm.

Uzakta bir köşede duvara yaslanmış bir adam duruyordu. "Hey çocuk, gel buraya!" diye bana seslendi. Heyecanla onun yanına gittim ve durumumu anlatmaya çalıştım. Adam otuz yaşlarında, sıradan bir Afrikalı'ydı -özel biri değildi- ama yüzünde dostça bir ifade vardı. Sabırla, "Sakin ol. Sana yardım edebilirim, ama dikkatli olman gerek. Çevrede o şekilde kabilenin ismini ilan ederek dolaşamazsın. Şimdi, hangi kabiledensin?" Ona ailem ve Ahmet amcam hakkında bildiğim her şeyi söyledim. "Tamam, sanırım onun nerede yaşadığını biliyorum. Haydi gidelim. Sana onu bulmanda yardım edeceğim."

"Ah, lütfen, lütfen. Beni oraya götürür müsün?"

"Evet, haydi. Endişelenme, aradığın adamı buluruz." Kalabalık pazar yerinden ayrılıp loş sokaklardan birine doğru ilerledik. Adam evin birinin önünde durakladı. "Aç mısın?" Bu, elbette, gören bir göz için aşikârdı.

"Evet."

"Pekâlâ, bu benim evim. Gidelim, sen bir şeyler ye, sonra amcanı buluruz, olur mu?" Memnuniyetle bu teklifi kabul ettim.

İçeriye girdiğimizde, daha önce hiç rastlamadığım, tuhaf çok değişik bir koku dikkatimi çekti. Beni oturtup yiyecek getirdi. Son lokmayı bitirir bitirmez, "Neden benimle yatıp biraz kestirmiyorsun?"

"Kestirmek mi?"

"Evet, biraz dinlen."

"Hayır, lütfen, ben sadece amcamı bulmak istiyorum."

"Biliyorum, biliyorum. Ama önce biraz uyuyalım. Uyku vakti. Endişelenme, sonra onu bulacağız."

"Yo, hayır, lütfen. Sen git uyu. Ben seni burada beklerim. Benim için bir mahsuru yok."

Öğleüstü dinlenme vakti olmasına rağmen bu tuhaf adamla yatmaya hiç niyetim yoktu. O an bir şeylerin yanlış, hem de çok yanlış olduğunu anlamıştım. Ama cahil küçük bir kız olduğumdan ne yapacağımı bilemiyordum.

"Bak, küçük kız," dedi adam kızgın bir tonla, "eğer seni amcana götürmemi istiyorsan, şuraya yatıp biraz uyusan iyi olur." Ahmet Amca'yı bulmak için bu adamın yardımına ihtiyacım olduğunu biliyordum. Üstelik adam tartışmaya ve ısrarcı olmaya başladıkça, korkarak, yapmam gereken en son şeyi yaparak önerisini kabul ettim. Elbette, onun yatağına uzandığım an, bir öğle uykusu aklına gelen en son şeydi. O pislik herif hemen üzerime çıkmaya çalıştı. Mücadele edip arkamı döndüğümde başıma bir tokat attı. Tek kelime etme, dedim kendi kendime. Bir fırsatını yakalayıp elinden kurtuldum ve kaçıp odadan dışarı fırladım. Koşarken onun yataktan bana seslendiğini duydum; "Hey küçük kız, geri dön..." Ardından bir gülme işittim.

Hıçkırıklar içinde karanlık sokağa fırladım ve pazar yerinde daha güvenli insanların arasına kaçtım. Altmış yaşlarında yaşlı bir ana bana yaklaştı. "Çocuğum, sorunun ne?" Kolumdan sıkıca tutup beni yanına oturttu. "Gel. Konuş benimle. Söyle neyin var?" Az önce olanları itiraf edecek cesaretim yoktu. Hiç kimselere söyleyemeyecek kadar şaşırmış ve utanmıştım. Adamın evinde kendimi bir aptal, geri zekâlı küçük bir aptal gibi hissetmiştim. Hıçkırıklar arasında ona amcamı aradığımı ve bulamadığımı anlattım.

"Senin amcan kim? Adı ne?"

"Ahmet Dirie."

Yaşlı ana dolgun parmaklarını kaldırıp karşı köşedeki parlak mavi evi işaret etti. "Tam orada," dedi. "Gördün mü?

Aradığın ev o." Tam oradaydı. Hep oradaydı, o alçağa amcamı bulmam için yandım dilendiğim sokağın tam karşısında. Sonradan ona hikâyemi anlatırken aslında onun

benim kim olduğumu ve amcamın nerede yaşadığını bildiğini fark ettim. Yaşlı kadın ondan beni oraya götürmesini isteyip istemediğimi sordu. Yüzüne ters ters baktım. Çünkü artık kimseye güvenmiyordum. Ama kadının yüzünde gerçek bir anne olduğunu görebiliyordum.

"Evet, lütfen" dedim zayıf bir sesle. Karşıya geçtik ve ben mavi evin kapısını çaldım. Kapıyı yengem açtı ve şaşkın bir ifadeyle yüzüme baktı. "Burada ne arıyorsun?" Yaşlı kadın dönüp gitti.

"Yengeciğim, benim!" diye karşılık verdim aptalca. "Tanrı aşkına, burada ne arıyorsun? Kaçtın, değil mi?"

"Şey…"

"Seni götüreceğim," dedi sert bir ifadeyle.

Babamın kardeşi, Ahmet Amca da beni gördüğüne, özellikle de onun evini bulabilmiş olmama hayret etmişti. Bir kamyon şoförünü bir kaya parçasıyla öldüresiye dövdüğümü ve az kalsın komşusu tarafından tecavüze uğrayacağımı, ayrıntıları atlayarak anlattım. Ancak benim çölü geçip onun izini bulabilme yeteneğimden etkilenmiş olsa da, evinde kalmama izin verme gibi bir niyeti yoktu. Amcamın endişelendiği -yıllarca benim görevim olan ve tüm katlandıklarıma rağmen karşılığında bir çift lastik ayakkabı aldığı işi- hayvanlarına bakmayı kimin sürdüreceğiydi. Çocuklar arasında en büyüğü -en dayanıklısı- ve de küçüklerden daha çok güvenilir olan bendim. "Hayır, eve dönmek zorundasın. Annene ve babana bütün o işlerde kim yardım edecek? Buraya gelirsen ne iş yapacaksın? Kıçının üstünde öylece oturacak mısın?" Ne yazık ki, bu sorulardan hiç birine verilecek bir cevabım yoktu. Babamın beni beyaz sakallı yaşlı bir adamla evlendirmeye çalıştığı için kaçtığımı söylemenin bir anlamı olmadığını biliyordum. Amcam çıldırmışım gibi bakıp, "Eee? Yani?

"Waris, evlenmen lâzım. Babanın develere ihtiyacı var..."diyecekti. Benim ailemden farklı, olduğumu; anne ve

babamı sevdiğimi, ancak istedikleri şeyin benim için yeterli olmadığını açıklamaya çalışmak boşunaydı. Ne olduğundan emin olmasam da, hayatta daha fazlasının olduğunu biliyordum. Birkaç gün sonra amcamın babamı bulması için bir haberci göndermiş olduğunu ve babamın yolda olduğunu öğrendim.

Ahmet Amca'nın iki oğlunu iyi tanıyordum, çünkü onlar okulun olmadığı tatillerde gelip bizimle kalırlardı. Bize hayvanların bakımında yardım ederler ve aynı zamanda da çocuklara birkaç Somali'ce kelime öğretirlerdi. O sıralarda bu bir gelenekti; şehirde okula giden çocuklar ara dönemde çöle gelip biz göçebe çocuklarına öğretmenlik yaparlardı. Galcaio'da onlarla birlikte kalırken kuzenlerim ablam Aman'ın nerede olduğunu bildiklerini söylediler. Aman evden kaçtığında Mogadişu'ya gidip evlenmişti. Bu habere çok sevindim. O evden ayrıldıktan sonra bir daha ondan hiç haber alamamıştım. Ölmüş de olabilirdi. Onlarla konuşunca anne babamın Aman'ın nerede olduğunu bildiklerini, ancak aileden aforoz edildiğinden dolayı onun hakkında hiç konuşmadıklarını anladım.

Babamın beni eve götürmeye geldiğini öğrenince bir plan yaptık. Kuzenlerim bana başkente ulaşınca ablamı nasıl bulacağımı gösterdiler. Bir sabah beni şehrin dışındaki ana yola götürdüler ve ellerinde olan az miktardaki parayı da bana verdiler. "İşte, Waris," dediler ve elleriyle işaret ederek "Bu yol Mogadişu'ya gider."

"Bana söz verin. Kimseye nereye gittiğimi söylemeyeceksiniz. Unutmayın: Babam buraya geldiğinde bana ne olduğunu bilmiyorsunuz. Beni son kez sabah evde gördünüz, tamam mı?" Onaylarcasına başlarını sallayıp arkamdan el salladılar.

Mogadişu'ya yaptığım yolculuk işkence gibi uzundu. Günler sürdü, ama bu kez hiç değilse yolculuk sırasında yiyecek bir şeyler satın alacak param vardı. Zaman zaman bir araca bindim ve aralarda da millerce yürüdüm. Bu yavaş

ilerleyişten asabım bozulmuştu, sonunda para ödeyerek Afrika arazi taksisine bindim. Bu, yaklaşık kırk kişiyi taşıyan büyük bir yük arabasıydı. Bu araçlara sıkça rastlanır. Tahıl ya da şeker pancarı yüklerini boşalttıktan sonra boş kasalarında yolcu taşırlar. Aracın yük taşınan kasasının çevresi çit gibi tahtalarla çevrilidir. İçinde, oturma ile ayakta durma arası bir şekilde duran insanlar, kocaman bir oyun havuzundaki çocukları andırırlar. Araçta bebekler, bavullar, ev eşyaları, domuzlar ve tavuk kümesleri doludur ve şoför olabildiğince çok yolcuyu buraya yerleştirir. Her şeye rağmen, yaşadığım son olaylardan sonra yabancı biriyle tek başıma gitmektense, kalabalık bir grup içinde sıkışmaya razıydım. Mogadişu varoşlarına geldiğimizde şoför aracı durdurdu ve bizi, insanların hayvanlarını su içmeye getirdiği bir kaynağın yakınlarında indirdi. Avucuma alarak biraz su içtim, ardından yüzümü yıkadım. Mogadişu, yedi yüz bin nüfusuyla Somali'nin en büyük şehriydi. Şehre giden pek çok yol olduğunu fark ettim. Orada develerinin yanında dikilen iki göçebeye yaklaşarak "Bu yollardan hangisinin başkente gittiğini biliyor musunuz?" diye sordum.

"Evet, şuradaki," dedi adam eliyle işaret ederek. Bana göstermiş olduğu yöne dönerek şehrin merkezine doğru ilerledim. Mogadişu, Hint Okyanusunda bir liman şehriydi ve o zamanlar güzel bir şehirdi. İlerlerken boynumu uzatıp önümde duran palmiye ağaçlarıyla rengârenk çiçeklerle çevrili beyaz binalara baktım. Bu yapıların çoğu Somali'nin koloni olduğu dönemde İtalyanlar tarafından yapılmış, kente bir Akdeniz şehri havası vermişti. Yanımdan geçen kadınlar sarı, kırmızı ve mavi desenli büyük eşarplar takıyorlardı. Yüzlerini çevreleyen bu uzun eşarpları çenelerinin altında tutuyorlar, eşarbın uçları esen meltemle dalgalanıyordu. Kadınlar sokakta salındıkça eşarplar arkalarında dalgalanıyordu. Başlarında eşarplar, yüzlerinde siyah peçeleri pek çok Müslüman kadın gördüm. O peçelerle yönlerini nasıl bulduklarını merak ederek durup

onları seyrettim. Şehir parlak güneşin altında ışıldıyor, tüm renkler adeta yanıp sönüyordu.

İlerlerken insanları durdurup ablamın oturduğu semtin yerini sordum. Elimde hiçbir sokak adresi yoktu, ama onu da Galcaio'da Ahmet Amca'yı bulduğum yöntemlerle bulmayı planlıyordum. Onun oturduğu bölgeye varınca pazar yerine gidip onu tanıyan olup olmadığını soracaktım. Ancak bu kez yabancı erkeklerin bana "yardım" etmelerine izin verecek kadar ahmakça davranmayacaktım.

Onun oturduğu semte vardığımda çarçabuk pazar yerini buldum ve sahip olduğum son Somali şiliniyle ne alabileceğimi düşünerek yiyecekleri inceleye inceleye dolaşmaya başladım. En sonunda iki kadının işlettiği bir tezgâhtan biraz süt satın aldım. Bu kadınları kasten seçmiştim, çünkü onların sütü en ucuzuydu. Ama ilk yudumda tadının tuhaf olduğunu anladım. "Bu sütte ne var?" diye sordum.

"Hiçbir şey! Sütümüzde hiçbir şey yok!"

"Ah, haydi. İyi bildiğim bir konu varsa o da süttür. Tadı tuhaf. Su ya da başka bir şey kattınız mı?" Sonunda daha ucuza satmak için süte su kattıklarını itiraf ettiler. Bu, müşterilerinin umurunda değildi. Konuşmaya devam ettik ve onlara başkente ablamı bulmaya geldiğimi söyleyerek Aman'ı tanıyıp tanımadıklarını sordum.

"Evet, bana tanıdık gelmiştin!" diye bağırdı kadınlardan biri. Güldüm, çünkü küçükken birbirimizin tıpatıp aynısıydık. Pazar yerine her gün uğruyordu. Bu yüzden kadınlar onu tanıyorlardı. Sütçü kadın küçük oğlunu çağırıp, bana ablamın yaşadığı yeri göstermesini söyledi. "Onu Aman'ın evine götür, sonra doğruca buraya dön!" dedi oğluna.

Tenha sokaklarda ilerledik; siesta zamanıydı ve insanlar kızgın öğlen sıcağında dinleniyorlardı. Çocuk eliyle küçücük derme çatma bir kulübeyi işaret etti. Eve girdim. Ablam uyuyordu. Kolunu dürterek onu uyandırdım. "Burada ne arıyorsun... ?" dedi sersem sersem, bir rüya görüyormuşçasına yüzüme bakarak. Yatağın kenarına oturup ona hikâyemi; tıpkı

kendisinin yıllar önce yaptığı gibi evden kaçtığımı anlattım. En sonunda beni anlayacağını bildiğim, konuşabileceğim biri vardı. Babamın hatırı için on üç yaşında o aptal yaşlı adamla evlenmeye katlanamayacağımı o anlayabilirdi.

Aman bana nasıl Mogadişu'ya geldiğini ve kendi kocasını nasıl bulduğunu anlattı. Eşi çok çalışan iyi kalpli sessiz bir adamdı. Aman bir ay içinde doğacak ilk çocuğuna hamileydi. Ama ayağa kalktığında kesinlikle doğum yapmak üzere olan bir kadın gibi görünmüyordu. Uzaktan hiç de uzun boylu ve zarif bir kadın gibi görünmüyor, bol Afrika kıyafetlerinin içinde hamile olduğu bile belli olmuyordu. Bir zamanlar onu çok güzel bulduğumu hatırlıyorum. Ben hamile kaldığımda çok daha iyi bir durumda olmayı umdum.

Bir süre konuştuktan sonra sormaya can attığım soruyu sordum : "Aman lütfen. Geri dönmek istemiyorum, burada seninle kalabilir miyim?"

"Demek evden kaçtın ve tüm o işleri anneme bıraktın?" dedi üzgün üzgün. Yine de istediğim kadar kalmamı kabul etti. Daracık evinin iki odası vardı: benim uyuduğum ufak bir oda ve kendisinin kocasıyla paylaştığı bir öteki oda. Eşini pek nadir görüyorduk; sabah evden çıkıp işe gidiyor, öğle yemeği için dönüyor, biraz uyuyor, sonra tekrar işe gidip gece geç saatlerde geliyordu. Evde olduğunda ise öyle az konuşuyordu ki, onunla ilgili hemen hemen hiçbir şeyi hatırlamıyorum. Hatta adını, ne iş yaptığını bile bilmiyorum.

Aman güzel bir kız çocuğu dünyaya getirdi. Ben ona çocuğa bakmada yardım ediyordum. Evi temizliyor, çamaşırları götürüp yıkıyor ve kurumaları için ipe seriyordum.

Pazara gidip alışveriş yapıyor, pazarlık etmeyi öğreniyordum. Yerli halkı taklit ederek bir tezgâha gidiyor ve hemen "Ne kadar?" diye soruyordum. Bu bir âdet haline gelmişti, zira her gün aynı şey yineleniyordu: bir ara bana biri büyük, öteki ikisi küçük üç domates uzatıyor ve benden üç deve parası istiyordu, Ben asık suratla elimi sallayarak " Aa, çok fazla," diye karşılık veriyordum.

"Pekâlâ, gel, gel! Sen ne kadar verirsin?"

"İki ellilik."

"Ah, yo hayır" Gel bak…… " Bu sözün üzerine ben bir çalım uzaklaşıp ilerideki daha çığırtkan pazarcılarla konuşuyormuş gibi rol yapıyordum. Ve sonra geri dönüp içimizden biri yorulup pes edinceye kadar pazarlığa bıraktığım yerden devam ediyordum.

Ablam sürekli annem için duyduğu kaygılardan bahsediyordu. Ben evden kaçtığım için tüm işlerin anneme kaldığından endişeleniyordu. Ne zaman bu konuyu açsa, sanki durumun bütün suçunu bana yüklüyordu. Annem hakkındaki kaygılarını paylaşıyordum, ama Aman hiç kendinin de kaçmış olduğundan bahsetmiyordu. Bütün o çocukluk yıllarımızın unutulmuş hatıraları aklıma geldi. Onu son gördüğümden bu yana beş yıl içerisinde çok şey değişmişti, ama Aman için ben hâlâ o geride bıraktığı aynı küçük budala kız kardeştim, ancak o hep, her zaman, en büyüğümüz ve en akıllımızdı. Birbirimize çok benzesek de, karakterlerimizin benzeşmediğini anlamıştım. Sürekli hükmeden tavrına kızmaya başlamıştım. Babam beni yaşlı bir adamla evlendirmeye çalışınca hayatta görülecek daha çok şey olması gerektiği düşüncesiyle evden kaçmıştım. Yemek pişirmek, çamaşır yıkamak, bebeklere bakmak değildi aklımdaki. Bunları erkek ve kız kardeşlerim için yeterince yapmıştım.

Bir gün kaderin benim için neler sakladığını görmek için Aman'ı terk ettim. Onunla tartışmadım ve ona ayrılacağımdan bahsetmedim. Bir sabah öylece dönmemek üzere çıkıp gittim. O an bu bana iyi bir fikirmiş gibi gelmişti, fakat onu bir daha hiç göremeyeceğimi o zaman bilmiyordum.

7.
MOGADISHU

Aman'la kalırken, birlikte Mogadişu'da yaşayan bazı akrabalarımızı ziyarete gitmiştik. Hayatımda ilk kez annemin ailesinden birileriyle karşılaşmıştım. Annem başkentte annesi, dört erkek ve dört kız kardeşiyle birlikte büyümüştü.

Mogadişu'dayken büyükannemi tanımış olduğuma çok memnunum. Bugün, büyükannem şu anda doksan yaşlarında, ama onunla ilk karşılaştığımda yetmişler indeydi. Büyükanne tam anlamıyla bir anaydı. Açık tenli bir kadındı. Yüzünde şahsiyetli ve sağlam iradeli bir kadın olduğunu gösteren sert bir ifade vardı. Elleri âdeta uzun süre toprağı kazmışçasına nasırlarla kaplıydı.

Büyükannem, Arap ülkelerinden birinde büyümüş, ama ben hangisi olduğunu bilmiyorum. O, günde beş kez yüzünü Mekke'ye çevirip namaz kılan inançlı bir Müslüman'dı. Her evden çıkışında yüzüne siyah bir peçe takar, baştan ayağa kadar örtünürdü. Hep, "Büyükanne, sen iyi misin? Nereye gittiğinden emin misin? O şeyin arkasından önünü görebiliyor musun?" diyerek ona takılırdım.

"Ah, haydi oradan," diye bağırırdı. "Bu şey tamamen şeffaf."

"Güzel, yani onun altında nefes falan alabiliyorsun, öyle mi?" der gülerdim.

Büyükannemin evinde kalırken, annemin sahip olduğu gücün nereden geldiğini fark ettim. Büyükbabam yıllarca önce ölmüş, büyükannem her şeyi tek başına yaparak tek başına bir hayat sürmüştü. Onu ziyaret ettiğimde beni tüketirdi. Sabah

kalktığımız andan itibaren o yola çıkmaya hazırdı. Derhal beni giydirmeye koyulurdu " Sallanma! Haydi, Waris. Gidelim."

Büyükannem, Mogadişu'nun pazaryerinden epeyce uzak bir mahallesinde yaşıyordu. Her gün yiyecek almaya giderdik. Ben, "Haydi büyükanne, işi kolayından yapalım ve bir otobüse binelim. Hava sıcak, pazaryeri de yürümek için uzak."

"Ne!? Otobüse binmek mi! Haydi yürü. Gidelim. Senin gibi bir genç kız otobüse binmek istiyor ha? Neden şikâyet ediyorsun? Bu günlerde tembelleşmeye başladın Waris. Siz bugünün çocukları, sizin neyiniz var bilmiyorum? Ben senin yaşındayken, millerce yürürdüm... Küçük hanım, benimle geliyor musun? Gelmiyor musun?" Böylece hemen yola konulurduk çünkü oyalanacak olursam beni bırakıp gideceği besbelliydi. Eve dönerken, ben ellerimde çantalar, sürünürcesine arkasından yürürdüm.

Mogadişu'dan ayrılmamdan sonra annemin kız kardeşlerinden biri arkasında dokuz çocuk bırakarak öldü. Büyükannem tıpkı kendi çocuklarıymış gibi bakıp bu çocukları büyüttü. O bir ana idi ve yapılması gerekeni yapmıştı.

Onun oğullarından biriyle, annemin erkek kardeşi Wolde'ab ile de tanıştım. Bir gün pazaryerine gittim, döndüğümde o kucağında kuzenlerimden biri büyükannemin yanında oturuyordu. Onunla daha önce tanışmamış olmama rağmen, koşup ona sarıldım. Çünkü birden karşıma çıkan bu adam tıpatıp anneme benziyordu ve ben annemi bana hatırlatacak ufacık bir şey için can atıyordum. Ona koştum; ben de anneme çok benziyordum ve birbirimize sarıldığımız an, aynı komik aynalara bakıyormuşçasına, harikulâde, bir o kadar da tuhaf bir andı.

Benim evden kaçtığımı ve Mogadişu'da kalmakta olduğumu duymuştu. Ona yaklaştığımda "Bu tahmin ettiğim kişi mi?" dedi. O öğleden sonra, evden ayrıldığımdan bu yana hiç gülmediğim kadar güldüm, çünkü Wolde'ab dayının sadece görünüşü değil, aptalca mizah anlayışı da anneme çok benziyordu. İki kardeş tıpkı bir ikili gibi; ailede herkesi

gözlerinden yaş gelinceye dek gülmekten kırıp geçirerek büyümüş olsalar gerekti. Ben bir kez daha onları bir arada görmeyi diledim.

Ablamın evinden kaçtığım sabah L'ull yengenin evine gittim. Mogadişu'ya vardıktan kısa bir süre sonra beraberce onu ziyaret etmiştik. Aman'ın evinden ayrıldığım gün, L'ull yengenin evine gidip kalmak için izin istemeye karar verdim. O annemin erkek kardeşi Sayyid Dayı ile evliydi. Ancak o, eşi Suudi Arabistan'da olduğu için üç çocuğuyla tek başına yaşıyordu. Somali ekonomisi güçsüz olduğundan dayı Suudi Arabistan'da çalışıp ailesine para gönderiyordu. Ne yazık ki, Mogadişu'da olduğum dönem boyunca ülke dışında bulunduğu için dayımla hiç tanışamadım.

L'ull Yenge beni gördüğünde şaşırdı, ama çok da sevinmişti. "Yenge, Aman ile aramız iyi değil ve ben bir süre burada kalıp kalamayacağımı öğrenmek istedim."

"Elbette, tabii, biliyorsun, ben ve çocuklarım tek başımıza yaşıyoruz. Sayyid çoğu zaman ülke dışında ve benim de yardıma ihtiyacım var. Benimle kalman çok iyi olur." O an rahat bir nefes aldım. Aman onunla kalmama isteksiz isteksiz izin vermişti, ama biliyordum ki, bu durumdan hoşnut değildi. Evi çok küçüktü ve henüz yeni evli sayılırdı. Dahası, benim eve geri dönmemi ve yıllar önce kendisinin annemden kaçışı yüzünden duyduğu vicdan azabını azaltmamı istiyordu.

Önce Aman ile ardından L'ull Yenge ile yaşamakla ev hayatına alıştım. İlk başta, evde kapalı bir hayat sürmek bana tuhaf gelmişti. Gökyüzü manzaramı bir tavan kapamış, dolaşabileceğim alan duvarlarla sınırlanmış, çölün hayvan ve otlak kokularının yerini kalabalık şehrin lağım ve karbon monoksit kokuları almıştı. Yengenin evi Aman'ınkinden biraz daha büyükçeydi, ama yine de çok geniş değildi. Bana geceleri ısınmak, yağmur yağdığında kuru kalmak gibi yeni lüksler sunmuş olsa da, evler günümüz Batı standartlarına göre ilkeldi.

Suya olan saygım sürüyordu, çünkü hâlâ değerli bir maldı. Suyu çömleklerle komşu bölgelerden eşeklerle getirten bir satıcıdan alıyor, sonra bir varilde depoluyorduk. Aile bu suyu banyo yapmada, temizlikte, çay ve yemek yapımında bir tutumluluk içinde kullanıyordu. Yenge küçük mutfakta, bir kamp ocağında yemekleri pişiriyordu. Geceleri, elektrik olmadığından, kerosen lambaların ışığında oturur konuşurduk. Tuvalet buradakine benzerdi: yerde dışkının düştüğü ve sıcakta kokuştuğu bir delik. Banyo denilen şey varilden alınan bir kova suyun, süngerle sildiğiniz vücudunuzdan pisliklerle akıp deliğe gitmesiydi.

L'ull Yenge'nin yanında kalmaya başlar başlamaz, kalacak bir yer istemekle umduğumdan fazlası için antlaşma yapmış olduğumu anladım. Yer istemekle üç haylaz çocuğuna bakıcılık yapmak demek olan bir iş de bulmuştum. Aslında, küçük bebeği haylaz olarak kategorize edemem, fakat o da beni sıkıyordu.

Yenge her sabah saat dokuz civarında kalkar ve kahvaltısının hemen ardından arkadaşlarına giderdi. Sonra tüm günü o kadınlarla arkadaşları, düşmanları, komşuları hakkında dedikodu yaparak geçirirdi. Sonunda gece olunca istemeye istemeye eve dönerdi. O yokken, üç aylık bebek sürekli emzirilmek isteğiyle ağlardı. Onu kucağıma aldığımda beni emmeye başlardı. Her gün, "Bak Yenge, Allah aşkına! Bir şeyler yapmalısın. Onu her kucağıma alışımda bebek beni emmeye çabalıyor. Benim sütüm yok. Daha göğüslerim bile yok!" derdim. O da "Pekâlâ, telaşlanma. Biraz süt içirirsin olur," diye karşılık verirdi endişesizce.

Evi temizlemenin, bebeğe bakmanın yanı sıra, bakılacak bir dokuz, bir de altı yaşında çocuk vardı. Bu ikisi aynı birer vahşi hayvan gibiydi. Nasıl hareket edeceklerini bilmiyorlardı ve annelerinin onlara hiçbir şey öğretmemiş olduğu besbelliydi. Her fırsatta popolarına bir şaplak atarak bu durumu düzeltmeye uğraştım. Fakat yıllarca etrafta vahşi

sırtlanlar gibi koşuşturduktan sonra, bir gece de küçük birer meleğe dönüşmeyecekleri gün gibi açıktı.

Günler geçtikçe hayal kırıklığım arttı. Olumlu bir şeyler olmadan önce daha ne kadar böyle ümit kırıcı durum yaşayacaktım, merak ettim. Ben hep işleri iyileştirmenin kendimi gayrete geçirmenin ve beni beklediğini bildiğim gizemli fırsatları bulmanın yollarını arıyordum. Her gün "Neler olacak? O gün bu gün mü? Yarın mı? Nereye doğru yol alıyorum? Ne yapacağım?" diye düşünüp duruyordum. Bunları neden düşündüğümü hiç bilemedim. Sanırım o zamanlar herkesin içinde bu seslerin olduğunu zannediyordum. Fakat kendimi bildiğim ilk günden bu yana hep, hayatımın çevremdekilerden farklı olacağını biliyordum. Fakat bu farkın ne olacağına yönelik bir fikrim yoktu.

Yaklaşık bir ay kadar sonra L'ull Yenge'nin yanında kalışım dönüm noktasına ulaştı. Bir öğleden sonra, yenge uzun dedikodu turlarını atarken dokuz yaşındaki kızı ortadan kayboldu. Önce dışarı çıkıp ona seslendim. Karşılık alamayınca mahallede onu aramaya koyuldum. Sonunda onu bir erkek çocukla bir tünelin içinde buldum. Kız, bildiğinden şaşmayan, meraklı bir çocuktu ve ben onu yakaladığımda, yanındaki küçük oğlanın anatomisi üzerinde araştırma yapıyordu. Hızlı adımlarla tünele girdim, kolundan yakalayıp onu ayağa kaldırdım; oğlan korkmuş bir hayvan gibi kaçıp gidiverdi. Eve dönerken yol boyunca kuzenimi bir dal parçasıyla dövdüm. Hiçbir çocuk hayattan beni bu kadar bezdirmemişti.

O akşam annesi eve döndüğünde kız ağlayarak onu dövdüğümden bahsetti. L'ull Yenge çok öfkelendi. "Neden bu çocuğu dövüyorsun?" dedi sinirli sinirli. "Ellerini bebeğimden uzak tut, aksi takdirde ben de seni döverim. Bakalım hoşuna gider mi!" diye bağırdı ve üzerime yürüdü.

"İnan bana onu dövme nedenimi bilmek istemezsin. Benim bildiğim şeyi sen bilmek istemezsin. Şayet onun bugün yaptığını görmüş olsaydın, onun kendi çocuğun olmadığını söylerdin. Bu çocuk kontrolden çıkmış bir hayvan gibi!"

Yaptığım açıklama aramızdakileri değiştirmedi. On üç yaşındaki bir kıza -bana- on yaşından küçük üç çocukla uğraşma yükünü yıktıktan sonra kızının durumu ansızın onun için en önemli şey oluvermişti. Yengem yumruğunu sallayarak küçük meleğini dövdüğüm için beni cezalandırmakla tehdit ederek üzerime yürüdü. Ama artık bıkmıştım, sadece ondan değil, tüm dünyadan da. "Bana bak, bana dokunmayacaksın!" diye haykırdım. "Eğer dokunursan, kafanı koparırım." Bu bana vurmasına engel oldu, ama ondan sonra oradan ayrılmam gerektiğini biliyordum. Fakat bu kez nereye kaçacaktım?

Elimi kaldırıp Sahru Teyze'nin kapısını çalacakken işte yine başlıyoruz, Waris, diye geçirdim içimden. Teyzem kapıyı açtığında utana sıkıla "Merhaba" dedim. Sahru Teyze annemin kız kardeşiydi. Ve beş çocuğu vardı. Bu durum onun evinde mutlu olamayacağımın en büyük işaretiydi. Fakat başka bir seçeneğim var mıydı? Sokaklarda bir yan kesici ya da yemek dilenen biri mi olsaydım? L'ull Yenge'den ayrılışımla ilgili ayrıntılara girmeden bir süre ailesiyle kalıp kalamayacağımı sordum.

"Karşımda bir arkadaş duruyor" diye beni şaşırtan bir cevap verdi. "Bizimle kalmak istiyorsan kalabilirsin. Benimle bir şey hakkında konuşmak istersen, ben yine buradayım." İşler tahminimin ötesinde iyi başlamıştı. Beklendiği gibi, ev işlerine yardım etmeye başladım. Ama Sahru Teyze'nin büyük kızı Fatima on dokuz yaşındaydı. Ev işlerinin sorumluluğunun büyük kısmı ona düşüyordu.

Zavallı kuzenim Fatima tıpkı bir köle gibi çalışıyordu. Her sabah erkenden kalkıyor, okula gidiyor, saat yarımda öğle yemeğini pişirmek için eve geliyor, okula dönüp saat altı sularında akşam yemeğini hazırlamak için tekrar eve geliyordu. Akşam yemeğinin ardından temizliği yapıp gece geç vakitlere dek ders çalışıyordu. Bazı nedenlerden dolayı annesi ona farklı davranıyor, öteki çocuklarının yaptığından fazlasını bekliyordu. Fakat Fatıma bana karşı iyiydi; bana bir arkadaşı

gibi davranıyordu ve o sıralarda benim de hayatımda böyle birine kesinlikle ihtiyacım vardı. Ancak annesinin ona karşı tutumu bana adaletsizlik gibi geldiğinden akşamları mutfakta kuzenime yardım etmeye çalışıyordum. Yemek pişirmeyi bilmesem de onu seyrederek öğrenmeye uğraşıyordum. Hayatımda ilk kez, makarnayı o pişirdiğinde tatmış ve kendimi cennette hissetmiştim.

Benim görevim çoğunlukla temizliği yapmaktı ve Sahru Teyze bugün de hâlâ gördüğü en iyi temizlikçi olduğumu söyler. Yerleri paspaslayıp cilalıyordum ve bu da oldukça zahmetli bir işti. Ama özellikle de son birkaç ayda yaşadığım maceradan sonra, temizliği bebek bakıcılığına yeğliyordum.

Aman gibi, Sahru Teyze de ona işlerde yardım edecek hiç büyük kızı kalmamasından dolayı sürekli annem için endişeleniyordu. Babam hayvanlar konusunda ona yardım edebilirdi, ama yemek yapmada, dikiş dikmede ya da çocuk bakmada parmağını bile kıpırdatmazdı. Bunlar kadın işiydi, dolayısıyla annemin problemiydi. Hiç değilse yardıma olması için eve başka bir kadın getirerek üzerine düşeni yapmamış mıydı? Evet, kesinlikle yapmıştı. Ben de, onlar gibi, annemi son kez gördüğüm o karanlık sabahtan beri bu konuda endişeleniyordum. Ne zaman onu düşünsem, evden ayrıldığım günün gecesi ateşin önündeki yüzünü, ne kadar yorgun göründüğünü hatırlıyorum. Mogadişu'yu arayarak çölü geçerken bu düşünceleri bir türlü kafamdan silip atamamıştım. Yaptığım yolculuk yaşadığım ikilem kadar sonsuz görünüyordu; hangisini seçecektim; anneme bakmak isteğimi mi, yoksa yaşlı bir adamla evlenmekten kurtulmak arzumu mu? Akşam karanlığında bir ağacın altına yığılıp, "Şimdi anneme kim bakacak? O herkese bakıyor, ya ona kim bakacak?" diye düşündüğümü hatırlıyorum. Ancak artık geri dönmenin bir anlamı yoktu. Bu, son birkaç aydır çektiğim onca güçlüğü boşa çıkarmak olacaktı. Eve dönecek olursam, bir aya kalmaz babam çölde devesi olan her topalı, her yaşlı bunağı

kolundan sürükleyip beni evlendirmeye çalışacaktı. Sonrasında yalnızca bir kocaya katlanmak zorunda kalmayacak, anneme de bakamayacaktım. Sonra bir gün para kazanıp anneme yollarsam bu problemi kısmen çözmüş olurum diye düşündüm. Bu parayla ailemin ihtiyacı olan şeyleri alabilecek, annem de o kadar çok çalışmak zorunda kalmayacaktı. Bir iş aramaya koyuldum ve tüm şehri dolaşmaya başladım. Bir gün teyzem alışverişini yapmam için beni pazara yolladı, dönüşte bir inşaat alanından geçtim. Durup tuğla taşıyan, kürek kürek kumu döküp suyla karıştırarak harç yapan adamları izledim. "Hey," diye seslendim. "İşçiye ihtiyacınız var mı?"

Tuğla yerleştiren genç adam bana bakıp güldü. "Kimin için?"

"Benim için. İşe ihtiyacım var."

"Yok. Senin gibi bir deri bir kemik bir kız işçiye ihtiyacımız yok. Her nedense senin bir tuğla işçisi olduğunu sanmıyorum." Yine güldü.

"Hey, bir yanlışınız var," dedim kendimden emin bir tavırla. "Yapabilirim, çok güçlüyüm. Gerçekten!" Elimle harç karıştıran adamları işaret ettim; pantolonları bellerinden düşmüş orada dikiliyorlardı. "Onlara yardım edebilirim. Kumu taşıyıp onlar kadar iyi karıştırabilirim."

"Tamam, öyleyse. Ne zaman başlarsın?"

"Yarın sabah!"

"Saat altıda burada ol. Ne yapabileceğini görelim." Uçarcasına Sahru Teyze'nin evine döndüm. Bir işe girdim! Para kazanacağım: gerçek para! Ve her kuruşunu biriktirip anneme göndereceğim. Çok şaşıracak.

Eve vardığımda haberi teyzeme verdim. İnanamamıştı. "Bir işe mi girdin! Nerede?" İlk olarak, bir kızın böyle bir işte çalışmak istediğine inanmamıştı. "Peki, o adamlar için tam olarak nasıl bir iş yapacaksın?" diye sordu. İkinci olarak da bir patronun bir kadını, özellikle de benim gibi kıtlıktan çıkmış görünen birini, işe alabileceğine inanmadı. Ama bunun doğru

olduğunda ısrar edince bana inanmaktan başka seçeneği kalmamıştı.

Bana inandığında ise, onunla yaşamayı planladığım halde ev işlerinde yardım etmek yerine başka birileri için çalışacak olduğum için bana kızdı. "Bak," dedim bıkkın bir tavırla. "Anneme para göndermem gerek. Bunun için de bir iş bulmalıyım. Bu iş ya da başka bir iş, fark etmez. Bunu yapmam gerek. Tamam mı?"

"Tamam."

Ertesi sabah inşaat işçisi olarak iş hayatım başladı. Korkunçtu. Bütün gün boyunca yorucu kum taşıma işiyle uğraştım. Eldivenlerim yoktu, kum torbalarının sapı ellerimi kesti. Ardından avuçlarım su topladı. Gün sona erdiğinde avucumdaki su torbacıkları patlamış, ellerim kanamaya başlamıştı. Herkes bunun beni yıldıracağını zannetti. Ama ertesi gün tekrar gelmeye kararlıydım.

Bir ay boyunca ellerim yarılıp avuçlarımı kapatamaz hale gelene dek katlandım. Ama işi bıraktığımda altı dolara eş bir para biriktirmiştim. Teyzeme gururla anneme göndermek için para biriktirdiğimi söyledim. Kısa süre sonra teyzemin tanıdığı bir adam ziyarete geldi. Ailesiyle birlikte çöle gitmek üzereydiler ve parayı anneme götürmeyi teklif etti. Sahru Teyze, "Evet, bu insanları tanırım. Dürüsttürler. Onlara güvenebilirsin," dedi. Söylememe bile gerek yok. Bu benim altı dolarımın sonuydu. Uzun zaman sonra öğrendim ki, annem o paranın bir kuruşunu bile görmemişti.

İnşaat işinden ayrılınca, yine teyzem için temizliğe başladım. Çok geçmemişti ki, her zaman olduğu gibi temizlik yaptığım bir gün saygıdeğer bir misafir geldi. Londra'nın Somali büyükelçisi. Büyükelçi Muhammed Chama Farah, annemin öteki bir kız kardeşi Maruim ile evliydi. Yan odada toz alırken büyükelçinin Sahru Teyze ile konuşmasına kulak misafiri oldum. Londra'daki dört yıllık diplomatik görevine başlamadan önce bir hizmetçi bulmak amacıyla Mogadişu'ya gelmişti. O an bunun beklediğim fırsat olduğunu anladım.

Odaya dalarak "Teyze, seninle konuşmam gerek," diyerek Sahru Teyzeyi çağırdım.

Hiddet dolu bakışlarla bana döndü "Ne var, Waris?"

"Lütfen, buraya gel." Kapıdan çıkıp büyükelçinin görüş alanından çıkar çıkmaz hararetle kolunu yakaladım. "Lütfen, lütfen söyle ona beni alsın. Ben onun hizmetçisi olabilirim." Bana baktı. Yüzündeki incinmişliği görebiliyordu. Ama ben bana yaptığı onca şeyden sonra yalnızca kendi isteklerini düşünen kararlı bir çocuktum.

"Sen ha! Sen hiçbir şey hakkında hiçbir şey bilmiyorsun. Londra'da ne yapacaksın?"

"Temizlik! Ona beni Londra'ya götürmesini söyle teyze! GİTMEK istiyorum!"

"Sanmıyorum. Şimdi canımı sıkmayı bırakıp işe dön! Teyzem öteki odaya girdi ve onun yanına oturdu. Onun fısıldayarak, "Neden onu götürmüyorsun? Biliyorsun, o gerçekten iyidir. İyi bir hizmetçi," dediğini işittim.

Teyzem beni odaya çağırdı ve ben kapıdan içeriye atıldım. Elimde toz aldığım tüy, ağzımda sakız öylece dikildim. "Ben Waris. Sen teyzemle evlisin, değil mi?"

Büyükelçi kaşlarını çatıp bana baktı. " O sakızı ağzından çıkarır mısın? Sakızı ağzımın bir köşesine sakladım. Büyükelçi Sahru Teyze'ye baktı. "Bu kız mı? Ah, hayır, hayır."

"Ben mükemmelim. Temizlik yapabilirim, yemek pişirebilirim, çocuklar konusunda da iyiyim!"

"Ah, eminim öyledir."

Teyzeme döndüm. "Söyle ona-"

"Waris, yeter, işine dön."

"Ona en iyisi olduğumu söyle!"

"Waris! Sus!" Teyzem enişteme dönerek. "Hâlâ genç, ama gerçekten çok çalışır. İnan bana, iyi olacaktır..."dedi.

Muhammed Enişte bir dakika iğrenir gözlerle durup bana baktı. "Tamam, dinle. Seni yarın alacağım. Tamam mı? Öğleden sonra pasaportunla birlikte burada olacağım, sonra Londra'ya gideceğiz."

8.
LONDRA'YA GİDİŞ

Londra! Hakkında hiçbir şey bilmiyordum, ama kulağa hoş geliyordu. Nerede olduğunu bilmiyordum, ama çok çok uzaklarda olduğunu biliyordum. Ben de çok çok uzaklarda olmak istiyordum zaten. Sanki dualarımın yanıtıydı ve yine de gerçek olamayacak kadar güzeldi. "Teyze, gerçekten gidiyor muyum?" diye feryat ettim.

Teyzem sert bir tavırla bana parmağını sallayıp, "Kes sesini. Sakın yine başlama!" dedi. Yüzümdeki paniği görünce gülümsedi. "Tamam. Evet, gerçekten gidiyorsun." Heyecandan ateş almışçasına olanları anlatmak için akşam yemeğini hazırlamaya koyulmuş olan kuzenim Fatima'nın yanına koştum. "Londra'ya gidiyorum! Ben Londra'ya gidiyorum!" Bağırıp mutfakta daireler çizerek dans etmeye başladım.

"Ne? Londra'ya mı?" Kolumdan yakaladı ve açıklamamı istedi. "Beyaz olacaksın," dedi Fatima heyecanlı bir tavırla.

"Ne dedin?"

"Beyaz olacaksın, bilirsin... Beyaz"

Bilmiyordum. Neden bahsettiği hakkında hiçbir fikrim yoktu, çünkü daha önce hiç beyaz bir insan görmemiştim. İşin doğrusu böyle bir şeyin varlığından bile habersizdim. Ama yaptığı yorum beni bir nebze olsun endişelendirmemişti. "Kes, lütfen," dedim bir çalımla. "Ben Londra'ya gidiyorum, sen kalıyorsun diye beni kıskanıyorsun." Yağmuru kutluyormuşçasına sallanıp el çırparak dans etmeyi sürdürdüm.

Sonra "Londra'ya gidiyorum! Londra'ya gidiyorum!" diye şarkı söyledim.

"WARISS!" Sahru Teyze kızgın bir ses tonuyla bana seslendi.

O gece teyzem beni yolculuğum için donattı. İlk ayakkabımı -bir çift güzel deri sandaletimi- aldım. Uçakta teyzemin bana vermiş olduğu, üzerinde bol bir Afrika kaftanı olan uzun, parlak renkli bir elbise giyiyordum. Bavulum yoktu, ama zaten üzerimdekilerden başka götürecek bir şeyim olmadığından bunun bir önemi de yoktu.

Havaalanına doğru yola çıkmadan Sahru Teyze'me, sevgili Fatima ya ve öteki küçük kuzenlerime sarılıp öptüm. Fatima bana karşı çok nazik davranmıştı. Ben de onu da yanımda götürmek isterdim. Ama biliyordum ki, bir tek kişi için bir tek iş vardı ve durum böyle olunca da gidenin ben olduğuna memnum oldum. Muhammed Enişte bana pasaportumu uzattığında merakla bu belgeye -ilk resmi evrakıma- baktım. Daha önce üzerinde ismim yazılı olan ne bir doğum belgem ne de herhangi bir resmi kaydım olmamıştı. Arabaya bindim: Kendimi önemli hissetmiştim ve aileye el salladım.

Bundan önce gökyüzünde uçan uçakları görmüştüm; çölde domuzlarımı güderken sık sık bunların tepemde uçtuklarına tanık olmuştum ve bu nesnelerin varlığından haberdardım. Ama Mogadişu'dan ayrıldığım o öğleden sonrasına dek bu kadar yakından bir uçağı görmemiştim. Muhammed Enişte'nin beraberinde havaalanına girdim. Uçağa geçilen bir kapının önünde durduk. İniş pistinde Afrika güneşinin altında ışıldayan devasa boyutlarda bir İngiliz jeti durmaktaydı. O an enişte'min bana bir şeyler söyleyip durduğunu işittim. "...Teyzen Marium seni Londra'da bekliyor. Ben birkaç gün sonra geleceğim. Dönmeden önce burada bitirmem gereken birkaç iş var."

Yüzüne bakmak için döndüğümde ağzım şaşkınlıkla açık kalmıştı. Uçak biletimi elime tutuşturdu. "Şimdi, sakın bileti kaybetme -ya da pasaportunu- Waris. Bunlar çok önemli evraklar, bu yüzden onları sakla."

"Benimle gelmiyor musun?" Ağzımdan çıkan tek cümle buydu.

"Hayır," dedi sabırsızca. "Birkaç gün daha burada kalmam gerek." O an yalnız gitmenin verdiği korkuyla ağlamaya başladım. Somali'den ayrılma artık gerçeğe dönüşmüştü, ama ben bunun iyi bir fikir olduğundan emin değildim. Tüm problemlere rağmen burası benim bildiğim biricik evdi ve beni bekleyen yer tam bir bilinmezdi.

"Yapma, kendine gel. Londra'da seni karşılayacaklar, oraya vardığında sana ne yapacağını söyleyecekler." Burnumu çekip inledim. Enişte kibarca beni kapıya doğru itti. "Şimdi git, uçak hareket ediyor. Sen bin yeter. UÇAĞA BİN, WARIS!"

Korka korka sıcaktan kaynayan pisti geçtim. Kalkış için telaşla jetin etrafında hazırlık yapan havaalanı mürettebatını inceledim. Gözlerim bagajları yerleştiren adamlardan, uçağı kontrol eden mürettebata kaydı, sonra o şeyin içine nasıl girmem gerektiği düşüncesiyle yukarıya, merdivenlere baktım. İçeri merdivenlerden girmeye karar vererek oraya doğru yöneldim. Ama ayakkabı giymeye alışık olmadığımdan, uzun elbiseme takılmadan kaygan alüminyum basamakları çıkmada zorlandım. Uçağa bindiğimde ise nereye oturacağım hakkında hiçbir fikrim yoktu: Tam bir aptal gibi görünmüş olsam gerek, öteki tüm yolcular koltuklarına oturmuşlardı. Oturmuş cevap beklercesine bana bakarlarken yüzlerindeki "Uçakta yolculuk etmeyi bile bilmeyen şu aptal kasabalı kızın burada ne işi var?" diyen ifadeyi okuyabiliyordum. Arkamı dönüp boş bir koltuğa oturdum.

Bu, benim beyaz bir insanı gördüğüm ilk andı. Yanımda oturan beyaz bir adam bana "Bu sizin koltuğunuz değil, "dedi. Ya da en azından ben öyle demiş olduğunu sanıyorum, çünkü tek kelime İngilizce konuşamıyordum. Panik içinde yüzüne bakarak, "Ah Tanrım. Bu adam bana ne söylüyor?

"Ve neden öyle bakıyor?" diye düşündüm. Adam sözlerini yineledi ben daha da kaygılandım. Fakat sonra, Tanrı'ya şükürler olsun, uçuş görevlisi geldi ve biletimi elimden aldı.

Belli ki, bu kadın benim tamamen bilgisiz olduğumun farkındaydı. Kolumdan tuttu ve koridordaki koltuğuma oturttu. Burası elbette, benim az önce oturup kaldığım gibi birinci sınıf değildi. Koridorda ilerlerken her yüz dönüp uzun uzun bana baktı. Görevli gülerek bana koltuğumu işaret etti. Gözlerden ırak kaldığıma memnun, pat diye oturuverdim. Yüzümde aptal bir tebessüm başımı eğerek teşekkür ettim.

Kalkıştan hemen sonra, aynı uçuş görevlisi elinde bir sepet dolusu tatlı geri döndü; yüzünde bir gülümsemeyle bana uzattı. Bir elimle meyve topluyormuşum gibi elbisemin ucunu tuttum, öteki elimle bir avuç dolusu şekerleme kaptım. Açlıktan ölmek üzere olduğumdan kucağımı tıka basa doldurmayı planlıyordum. Bir daha yemek ne zaman bulabileceğimi kim bilebilirdi? İkinci bir avuç için elimi uzattığımda hostes şekerlemeleri benden uzaklaştırmaya çalıştı. Uzanıp sepeti yakaladım. Yüzünde "Ah, Allah'ım. Bununla ne yapacağım?" diyen bir ifade vardı.

Şekerlemeleri açıp iştahla yutarken etrafımdaki beyaz insanları inceledim. Bana soğuk ve hastalıklı görünüyorlardı. İngilizce biliyor olsaydım, "Güneşe ihtiyacınız var," diyecektim. Bunun geçici bir sorun olduğunu sanmıştım. Her zaman böyle görünmezlerdi ya, değil mi? Bu insanlar uzun süre güneş yüzü görmediklerinden beyazlaşmalardı herhalde. Sonra ilk fırsatta onlardan birine dokunmak istedim, çünkü belki de beyaz çıkarılabiliyordu. Belki altında gerçekten siyah derileri vardı.

Uçakta dokuz on saat geçirdikten sonra çok sıkıştım. Neredeyse çatlayacaktım, ama nereye gideceğimi bilmiyordum. Kendi kendime "Haydi Waris, bunu çözebilirsin," dedim. Böylece çevremde oturan insanların kalkıp, bir kapıdan girişlerini izledim. Burası olmalı, diye fikir yürüttüm. Kalkıp birinin çıktığı kapıdan içeri girdim. Girer girmez kapıyı kapadım ve çevreme bakındım. Burası doğru yer olmalıydı, peki ya doğru delik neresiydi? Lavaboya baktım, ama ihtimal veremedim. Oturağı inceledim, kokladım ve işim için uygun yerin o olduğunda karar kıldım. Sevinçle oturdum ve "Ohh!"

Çok rahatlamıştım. Fakat ayağa kalkıp, üremin orada öylece durduğunu fark edince telaşlanmıştım. Şimdi ne yapacaktım? Onu bir sonraki insan gelip görsün diye öylece bırakamazdım. Ama oradan akıp gitmesini nasıl sağlayacaktım? İngilizce konuşamıyor -ya da okuyamıyordum- dolayısıyla düğmenin üzerinde yazan Flush kelimesi bana hiçbir şey ifade etmiyordu. Kelimeyi anlamış olsam da hayatımda hiç böyle bir tuvalete rastlamamıştım. Odanın içindeki her kolu, her tokmağı acaba üremi oradan kaybedecek olan bu mu düşüncesiyle inceledim. Neden sonra, en uygun seçenek gibi görünen rezervuar düğmesine döndüm. Ama o düğmeye bastığımda uçağın havaya uçmasından korkuyordum. Mogadişu'da iken böyle şeylerin olduğuna dair söylentiler duymuştum. Yaşanmakta olan sürekli politik çatışmalar dolayısıyla, orada insanlar bombalardan, patlamalardan, onun bunun havaya uçuşundan bahsedip duruyorlardı. Kim bilir, o düğmeye basarsam, koca uçak patlar ve bütün yolcular ölürdü. Belki düğmede yazan da oydu; bir uyan: BASMA! UÇAĞI PATLATIR! En iyisi şansımı zorlamamak diye düşündüm. Yine de yaptığım şeyin kalıntılarını geride bırakmak istemiyordum. Görür görmez bunu kimin yaptığını anlayacaklardı. Kapıyı yumruklamaya başlamışlardı bile.

O an, kullanılmış kâğıttan bir kabı alıp, fosetten ince ince akan suyla doldurmaya başladım. Üreyi yeterince sulandırırsam benden sonraki kişi klozetin sadece su ile dolu olduğunu zanneder düşüncesiyle suyu tuvalete boşalttım. Hemen işe koyularak kabı doldurdum boşalttım, doldurdum boşalttım. Artık insanlar yalnızca kapıya vurmuyorlar, bağırıyorlardı da. Bense onlara "Bir dakika..." diyerek karşılık bile veremiyordum. Böylece, sessizlik içinde, eğilip bükülen kabı damlayan fosette doldurup tuvalete dökerek planımı sürdürdüm. Su seviyesi tuvalet kenarının hemen altına erişince durdum. Biliyordum ki, bir damla daha dökersem su yere taşacaktı. Ama en azından içindeki sıradan su gibi görünüyordu. Doğruldum, elbisemi düzelttim ve kapıyı açtım.

Başım önde dışarıda toplanan kalabalığı yarıp geçtim. En azından büyük tuvaletimi yapmamış olduğuma memnundum.

Heathrow'a indiğimizde, uçaktan inmiş olmanın verdiği rahatlama, yabancı bir ülkede anlaşmanın verdiği korkuya galip gelmişti. Hiç değilse teyzem beni karşılamak için orada olacaktı ve ben bunun için müteşekkirdim. Uçak alçaldığında pencerenin dışındaki gökyüzü köpük köpük beyaz bulutlardan griye döndü, öteki yolcular ayağa kalktıklarında ben de ayağa kalktım ve nereye gideceğimi, ne yapacağımı bilmeden kendimi uçaktan inen insan seline bıraktım. Kalabalık, bir merdivene gelinceye dek ilerledi. Yalnız bir problem vardı: merdiven hareket ediyordu. Yerimde kala kaldım, onları izledim. Çevremdeki insan kalabalığı yanımdan ayrıldı ve ben onların yavaşça bir basamağa adım atıp tepeye yükselişlerini seyrettim. Onları taklit ederek ben de ileri doğru adım attım ve yürüyen merdivene bindim. Ama yeni sandaletlerimden biri ayağımdan kayıp çıktı ve yerde kaldı. "Ayakkabım! Ayakkabım!" diye Somali'ce bağırdım ve onu almak için derhal geri döndüm. Ancak arkamdaki güruh benim geçmeme izin vermiyordu.

Merdivenden inince, ayağımda tek sandalet, sendeleye sendeleye kalabalıkla ilerledim. Bir sonraki durak gümrük kontroldü. Düzgün üniformaları içindeki beyaz adamlara baktım, onların kim olduğuna dair bir fikrim yoktu. Görevlilerden biri bana İngilizce bir şeyler söyledi. Bunu yardım için bir fırsat bilerek yürüyen merdivenleri gösterip "Ayakkabım! Ayakkabım!" diye Somali'ce bağırdım.

Adam yüzünde sıkılmış, bezgin bir ifadeyle sorusunu yineledi Bir an ayakkabımı unutarak sinirli sinirli kıkırdadım. Memur pasaportumu işaret edince pasaportu ona verdim. Pasaportumu inceden inceye kontrol etti, mühürledi ve eliyle geçmemi işaret etti. Gümrükten çıkınca şoför üniformalı bir adam bana yaklaşıp Somali'ce "Bay Farah için çalışmaya mı geldiniz?" diye sordu.

Dilimi konuşabilen birisiyle karşılaştığıma öyle sevinmiştim ki, coşkuyla, "Evet! Evet! O benim, ben Waris," diye haykırdım. Şoför beni götürecekken onu durdurdum. "Ayakkabım," dedim, "aşağıya inip onu almalıyız"

"Ayakkabın mı?"

"Evet,"

"Evet, evet orada,"

"Nerede?"

"Şu hareketli merdivenlerin başında," diyerek aksi istikâmeti işaret ettim. "Oraya binerken ayakkabımı kaybettim." Şoför, biri çıplak öteki sandaletli ayaklarıma baktı.

Şans bu ya, şoför İngilizce de biliyordu. Böylece tekrar kapıdan içeri girip kaybolan sandaletimi aramak için izin aldı. Ama ayakkabımı kaybettiğim yere vardığımızda ondan hiç iz yoktu. Kötü şansıma inanamıyordum. Öteki sandaleti çıkarıp elime aldım ve yeri taraya taraya yukarıya çıktım. Ancak şimdi yeniden gümrükten geçmem gerekiyordu. Bu kez aynı gümrük görevlisi şoförün tercümanlığı ile bana ilk seferinde sormak istediği sorular için durdurdu.

"Ne kadar kalacaksınız?" diye sordu memur. Omuz silktim. "Nereye gidiyorsunuz?"

"Büyükelçi enişte min yanına," dedim gururlu bir tavırla.

"Pasaportunuzda on sekiz yaşında olduğunuz yazıyor. Bu doğru mu?"

"Hıı? Ben on sekizinde değilim!" diye şoföre itiraz ettim. Şoför bunu tercüme etti.

"Beyan etmeniz gereken bir şey var mı?" Bu soruyu anlamamıştım.

Şoför "Beraberinizde ülkeye getirdiğiniz bir şey var mı?" diye açıkladı. Elimde tuttuğum sandaleti havaya kaldırdım.

Görevli bir dakika ayakkabıma baktı, sonra hafifçe başını sallayarak pasaportumu iade etti ve geçişimize izin verdi.

Şoför beni kalabalık havaalanından çıkarırken "Bak, pasaportunda on sekiz olduğun yazılı, bu yüzden ben de adama

öyle söyledim. Birisi sana soracak olursa, sende on sekiz demelisin," diye açıklamada bulundu.

"Ben on sekiz yaşında DEĞİLİM," dedim kızarak. "O kadar yaşlı değilim!"

"Peki, kaç yaşındasın?"

"Bilmiyorum -belki on dört- ama o kadar yaşlı değilim!"

"Bak, pasaportun öyle diyorsa, o yaştasın demektir."

"Sen neden bahsediyorsun? Pasaportumun ne dediği umurumda değil. Ben sana doğru olmadığını söylerken, neden pasaport öyle diyor?"

"Çünkü Bay Farah onlara öyle demiş."

"Öyleyse, o adam deli! Hiçbir şey bilmiyor!" Çıkışa geldiğimizde birbirimize bağrışıyorduk ve Muhammed Eniştenin şoförü ile birbirimizden hoşlanmamaya başlamıştık.

Ben çıplak ayak arabadan indiğimde, Londra'da kar yağıyordu. Tek sandaletimi ayağıma geçirdim, üşüyerek üzerimdeki ince pelerine sarıldım. Daha önce hiç böyle havada yaşamamıştım, kar ise hayatımda ilk defa gördüğüm bir şeydi. "Ah, Tanrım! Burası çok soğuk!"

"Alışırsın"

Şoför, havaalanından çıkıp arabayı Londra'nın sabah trafiğine sürdüğünde bu tamamen yabancı yerde, etraftaki onca hasta görünüşlü beyaz insanların arasında mahzun, yalnız kalmışlık hissine kapıldım. Allah'ım! Ya Rabbim! Anneciğim! Ben neredeyim? O an annemi istedim. Etraftaki siyah yüzlü tek adam o olsa da Muhammed Enişte'nin şoförü benim için bir teselli kaynağı değildi, beni kendinden aşağıda gördüğü besbelliydi.

Bir yandan arabayı sürerken, öteki yandan da bana katılmak üzere olduğum ev halkıyla ilgili bilgiler verdi: orada eniştem, teyzem, Muhammed Enişte'nin annesi, annemle Marium Teyze'nin kardeşleri olan henüz tanışmadığım bir başka dayım ve yedi çocukla; kuzenlerimle birlikte yaşayacaktım. Bana evde yaşayanları söyledikten sonra, ne zaman kalkacağım ve ne zaman yatacağımdan, ne iş

yapacağımdan, nerede uyuyacağımdan ve günün sonunda yatağa yattığımda yorgunluktan nasıl yığılıp kalacağımdan bahsetti.

"Biliyor musun, teyzen, yani evin sahibesi, o evi çok katı kurallarla yönetir," dedi gayet soğuk bir tavırla. "Seni uyarıyorum, o herkese zor anlar yaşatır."

"Şey, sana yaşatıyor olabilir, ama o benim teyzem." Her şeyden önce o bir kadın ve de annemin kız kardeşi diye düşündüm. Annemi ne kadar özlediğim, Sahru Teyze'min ve Fatima'nın bana karşı ne kadar iyi oldukları aklıma geldi. Hatta Aman da iyi niyetle davranmıştı, fakat biz anlaşamamıştık. Ailede kadınlar birbirlerini kollarlardı. Koltuğa yaslandım. Bir anda üzerime uzun bir yolculuğun yorgunluğu çöktü.

Başımı çevirip, beyaz taneciklerin nereden geldiğini görmeye çalışarak camdan dışarıya baktım. Biz, Lüks Harley Caddesi'nden geçerken kar gitgide kaldırımları beyaza çeviriyordu. Enistemin evinin önünde durduğumuzda kocaman bir malikânede yaşayacağımı görerek hayretler içinde eve baktım. Afrika'daki sınırlı deneyimimde böyle bir şey görmemiştim. Büyükelçinin evi dört katlı, benim favori rengim olan sarıya boyanmış bir malikâneydi. Üzerinde yelpaze şeklinde etkileyici bir pencere bulunan kapıdan içeriye girdik. Kapının iç tarafında, karşı köşedeki kitap dolu kütüphanenin duvarlarının yansıdığı yaldız çerçeveli kocaman bir ayna vardı.

Marium Teyze beni karşılamak için girişe çıktı. "Teyzeciğim!" diye seslendim.

Annemden biraz daha genç, şık, batılı tarzda elbiseler giyen bir kadın koridorda durdu. "Gel buraya," dedi kayıtsız bir ifadeyle. "Kapat kapıyı," Koşup onu kucaklamayı düşünmüştüm, ama ellerini kavuşturmuş orada öyle bir duruşu vardı ki, buz kesildim.

"Ah" dedim yavaşça son güç kıvılcımının bedenimden uzaklaştığını hissederek. "Teyze, çok yorgunum. Yatıp uzanmak istiyorum. Acaba uyuyabilir miyim?"

"Evet tabii. Gel benimle!" Oturma odasına doğru ilerledi? Merdivenleri çıkarken zarif mobilyaları gördüm: avize, üzeri bir düzine yastık kaplı beyaz kanepe, şömine üzerindeki rafta asılı soyut yağlı boyalar, şömine de çıtırdayan odunlar. Marium Teyze beni odasına götürdü ve kendi yatağında uyuyabileceğimi söyledi. Karyola, benim ailemin kulübesi büyüklüğündeydi ve üzerinde aşağı kadar sarkan güzel bir yorgan örtülüydü. Verdiği o histen zevk alarak ellerimi o ipeksi dokumanın üzerinde dolaştırdım. "Kalktığında, sana evi gösteririm."

"Beni uyandıracak mısın?"

"Hayır, uykuya doyunca uyanırsın. İstediğin kadar uyu." Hemen örtülerin içine girdim ve daha önce hayatımda bu kadar yumuşak, bu kadar güzel bir şeye dokunmamış olduğumu düşündüm. Teyzem yavaşça kapıyı kapadı ve ben bir tünele -uzun karanlık bir tünele- düşüyormuşum gibi uykuya daldım.

9.
HİZMETÇİ KIZ

Gözlerimi açtığımda hâlâ güzel bir düş gördüğümü sandım. O güzel odadaki o koca yatakta uyanınca, ilk önce bunun gerçek olduğuna inanamadım. Marium Teyze o gece çocuklardan biriyle uyumuş olsa gerek, diye düşündüm, çünkü ertesi sabaha kadar kendimden geçmiş bir halde onun odasında ben uyumuştum. Ama yataktan kalkar kalkmaz fantezi hayattan, gerçek hayata geçiverdim.

Teyzemin odasından çıkmış evde dolanıyordum ki, beni buldu. "Güzel. Kalkmışsın. Mutfağa gidelim de sana yapacağın işleri göstereyim." Şaşkınlık içinde peşi sıra onun mutfak dediği odaya girdim; ama burası teyzemin Mogadişu'daki mutfağına hiç benzemiyordu.

Oda, süt beyazı camlı dolaplarla çevrelenmiş, mavi seramik çinilerle ışıldıyor, tam merkezde altı ocaklı dev gibi bir fırın duruyordu. Teyzem,"... ve burada aletler, çatal bıçak takımı, örtüler..." deyip çekmeceleri açıp kapıyordu. Bu kadının neden bahsettiğine dair -bana gösterdiği o şeylerle ne yapmam gerektiği bir yana, onların ne olduğu hakkında bile- en ufak bir fikrim yoktu.

"Her sabah altı buçukta eniştenin kahvaltısını hazırlayacaksın, çünkü o elçiliğe erken saatlerde gider. Diyabeti var, dolayısıyla bu konuda dikkatli olmamız gerek. Her zaman aynı şeyleri yer: bitkisel çay ve suda kırılmış iki yumurta. Ben, kahvemi saat yedide odama isterim: sonra çocuklar için gözleme yaparsın; çocuklar tam saat sekizde kahvaltı ederler, çünkü saat dokuzda okulda olmak zorundalar. Kahvaltıdan sonra-"

"Teyze, bütün bunları yapmasını nereden bilebilirim ki? Bana kim öğretecek? Ben nasıl yapılacağını bilmiyorum. O gözleme dediğin şey de ne?"

Marium Teyze ben onun sözünü kesmeden az önce derin bir nefes almış, kolunu uzatmış kapıyı işaret ediyordu. Bir dakika kolu o şekilde havada, nefesini tuttu, yüzünde panik olmuş bir ifadeyle bana baktı. Sonra yavaşça nefes verdi, kolunu aşağı indirip onu ilk gördüğümdeki gibi ellerini kavuşturdu. "Bu işleri önce ben yapacağım Waris. Ama beni çok dikkatli izlemelisin. Beni dikkatle izle, dinle ve öğren." Başımı salladım. O tekrar nefes alarak kaldığı yerden söze devam etti.

İlk haftadan sonra, birkaç küçük felaketin ardından işin inceliklerine alışmıştım ve sonraki dört yıl boyunca aynı şeyleri her gün, yılın 365 günü yineledim. Zamanın farkında bile olmayan bir kız olmama rağmen, saati dikkatle izlemeyi -ve de onunla yaşamayı- öğrendim. Altıda kalkma, altı buçukta eniştenin kahvaltısı, yedi de teyzenin kahvesi, sekizde çocukların kahvaltısı. Sonra mutfağı temizliyordum. Şoför, eniştemi elçiliğe götürüp dönüyor ve çocukları okula bırakıyordu. Sonra teyzemin odasını ve banyosunu temizliyor, ardından dört kattaki her bir odanın tozunu alıyor, siliyor, ovalayıp cilalıyordum. Ve inanın bana, evi istedikleri gibi temizlemezsem bir güzel azarlanıyordum. "Banyoyu temizleyişini beğenmedim. Bir dahaki sefere temiz olduğundan emin ol. Beyaz fayanslar lekesiz, ışıl ışıl olmalı."

Tüm o evde şoför ve şefin dışında tek hizmetçi bendim; teyzem bizimki gibi küçük bir yerin temizliği için başka hizmetçi almaya gerek yok diye açıklamıştı. Şef haftada altı gün yemek yapar, pazarları onun izin gününde ise ben pişirirdim. Dört yıl boyunca hiç izin yapmadım. Birkaç kez izin istedim, teyzem öyle bahaneler buldu ki, denemekten vazgeçtim.

Yemekleri aileyle birlikte yemiyordum. Fırsat buldukça bir şeyler elime alıp gece yarısı yatağa yığılıncaya dek çalışıyordum. Ama aileyle yemediğim akşam, yemeklerini bir

kayıp olarak görmüyordum, çünkü bence şefin yemekleri çöplüktü. Şef bir Somaliliydi, ama benimkinden başka bir kabiledendi. Dahası, bana eziyet etmekten zevk alan burnu büyük, adi ve tembel bir adamdı. Teyzem ne zaman mutfağın kapısından içeri adım atsa, yok yere söylenmeye başlardı. "Waris, Pazartesi sabahı geldiğimde mutfağı pislik içinde bırakmış olduğunu gördüm. Temizlemem saatler aldı." Elbette bu büsbütün bir yalandı. Tüm yapmaya çalıştığı teyzemin ve eniştemin önünde kendini iyi göstermekti ve bunu pişirdiği yemeklerle yapamayacağının da farkındaydı. Teyzeme, şefin pişirdiklerinden yemek istemediğimi söyledim, o da bana "Pekâlâ, ne istersen onu yap," dedi. O zaman Mogadişu'da kuzenim Fatima'nın yemek pişirişini izlemiş olduğuma pek memnun oldum. Ama yemek pişirmeye karşı içgüdüsel bir yeteneğim de vardı. Hayal gücümü kullanarak makarnalar pişirmeye, çeşitli şeyler denemeye başladım. Ailedekiler yediklerimi görünce tatmak istediler. Kısa süre sonra benim ne pişirmek istediğimi, pazardan nelere ihtiyaç duyduğumu sormaya başladılar. Bu, şefin gözündeki yerimi değiştirmemişti.

Londra'daki ilk haftanın sonunda, benim hayatlarındaki rolüm konusunda teyzem ve eniştemle benim birbirinden apayrı iki farklı fikre sahip olduğumuzu anladım. Afrika'nın büyük bir kısmında ailenin zengin üyelerinin fakir akraba çocuklarını yanlarına almaları ve o çocukların bunun karşılığında onlar için çalışmaları sıkça görülen bir durumdur. Bazen bu akrabalar çocukları eğitirler, kendi çocukları gibi davranırlar. Bazen de tam tersi olur. Açıkçası ben kendi konumumun ilk kategoriye gireceğini umuyordum, ama çok geçmeden teyzemle eniştemin çölden alıp getirdikleri ve hizmetçilik yapmasını bekledikleri bu cahil çocuğu terbiye etmekten daha önemli problemleri olduğunu anladım. Enişte m işiyle öyle meşguldü ki, evde olup biten umurunda değildi. Ama bana ikinci bir anne olacağının düşlerini kurduğum teyzemin, beni üçüncü bir kızı yapmak gibi bir fantezisi

olmadığı da çok açıktı. Ben basit bir hizmetçiydim. Uzun ve yorucu çalışma günlerinin üstüne bir de bu gerçek şüphe götürmez bir hâl alınca, Londra'ya gelmemin sevinci ve heyecanı yitip gitti. Teyzemin kurallara ve talimatlara takıntılı olduğunu keşfettim; her şey her zaman aynen kendi dediği şekilde ve tam olarak kendi söylediği zamanda yapılmak durumundaydı. İstisnası yoktu. Belki kendi vatanından çok farklı olan bu yabancı kültürde başarılı olabilmek için katı olması gerektiğini düşünüyordu. Bununla, beraber neyse ki, bu evde arkadaşlığı, kuzenim Basma da bulmuştum.

Basma, enişte mle teyzemin en büyük kızlarıydı ve ikimiz aynı yaştaydık. Çok çekici bir kızdı ve erkeklerin hepsi peşindeydi, ama o onlarla hiç ilgilenmiyordu. Okula gidiyor ve geceleri de sadece kitap okuyordu. Kuzenim odasına gidip yatağına uzanıp saatlerce okuyordu. Çoğu zaman okuduğu bir kitaba öyle dalıyordu ki, yemekleri kaçırıyor, bazen de birileri onu çekip çıkarıncaya dek tüm gün odasından çıkmıyordu.

Sıkılıp kendimi yalnız hissettiğimde Basma'nın odasına gidiyor, yatağının bir köşesine oturuyor ve "Ne okuyorsun?" diye soruyordum.

O yüzüme bile bakmadan, "Beni yalnız bırak, okuyorum..." diye mırıldanıyordu.

"Şey, seninle konuşamaz mıyım?"

Gözleri okumakta olduğu kitapta donuk bir ses tonu, uykuda konuşuyormuşçasına kelimeleri yuvarlayarak karşılık verirdi. "Ne hakkında konuşmak istiyorsun?"

"Ne okuyorsun?"

"Hıı?"

"Ne okuyorsun? Kitap hakkında?" Sonunda dikkatini çekerdim, o da durup bana kitabın ne hakkında olduğunu anlatırdı. Çoğu kez bu kitaplar bir sürü engelin ve yanlış anlamanın sonrasında heyecanın doruk noktasına ulaşıp, nihâyetinde erkek ve kadının öpüştükleri aşk romanları olurdu. Hayatım boyu hikâyelerden hoşlanmış olduğumdan bu anlardan büyük haz duyardım. Basma, gözleri şimşek şimşek

kollarını sallayarak hikâyeyi tüm ayrıntılarıyla anlatırken ben büyülenmişçesine kımıldamadan otururdum. Onun hikâyelerini dinlemek bende okumayı öğrenme isteği doğurmuştu, çünkü okuma öğrendiğim takdirde ne zaman istersem hikâye okuyabileceğimi düşünüyordum.

Bizimle birlikte yaşayan annemin kardeşi Abdullah Dayı, üniversiteye gidebilmek için kız kardeşiyle Londra'ya gelmişti. Bana, okula gitmek isteyip istemediğimi sordu. "Waris, biliyorsun, okumayı öğrenmen gerek. Eğer ilgini çekerse sana yardım edebilirim." Bana okulun nerede olduğundan, ne zamanlar açıldığından ve en önemlisi de ücretsiz olduğundan bahsetti. Okula gidebileceğimi tek başıma asla akıl edemezdim. Büyükelçi her ay bana çok küçük bir cep harçlığı veriyordu, ama bu para kesinlikle okul için yetersizdi. Okumayı öğrenecek olmanın verdiği heyecanla Marium Teyzemin yanına gittim ve ona okula gitmek istediğimi söyledim. İngilizce okumayı, yazmayı ve konuşmayı öğrenmek istiyordum. Londra'da yaşamama rağmen evde Somali'ce konuşuyorduk ve dışarıyla bağım olmadığından sadece birkaç kelime İngilizce biliyordum.

Teyzem, "Pekâlâ, düşünürüm," dedi. Ama bu konuyu eniştemle konuştuğunda, eniştem hayır dedi. Gitmeme izin vermesi için teyzemi sıkıştırıp durdum, fakat o enişteme karşı gelmek istemiyordu. Sonunda onların izni olmaksızın gitmeye karar verdim. Okul haftada üç gece, dokuzla on bir arası açılıyordu. Abdullah Dayı ilk seferinde götürüp okulun yerini bana göstermeyi kabul etti. Artık on beş yaşlarındaydım ve bu benim ilk defa bir sınıfa girişimdi. Oda, dünyanın her yerinden gelen her yaşta insanla doluydu, ilk gece sonunda, yaşlı bir İtalyan beni eniştemin evinden gizlice çıktığımda alıp, ders bitiminde tekrar eve bırakacaktı. Öğrenmeye öyle meraklıydım ki, öğretmen bana "Çok iyi Waris, ama biraz yavaşla," deyip duruyordu. Alfabeyi öğrendim. Tam İngilizce'nin kurallarını öğrenmeye başlamıştım ki, eniştem geceleri gizlice evden çıkıp gittiğimi fark etti. Ona karşı gelmiş olmama öfkelenerek, okula gidişime son verdi.

Artık okula gitme iznim olmamasına rağmen, kuzenimin kitaplarını ödünç alarak kendi kendime öğrenmeye çalıştım. Aileyle birlikte televizyon seyretmeme izin verilmiyordu ama bazen kapının yanında durup dil kulağımı geliştirme çabasıyla İngilizce dinliyordum. Her şey eskisi gibi sürüp gidiyordu ki, bir gün ben temizlik yaparken Marium Teyze bana seslendi. "Waris, yukarıda işin bitince aşağıya gel, sana söyleyeceklerim var." O sırada yatakları düzeltiyordum. İşim bittiğinde oturma odasına gittim.

Teyzem şöminenin yanında duruyordu.

"Evet?"

"Bugün evden bir telefon geldi. Şeyyy, küçük kardeşinin adı neydi?"

"Ali mi?"

"Hayır, en küçüğü, beyaz saçlı olanı."

"Yaşlı Adam mı? Yaşlı Adam'dan mı bahsediyorsunuz?"

"Evet. Yaşlı Adam ve Aman. Şey, üzgünüm. Her ikisi de ölmüşler."

Duyduklarıma inanamamıştım. Şaka yapıyordu ya da belki de bana kızmıştı ve bu kötü hikâyeyi söyleyerek beni cezalandırıyordur diye düşünerek gözlerimi teyzemin yüzüne diktim. Ama yüzünde ipucu verecek bir ifade yoktu; yüzü tamamen ifadesizdi. Sözleri ciddi olmalıydı, yoksa neden bunu söylesin ki? Fakat nasıl olabilir? Durduğum yerde hareketsiz kalakaldım. Dizlerim titremeye başlayınca bir dakika için beyaz kanepeye oturdum. Ne olduğunu sormayı bile akıl edemedim. Teyzem konuşuyor, bana korkunç olayı anlatıyordu, ama kulaklarımdaki uğultudan başka bir şey duymuyordum. Uyuşuk, bir zombi gibi dimdik yürüyerek dördüncü kattaki odama çıktım.

Günün geri kalanında küçük kuzenimle paylaştığım çatı katındaki ufacık odada yatağıma uzanıp şok olmuş bir vaziyette öylece yattım. Yaşlı Adam ve Aman öldü! Bu nasıl olabilir? Evi terk ederek erkek kardeşim ve ablamla birlikte olma şansını kaçırmıştım ve şimdi de ikisini de bir daha

göremeyecektim. Aman her zaman en güçlümüz; Yaşlı Adam da hep en akıllımızdı. Onların ölebileceği olanaksız gibiydi ve onlar ölürlerse, ailenin öteki fertlerine, biz daha güçsüzlere ne olurdu?

Gece olduğunda daha fazla ıstırap çekmek istemediğime karar verdim. Babamdan kaçtığım sabahtan bu yana hayatımda hiçbir şey umduğum gibi gitmemişti. Şimdi, iki yılın ardından, ailemin sıcaklığını fena halde özlüyor, içlerinden ikisinin sonsuza dek aramızdan ayrılışına dayanamayacağımı biliyordum. Aşağı, mutfağa indim, çekmeceyi açtım ve et bıçağını aldım. Elimde bıçak odama geri döndüm. Ama orada yatmış kendimi kesmek için cesaretimi toplamaya çalışırken, sürekli annemi düşünüyordum. Zavallı annem! Ben bu hafta iki kişiyi kaybetmiştim, o ise üçüncüsünü kaybedecekti. Bu ona haksızlıktı. Bu yüzden bıçağı yatağımın yanındaki masanın üzerine bıraktım ve gözlerimi tavana diktim. Kuzenim Basma beni kontrol etmek için geldiğinde ben bıçağı çoktan unutmuştum. Şaşkınlık içinde bıçağa baktı. "Bu da nesi! Bu bıçakla ne yapıyorsun?" Cevap vermeden tavana bakmayı sürdürdüm. Basma bıçağı alıp çıkıp gitti.

Birkaç gün sonra teyzem yine bana seslendi: "Waris! Aşağı gel!" Duymazlıktan gelip yataktan kalkmadım. "WARIS! AŞAĞI GEL!" Aşağı indim, o ayakta durmuş bekliyordu. "Çabuk! Telefon!" Bu haber beni şaşırtmıştı, çünkü bana hiç telefon gelmezdi. İşin aslı daha önce hiç telefonda konuşmamıştım.

"Bana mı?" dedim yavaşça.

"Evet, evet." Masanın üzerinde duran telefon ahizesini işaret etti. "İşte, al eline, telefonu al!"

Beni ısıracakmış gibi ahizeyi elime aldım. Bir adım uzakta tutarak, "Evet?" diye fısıldadım.

Marium Teyze gözlerini devirdi. "Konuş! Telefona konuş!" Telefonun ahizesini çevirerek kulağıma doğru itti.

"Kim o?" Sonra harikulade bir ses işittim. Annemin sesi! "Anne! Anne! Tanrım, gerçekten sen misin?" Günlerden sonra

ilk defa yüzümde bir tebessüm beliriverdi. "Anne, sen iyi misin?"

"Hayır, günlerdir üzgünüm." Bana Aman ve Yaşlı Adam öldükten sonra deliye döndüğünü anlattı. O an, intihar etme fikrinden vazgeçip acısına acı katmadığıma çok memnun oldum. Annem çöle kaçmıştı; hiç kimseyle olmak, hiç kimsenin yüzüne bakmak, hiç kimseyle konuşmak istemiyordu. Sonra tek başına Mogadişu'ya gidip ailesini ziyaret etmişti. Şu an hâlâ onların yanındaydı ve beni Sahru Teyze'min evinden arıyordu.

Annem olanları açıklamaya uğraşıyordu, ama yine de her şey çok anlamsızdı. Yaşlı Adam hasta olmuştu. Afrika göçerlerinin hayatında olağan olduğu üzere hiç tıbbi yardım bulunamamıştı; hiç kimse ne olduğunu ya da ne yapılacağını bilmiyordu. O toplumda iki seçenek vardır: yaşamak ya da ölmek. Arası yoktur. Birisi hayatta olduğu sürece her şey yolundadır. Doktor ya da ilaç bulmak gibi bir şansımız olmadığından hastalıkları pek umursamayız. Birisi öldüğünde bu da kabulümüzdür, çünkü sağ kalanlar yaşamlarını sürdürürler. Hayat devam eder. Yaşamlarımıza her zaman inşallah felsefesi hükmeder: "Tanrı isterse." Hayatı bir hediye, ölümü de Tanrı'nın tartışılmaz bir kararı olarak gören bir görüş egemendir.

Fakat Yaşlı Adam hastalandığında, ailem korkmuştu, çünkü o özel bir çocuktu. Annem, ne yapacağını bilemez bir halde Mogadişu'da oturan Aman'dan yardım istemek için haber göndermişti. Aman her zaman en güçlümüzdü; o ne yapılacağını bilebilirdi. Ve biliyordu da. Yaşlı Adam'ı alıp doktora götürmek için Mogadişu'dan yaya yola çıkmış. O sırada ailemin nerede konakladığını bilmiyorum. Ama annem haber yolladığında Aman'ın sekiz aylık hamile olduğunu bilmiyormuş. Ablam, Yaşlı Adam'ı hastaneye götürürken, kardeşim kollarında ölmüş. Aman şoka girmiş ve birkaç gün sonra da bebekle beraber o da ölmüş. Öldükten sonra her zaman oldukça dirayetli olan annem yıkılmış. O aileyi bir arada tutandı. Geride kalanlar için hayatın ne hale geldiğini

düşünmek bile beni hasta etmişti. Annemin en çok ihtiyaç duyduğu anda ona yardım edemediğime her zamankinden fazla içerlemiştim.

Ancak hayat hepimiz için devam ediyordu ve ben Londra'da elimden geldiğince hayattan zevk almaya çalışıyordum. Evde görevlerimi yerine getiriyor, kuzenlerim ve onları ziyaret eden arkadaşlarıyla şakalaşıyordum.

Bir gece modellik işimde bana yardım etmesi için Basma'yı görevlendirdim. Londra'ya geldiğimden beri, kıyafetlere karşı içimde bir tutku gelişmişti, ama özde istediğim onlara sahip olmak değildi. Onları denemekten zevk alıyordum. Bu rol yapmak gibiydi; bir başkasıymışım gibi davranabiliyordum. Aile küçük odada televizyon izlerken, ben Muhammed Enişte'nin odasına girip kapıyı kapattım. Dolabını açıp en güzel takım elbiseleri arasından, ince, beyaz çizgili denizci mavisi olanını çıkardım. Elbiseyi beyaz bir gömlek, ipek bir kravat, koyu renk çoraplar, şık siyah İngiliz ayakkabılar ve fötr bir şapkayla beraber yatağın üzerine koydum. Kravatı eniştemin yaptığı gibi bağlamakta güçlük çekerek her şeyi giyindim. Sonra şapkayı yüzüme doğru indirdim. Kostümüm tamamlanınca Basma'yı aradım. Basma gülmekten iki büklüm oldu.

"Babana gidip onu görmek isteyen bir adamın olduğunu söyle."

'.'O üzerindekiler onun elbiseleri mi? Ah, tanrım seni öldürecektir-"

"Git ve dediğimi yap."

Koridorda dikilip, büyük sahne çıkışım için doğru anı bekleyen, kuzenimi dinliyordum. Basma'nın "Baba," dediğini duydum. "Burada seni görmek isteyen biri var."

"Bir adam mı? Gecenin bu saatinde!" Muhammed Enişte'nin sesi hiç de memnun olmuşa benzemiyordu. "Kim o? Ne istiyor? Sen tanıyor musun?"

Basma kekeleyerek "Been, bilmiyorum, sanırım, evet, sanırım sen onu tanıyorsun."

"Öyleyse, söyle ona..."

"Neden onu görmüyorsun?" dedi çarçabuk. "Tam kapının önünde."

"Tamam," diye onayladı enişte yorgun argın bir sesle Bu benim için sahneye çık işaretiydi. Şapkayı gözlerimin önüne kadar çektim, ellerimi ceketimin cebine soktum ve mankenler gibi yürüyerek odaya girdim.

"Selam, beni tanımadın mı?" dedim kalın bir ses tonuyla. Enişte şaşkınlıktan gözleri yuvalarından fırlamış, başını öne eğerek şapkanın altını görmeye çalışıyordu. Kim olduğumu fark edince gülmekten katıldı. Teyzem ve ailenin öteki tüm fertleri kahkahaya boğulmuşlardı.

Muhammed Enişte parmağını tehdit edercesine bana doğru sallayıp, "Peki, sana izin verdim mi?"

"Sadece denedim, Enişte. Sen komik bulmuyor musun?"

"Ah, Allah'ım."

Bu gösteriyi birkaç kez daha yaptım: her defasında da eniştemin ummadığı bir zamanı yakalayıncaya kadar bekledim. Sonra bana, "Yeter artık Waris. Bir daha elbiselerimi giyme, tamam mı? Onları rahat bırak," derdi. Bu sözlerinde onun ciddi olduğunun farkındaydım, yine de o bunu komik buluyordu. Daha sonraları onun arkadaşlarına gülerek, "Bu kız benim odama girip, benim elbiselerimi giyiyor. Sonra Basma yanıma gelip, "Baba, bir adam seni görmek istiyor, diyor. Sonra o kız tepeden tırnağa benim kıyafetlerimle mankenler gibi yürüyor. Görmelisin," diye olayı anlattığını duydum.

Teyzem, arkadaşlarının benim modelliği denememi söylediklerinden bahsetti. Ama teyzemin cevabı "Ama bizler Somalili ve Müslüman olduğumuzdan dolayı o tarz işler yapmayız, bilirsiniz." Bununla birlikte, teyzem hiç de eski arkadaşının kızı İman'ın modellik yapmasına karşıymış gibi görünmüyordu. Teyzem, İman'ın annesini yıllardır tanıyordu, bu yüzden onlardan biri ne zaman Londra'ya gelse, Marium Teyze onların bizde kalması için ısrar ederdi. Modellik hakkında ilk defa, onların Iman'la yaptığı tartışmaları

dinlerken bilgi sahibi oldum. Kuzenimin magazinlerinden pek çok resmini kesip küçük odamın duvarlarına astım. Eğer o bir Somalili kadın olarak bunu yapabiliyorsa, neden ben yapamayayım diye düşündüm.

İman evimize geldiğinde hep onunla konuşma fırsatı yakalamak istedim. Ona, "Nasıl model olurum?" diye sormak istedim. Önceleri böyle bir şeyin varlığından bile haberdar değildim. Nasıl olunacağı hakkında da kesinlikle bir fikrim yoktu. Fakat her ziyaretinde geceleri büyüklerle konuşarak geçirirdi, teyzemin ve eniştemin model olmak gibi saçma bir şeyle konuşmalarını bölmemi asla hoş karşılamayacaklarını biliyordum, İman odasında kitap okuduğu bir sırada kapısını çaldım. "Uyumadan önce bir şey ister misin?"

"Evet, bir bardak bitki çayı içerim." Aşağı mutfağa indim ve bir tepsiyle geri döndüm.

Tepsiyi komodinin üzerine koyarken, "Biliyor musun, odamda senin bir sürü resmin var," diye söze başladım. Komodinin üzerindeki saatin sesini işitiyor, kendimi tam bir budala gibi hissediyordum. "Ben de bir model olmayı isterdim. Sence bu güç mü? ... Sen nasıl başladın?"

Onun ne söylemesini beklediğimi bilmiyorum, belki sihirli bir çubuk dokundurup beni bir Sinderella'ya dönüştürmesini umuyordum. Model olma arzum bir rüyaydı. Bu bana öyle uzak bir fikir gibi gelmişti ki, üzerinde düşünmek için zaman harcamamıştım. Bu konuyu düşünmek yerine, o geceden sonra, kahvaltı hazırlamak, yemek yapmak, bulaşıkları yıkamak ve toz almaktan ibaret olan günlük işlerimi yapmayı sürdürdüm.

O sıralarda on altı yaşındaydım ve iki yıldır Londra'da yaşıyordum. Ortama tam anlamıyla uyum sağlamıştım. Batı dünyasının o anki zaman dilimine verdiği adı bile biliyordum: 1983.

O yıl yaz aylarında Muhammed Enişte nin Almanya'daki kız kardeşi, geride iki kız çocuğu bırakarak ölmüştü. Kızı küçük Sophie, bizim yanımıza geldi ve eniştem onu Ali Souls Kilise

Okuluna kaydettirdi. Artık sabah rutinime Sophie'yi birkaç blok ötedeki okuluna götürmek de dâhil olmuştu.

Okulun başladığı ilk sabahlardan birinde Sophie ve ben eski tuğla binaya doğru ilerlerken yabancı bir adamın bana baktığını gördüm. Bana baktığını gizlemiyordu, aksine oldukça dikkat çekici şekilde bakıyordu. Sophie'yi okulun kapısının önünde bıraktıktan sonra, adam bana doğru yaklaşıp konuşmaya başladı. Ama tabii ben İngilizce konuşamadığımdan bana ne söylediğini bilemiyordum. Korkarak başımı çevirdim ve eve kaçtım. Bu bir süre böyle devam etti: Ben Sophie'yi bırakıyordum, beyaz adam beni bekliyor oluyordu, benimle konuşmaya çalışınca da ben kaçıyordum.

Öğleden sonraları Sophie'yi alıp eve dönerken Sophie sürekli bana yeni bir arkadaşından, sınıfında tanıştığı küçük bir kızdan bahsedip duruyordu. Ben tamamen ilgisizce "Evet, hıı hı," diyordum. Bir gün Sophie'yi almakta biraz geciktim. Oraya vardığımda Sophie okulun dışında öteki küçük bir kızla oynayarak beni bekliyordu. "Ah, Waris, bu benim arkadaşım," dedi Sophie gururla. Kızların yanında beni bir yıldır rahatsız eden o adam; atkuyruğu saçlı alçak herif duruyordu.

"Evet, gidelim," dedim gözüm adamda sinirli sinirli. Ama adam eğilip, İngilizce, Almanca ve Somali'ce konuşabilen Sophie'nin kulağına bir şeyler söyledi. "Haydi Sophie. O adamdan uzaklaş," diyerek onu elinden çektim.

Sophie bana dönüp, "O senin İngilizce konuşup konuşmadığını soruyor," dedi. Sophie hayır dercesine adama başını salladı. Adam bir şeyler daha söyledi ve Sophie bana tercüme etti. "Sana bir şey sormak istiyor."

"Söyle ona, ben onunla konuşmuyorum," diyerek kibirli bir edayla karşılık verip başımı çevirdim. "Gidebilir…" Fakat sözümü tamamlamadım. Çünkü kızı bizi dinlemekteydi ve Sophie söylediklerimi aynen tercüme edebilirdi. "Boş ver. Haydi, gidelim" deyip Sophie'nin elini yakaladım ve onu çektim.

Bu tartışmadan kısa bir süre sonra bir sabah her zamanki gibi Sophie'yi okuluna bıraktım. Sonra eve döndüm. Yukarıda odaları temizlerken kapı zili çaldı. Merdivenlere yöneldim, ama ben daha kapıya varmadan Marium Teyze kapıyı açmıştı bile. Başımı uzatıp merdiven sahanlığından baktığımda gözlerime inanamadım: Bay At kuyruk kapıda dikiliyordu. Beni takip etmiş olmalı, diye düşündüm. İlk aklıma gelen o adamın teyzeme yanlış bir şeyler yaptığıma dair yalanlar söyleyebileceğiydi. Örneğin, onunla flört ettiğim, yattığım ya da bir şeyler çaldığım gibi yalanlar. Teyzem akıcı bir İngilizce ile "Siz kimsiniz?" diye sordu.

"Benim adım Malcolm Fairchild. Sizi rahatsız ediyorum, ama konuşabilir miyiz?"

"Ne hakkında?" Teyzemin şaşırmış olduğunu görebiliyordum.

Onun neler söyleyeceği merakıyla kendimi kötü hissederek tekrar yukarıya çıktım, ancak birkaç saniye sonra kapının hızla kapandığını duydum. Koşarak oturma odasına indiğimde Marium Teyze öfkeyle mutfağa dalıyordu.

"Teyze, o kimdi?"

"Bilmiyorum, seni takip ettiğini ve konuşmak istediğini söyleyen, senin resimlerini çekmek gibi saçma bir şeyler isteyen bir adam." Teyzem bana baktı.

"Teyze, onu yapmasını ben söylemedim. Ben ona hiçbir şey söylemedim."

"BİLİYORUM! O da bu yüzden burada!" Sert adımlarla yanımdan geçti. "Gidip işini yap! O konuda endişelenme. Ben onun icabına bakarım." Tüm bu söylediği şeylere rağmen teyzem konuşmalarının ayrıntılarını çıtlatmayı reddetti. Onun bu denli kızgın oluşu yüzünden adamın benim porno resimlerimi çekmek istediğini zannettim. Duyduğum korku yüzünden o sabahtan sonra bir daha asla o olayı konu etmedim.

O olaydan sonra, onu her seferinde okulun önünde gördüm ama o hiç benimle konuşmadı. Sadece kibarca gülümsüyor ve

yoluna devam ediyordu. Ta ki Sophiye'yi okuldan aldığım bir gün yanıma gelip bana kartını verinceye dek. Ürkmüştüm. Gözlerimi ondan ayırmadan kartı alıp cebime soktum. Adam arkasını dönüp gidinceye kadar onu izledim, sonra arkasından Somali'ce küfretmeye başladım. "Benden uzak dur, seni pislik domuz herif!"

Eve gittiğimde koşarak yukarıya çıktım; en üst kat çocukların yattığı kattı, dolayısıyla bu kat biz çocukların büyüklerden kaçtığımız sığınaktı. Kuzenimin odasına girdim ve her zaman olduğu gibi okumasını böldüm. "Basma, şuna bak," dedim kartı cebimden çıkararak. "Bu o adamdan, hani beni rahatsız ettiğinden, takip ettiğinden bahsettiğim adamdan. Hatırlıyor musun?" Bugün bana bu kartı verdi. Üzerinde ne yazıyor?"

"Bir fotoğrafçı olduğu."

"Ama ne tür bir fotoğrafçı"

"Fotoğraf çekiyor işte."

"Evet, ama ne tür?"

"Burada 'moda fotoğrafçısı' yazıyor"

"Moda fotoğrafçısı" dedim kelimeleri vurgulayarak. "Yani, elbiselerin resimlerini mi çekiyor? Elbiselerle benim resimlerimi mi çekecek?"

"Bilmiyorum Waris," dedi Basma oflayarak. "Gerçekten bilmiyorum." Onu sıktığımın farkındaydım. Yataktan kalktım, kartı alıp çıktım. Ama kartı odama sakladım. İçimden bir ses o kartı atmamamı söylüyordu.

Kuzenim Basma benim tek akıl danıştığım kişiydi. Bu kız benim her zaman yanımdaydı. Özellikle de erkek kardeşi Hacı ile ilgili akıl danıştığımda verdiği öğütler için minnettardım.

Hacı yirmi dört yaşındaydı ve eniştemin ikinci oğluydu. Çok zeki olduğu kabul ediliyor ve Abdullah Dayı gibi Londra'da üniversiteye gidiyordu. Hacı, Londra'ya geldiğim ilk günden beri hep bana karşı arkadaşça davranmıştı. Ben yukarıda

odaları temizlerken, "Hey, Waris, banyoyu temizledin mi?" diye sorardı.

"Hayır," diye karşılık verirdim. "Ama istersen gir ben sonra temizlerim"

"Ah, hayır... Sadece yardıma ihtiyacın var mı diye soruyorum." Ya da "içecek bir şeyler getireceğim. Sen de bir şeyler ister misin?" derdi. Kuzenimin benimle ilgilenmesi hoşuma gidiyordu. Onunla sık sık konuşur şakalaşırdık.

Bazen işimi bitirip banyodan çıkmak için kapıyı açtığımda, o tam kapı önünde dikiliyor olurdu ve benim geçmeme izin vermezdi. Başımı eğip bulduğum aradan kaçmaya çalıştığımda o da hareket ederdi. Onu itmeye uğraşıp "Çekil yolumdan, seni aptal," diye haykırdığımda ise gülerdi. Bu küçük şakalar sürüp gitti. Bunları sıradan şakalar olarak görmeme rağmen aklım karışmıştı. Onun hareketlerinin altında yatan sinir bozucu bir şeyler vardı. Dalgın gözlerle bana tuhaf tuhaf bakıyor, kimi kez de çok yakınımda duruyordu. Bu tehlikeli hissi sezinlediğimde, durup kendi kendime, Hayır Waris, haydi, Hacı senin kardeşin gibi. Senin düşündüğün şey mide bulandırıcı, diye hatırlatmada bulunuyordum.

Sonra bir gün elimde kova ve temizlik bezleri banyodan çıkıyordum. Kapıyı açtığımda o orada duruyordu. Kolumu yakaladı ve bana yaklaştı; yüzü yüzüme milim mesafesindeydi. "Neler oluyor?" Sinirli sinirli gülmeye başladım.

"Ah, hiçbir şey." Birdenbire beni bıraktı. Kovayı alıp hiçbir şey olmamış gibi bir tavırla yan odaya girdim. Ama zihnimde fikirler at koşturuyordu. Artık yanlış bir şeyler mi var diye merak etmeme de gerek yoktu. Biliyordum. Yanlış olan bir şeyler olduğundan emindim.

Ertesi gece odamda uyuyordum. Yanımdaki yatakta da Basma'nın küçük kız kardeşi Shukree uyumaktaydı: Uykum hafiftir. Sabah üç sularında birinin yukarıya çıktığını işittim; gelen Hacı olmalı diye düşündüm, çünkü onun odası koridorun karşısındaydı. Eve yeni geliyordu ve koridorda sendeleyerek yürüyordu. Sarhoş olduğunu tahmin edebiliyordum.

Böyle bir davranış enişteminin evinde hoş karşılanmazdı. Gecenin bu saatinde gelmek hele de içkili olmak. Dindar Müslümanlardı ve her tür alkollü içecek yasaktı.

Ama sanırım, Hacı kendi kararını verecek kadar büyüdüğünü düşünerek denemeye kalkmıştı.

Odanın kapısı sessizce açıldı ve bedenim kaskatı kesildi. Odadaki yatakların her ikisi de kapı açılınca birkaç basamakla çıkılan bir platformun üzerindeydi. Hacı'nın, parmak uçlarında, kapıya yakın yatakta uyumakta olan küçük kuzenimi uyandırmamak için büyük gayret göstererek basamakları çıktığını görebiliyordum. Ama basamaklardan birine takılıp yere düşünce benim yatağıma kadar emekleyerek yaklaştı. Arkasındaki camdan sızan ışıkta onun yüzünü görebilmek için boynunu uzatıp ilerleyişini izliyordum. "Hey, Waris," diye fısıldadı. "Waris..." Nefesindeki koku sarhoş olduğu şüphelerimi doğruluyordu. Ama ben karanlıkta uyuyormuş gibi yaparak hiç kıpırdamadım. Uzanıp yastıkta el yordamıyla yüzümü bulmaya çalıştı. "Ah, Tanrım! Lütfen bu olmasın!" diye geçirdim içimden. Sayıklayarak rüya görüyormuşum gibi yapıp çırpınıp durarak Shukree'yi uyandırmaya çalıştım. O an Hacı korktu ve odasına kaçıverdi.

Sabah Basma'nın odasına gittim. "Dinle, seninle konuşmam gerek." Sanırım yüzümdeki korkmuş ifade ona bu gelişimin zaman öldürmek için yaptığım sıradan ziyaretlerden olmadığını söylemişti.

"Gir içeri, kapıyı kapat."

"Ağabeyin hakkında," dedim derin bir nefes alarak. Ona bunu nasıl söyleyeceğimi bilmiyordum. Tek duam onun bana inanmasıydı.

"Ona ne olmuş?" Şimdi onda da korkulu bir ifade belirmişti.

"Dün gece odama geldi. Sabah üç sıralarıydı ve her yer zifiri karanlıktı!

"Ne yaptı?"

"Yüzüme dokunmaya çalıştı. İsmimi fısıldadı."

"Ah, hayır. Emin misin? Rüya görmüyordun, değil mi?"

"Yapma. Yalnızken bana bakışını gördüm. Ne yapacağımı bilemiyorum"

"Kahrolası! LANET! Bir kriket sopası al, yatağının altına koy. Ya da bir süpürge. Hayır! İyisi mi mutfaktan oklavayı al. Yatağının altına koy ve gece o geldiğinde kafasına indir! Bir de ne yap, biliyor musun?" diye ekledi. "Bağır. Herkes duysun diye avazın çıktığı kadar bağır." Şükürler olsun, bu kız tam anlamıyla benim tarafımdaydı.

Bütün gün, "Lütfen, bu korkunç şeyi yapmayayım, lütfen ona engel ol," diye dua ettim. Sorun yaratmak istemiyordum. Ana babasına açıklama olarak yalanlar söyleyebileceği ya da onların bana ne iftiralar edeceği hakkında endişelendim durdum. Sadece onun durmasını istiyordum. Ne küçük oyunlar, ne gece ziyaretleri, ne de elle yoklamalar olsun istemiyordum. Çünkü suçunun kime yükleneceğini hissediyor gibiydim. İçgüdülerim, dua işe yaramazsa küçük bir muharebeye hazır ol diyordu.

O gece mutfağa gittim, oklavayı gizlice odama götürüp yatağın altına sakladım. Sonra kuzenim uyuyunca, çıkarıp yanıma aldım ve bir dakika olsun elimden bırakmadım. Ve bir gece önce tekrarlanarak saat üç sularında Hacı eve geldi. Kapının önünde durdu. Koridordaki ışığın gözlük camlarında yansıdığını görebiliyordum. Gözlerim açık onu izleyerek olduğum yerde yatıyordum. Yastığımın yanına sokuldu ve kolumu dürtmeye başladı.

Nefesi öyle kötü kokuyordu ki, midem bulanmıştı, ama bir milim bile kıpırdamadım. Sonra yatağın önünde diz çökerek yorganın ucunu kaldırdı ve elini bacaklarıma uzattı. Elini yavaşça baldırlarıma, kalçalarıma, oradan da iç çamaşırıma uzattı.

Gözlüklerini kırmalıyım, dedim kendi kendime, o zaman odaya girdiğinin ispatı olur. Elimle oklavayı sımsıkı kavradım ve var gücümle yüzüne indirdim. Önce bir gümbürtü oldu, ardından "DEFOL BENİM LANET OLASI ODAMDAN! SENİ

LANET!" diye bağırdım.

Shukree ağlayarak yatağından doğruldu, "Ne oluyor?" Birkaç saniye sonra evin her bir yanından koşuşan ayak sesleri duydum. Gözlüğünü kırmış olduğumdan Hacı göremiyordu, o yüzden emekleyerek odasına dönmek durumunda kaldı. Üstündekilerle yatağa dalıp uyuyor rolü yaptı.

Basma gelip ışıkları yaktı. Elbette en başından beri bu plana dâhildi, ama bilmezlikten geldi. "Burada neler oluyor?"

Shukree, "Hacı buradaydı, yerlerde emekliyordu!" diye açıklama yaptı.

Marium Teyze üzerinde sabahlık içeriye daldığında "Teyze, o odamdaydı! O benim odamdaydı ve dün de gelmişti! Ona vurdum!" diye haykırdım. Elimle yatağımın yanında duran Hacı'nın gözlüklerini gösterdim.

"Hişşşt!" dedi teyzem ciddi bir tavırla. "Bunu bir daha duymak istemiyorum. Herkes odasına! Gidip yatın."

10.
SONUNDA ÖZGÜRÜM

Hacı'nın suratını oklava ile dağıttığım o geceden sonra, evde hiç kimse bir daha o olaydan bahsetmedi. Neredeyse, o son gece ziyaretini kötü bir rüya zannedecektim, fakat tek bir farkla: Koridorda Hacı'yı her görüşümde artık bana tutkuyla bakmıyordu. Yüzündeki o ifadenin yerini, yalın bir nefret almıştı. Hayatımdaki o hoşnutsuz bölümün dua ettiğim gibi kapandığına minnettardım. Ancak, çok geçmeden yerini yeni bir kaygı almıştı.

Muhammed Enişte, birkaç hafta içinde ailenin Somali'ye döneceğini açıklamıştı. Somali Büyükelçisi olarak dört yıllık görev dönemi bitmişti ve eve dönüyorduk. Buraya ilk geldiğimde dört yıl bana bir ömür gibi gelmişti, ama şimdi zamanın dolduğuna inanamıyordum. Ne yazık ki, Somali'ye dönme konusunda o kadarda istekli değildim. Eve İngiltere gibi zengin ve başarılı dönmeyi düşlüyordum. Benimki gibi fakir bir ülkede, insanlar yoksul ailelerine yardım edecek bir miktar para kazanabilmek için sürekli bir çıkış yolu arar, Suudi Arabistan, Avrupa ya da Amerika'ya gidebilmek için mücadele ederler.

Şimdi ben dört yılın ardından ülkeme dönmek üzereydim ve elimde hiç bir şey yoktu. Oraya döndüğümde, kendime ne başardığımı soracaktım. Anneme yalnızca nasıl makarna pişirileceğini öğrendim diyebilir miydim? Develerimle dolaşırken büyük olasılık bir daha hiç makarna görmeyecektim.

Babama nasıl tuvalet ovulur, onu öğrendim diyebilir miydim? "Hıı? Tuvalet ne?" diyecekti. Bundan anlamazdı, ama

para, nakit, işte bundan anlardı: Bu evrensel bir dildi. Ailemin asla sahip olmadığı bir şeyler vardı.

Eniştem ve teyzem Somali'ye dönmeye hazırlandıklarında gülünç hizmetçi aylığımla az miktarda bir para biriktirmiştim. Param az olsa da anneme sürekli dolaşarak yaşamak zorunda kalmayacağı ve hayatta kalmak için zorlanmayacağı bir yer, bir ev almayı hayal ediyordum. Bu hayal, döviz kurlarına göre Somali'de birkaç bin dolar anlamına geldiğine göre, öyle olanaksız bir şey değildi. Bu amacımı gerçekleştirmek için, madem İngiltere'deydim, kalıp para kazanmalıydım, çünkü buradan bir kez ayrılırsam bir daha dönemeyeceğimden emindim. Bunu nasıl yapacaktım, bilmiyorum. Ama teyzemle eniştem için bir köle gibi çalışmaktan kurtulur kurtulmaz, bir şeylerin oluvereceğine dair inancım vardı. Fakat onlar bunu kabul etmediler. "Burada ne yapabilirsin ki?" dedi teyzem heyecanla. "On sekiz yaşında, yeri, parası, işi, çalışma izni ve de İngilizce 'si olmayan bir kız! Çok saçma! Bizimle geleceksin"

Ayrılışımız kesinleşmeden uzun süre önce Muhammed Enişte iki şey hakkında hepimize tembihte bulundu: ayrılış tarihimiz ve pasaportlarımızın usule uygun olduğundan emin olmamız gerekliliği. Ben de tam bunu yaptım. Pasaportumu derhal mutfağa götürüp plastik bir torbanın içine koyup ağzını sıkıca kapadıktan sonra onu bahçeye gömdüm.

Mogadişu'ya uçacağımız günün arifesine dek bekledikten sonra pasaportumu bulamadığımı duyurdum. Planım oldukça basitti: pasaportum yoksa beni geri götüremeyeceklerdi. Enişte bunda bir bit yeniği hissederek "Pekâlâ Waris, pasaportun nerede olabilir? Onu nerede bırakmış olma ihtimalin var?" gibi sorular sorup duruyordu. Belli ki, soruların cevaplarını biliyordu, çünkü dört yıldır evden dışarı çıkmamıştım.

"Bilmiyorum, belki temizlik sırasında kazara atmışımdır," diye cevap veriyordum kendimden emin bir ifadeyle. O hâlâ bir büyükelçiydi ve isterse bana yardım edebilirdi. Eniştemin burada kalmayı ne kadar çok arzu ettiğimi görerek beni eve

götürmek yerine bir vize temin ederek kalmamda yardımcı olmasını umuyordum.

"Pekâlâ, şimdi ne yapacaksın, Waris? Seni burada öylece bırakamayız?" Onu bu duruma düşürdüğüm için kan beynine sıçramıştı. Takip eden yirmi dört saat boyunca kimin pes edeceğini görmek için karşılıklı sinir muharebesi yaptık. Ben pasaportumun kayıp olduğundan, Muhammed Enişte ise bu konuda bana yardımcı olamayacağında ısrar ediyorduk.

Marium Teyze ise kendi fikirlerini beyan ediyordu. "Seni bağlayıp bir çantaya koyar, uçağın kargosunda kaçırırız! İnsanlar bunu sürekli yapıyorlar."

Bu tehdit dikkatimi çekti. "Bunu yaparsanız," dedim yavaşça, "Sizi bir daha asla affetmem. Bak teyze, beni burada bırakın yeter. Kendime bakarım."

"Evet, tabii, bakarsın" diye alaylı alaylı cevap verdi. "HAYIR! Kendine BAKAMAZSIN!" Yüzünde çok endişelendiğini gösteren bir ifade vardı, ama acaba bana yardım edecek kadar endişelenmiş miydi? Londra'da bir sürü arkadaşı vardı, eniştemin büyükelçilikte bağlantıları. Kurtuluşumu sağlayacak basit bir telefon görüşmesi yeterliydi, ama bir an için olsun beni Somali'ye götürebileceklerine inanacak olurlarsa, kendilerini bana yardım etme zahmetine sokmayacaklardı.

Ertesi sabah dört katlı malikânenin her yerinde tam bir kaos vardı. Herkes toplanıyor, telefonlar çalıyor ve bir insan sürüsü bir içeri bir dışarı koşuşturup duruyordu. Yukarıda, İngiltere'de kalışım süresince edindiğim birkaç parça eşyayı ucuz bavuluma toplayarak saçakların altındaki küçük odamdan ayrılmaya hazırdım. Sonunda, çirkin ve bana göre oldukça yaşlı kadın işi olduklarına karar vererek başkalarından bana kalan pek çok elbiseyi çöpe attım. Etrafta bir yığın çöplükle dolaşmanın ne anlamı vardı? Hâlâ bir göçebeydim ve hafif şeylerle yolculuk etmeliydim.

Saat on bir de şoförün çantaları arabaya yüklediği sırada herkes oturma odasında toplandı. Bir an durup yıllar önce

buraya aynı şekilde gelmiş olduğumu -şoförü, arabayı, bu odaya girişimi, beyaz kanepeyi, şömineyi görüşümü, ilk kez teyzemle karşılaşmamı hatırladım. Bu karanlık sabahları da ilk kez görüşümdü. O sıralarda bu ülke ile ilgili her şey bana oldukça tuhaf gelmişti. "Annene ben ne diyeceğim?" diyen üzüntülü teyzem, Marium'la birlikte dışarıya, arabanın yanına yürüdüm.

"Ona iyi olduğumu ve kısa süre sonra haber göndereceğimi söyle." Teyzem başını sallayarak arabaya bindi. Kaldırımın kenarında durup herkese el salladım, ardından araç gözden kaybolduncaya dek sokakta arkalarından ilerledim.

Yalan söylemeyeceğim. Ürkmüştüm. O ana dek beni orada yapayalnız bırakabileceklerine gerçekten inanmamıştım. Ama Harley Caddesi'nin orta yerinde dikilirken tam anlamıyla yalnız, yapayalnızdım. Teyzem ve enişteme karşı köklü duygular beslemesem de onlar yine de benim ailemdi. Londra'ya getirmekle bana bir fırsat vermişlerdi ve bunun için hep minnettar olacağım. Beni bırakıp giderken, "Pekâlâ, sen istedin, işte sana şans. Git ve istediğini yap. Ama biz işini kolaylaştırmayacağız, çünkü senin bizimle eve dönmen gerektiğine inanıyoruz," diye düşündüklerini sanıyorum. Eminim genç bir kadının İngiltere'de tek başına hiç kimsenin koruması olmadan kalmasını bir rezalet olarak görüyorlardı. Ancak sonunda karar bana aitti ve ben kalmayı tercih ettiğim için artık kendi kaderimle baş başaydım.

Beni etkilemeye başlayan panik duygusuyla mücadele etmeye çalışarak eve geri döndüm. Kapıyı kapatıp, benim dışımda evde kalan tek adamla -eski dostum şefle- konuşmak için mutfağa girdim. "Biliyorsun, bugün sen de gitmiş olmalıydın. Kalması gereken tek kişi benim, sen değilsin. Sen de gitmelisin," diyerek beni karşıladı. Eliyle kapıyı işaret etti.

Beni azarlamak için bu anı beklemişti. Yüzündeki aptal ifade onun bana emirler yağdırmaktan büyük haz duyduğunu gösteriyordu. Kapıya yaslanıp evin ne kadar sessiz

göründüğünü düşündüm. "Waris, buradan ayrılmalısın, Senin çıkıp gitmeni..."

"Ah, kes." Bu adam havlayıp duran çirkin köpekleri andırıyordu. "Gideceğim, tamam mı? Sadece çantamı almaya geldim."

"Al Haydi, çabuk. Çabuk. Acele et, çünkü ben-" O arada ben söylediklerine aldırmadan merdivenlerden yukarıya çıkıyordum. Evin patronu gitmişti ve yeni büyükelçi gelmeden önce bu kısacık aralıkta, Şef patron olmak arzusundaydı. İyi ve kötü anları zihnimden geçirerek, bir sonraki evimin neresi olacağını merak ederek boş odaları dolaştım.

Yatağımın üzerindeki küçük çantamı aldım, omzuma taktım, dört katın merdivenlerini indim ve kapıdan dışarı çıktım. Buraya geldiğim o ilk günün aksine bugün muhteşem, güneşli masmavi bir gündü ve hava sanki ilkbahar havası gibi taptazeydi. Küçük bahçede, bir taş alarak pasaportumu çıkarttım ve çantama koydum. Elimdeki tozu silkeleyip caddeye çıktım. Kaldırımda yürürken yüzümdeki gülümsemeye engel olamıyordum. Sonunda özgürdüm. Bütün hayatım, gidecek hiçbir yer, hesap verecek hiç kimse olmaksızın önümde serilivermişti. Ve bir şekilde her şeyin yoluna gireceğini biliyordum.

İlk durağım eniştemin evinin yakınındaydı: Somali Büyükelçiliği. Kapıyı çaldım. Ailemi yakından tanıyan kapıcı açtı. "Merhaba bayan! Burada ne yapıyorsunuz? Bay Farah hâlâ Şehirde mi?"

"Hayır, o gitti. Anna'yı görmek, büyükelçilikte iş bulup bulamayacağımı sormak istedim." Adam güldü, sandalyesini çevirdi ve oturdu. Kollarını başının arkasına koyarak duvara doğru yasladı. Ben lobinin orta yerinde dikilip dururken, o yerinden kıpırdamadı bile. Davranışı beni şaşırtmıştı, çünkü bu adam bana karşı hep kibar davranmıştı. Sonra şef gibi onun davranışının da bu sabahki ayrılmayla değiştiğini fark ettim. Eniştem gitmişti ve o olmadan ben bir hiçtim, hiçten bile daha

aşağıydım ve bu ahmaklar büyük bir kozla üstünlük taslıyorlardı.

"Ah, Anna seni göremeyecek kadar meşgul." Kapıcı sırttı.

"Bak," dedim ciddi bir ifadeyle "Onu görmem gerek!" Eniştemin sekreteri Anna, bana karşı her zaman kibar davranmıştı. Şans eseri, lobide sesimi duymuş ve neler olduğunu görmek için odasından dışarı çıkmıştı.

"Waris! Burada ne işin var?"

"Biliyorsun, eniştemlerle Somali'ye dönmeyi istemedim," dedim. "Gitmek istemiyordum. Bu yüzden ben, ben artık o evde kalmıyorum biliyorsun. Çalışabileceğim birilerini tanıyor musun? Her işi yaparım."

"Tamam canım." Kaşlarını kaldırdı. "Zaman çok kısıtlı. Nerede kalıyorsun?"

"Bilmiyorum. Bu konuda endişelenme."

"Tamam, seni bulabileceğim bir numaran var mı?"

"Hayır, çünkü henüz nerede kalacağımı bilmiyorum. Bu gece ucuz bir otel bulurum." Kendi yeri daracık olmasa beni davet edeceğini biliyordum. "Ama sonra gelip sana bir numara veririm."

"Tamam, Waris dinle, kendine iyi bak. İyi olacağından emin misin?"

"Evet olacağım." Göz ucumla köşedeki kapıcının sürekli bir aptal gibi sırıttığını görüyordum. "Peki, teşekkürler, bak, sonra görüşürüz."

Rahatlamış olarak yeniden gün ışığına çıktım ve gidip alışveriş yapmaya karar verdim. Bir iş buluncaya dek hizmetçi maaşımdan bir kenara koymuş olduğum parayla yaşamam gerekiyordu. Ama madem şimdi şehirli bir kadındım, giyecek doğru dürüst bir şeyler, moralimi düzeltecek yeni bir elbise almalıydım. Büyükelçilikten çıkarak Oxford Meydanındaki büyük mağazalara doğru yürüdüm. Oraya daha önce, Londra'ya ilk geldiğimde kuzenim Basma ile gitmiştim.

İlk geldiğimde hiç kışlık giyeceğim olmadığı için Marium Teyze bana birkaç şey almamız için bizi buraya yollamıştı. İşin aslı, uçakta giydiğim elbise ve tek bir deri sandalet dışında hiç kıyafetim olmamıştı.

Selfridges mağazasının rafları arasında dolaşırken seçeneklerin çeşitliliğinden serseme döndüm. Burada istediğim kadar kalıp tüm o giysileri -tüm o renkleri, modelleri, bedenleri- denemek düşüncesi beni büyülüyordu. Hayatım boyunca ilk kez kendi kendimin patronu olma fikri -domuzları sağ, bebeği besle, çayı yap, yerleri ovala, tuvaleti temizle diye bağıran hiç kimsenin olmayışı- insanın aklım başından alıcıydı.

Sonraki birkaç saat, iki satış elemanının yardımıyla giyinme kabininde elbiseleri denedim. Sınırlı İngilizcemi ve işaret dilini kullanarak daha uzun, daha kısa, daha dar, daha renkli bir şeyler istediğimi belirttim. Bu maratonun sonunda, kabinin önünde bir düzine kadar giyilip çıkarılmış eşya üstüste yığıldığında satış görevlilerinden biri yüzüme gülümseyerek, "Tamam tatlım, hangisine karar verdin?" dedi.

Seçeneklerin çokluğundan etkilenmiştim, ancak hemen sokağın ilerisinde, bir öteki mağazada çok daha iyi bir şeyler olabileceği ihtimaliyle gitgide asabileşiyordum. Değerli paracıklarımın bir kısmından ayrılmadan önce başka olasılıkları görmem doğru olacaktı. "Bugün bir şey almayacağım," dedim. "O zaman size teşekkür ederim," diye ekledim memnuniyetle. Zavallı tezgâhtarlar elleri kolları elbise dolu duyduklarına inanamaz bir ifadeyle bana ardından öfke dolu gözlerle birbirlerine baktılar. Salına salına yanlarından geçerek misyonumu sürdürdüm: Oxford Caddesi'ni karış karış taradım.

Pek çok yerin ardından, hâlâ bir şeyler almamıştım: ama her zamanki gibi, benim için elbiseleri denemek gerçek bir keyif olmuştu. Bir binadan çıkıp ötekine girerken baharı andıran günün solmakta, kış gecesinin gelmekte olduğunu, fakat benim hâlâ geceyi geçirecek bir yerim olmadığını fark ettim. Aklımda bu düşünceyle bir sonraki mağazaya girdiğimde

kazak reyonunu inceleyen uzun boylu çekici bir Afrikalı kadın gördüm. Somaliliye benziyordu. Onunla nasıl konuşacağımı kestirmeye çalışarak onu inceledim. Bir kazak alarak ona gülümsedim ve Somali'ce "Bir şeyler almaya uğraşıyorum, ama ne istediğime karar veremedim. İnanın bu gün bir sürü kıyafete baktım," dedim.

Konuşmaya başlayınca kadın adının Halwu olduğunu söyledi. Oldukça dost canlısı biriydi ve çok da gülüyordu "Nerede yaşıyorsun, Waris? Ne iş yapıyorsun?"

"Ahh, güleceksin. Eminim benim çılgın olduğumu düşüneceksin ama benim yerim yok. Yaşayacak bir yerim yok, çünkü ailem bugün beni terk etti. Somali'ye geri döndüler." Onun gözlerinde beni anladığını söyleyen ifadeyi gördüm; daha sonra onun da başından çok şey geçtiğini öğrendim.

"Sen Somali'ye dönmek istemedin, hıı?" Söylemeden her ikimiz de biliyorduk. Ailelerimizi ve evimizi özlemiştik, ama orada ne gibi bir şansımız olabilirdi ki? Deve karşılığı alınıp satılmak mı? Bir adamın malı olmak mı? Her gün hayatta kalma mücadelesi vermek mi?

"Hayır, ama burada da hiçbir şeyim yok," dedim. Eniştem büyükelçiydi, ama şimdi gitti ve yerine yeni bir adam geliyor. Bu yüzden bu gün beni evden kovdular ve tam şu anda da nereye doğru gittiğim hakkında bir fikrim yok." Güldüm.

Elini havada sallayıp beni susturdu. Bu hareketi benim tüm problemlerimi silip bir kenara atıverecekmiş gibiydi. "Bak, ben YMCA'nın köşesinde oturuyorum. Büyük bir evim yok, ama bu gece benimle kalabilirsin. Sadece tek bir odam var, o yüzden bir şeyler pişirmek istediğinde bir başka kata gidip pişirmek zorundasın?"

"Aaa, bu harika olur, ama emin misin?"

"Evet, eminim. Yani, haydi. Yoksa ne yapacaksın ki?"

Onun Y'deki evine yürüdük. YMCA, normalde öğrencilerin kaldığı çok katlı modern bir tuğla binaydı. Odası içinde çift kişilik bir yatak, kitaplar için bir alan ve büyük güzel bir

televizyonu vardı "Ohh! Ellerimi heyecanla yukarı kaldırdım. Televizyon izleyebilir miyim?"

Kadın sanki uzaylıymışım gibi bana baktı. "Aaa, evet, elbette. Git ve aç." Yere, televizyonun önüne oturup hevesli hevesli gözlerimi diktim. Dört yılın ardından sokak kedisi muamelesi görüp birileri tarafından odadan kovulmadan onu seyredebilecektim. "Enişte'nin evinde hiç seyretmedin mi?" dedi Halwu merakla.

"Şaka mı yapıyorsun? Bazen kapının arkasından gizlice bakardım, ama hep yakalanırdım. Yine televizyon seyrediyorsun haa, Waris?" Teyzemin ses tonunu taklit edip parmaklarımı şıklatarak, "İşinin başına, haydi. Seni buraya televizyon seyredesin diye getirmedik."

Londra'daki gerçek hayat eğitimim Halwu'nun öğretmenliğinde başladı. İkimiz çok yakın arkadaş oluverdik. O ilk geceyi onun odasında geçirdim, sonra daha sonrakini ve daha sonraki günü de. Ardından "Neden burada bir oda tutmuyorsun?" diye öneride bulundu.

"Şey, ilk olarak o kadar para verememem, üstelik okula da gitmeliyim. Bu da çalışacak zamanım olmayacak demektir." Utana sıkıla ona, "Okuyup yazabiliyor musun?" diye sordum.

"Evet."

"Ya İngilizce konuşabiliyor musun?"

"Evet."

"Gördün mü, ben bunları yapamıyorum ve öğrenmem gerek. Bu benim en büyük önceliğim. Tekrar çalışmaya başlarsam, bunlara zamanım kalmaz."

"Pekâlâ, neden yarım gün okula gidip, yarım gün çalışmıyorsun? Ne iş yaparım diye endişelenme, İngilizce öğreninceye kadar öylesine bir iş bul."

"Bana yardım eder misin?"

"Elbette, ederim."

YMCA'da bir oda kiralamaya çabaladım, ancak uzun bir bekleyenler listesi vardı. Tüm genç insanlar çok ucuz

oluşundan ve olimpik ölçülerde bir yüzme havuzu ve de bir güzellik merkezi olan çok sosyal bir yer oluşundan dolayı orada oturmak istiyorlardı. Ben de adımı listeye ekledim, ama aynı zamanda da bir şeyler yapmak zorunda olduğumu biliyordum, çünkü zavallı Halwu'nun yerini daha fazla işgal edemezdim. YMCA'nın tam karşısında yaşlı insanlarla dolu bir ev vardı. Oldukça iç karartıcı bir yerdi. Geçici bir süre için orada bir oda kiralayarak iş aramaya koyuldum. Arkadaşımın önerisi oldukça mantıklıydı; "Neden buradan aramaya başlamıyorsun?"

"Ne demek istiyorsun? Nereden başlayayım?"

"Tam buradan, tam buradan," dedi hemen yan binadaki Mc Donald'sı göstererek.

"Orada çalışamam, insanlara servis yapamam. Unutma, ben İngilizce konuşamıyor ya da okuyamıyorum. Üstelik çalışma iznim de yok." Ama Halwu işin hilesini biliyordu. Onun önerilerini izleyerek mutfakta temizlik işine başvurdum.

Mc Donalds'da çalışmaya başladığımda onun ne kadar haklı olduğunu gördüm. Arkada, mutfakta çalışanların hepsi tıpatıp benimle aynı durumdaydı. Bu, müdüre bizim kanun dışı statümüzden yararlanma fırsatı veriyordu. Böylece bize normalde ödemeleri gereken ücreti ödemiyorlardı. Yabancı uyruklu biz kaçakların devletten gizlenerek hayatta kaldığımızın farkındaydılar; düşük ücretlerimizden şikâyetçi olan birer form doldurmamız kesinlikle imkânsızdı. Çok çalıştığınız sürece hayat hikâyeniz müdürü ilgilendirmezdi; her şeyi gizlerlerdi.

Mc Donalds'daki mutfak yardımcılığı mesleğimde hizmetçiyken öğrendiğim becerilerin yararı oldu. Tabakları yıkadım, tezgâhları sildim, ızgaraları ovdum ve yerleri sildim. Sürekli burger yağının izlerini temizlemeye uğraştım. Akşamları eve gittiğimde üstüm başım yağ oluyor, her tarafım kızartma kokuyordu. Mutfakta her zaman eleman eksikliği yaşıyorduk, ama ben bundan şikâyetçi değildim. Bunların hiçbiri önemli değildi. Çünkü artık en azından hayatımı idare

ettirebiliyordum. İşim olduğu için minnettardım, üstelik de bunun uzun süreli olmadığını biliyordum. Bu arada hayatta kalmak için ne iş olursa yapardım.

Aynı zamanda yarım gün yabancılar dil okuluna gitmeye, İngilizce'mi geliştirip okuma yazma öğrenmeye başlamıştım. Yıllardır ilk kez hayatım sadece çalışmaktan ibaret değildi. Bazen Halwu koca kalabalığın ona tanıyormuş gibi davrandığı gece kulüplerine götürüyordu beni. Konuşuyor, gülüyor, gülmekten öldürüyordu. Genelde öyle hayat doluydu ki, herkes onun çevresinde olmayı arzu ediyordu. Bir gece yine dışarı çıkmıştık ve uzun süredir dans etmekteydik ki, ben aniden çevreme bakıp etrafımızın erkeklerle sarılmış olduğunu fark ettim. "Lanet olası!" diye fısıldadım arkadaşıma. "Bu adamlar bizden hoşlanıyor mu?"

O sırıttı. "Ah, evet. Bizden çok hoşlanıyorlar." Bu düşünce beni şaşkına döndürmüştü. Erkeklerin yüzlerini inceledim ve onun haklı olduğuna karar verdim. Hiç erkek arkadaşım olmamıştı ya da kuzenim Hacı gibi beni iten tuhaf birinin dışında hiçbir erkeğin ilgisini çekmemiştim. Geçen dört yıl boyunca kendimi Bayan Hiç Kimse ve bir hizmetçi parçası olarak kabul etmiştim. Şimdi bu erkekler bizimle dans etmek için sıraya giriyorlardı. Waris, kızım, dedim kendi kendime, işte istediğin yere vardın.

Tuhaftı, hem de çok tuhaf. Ben siyah erkeklerden hoşlanmama rağmen benimle daha çok beyaz erkekler ilgileniyordu. Katı Afrika yetiştiriliş tarzımı yenerek, beyaz, siyah, kadın, erkek herkesle konuşmaya gayret ederek eğlenmeye çalışıyordum. Kendi ayaklarımın üstünde duracaksam benim büyüdüğüm çölden farklı olan bu yenidünyada hayatta kalmanın yollarını öğrenmem gerektiğini düşünüyordum. Burada İngilizce konuşmayı ve çeşitli insanlarla iletişim kurmayı öğrenmem gerekiyordu. Develer ve domuzlar hakkında her şeyi bilmek, Londra'da hayatta kalmama yeterli değildi.

Halwu ertesi gün bu gece kulübü derslerine daha yeni bilgiler ekledi. Bir gece önce karşılaştığımız o kişileri tek tek amaçları ve kişiliklerini açıklaya açıklaya tanıtarak bana insan tabiatı hakkında hızlı bir ders verdi. Seksten, o erkeklerin niyetlerinin ne olduğundan, neye dikkat etmem gerektiğinden ve bizim gibi Afrikalı kadınları bekleyen özel problemlerden bahsetti. Hiç kimse benimle bu konuyu tartışmamıştı. "Bu erkeklerle konuşarak, gülerek ve dans ederek iyi vakit geçir Waris, ama sonra evine dön. Sana dil dökerek sekse razı etmelerine izin verme. Onlar senin İngiliz kadınından farklı olduğunu bilmezler; senin sünnet edilişini anlayamazlar."

YMCA'da boş bir oda bulabilmek için aylarca bekledikten sonra, orada oturan bir kadının odasını paylaşmak istediğini öğrendim. Kız bir öğrenciydi ve odasının parasını, tek başına karşılayamıyordu. Bu benim için de mükemmeldi, çünkü ben de tek başıma karşılayamazdım ve oda ikimiz için yeterince büyüktü. Halwu harika bir arkadaştı ve Y'de başka arkadaşlarım da olmuştu. Bütün bina genç insan kaynıyordu. Hâlâ okula gidiyor, yavaş yavaş İngilizce öğreniyor ve Mc Donalds'daki işimde çalışıyordum. Hayatım yavaş ve hareketsiz sürüp gidiyordu, ancak ne büyük bir değişikliğin gelmekte olduğunun farkında değildim.

Bir öğleden sonra, Mc Donalds'daki işimi bitirmiş, üstüm başım yağ, müşterilerin yiyeceklerini aldıkları tezgâhların yanından geçerek ön kapıdan çıkmaya karar verdim. Ve tam orada Ali Souls Kilise okulunda tanıdığım adam ve küçük kızı hamburgerini beklemekteydi. "Merhaba," diyerek yanlarından geçtim.

"Hey, sen osun!" Besbelli ki, Mc Donalds'da görmeyi umduğu son insan bendim. "Nasılsın?" dedi heyecanla.

"İyiyim, iyiyim." Sophie'nin arkadaşına "Ya sen nasılsın?" diye sordum İngilizce'mi göstermenin zevkiyle.

"O da iyi," diye karşılık verdi babası.

"Çok çabuk büyüyor, değil mi?" Şey, acelem var. Hoşçakal.

"Dur. Nerede yaşıyorsun?"

"Hoşçakalın," dedim gülümseyerek. Onunla daha fazla konuşmak istemiyor, hâlâ o adama güvenmiyordum. Sonra kapımda belirliveriyordu.

Y'ye döndüğümde her şeyi bilen Halwu'ya bu gizemli adam hakkında akıl danışmaya karar verdim. Çekmeceden pasaportumu çekip aldım, sayfalarını karıştırdım ve pasaportu eniştemin bahçesinde gömdüğüm gün arasına koyduğum Malcolm Fairchild kartını çıkardım.

Aşağı Halwu'nun odasına inerek, "Söyle bana," dedim. "Bende bir kart var ve uzun süredir de bende. Bu adam ne? Burada moda fotoğrafçısı diyor, ama bu ne demek?"

Arkadaşım elimdeki kartı aldı. "Sana kıyafet giydirip, resimlerini çeken insan demek"

"Biliyor musun, bu çok hoşuma gider."

"Bu adam kim? Bu kartı nereden buldun?"

"Tanıştığım bir adam, ama ona gerçekten güvenmiyorum. Bana bu kartı verdi, sonra bir gün evime kadar takip edip teyzeme bir şeyler söylemeye başladı. Teyzem kapıyı suratına kapatıp bağırıp çağırmaya başladı. Ama aslında ne istediğini hiç anlayamadım."

"Öyleyse neden arayıp sormuyorsun?"

"Emin misin?" dedim. Yüzümü buruşturarak "Aramalı mıyım? Hey, benimle beraber gelip konuşsana. Derdi neymiş öğren. Benim İngilizcem o kadar iyi değil."

"Tamam, haydi ara."

Ben telefon edecek cesareti kendimde ancak ertesi günün sabahı buldum. Halwu ile birlikte ödemeli telefona doğru ilerlerken kalbim kulaklarımda davul gibi çalıyordu. Halwu telefona bir bozuk para attı, paranın trink diye düşüşünü duydum. Bir eline kartı alarak loş koridor ışığında gözlerini kısarak numaraları çevirdi. Sonra bir ara. "Evet, Bay Malcolm Fairchild ile görüşebilir miyim?" Birkaç giriş sözünün ardından hemen konuya girdi: "Alçak herifin biri falan değilsin değil mi?

Arkadaşımı öldürmeyeceksin? ... Evet, ama demek istediğim, sizin hakkınızda hiçbir şey bilmiyoruz -nerede yaşıyorsun, ne yapıyorsun... Hı - hıı, hı- hıih .... Evet," Halwu bir kâğıt parçasına bir şeyler karalıyordu.

"Ne söylüyor? "diye fısıldadım. Bana sessiz olmamı işaret etti. "Tamam, öyleyse çok açık... Yapacağız"

Halwu telefonu kapatıp derin bir nefes aldı. "Tamam, dedi ki bana güvenmiyorsanız neden stüdyoma gelip nerede çalıştığımı görmüyorsunuz? İstemezseniz tamam."

Ellerimle ağzımı kapadım.

"Evet. Ne? Gidiyor muyuz?"

"Kahretsin, evet, kızım. Onu da kontrol etmeliyiz. Senin çevrende dolaşıp duran bu adam kimmiş, bulalım bakalım."

11.
FOTOMODEL

Ertesi gün Halwu ve ben Malcolm Fairchild'ın stüdyosunu araştırmak için yola koyulduk. Ne bekleyeceğimi bilmiyordum, ancak kapıyı açtığımızda bambaşka bir dünyaya giriverdik. Her yerde devasa posterler, güzel kadınların resimlerinin olduğu reklam afişleri asılıydı. "Ooooh!" dedim sessizce, çevremde bir tur atıp o güzel yüzlere bakarak. Bunun beklediğim an olduğunu Mohammed Enişte'nin Mogadishu'da Sahru Teyze'ye Londra'ya götürmek üzere bir kız aradığını söylediğini ilk duyduğum an, onun bu olduğunu biliyordum. Bu benim fırsatımdı. Bu benim ait olduğum yerdi. Bu benim yapmak istediğim şeydi.

Malcolm odasından çıkarak merhaba dedi. Bize, rahatlayıp birer fincan çay almamızı söyledi. Oturduğunda Halwu'ya "Tek istediğim şeyin onun resmini çekmek olduğunu bilmeni istiyorum," dedi. Eliyle beni gösterdi. "Bu kızı iki yıldır izliyorum ve bir fotoğraf çekmek için bu denli zor anlar yaşamamıştım."

Ağzım açık onu seyrediyordum. "Sadece o kadar mı? Yalnızca resimlerimi çekmek mi istiyorsun? Bunlar gibi resimler?" Etraftaki posterleri işaret ettim.

"Evet," dedi büyük bir heyecanla. "İnan bana. Hepsi o." Eliyle tam burnun ortasından bir çizgi çekti. "Sadece yüzünün yarısını istiyorum." Halwu'ya döndü. "Gördüğüm en güzel profil onda."

Orada oturup düşündüm. Onca zaman kaybedilmişti! İki yıl boyunca beni izlemişti ve bana resmimi çekmek istediğini söylemesi iki saniye almıştı. "Pekâlâ, bence sakıncası yok." Ama

sonra erkeklerle yalnızken başımdan geçenleri hatırlayarak aniden huzursuz oldum. "Ama o da burada olacak!" Elimi arkadaşımın koluna koydum. O da beni onaylarcasına başını salladı. "Resmimi çekerken o da burada olacak."

Afallamış bir ifadeyle yüzüme baktı. "Evet, tamam. O da gelebilir..." Öyle heyecanlanmıştım ki, âdeta yerimde oturamıyordum. "Yarından sonra saat onda gel. Ben de makyajını yapması için birilerini çağırayım."

İki gün sonra tekrar stüdyosuna gittik. Makyöz bayan beni bir sandalyeye oturtup, pamuklar, fırçalar, kremler, boyalar, pudralar ve parmaklarıyla işe koyuldu ve cildime bir şeyler yapmaya başladı. Bana ne yapmakta olduğunu bilmeksizin, elindeki tuhaf aletlerle tuhaf şeyler yapışını izleyerek, kımıldamadan öylece oturdum. Halwu koltuğuna yaslanmış sırıtıyordu. Ara sıra ona bakıp dil çıkarıyor ya da nanik yapıyordum. O da hafiften kızararak bana kıpırdamamamı söylüyordu.

"İşte oldu." Kadın bir adım geri çekildi, eli kalçasında yaptığı işten gayet memnun bir ifadeyle bana baktı. "Aynaya bak!" Yerimde doğrulup aynaya baktım; yüzümün yarısı altın sarısı; ipeksi ve parlaktı, öteki yarısı eski solgun Waris'ti.

"Vay canına! Halime bak! Ama neden tek bir tarafa yaptınız?" dedim merakla.

"Çünkü o sadece bir tarafın fotoğrafını çekmek istiyor."

"Aaaa."

Kadın beni Malcolm'ın stüdyosuna götürdü. Orada Malcolm beni bir iskemleye oturttu. Olduğum yerde dönerek karanlık odada bulunan daha önce hiç görmemiş olduğum nesneleri inceledim: kamera, ışıklar, batarya takımları, yılanlar gibi her yerden sarkan kablolar. Kameranın karşısında objektife doksan derece olana kadar beni çevirdi: "Tamam, Waris. Dudaklarını kapat ve tam karşıya bak. Çene yukarda. Tamam... Güzel!" Sonra bir klik, ardından da beni yerimden zıplatan bir gürültü işittim. Bir saniyelik bir parıltıyla flaş

yanıp söndü. Her nasılsa, ışıkların yanıp sönmesiyle kendimi başka biri gibi hissettim; o an birdenbire kendimi televizyonda gördüğüm limuzinlerden inip gülümseyerek prömiyerlerine girmekte olan film yıldızlarından biri olarak hayal ettim. Ardından Malcolm kameradan bir kâğıt parçası çıkardı ve saatine bakmaya başladı.

"Ne yapıyorsun?" diye sordum.

"Zaman tutuyorum." Malcolm eliyle ışığa doğru yürümemi işaret etti ve elindeki kâğıdın üst tabakasını çıkarıp aldı. Elindekine bakarken, bir sihir gibi film kâğıdında yavaş yavaş bir kadın resmi belirdi. Poloraid resmi elime uzattığında kendimi tanıyamamıştım; resimde yüzümün sağ tarafı görünüyordu, ama bu yüz hizmetçi Waris'e benzemiyordu. Model Waris gibiydi. Beni Malcolm Fairchild'ın lobisindeki resimlerde poz veren muhteşem insanlara dönüştürmüşlerdi.

Sonra hafta içerisinde, Malcolm filmi banyo ettikten sonra bana son halini gösterdi. Resmi slayta geçirip asmıştı. Bayılmıştım. Benim için de yaptırmasını istedim. Bana çok pahalı olduğunu ve bu parayı kendisinin ödeyemeyeceğini söyledi. Bunun yerine resimden çoğaltabilecekti.

Malcolm'ın resimlerimi çekmesinden birkaç ay sonra beni Y'den aradı. "Bak, modelliğe ilgi duyar mısın, bilmiyorum, ama burada seninle tanışmak isteyen insanlar var. Model ajanslarından biri senin resmini kitabımda görmüş. Onları aramanı istiyorlar. İstersen onların firmasıyla anlaşırsın, onlar da sana iş bulurlar."

"Tamam... Ama beni oraya sen götürür müsün?... Çünkü biliyorsun yalnızken kendimi rahat hissetmiyorum. Beni götürüp tanıştırır mısın?"

"Hayır, bunu yapamam, ama sana adreslerini veririm," diye öneride bulundu.

Crawford'un model ajansıyla yapacağım önemli görüşme için giydiklerimi titizlikle seçtim. Mevsim yazdı ve çok sıcaktı. Bu yüzden V yakalı kısa kollu kırmızı bir elbise giydim. Elbise

ne kısa, ne de uzundu, ama bacaklarıma dolanıyordu ve oldukça da çirkindi.

Üzerimde ucuz kırmızı elbisem, ayaklarımda beyaz tenis ayakkabılarım. İşte bu! Çok çekiciyim! diye düşünerek ajanstan içeri girdim. Gerçekte berbat görünüyordum. Ne zaman o günü hatırlasam, sadece ne kadar kötü göründüğümü fark etmemiş olmaktan dolayı değil, giydiğim elbise sahip olduğum en iyi elbise olduğu içinde içim burkulur. Dışarı çıkıp yeni bir elbise alacak paramın olmadığı aşikârdı.

Ajansa girdiğimde danışmada yanımda resmim olup olmadığını sordular. Ben bir tane var dedim. Danışmadaki bayan beni Veronica isimli güzel, oldukça zarif giyimli bir kadınla tanıştırdı. Veronica beni ofisine çağırdı ve oturmam için eliyle masanın karşısındaki koltuğu gösterdi. "Kaç yaşındasın Waris?"

"Gencim!" Bu ağzımdan çıkıveren ilk kelimeydi. "Gerçekten ben gencim. Bu kırışıklıklar," -gözlerimi işaret ederek- "doğuştan."

Veronica bana gülümsedi. "Tamam." Verdiğim cevapları yazarak bir form doldurmaya başladı. "Nerede yaşıyorsun?"

"Y'de"

"Ne yani..." Kaşlarını çatıp anlamamış bir ifadeyle bana baktı. "Nerede yaşıyorsun?"

"YMCA'da"

"Çalışıyor musun?"

"Evet."

"Nerede?"

"Mc Donald's."

"Tamam... Modellik hakkında bilgin var mı?"

"Evet"

"Ne biliyorsun? Yeterince bilgin var mı?"

"Hayır. Bildiğim, ne yapmak istediğim." Vurgulamak için son cümlemi defalarca tekrarladım.

"Tamam. Bir kataloğun ya da resimlerin var mı?"

"Hayır."

"Ailen burada mı?

"Hayır."

"Nerede?"

"Afrika."

"Sen Afrikalı mısın?"

"Evet, Somali'den."

"Tamam, yani burada akraban yok. Tamam. Şu anda bir mülakat var ve sen de gitmelisin."

Onu anlamakta güçlük çekiyordum ve son söylediğinin ne demek olduğunu anlamak için bir an duraladım. "Özür dilerim, anlayamadım."

"M-ü-l-â-k-a-t," dedi kelimeyi vurgulaya vurgulaya.

"Mülâkat nedir?"

"Bilirsin, görüşme, iş başvurusu yaptığında seni görüşmeye alırlar ya? Tamam mı? Görüşme? Anladın mı?"

"Evet, evet." Yalan söylemiştim. Neden bahsettiği hakkında en ufak fikrim yoktu. Bana adresi verip, doğruca oraya gitmemi söyledi.

"Ben onları arar, senin yolda olduğunu söylerim. Taksi paran var mı?"

"Hayır, yürürüm."

"Hayır, hayır. Orası çok uzak. Hem de çok. Taksi tutmalısın. Taksi. Tamam mı? İşte sana on pound. İşin bittiğinde beni ara. Tamam mı?"

Taksiyle şehrin öte yakasına giderken kendimi çok dinç hissediyordum. İşte yolumda ilerliyorum. Bir model olacağım. Sonra bir şeyi unuttuğumu fark ettim: Ona işin ne olduğunu sormamıştım. Ama ne fark eder? İşi alacağım. Çünkü ben çok güzelim!

Görüşme yerine vardığımda başka bir fotoğrafçının stüdyosuna girdim. İçerisi profesyonel model kaynayan yerin kapısını açtım. Oda dolusu burnu havada kadın vardı. Aynanın önünde saçlarını düzelten, saçlarını öne atıp savuran, bronz görünmek için bacaklarına bir şeyler süren bu kadınlar,

öldürmek için avının etrafında dolanan kaplanları andırıyorlardı. İçeri girdim ve yanımda oturmakta olan kıza merhaba dedim. "Şey, ne iş yapıyorsun?"

"Pirelli takvimi."

"Hımm." Anlamış gibi başımı salladım. "Prulli takvimi. Teşekkürler." Prulli takvimi de neyin nesi? Sinirlerim tamamen bozulmuş, durduğum yerde duramaz olmuştum. Asistan stüdyodan çıkıp sıranın bende olduğunu söyleyinceye dek bir o bacağımı bir bu bacağımı üst üste atıyor, koltukta kıpırdanıp duruyordum. Sonra bir an kaskatı kesildim.

Yanımda duran kıza dönerek onu asistana doğru ittim. "Sen git. Ben arkadaşımı bekliyorum." Bu hareketi asistanın her belirişinde tekrarladım, ta ki oda boşalıncaya dek. Herkes evine gitmişti.

Sonunda kadın stüdyodan tekrar çıktı. Bitkin bir halde duvara yaslanarak, "Haydi. Şimdi sen girebilirsin," dedi. Bir dakika onun yüzüne baktım, sonra kendi kendime 'Yeter, Waris. Bu işi yapacak mısın? Yapmayacak mısın? Haydi, ayağa kalk, gidelim.' dedim.

Kadının peşi sıra stüdyoya girdim. Gözü kameraya yapışmışçasına duran bir adam, "Oraya. İşaretli yere," diye bağırdı. Bir eliyle işaret ediyordu.

"işaret mi?"

"Evet, işaretin üstünde dur."

"Ah, tamam. Burada."

"Tamam. Üstünü çıkar."

Bu adamın söylediğini doğru anlamamış olsam gerek, diye geçirdim içimden, ama kusacakmışım gibi hissediyorum. "Üstümü, bluzumu mu kastediyorsun?"

Adam başını örtünün altından çıkararak aptalmışım gibi yüzüme baktı. Büyük bir hiddetle, "Evet. Bluzunu çıkar! Neden burada olduğunu bilmiyor musun?" dedi.

"Ama içimde sutyenim yok."

"Tamam, iyi ya göğüslerini görelim."

"HAYIR!" Bu da ne demek? Göğüslerimi görmek mi! Üstelik içimde hiçbir şey yoktu. Sadece bu kırmızı elbise. Bu ahmak ne yapacağımı zannediyor? Öylece elbisemi çıkarıp tenis ayakkabılarımla orada dikileceğimi mi?

"Hayır. Hayır, da ne demek? Herkes bu ön çekim için ölüp biterken, sen bana hayır mı diyorsun?"

"Hayır, olmaz. Üzgünüm. Yanlış. Bir yanlış yaptım." Panik içinde kapıya yöneldim. Hızla ilerlerken birkaç resim yere saçıldı. Eğilip baktım.

Fotoğrafçı ağzı açık bir süre bana baktı. Sonra dönüp "Ah, Tanrım bir sorun var! Terence, burada küçük bir sorunumuz var," diye seslendi.

Gür, ak saçlı iri yapılı, güçlü kuvvetli kalın enseli bir adam odaya girdi ve meraklı gözlerle bana baktı. Hafifçe gülümsedi. "Evet. Problem nedir?"

Doğruldum. Gözümden yaşlar iniyordu. "Hayır. Bu benim yapabileceğim bir şey değil. Bunu yapmam." Elimle belden yukarısı çıplak bir kadın fotoğrafını işaret ettim. Önce yalnızca hayal kırıklığına uğramıştım. Büyük heyecanım, model olma rüyam uçup gitmişti. Aldığım ilk işte benden elbiselerimi çıkarmamı istiyorlar! Sonra kızdım -hem de çok- ve Somali'ce küfretmeye başladım. "Sizi pislik herifler! Bok herifler! Domuzlar! İşinizi başınıza çalın!"

"Sen ne diyorsun? Bak, şu an oldukça meşgulüm-" Ama ben çoktan kapıyı çarpıp çıkarak koşmaya başlamıştım. Y'ye dönerken yol boyunca, kendi kendime bu modellik işinde kötü, mide bulandırıcı bir şeyler olduğunu biliyordum, diyerek ağladım durdum.

O akşam üzüntüden harap olmuş yatakta yatarken oda arkadaşım, "Waris, telefonun var," dedi.

Arayan modellik ajansından Veronica idi. "Sen!" diye haykırdım. "Seninle konuşmak istemiyorum! Sen -sen beni hayal kırık " Hayal kırıklığına uğrattın demeye çalışıyordum, ama kelimeleri doğru dürüst telaffuz edemiyordum bile. "Çok

berbattı. Çok kötüydü; bu işi yapmak istemiyorum. Bunu yapmak istemiyorum. Seninle artık görüşmek bile istemiyorum."

"Tamam, Sakin ol Waris. Bugünkü adamın, fotoğrafçının kim olduğunu biliyor musun?"

"Hayır."

"Sen Terence Donovan'ın kim olduğunu bilmiyor musun?"

"Hayır."

"Pekâlâ. İngilizce konuşmayı bilen arkadaşın var mı?"

"Var."

"Tamam, İngilizce konuşmayı bilen herkes o adamın kim olduğunu bilir. Konuşmamızdan sonra onlara sor. Kraliyet ailesinin. Prenses Di'nin ve tüm ünlü modellerin resimlerini o çeker. Neyse, seni tekrar görmek ve resmini çekmek istiyor."

"O benden elbiselerimi çıkarmamı istedi! Gitmeden önce bana bunu söylememiştin!"

"Biliyorum. Şey, telaşlıydık. Senin bu iş için çok uygun olduğunu düşündüm. Ona senin İngilizce konuşamadığını ve böyle bir şeyin kültürüne aykırı olduğunu açıkladım. Ancak o iş. Pirelli takvimi içindi. Bu işten sonra pek çok iş alırsın diye düşündüm. Hiç Vogue ve Elle gibi moda dergileri aldın mı?"

"Hayır, onları alacak param yok. Tezgâhlarda bakıp sonra bırakırım."

"Tamam, ama gördün, değil mi? Yapacağın iş öyle bir iş. Terence Donovan bu işin en iyisidir; eğer model olmak istiyorsan, bu işe ihtiyacın var. Bu işten sonra istediğin kadar paran, dilediğin her şey olacak. "

"Üstümü çıkarmam."

Veronica'nın iç çektiğini duydum. "Waris, nerede çalışıyorum demiştin?"

"Mc Donald's."

"Sana ne ödüyorlar?"

Ona miktarı söyledim.

"Pekâlâ, o, sana bir gün için bin beş yüz pound ödeyecek."

"Hepsi bana mı? Hepsi benim mi?"

"Evet, seyahat de edeceksin. İş Bath'te; daha önce gittin mi bilmem, ama çok güzel bir yerdir. Royalton'da kalacaksın," diye ekledi. Sanki onun ne demek olduğunu biliyormuşum gibi. "Bak, işi istiyor musun, istemiyor musun?"

Bu sözler beni ikna etmişti. Bu sayede anneme yardım edecek parayı hemen kazanabilirdim. "Tamam kabul! Onun yanına ne zaman gideyim?"

"Yarın sabah nasıl?"

"Ve sadece üstümü çıkaracağım. Hepsi bu mu? Yani o paraya onunla yatmayacağımdan eminsin, değil mi?"

"Hayır, hayır. Bu bir dolap değil. Bu öyle bir iş değil."

"Ya da bilirsin, bacaklarımı ayırıp bir şeyler istemeyecek, değil mi? Öyleyse söyle."

"Sadece üstünü çıkar. Ama unutma, yarın sadece deneme çekimi yapacak, işi alıp almadığını sonra söyleyecek, O yüzden kibar ol..."

Ertesi gün stüdyosuna vardığımda, Terence Donovan bana baktı ve gülmeye başladı. "Ah. Demek yine sen geldin. Gel buraya. Adın ne?" O andan sonra bana çok sabırlı davrandı. Terence çok babacan biriydi ve benim yardıma ihtiyacı olan ürkmüş bir çocuk olduğumu anlamıştı. Bana çay getirdi ve bana yaptığı işleri, çekmiş olduğu tüm o güzel kadın resimlerini gösterdik Bir bir sayfaları çeviriyordu. Her bir sayfada başka göz kamaştırıcı güzellikte bir kadının fotoğrafı vardı. "Bunu görüyor musun?" Bu geçen yılın Pirelli takvimi. Bu işi her yıl yaparım. Ancak bu yıl farklı olacak bu yıl takvimde sadece Afrikalı kadınlar yer alacak. Bazı fotoğraflarda giyinik, bazılarında çıplak olacaksın." Bana tüm işlemleri bir bir açıklayarak anlattı. O zaman onun düzenbaz, pislik bir yaşlı olmadığını anladım. "Tamam, şimdi Polaroid fotoğrafı çekeceğiz. Hazır olduğuna emin misin?" dedi.

Veronica bana ne kadar alacağımı söylediği an buna hazırdım, ama artık kendimi rahat da hissediyordum. O dakikadan sonra tam bir profesyonel gibi davrandım. İşaretli

yere geçtim -hoop- üstümü çıkardım ve büyük bir güvenle kameraya baktım. Mükemmel! Bana Polaroidi gösterdiğinde Afrika'da evimdeki günleri hatırladım. Resim siyah-beyaz, oldukça basit ve hilesizdi. Nahoş ya da bayağı değildi; pornografik bir yanı yoktu. Tam tersi, resimdeki Waris, çölde büyüdüğü yıllarda güneşin altında ufacık göğüsleri, açıkta dolaşan küçük kız çocuğu Waris'in aynıydı.

O gece eve geldiğimde, ajanstan işi aldığımı ve bir sonraki hafta Bath'e gideceğimi bildiren bir mesaj aldım. Veronica ev numarasını bırakmıştı. Mc Donalds ile iş sözleşmem olduğunu ve bu işin ne kadar süreceğini bilmediğimden modellik işinden alacağım parayı görmeden, çalışmadan hayatımı sürdüremeyeceğimi açıklamak için onu aradım.

Fakat Veronica, paraya ihtiyacım varsa bir miktar avans verebileceğini söyleyerek imdadıma yetişti.

O günden sonra, bir daha Mc Donalds'a adımımı dahi atmadım. Veronica'yla konuştuktan sonra telefonu kapadım ve Y'de her odaya girdim. Bu yeni girişimimi arkadaşlarıma değil, beni dinleyen her yabancıya anlattım. Halwu "Ah, haydi! Hava atmayı bırak, Allah aşkına! Yaptığın şey göğüslerini göstermek, değil mi?" dedi.

"Evet, ama bin beş yüz pounda!"

"O küçücük şeyler için bin beş yüz ha? Utanmalısın?" dedi gülerek.

"Ama öyle değil. Bu gerçekten hoş! O bayağı şeylerden değil... Bath'e gideceğiz ve büyük bir otelde kalacağız."

"Pekâlâ, artık duymak istemiyorum -binadaki herkese bunu anlatmaktan vazgeç tamam mı?"

Yola çıkmadan bir önceki gece, doğru dürüst uyuyamadım sabah olsun diye dua ettim; valizim kapının başında duruyordu. Hâlâ inanamıyordum. Hayatımda hiç yolculuk yapmamıştım ve bu insanlar benim gitmem için para veriyorlardı! Terence Donovan beni alıp Victoria İstasyonu'na götürmesi için bir limuzin gönderecekti. Oradan, grupla -fotoğrafçılar, asistanlar, sanat yönetmenleri, öteki dört model,

makyöz, kuaför ve ben- Bath trenine binecektik. İstasyona ulaşan ilk kişi bendim, çünkü treni kaçırmaktan çok korkuyordum. Benden sonra gelen Naomi Campbell idi.

Bath'e vardığımızda bir saray yavrusu görünümündeki Royaltan Otel'ine yerleştik. O denli büyük bir odanın sadece benim olması beni çok şaşırtmıştı. Fakat o ilk gece Naomi odama gelip benimle kalıp kalamayacağını sordu. On yedi on sekiz yaşlarında çok genç ve tatlı biriydi ve tek başına kalmaktan korkmuştu. Ben elbette dedim, arkadaşım olması hoşuma giderdi. "Sakın onlara söyleme, tamam mı? Kimsenin kalmadığı bir odaya para ödediklerini anlarlarsa çılgına dönerler."

"Odamda kal, gerisini merak etme." Yılların verdiği tecrübeyle annelik rolü oynamak bana doğal gelmişti. Aslında arkadaşlarım herkese annelik yapma heveslisi olduğum için bana hep Ana derlerdi. "Hiçbir şey söylemem, Naomi."

Sabah işe başladığımızda, ilk iki kız gidip saçlarını ve makyajlarını yaptıracaktı. Ardından onların resimleri çekilirken öteki ikisi hazırlanacaktı. İlk sabah kuaför saçlarımı yapmaya başladığında, ona saçlarımı kesmesini söyledim. Ondan önce saçlarım kuş yuvası gibiydi; Mc Donalds'ın bütün sosları üstümdeydi. Bu yüzden daha hoş görünmek için saçlarımı kestirmek istemiştim. Kuaför saçlarımı kesti de kesti, ta ki neredeyse- hiçbir şey kalmayıncaya dek. Saçlarım bir santim uzunluğunda kalmıştı. "Ooo, çok farklı görünüyorsun," dedi herkes. Ama ben insanları şoke etmeye karar vererek kuaföre, "Ne yapacağım, biliyor musun? Saçlarımı sarıya boyayacağım," dedim.

"Ah, Tanrım! Şey, bunu yapmayacağım. Çok bayağı görünürsün, çılgınca!"

Naomi Campbell gülerek, "Waris, biliyor musun? Bir gün ünlü olacaksın. O zaman sakın beni unutma, tamam mı?" dedi. Elbette, tam tersi oldu ve o meşhur oldu.

Bu şekilde altı gün boyunca çalıştık ve sonunda karşılığının ödendiğine inanamıyordum. Akşam işten kurtulur kurtulmaz

grup bana ne yapmak istediğimi soruyor, ben de hep aynı cevabı veriyordum: alışveriş. Araba beni alıyor istediğim yerde bırakıyor sonra tekrar gelip alıyordu. İş tamamlandığında resmim kapak resmi olarak seçildi. Bu şaşırtıcı bir onurdu ve bana daha çok ün kazandırdı.

Londra'ya dönüş trenine bindik, şehre varır varmaz limuzine atladım. Şoför nereye götüreceğini sordu. Ondan beni ajansa bırakmasını istedim. Kapıdan içeriye girdiğimde bana "Bil bakalım ne oldu? Senin için başka bir katalog çekimi var ve hemen ilerideki köşede. Ama acele et, hemen şimdi oraya gitmelisin," dediler.

Karşı çıktım, çünkü çok yorgundum. "Yarın giderim," dedim.

"Hayır hayır. Yarın çok geç olur, her şey bitmiş olur. Timothy Dalton'la çekilecek olan yeni James Bond filmi için Bond kızları arıyorlar. Çantanı burada bırak ve gidelim. Yürüyüp sana yerini gösteririz."

Ajanstaki çocuklardan biri beni köşeye kadar götürüp binayı işaret etti. "Şurada, insanların girdiği kapıyı görüyor musun? İşte orası." İçeriye girdim. Terence Donovan'ın stüdyosuna gittiğim güne benziyordu tek farkla daha da kötüsü -içeride dikilen, duvara yaslanan, oturan, dedikodu eden, bir çalım etrafta dolanan, göz kamaştırıcı güzellikte bir kızlar ordusu vardı.

Asistan "Herkesin birkaç kelime bir şeyler söylemesini istiyoruz," dedi. Bu bana kötü bir haber gibi geldi ama kendime sürekli artık profesyonel bir modelsin tamam mı? deyip durdum. Terence Donovan'la Pirelli takviminde çalışmıştım. Bu benim üstesinden gelemeyeceğim bir şey değildi. Sıram geldiğinde beni stüdyoya aldılar ve işaretli yerde durmamı söylediler.

"Size iyi İngilizce konuşamadığımı söylemek isterim," dedim.

Havaya bir kart kaldırıp "Tamam, sadece bunu okuman gerek," dediler. Ooh, Tanrım! Şimdi ne olacak? Onlara okuma bilmediğimi de söylese miydim? Hayır, bu kadarı fazla, bu çok utanç verici. Bunu yapamam.

Kartı okumak yerine, "Özür dilerim, gitmem gerek, hemen dönerim," dedim ve binadan çıkıp doğruca çantamı almaya ajansa gittim. Birileri benim dönmeyeceğimi fark edene kadar insanlar beni ne kadar beklediler, tanrı bilir. Ajansta onlara henüz sıramın gelmediğini, uzun süre beklemem gerekeceğinden çantamı almak istediğimi söyledim. Saat öğleden sonra bir iki sularındaydı. Eve gittim, çantamı bıraktım, sonra bir kuaför aradım. Y yakınlarında bir kuaföre girdim. Kibar bir beyefendi ne istediğimi sordu.

"Saçımın rengini açtırtmak istiyorum," dedim.

Kuaför kaşlarını kaldırdı. "Pekâlâ, bunu yaparız, ama uzun zaman alır. Saat sekizde kapatıyoruz."

"Tamam. Öyleyse sekize kadar zamanımız var."

"Evet, ama sizden önce başka müşterilerimiz var." Adam ikna olana kadar yalvardım. Saçıma peroksiti uygular uygulamaz yalvarmalarımdan pişman oldum. Saçım öyle kısaydı ki, kimyasal madde derimi yakmaya başladı. Derim yüzülüyormuş gibi hissettim. Fakat dişimi sıktım ve bekledim. Kuaför saçımı yıkadığında rengi turuncuya dönmüştü. Bu yüzden aynı işlemi tekrarlamak zorundaydı, çünkü saç rengimi çıkarmak için peroksit saçımda daha uzun süre kalmalıydı. İkinci seferinde renk sarıya döndü. Üçüncüsünde ise artık sarışın olmuştum.

Ben buna bayılmıştım, ama metroya girerken küçük çocuklar annelerinin ellerini yakalayıp, "Anne, anne, bu şeyde ne? Kadın mı, yoksa erkek mi?" diye bağırıyorlardı. Lânetleneceğim. Belki de hata yapmışımdır. Küçük çocukları ürkütüyorum, diye düşündüm. Ama Y'ye vardığımda buna aldırmamaya karar verdim; saçımı çocukları etkilemek niyetiyle yaptırmadım ki. Sarışın olmak denemek istediğim bir şeydi ve böyle çok cezbedici göründüğüme karar verdim.

Eve girdiğimde ajanstan gelen bir yığın mesaj beni bekliyordu. Neredesin? Çekimdeki herkes hâlâ seni bekliyor. Geri gelecek misin? Hâlâ seni görmek istiyorlar. Hâlâ bekliyorlar... Ama ajans çoktan kapanmıştı, bu yüzden Veronica'yı evinden aradım. "Waris, nerelere kayboldun? Onlar senin tuvalete gittiğini sandılar! Yarın gideceğine söz veriyor musun?" Veronica ertesi sabah oraya gitmem konusunda beni ikna etti.

Hiç şüphesiz, Veronica'ya söylemeyi ihmal ettiğim şeyi çekim ekibi hemen fark etti; dün sıradan bir siyahiydim, oysa bugün sarışın bir Somali'li. Bütün herkes durup uzun uzun bana baktı. "Vay! Çok etkileyici. Bunu dün gece mi yaptın?"

"Evet."

"Oh, Tanrım. Hoşuma gitti. Sakın tekrar değiştirme, tamam mı?"

"İnanın bana, aynı işkenceyi bir daha çekmeye niyetim yok. Bundan böyle saçlarım sarı," dedim.

Bir gün önceki çekime kaldığımız yerden devam ettik, "İngilizcenden mi endişe ediyorsun? Problem bu mu?"

"Evet." Yine de hâlâ okuyamadığımı itiraf edecek durumda değildim.

"Tamam. Pekâlâ, sadece orada dur, sola ve sağa bak! İsmini, nereli olduğunu, hangi ajansla çalıştığını söyle yeter." Bu kadarının üstesinden gelebilirdim.

Çekimin ardından, tam Crawford'un köşesine gelmiştim ki, ajansa uğrayıp onlara saçımı göstermenin eğlenceli olabileceğini düşündüm. Çıldırdılar. "Saçlarına ne halt ettin?"

"Hoş, değil mi?"

"Oh, Tanrım, hayır. Hiç de hoş değil! Şimdi seni reklam edemem. Görünüşünde böyle bir değişikliği yapmadan önce bize danışmalıydın, Waris. Müşteri nasıl bir şeye talip olduğunu bilmek zorunda, sadece saçların değil, her istediğini yapamazsın."

Çekim ekibi gerçi saçımdan hoşlanmıştı ve Sarışın Kız rolünü almıştım. O günden sonra ajanstakiler bana ad taktılar: Guinnes. Çünkü tepesi sarı, gerisi siyah biriydim.

Yeni film kariyerim hakkında çok heyecanlıydım, ta ki ajansa uğradığım bir gün Veronica "Peki, Waris harika bir haber, *The Living Daylights* filminin çekimleri Fas'ta yapılacak," deyinceye kadar.

Dondum kaldım. "Biliyor musun, ne yazık ki, sana söylemem gereken bir şey var. Keşke daha önce söyleseydim. Beni ajansa aldığınız gün pasaportum olup olmadığını sormuştun, hatırlıyor musun? Tamam, pasaportum var, ama vizesi yok. Bu yüzden İngiltere'den çıkarsam bir daha geri dönemem."

"Waris, bana yalan söyledin ha! Model olabilmen için geçerli bir pasaportun olmalı, aksi takdirde seni kullanamayız; sürekli yolculuk yapmak durumundasın. Tanrım! Bu işi yapamayacaksın. İptal etmemiz gerekecek."

"Hayır, hayır. Bunu yapma! Bir şeyler düşüneceğim. Bu işi halledeceğim." Veronica inanmamış gözlerle baktı, ama bu işe karışmayacağını söyledi. Sonraki birkaç gün odamda düşündüm durdum, ama aklıma hiçbir şey gelmedi. Tüm arkadaşlarıma akıl danıştım, fakat düşünebildiğim tek çözüm birisiyle evlenmekti ve evlenebileceğim hiç kimse yoktu. Sadece kariyerimin üstüne bir bardak soğuk su içmek üzere olduğumdan değil, aynı zamanda da Veronica'ya yalan söyleyerek ajansta güvenilirliğimi kaybettiğim için kendimi çok kötü hissediyordum.

Bu ikilemle kıvrandığım bir gece Y'nin aşağıdaki havuzuna indim. Londra doğumlu zenci arkadaşım Marilyn havuzda cankurtaran olarak çalışıyordu. Y'ye ilk taşındığım zamanlarda, havuz başına iner, uzun uzun suya bakardım. Çünkü sudan hoşlanıyordum. Sonunda bir gece Marilyn bana neden suya girmediğimi sordu. Ben yüzme bilmediğimi söyledim. "Tamam, ben sana öğretirim," dedi.

"Tamam. " Havuzun en derin kenarına gidip derin bir nefes alıp suya atladım. Cankurtaran olduğuna göre beni kurtarır diye düşündüm. Ama bilin ne oldu? Suyun altında bir balık gibi havuzun öteki kısmına kadar yüzdüm.

Yüzümde büyük bir tebessüm su yüzüne çıktım. "Yaptım! İnanamıyorum, yüzdüm!"

Ama Marilyn kızgın kızgın yüzüme baktı. "Neden bana yüzmeyi bilmem dedin?"

"Hayatımda hiç yüzmedim!" Bu olaydan sonra çok iyi arkadaş olduk Marilyn şehrin öteki yakasında annesiyle birlikte yaşıyordu ve bazen işten geç çıktığında eve dönemeyecek kadar yorgun olurdu. Bu yüzden de benim odamda kalırdı.

Marilyn; cömert, sevecen bir insandı ve o gece havuzda pasaport derdimi unutmaya çalışarak yüzerken ansızın çözümü buldum. Sudan başımı çıkarıp gözlüklerimi yukarıya çektim. "Marilyn." dedim. "Senin pasaportuna ihtiyacım var."

"Ne? Sen neden bahsediyorsun?" Ona problemimi açıkladım. "Sen aklını kaybetmiş olmalısın, Waris! Neler olacağını biliyor musun? Seni yakalayıp, sınır dışı edecekler ve beni de hapse atacaklar. Neden hayatımı riske sokayım? Sen aptal bir James Bond filminde oynayasın diye mi? Hiç sanmıyorum."

"Haydi Marilyn. Bu bir eğlence, bir macera. Bu riske gir. Postaneye gidip senin adına pasaporta müracaat edeceğim. Kendi resmimi yapıştırarak senin imzanı atarım. Fazla vaktim yok ama birkaç gün içinde bir pasaport alabilirim. Lütfen Marilyn! Bu filmde oynamak benim için büyük bir şans."

Saatler süren yalvarma yakarmanın nihâyetinde Fas uçağına bineceğim günden bir gün önce pes etti. Resim çektirdim, sonra postaneye gittim; bir saat sonra İngiliz pasaportum vardı. Ancak eve dönerken Marilyn bütün yol boyunca çok endişeli idi. Sürekli ona "Neşelen Marilyn. Haydi, her şey yolunda. Sen inançlı olmalısın," deyip durdum.

"İnancın canı cehenneme. Tek inandığım bu olayın tüm hayatımı mahvedebileceği." O geceyi geçirmek için Marilyn'in annesinin evine gittik. Birkaç video kiralayıp Çin yemeği alarak rahatlamayı önerdim. Ama Marilyn'in evine vardığımıza o "Waris, ben bunu yapamam. Çok tehlikeli. Pasaportumu geri ver," dedi. Üzgün üzgün pasaportu geri verdim. Sinema kariyerimin kayıp düşler âleminde yok olup gidişini seyrettim. "Sen burada bekle, ben bunu saklayacağım," dedi bana. Pasaportu yukarıdaki odasına götürdü.

"Tamam, kızım. Böyle hissediyorsan acı çekmene gerek yok. Bir şeylerin yanlış gideceğine inanıyorsan, bunu yapmalısın," dedim. Ama o akşam Marilyn uyur uyumaz odasını aramaya koyuldum. Odada yüzlerce kitap vardı ve ben pasaportun onların arasında olacağını biliyordum. Tek tek her birini açıp aradım. Sabah araba onun evine gelip beni alacak ve havaalanına götürecekti. Bu yüzden hızlı hareket ediyordum. Sonra ansızın pasaport ayaklarımın önüne düşüverdi. Onu telaşla alıp çantama soktum, sonra yattım. Sabah kalkıp kimseyi uyandırmadan önce gizlice aşağıya indim. Dışarısı çok soğuktu. Yine de saat yedide araba gelip beni alıncaya dek titreye titreye kaldırımda bekledim. Ardından Heathrow'a doğru yola koyulduk.

İngiltere'den çıkış problem olmadı. Fas'taki film işim, senaryoda "havuzun kenarında uzanan güzel bir kız," dendiği zaman yer alacağım birkaç sahneden ibaretti. Sonra bir de Casablanca'da fantastik bir evde çay içen kızların olduğu bir sahne vardı, ancak nedense bu sahnede tüm kadınlar çıplaktı. James Bond kanlar içinde içeriye atlıyor ve biz de ellerimizi yüzümüze götürerek, "Ahh, ohh, Tanrım!" diye bağırıyorduk. *Ama ben şikâyet etmeyecektim. Konuşmamı gerektiren bir kısım olmadığına göre, en azından okuyamadığım için telaşlanmama gerek yok*, diye düşünüyordum.

Geri kalan zamanda, evde tembel tembel vakit geçiriyor, havuzun kenarında oturuyor, habire yiyip içip hiçbir şey

yapmıyorduk. Londra'daki puslu havanın ardından tekrar güneşi görmenin verdiği sevinçle tüm zamanımı dışarıda geçiriyordum. Film çekimindeki insanlarla nasıl kaynaşacağımı bilmediğimden, çoğu zaman tek başıma kayıyordum. Hepsi çok yakışıklı ve mesafeli davranmam gerektiği duygusu uyandıran, mükemmel İngilizce konuşan, birbirlerini tanıyan insanlardı. Sürekli dedikodu ediyorlardı. Bense tekrar Afrika'da olmaktan heyecan duyuyordum; akşamları çıkıp ailelerine çeşit çeşit yemekler pişiren analarla birlikte oturuyordum. Dillerini konuşamıyordum, ama birbirimize gülümsüyorduk. Ben birkaç kelime Arapça, onlar birkaç kelime İngilizce söylüyor, gülüşüyorduk.

Bir gün gelip, "Deve yarışlarına gitmek isteyen var mı? Haydi, bir grup kuracağız," dedi. Bir süre durup yarışları izledikten sonra Arap jokeylerden birine binmek istediğimi söyledim. Bozuk bir Arapça-İngilizce karışımıyla iletişim kurduk; bana, "Hayır," dedi. "Kadınların deveye binmesine izin verilmez."

"İddiaya girerim seni geçerim," dedim. "Haydi, sana göstereceğim. Seni yeneceğimden korkuyorsun!" Bu sözler onu çılgına çevirmişti -bir kız ona kafa tutuyordu- o zaman benimle yarışmayı kabul etti. Herkes çevremde toplandı ve birkaçı beni bu iddiadan vazgeçirmeye uğraştı. Onlara paralarını çekip Waris'e oynamalarını, zira bu Faslılara bir ders vermek üzere olduğumu söyledim. Başlangıç çizgisinde develerin üzerine kurulmuş yaklaşık on Arap vardı ve bir de ben. Yarış başladı ve uçarcasına develerimiz yola koyuldu. Oklukça ürkütücüydü, çünkü bu deveyi tanımıyor ve onu nasıl "mahmuzlayacağımı" bilemiyordum. Develer hızla ileriye doğru fırlamakta kalmayıp aşağı-yukarı, sağa sola doğru da sıçraya sıçraya ilerliyorlardı. Bu yüzden devenin üstünde hayata da sımsıkı tutunuyordum. Düşecek olursam çiğnenerek öleceğimi biliyordum.

Yarış bittiğinde ikinci olmuştum. James Bond filmindeki insanlar şaşırmışlardı. Bahisten kazandıkları parayı alırlarken onların gözünde tuhaf olmamakla birlikte yeni bir itibar

edindiğimi görebiliyordum. "Bunu yapmayı nereden biliyorsun?" diye sordu kızlardan biri.

"Kolay. Bir devenin sırtında hayat sürersen, ona binmeyi de bilirsin," diyerek güldüm.

Bununla birlikte, Heathrow'a döndüğümde beni beklemekte olanlarla kıyaslanınca deve yarıştırmaktan hiç de öyle cesaret gerektirmiyordu. Uçaktan çıktıktan sonra gümrük kontrolü sırasına girdik. Sıra yaklaştıkça insanlar pasaportlarını çıkarmaya başladılar.

Görevlilerin "SIRADAKİ!" diye bağırdıklarını duyduğum her sefer, benim için bir işkenceydi, çünkü bu, yakalanmama bir adım daha yaklaştığım anlamına geliyordu.

İngiliz görevliler her zaman İngiltere'ye giriş izni vermede çok katıdırlar; ama bir de Afrikalı ve zenciyseniz daha da katılaşırlar. Pasaportunuzu didik didik eden gözlerle inceleyeceklerini bilirsiniz. Öyle kötü hissettim ki, düşüp bayılmak istedim. Yere yığılıp bu acıyı daha fazla çekmemenin hayallerini kurmaya başladım. Tanrım, lütfen yardım et, diye dua ettim. Bunu adatırsam, söz veriyorum, tekrar böyle aptalca bir şey yapmayacağım.

Neredeyse sıra bana gelmiş, dizlerim titremeye başlamıştı. Sonra ansızın Geoffrey isimli iğrenç erkek modelin biri pasaportumu elimden kaptı. O, insanları zavallı duruma düşürmekten zevk alan ukala dümbeleğin biriydi ve bu kez benden daha zavallı bir hedef bulamazdı.

"Aah, lütfen-" Pasaportumu elinden geri kapmaya çalıştım, ama benden daha uzundu ve ben eline ulaşamıyordum.

Yolculuk boyunca herkes bana Waris diye hitap etmişti; beni Waris Dirie adıyla tanıyorlardı.

Geoffrey pasaportumu açıp "Tanrım şunu dinleyin: herkes dinlesin! Bilin bakalım adı neymiş? MARİLYN MONROE," diyerek haykırdı.

"Lütfen onu bana ver." Artık titriyordum.

Kendi etrafında dönüp duruyor, yerlere yatarcasına gülüyordu. "Adı Marilyn Monroe! Bakın! Bu da nesi? Hikâyen nedir kızım? Saçını sarıya boyatmana şaşmamak gerek!"

Başka bir Marilyn Monroe'nun varlığından haberim bile yoktu. Benim için o sadece arkadaşım, cankurtaran Marilyn di. Talihe bak ki, üzerinde resmim ve ünlü bir film yıldızının isminin bulunduğu bir pasaportla etrafta dolaşıp durduğumun farkında bile değildim. O an en büyük endişem pasaportumda Marilyn Monroe, Londra doğumlu yazması, ancak benim pek az İngilizce konuşabiliyor olmamdı. Öldüm ben ... Her şey bitti....Öldüm...bitti...Kelimeleri beynimde yankılanıyor, vücudumdan ter boşalıyordu.

James Bond film ekibinin hepsi oyuna katıldı: "Hey, peki senin gerçek adın ne? Şimdi gerçeği söyle, nerelisin? Londra'nın göbeğinde doğanların İngilizce konuşamadığını duymuş muydunuz?"

Benimle alay ederek kızdırıyorlardı. Bu Geoffrey pisliği sonunda pasaportumu geri verdi.

Benim sıram gelinceye dek onlar gitmiş olurlar ümidiyle önüme geçmelerine izin vererek gidip sıranın en sonunda durdum.

"SIRADAKİ!"

Film ekibi gümrükten geçtikten sonra, hiç kimse, normalde uzun bir yolculuk sonunda olduğu gibi arabalarına atlayıp kendi işlerine koyulmadı. Hayır. Gümrük standını geçtikten sonra benim bu işten nasıl kurtulacağımı görmek için toplanıp beklediler.

Kendini topla Waris, kızım. Bunu yapabilirsin. İlerledim, yüzümde büyük bir tebessüm pasaportumu görevliye uzattım.

"Merhaba!" dedim, sonra nefesimi tuttum. İngilizce'min ne kadar kötü olduğunu anlamasını istemiyordum.

"Güzel bir gün, öyle değil mi?"

"Hımm." Başımı sallayıp gülümsedim. Bana pasaportumu uzattı ve geçişimi verdi.

James Bond ekibi orada dikilmiş şaşkınlık içinde bana bakıyordu. Eğilmek, derin derin nefes vermek, yere uzanmak geliyordu içimden, ama havaalanından çıkıncaya dek güvende olmadığımı biliyordum.

Yürümeye devam et Waris, Heathrow'dan sağ salim çık.

12.
DOKTORLAR

Henüz YMCA'da yaşadığım sıralarda, bir öğleden sonra aşağıda havuzda, kulvarlarda yüzerek zaman geçirdim. İşim bittiğinde soyunma odasında giyindim ve tam yukarıya çıkıyordum ki, Y'nin küçük kafesinde oturan birilerinin ismimi söylediğini işittim. Bu aynı binada oturan bir erkekti. Adı William'dı ve eliyle bana gel diye işaret etti. "Waris, otur lütfen. Bir şeyler yemek ister misin?"

William peynirli sandviç yiyiyordu. "Evet," dedim, "Onlardan bir tane alırım." İngilizcem hâlâ daha oldukça zayıftı, ama söylediği şeyin özünü anlıyordum. Sandviçleri yerken bana sinemaya gitmek ister misin, diye sordu. Bu bana ilk çıkma teklif edişi değildi. William, genç, yakışıklı beyaz ve her zaman sevimli davranan biriydi. Ama o konuşurken söylediklerini işitmez oluyordum. Onu dinlemek yerine, gözlerim dudaklarının kımıldayışlarına takıldı ve zihnim bir bilgisayar misali koşuşturmaya başladı.

Onunla sinemaya git.

Keşke beni tanısa!

Ah, bir erkek arkadaşa sahip olmak nasıldır düşün!

Güzel olsa gerek...

Konuşacak birinin olması...

Beni sevecek birinin...

Ama (eğer) onunla sinemaya gidersem?

Beni öpmek isteyecek...

Ardından benimle sevişmek... Ve ben kabul edersem?

Benim öteki kızlara benzemediğimi anlayacak.

Ben mahvoldum.

Ya da ben reddedersem?
Kızacak ve kavga edeceğiz.
Gitme!
Bu kalp ağrısına değmez. Hayır de!
Keşke beni tanısa, bunun onunla ilgili olmadığını bilir.

Gülümsedim ve hayır dercesine başımı salladım. "Hayır, teşekkürler. Yapılacak çok işim var." Yüzünde tahmin ettiğim incinmiş bir ifade belirdi. İkimiz adına yapabileceğim hiçbir şey yok, dercesine omuz silktim.

Bu problem Y'ye taşındığımda başlamıştı. Ailemle birlikte yaşarken, normal olarak etrafımda hiç yabancı erkekler bulunmazdı. Ailemin, Sahru Teyze'min ya da Muhammed Eniştem'in evine gelen bir erkek kültürümüzü bilir ve bana çıkma teklif etmezdi. Aksi takdirde ailem onunla ilgilenirdi. Fakat eniştemin evinden ayrıldığımdan beri tek başınaydım. Ve ilk kez bu gibi durumların üstesinden kendim gelmek zorundaydım. Y; gençlerle, bekâr erkeklerle dolu bir binaydı. Halwu ile gittiğim kulüplerde daha fazlasıyla karşılaşmıştım. Modellik yapmakla da daha da fazlası karşıma çıktı.

Ama ben onların hiçbiriyle ilgilenmiyordum. Bir erkekle birlikte olup seks yapmak benim aklımın ucundan bile geçmezken, ne yazık ki, kötü birkaç tecrübenin ardından, bunun onların aklından çıkmadığını öğrenmiştim. Hep merak etmiş olsam da, sünnet olmamış olsaydım hayatımın nasıl olacağını düşünemiyordum bile. Erkeklerden hoşlanırım ve çok duygusal, sevecen bir insanımdır. O sıralarda babamdan kaçalı altı yıl olmuş ve yalnızlık benim için çekilmez bir hal almıştı. Ailemi özlemiştim. Ve günün birinde yakışıklı biriyle evlenip kendi ailemi kurmayı ümit ediyordum. Ancak, dikili oldukça, biriyle ilişkiye girmek fikri benden çok uzaktı; ben kendi kendime idim. Sanki dikişler herhangi bir erkeğin bana geçişini -fiziksel ya da duygusal olarak- engelliyordu.

Erkeklerle ilişkiye engel olan öteki bir problemim de benim öteki kadınlardan, özellikle de İngiliz kadınlarından

farklı olduğumu anlamamdı. Londra'ya geldikten sonra, zamanla bana yapılanların her kıza yapılmamış olduğunu fark ettim. Muhammed Enişte'nin evinde kuzenlerimle yaşarken, bazen öteki kızlarla birlikte banyoya girerdim. Onlar çabucak tuvaletlerini yaparken, bu işin benim için on dakika almasına çok şaşırmıştım. Sünnetle bırakılan delik benim her seferinde bir damla yapmama izin veriyordu. "Waris, sen neden böyle çiş yapıyorsun? Neyin var?" Onlara nedenini söylemek istemiyordum, çünkü Somali'ye döndüklerinde onların da sünnet olacağını sanarak, sadece gülüp geçiyordum.

Ancak periyotlarım gülünecek bir şey değildi. En başından, on bir, on iki yaşlarımdan beri periyotlarım benim için bir kâbustu. Tek başıma domuzlarımı ve koyunlarımı güttüğüm bir gün başladı. Hava dayanılamayacak kadar sıcaktı. Halsiz bir durumda bir ağacın altına oturdum. Her zamankinden daha rahatsız hissediyordum, çünkü kamım ağrıyordu. Bu acı da ne? Hamile miyim? Ya bebeğim olacaksa? Ama hiçbir erkekle birlikte olmadım ki... Nasıl hamile olabilirim? diye düşündüm. Sancı arttıkça korkum da arttı. Bir saat sonra tuvalet ihtiyacımı görürken kanı gördüm. Ölüyorum sandım.

Hayvanları otlakta bırakıp uçarcasına eve gittim ve ağlayarak anneme koştum; "Ben ölüyorum! Ah anne, ben ölüyorum!" diye haykırdım.

"Sen neden bahsediyorsun?"

"Kanamam var, anne, ölüyorum!"

Kızgın gözlerle bana baktı. "Hayır, ölmüyorsun. Her şey yolunda. O senin periyodun." Periyottan bahsedildiğini daha önce hiç duymamıştım. Bunun hakkında hiçbir şey bilmiyordum.

"Bunu bana açıklayabilir misin? Sen neden bahsediyorsun?" Ben karnımı tutmuş acı içeresinde kıvranırken annem bana bu süreci anlattı. "İyi ama bu acıyı nasıl durduracağım? Çünkü ölecekmiş gibi hissediyorum!"

"Waris, o acıyı durduramazsın. Geçinceye kadar beklemelisin."

Yine de ben bu çözümü kabullenmeye hazır değildim. Çare olacak bir şey arayarak çöle döndüm ve bir ağacın altında bir çukur kazmaya başladım. Bu hareket bana iyi gelmiş, aklımı acıdan başka yöne çekmişti. Elimdeki çubukla vücudumun yarısını gömebileceğim kadar derinliğe ulaşıncaya dek kazdım durdum. Sonra çukura girip kumla doldurdum; çukurun içi buz kalıbı gibi serindi ve günün sıcak saatlerini orada geçirecektim.

Çukur kazma işi aylık periyotlarımla başa çıkma metodum haline gelmişti. İşin tuhafı, daha sonra kardeşim Aman'ın da aynı şeyi yaptığını öğrendim. Bir gün babam eve dönerken beni bir ağacın altında yarı beline kadar gömülü görmüş. Uzaktan, orta yerimden kesilmiş kumda oturuyor görünüyordum. "Burada ne yapıyorsun böyle?" Babamın sesini duyunca, hemen çukurdan çıkmaya çalıştım, ama etrafımdaki kum o kadar sıkıydı ki, hızla çıkamadım. Ellerimle ayaklarımı çıkarmak için toprağı kazmaya çabaladım. Babam yerlere yatarcasına gülmeye başladı. Bunu neden yaptığımı açıklayamayacak kadar utanmıştım. Bu olaydan sonra şaka yapıp durdu. "Kendini canlı canlı gömmek istiyorsan, bari doğru dürüst yap. Yani, demek istediğim neden yarını gömüyorsun ki?" Sonra, anneme bu tuhaf davranışımın nedenini sordu. Kızının oyuk kazan hayvanlara; şu yerin altına tünel kazma takıntısı olan köstebeklere dönüştüğünden endişeleniyordu. Ama annem ona durumu anlattı.

Her şeye rağmen annemin de tahmin etmiş olduğu gibi, acımı dindirmenin bir yolu yoktu. O zamanlar bunu anlamamış olsam da, tıpkı üre gibi menstrual kan da vücudumda toplanıyordu. Sürekli aktığı ya da akmaya çalıştığı için günlerce tıkanmanın baskısıyla acı veriyordu. Kan her seferinde damla damla geliyor; sonuç olarak çoğunlukla periyotlarım on gün kadar sürüyordu.

Bu problem Muhammed Eniştelerle yaşarken son sınırına ulaştı. Bir sabah erken saatlerde, her zaman olduğu gibi

kahvaltıyı hazırladım. Sonra tepsiyi mutfaktan yemek masasına götürürken aniden başım döndü ve tabaklar çevremde yerlere saçıldı. Eniştem yanıma koşup beni kendime getirmek için yüzüme vurmaya başladı. Kendime gelmeye başlamıştım, ama onu benden çok uzakta görüyordum. "Marium! Marium! Kız bayıldı!" diye bağırdığını işittim.

Kendime geldiğimde Marium Teyze neyimin olduğunu sordu. Ona sabah periyodumun başladığını söyledim. "Tamam, ama bu hiç de doğru değil, seni bir doktora götürmeliyiz. Bu öğleden sonra doktorumdan bir randevu alacağım."

Teyzemin doktoruna periyotlarımın çok berbat olduğunu ve ne zaman kanamam başlasa kendimden geçtiğimi anlattım. Acı beni felce uğratıyor ve ben bu konuda ne yapacağımı bilemiyordum. "Bana yardım edebilir misiniz? Lütfen yapabileceğiniz bir şeyler var mı? Çünkü artık bu acıya dayanamıyorum." Ancak doktora sünnet edildiğimi söylememiştim. Bu konuyu nasıl anlatacağımı dahi bilmiyordum. O sıralarda hâlâ küçük bir kızdım ve fiziksel durumumla ilgili konularda bilgisiz, şaşkın ve utangaçtım. Üstelik hâlâ, başıma gelenlerin bütün kızların başına geldiğini sandığımdan, sünnetimin problemin kaynağı olup olmadığından da emin değildim. Annem ıstırabımı olağandışı bulmamıştı, çünkü sünnet olan kadınların hepsi bu ıstırabı çekmişti. Bunu iyi biliyordu.

Doktor beni muayene etmediği için bu sırrımı bilmiyordu. "Acın için sana vereceğim tek şey doğum kontrol hapları. Periyotlarını kestiği için acıların da duracaktır."

Şükürler olsun! Bu fikirden hoşlanmaya hoşlanmaya ilaçları almaya başladım. Kuzenim Basma bu ilaçların sağlığım için kötü olduğunu söylemişti. Ama ay içinde acım dindi, kanamalarım da azaldı. İlaçlar bedenimi hamile olduğuna inandırdığı için başka beklenmedik şeyler oldu. Göğüslerim büyüdü; kalçam büyüdü; yüzüm yusyuvarlak oldu ve kilom arttı. Bedenimdeki bu ani değişiklikler oldukça tuhaf ve anormal görünüyordu. Bunlar yerine acıma katlanmaya karar

vererek ilaçları almayı kestim. Ve acımla mücadele ettim. Şimdi eskisinden daha şiddetliydi.

Sonra bana yardım eder ümidiyle bir ikinci doktora gittim. Ama bu deneme de ilkinin tekrarıydı. O da bana doğum kontrol ilaçları vermeye kalkmıştı. Ona o seçeneği denediğimi ama yan etkilerinden hoşlanmadığımı açıkladım. İlaçlar olmadığı zaman da yatağıma gidip çektiğim acılar dinsin diye ölmeyi diliyordum. Başka bir çözüm biliyor muydu? Doktor. "Şey, ne bekliyorsun ki? Kadınlar doğum kontrol hapı kullandıklarında periyotları kesilir. Periyotları olduğunda ise acıları olur. Birinden birini seç," dedi. Üçüncü doktor da aynı tavsiyeyi tekrarlayınca yeni doktora gitmekten başka bir şeylere ihtiyacım olduğunu fark ettim.

Teyzeme, "Belki de özel bir doktora gitmeliyim, ne dersin?" dedim.

Öfkeli gözlerle bakıp, "Hayır," dedi vurgulayarak. "Laf aramızda, o adamlara ne anlatıyorsun?"

"Hiçbir şey. Sadece ağrımı dindirmek istediğimi, hepsi o." Ettiği sözün altındaki mesajı anlamıştım: Sünnet, biz Afrikalıların bir geleneğiydi ve o beyaz erkeklerle tartışılacak bir şey değildi.

Yapmam gereken şeyin bu olduğunu anlamaya başlamıştım. Aksi takdirde ayın üçte birini acı çekip hasta biri gibi geçirecektim. Bu hareketimin ailem tarafından asla kabul edilmeyeceğini de anlamıştım. Bir sonraki adımım belliydi: gizlice doktora gidip sünnet olduğumu söyleyecektim. Belki ondan sonra bir doktor bana yardım edebilirdi.

İlk gittiğim doktoru, Doktor Macrae'yi seçtim, çünkü o büyük bir hastanede çalışıyordu ve bir operasyon gerekirse hastanenin imkânlarından faydalanabilirim, diye düşündüm. Randevu için aradığımda onunla görüşebilmek için acı dolu bir ay beklemem gerekti. Randevu günü geldiğinde teyzeme bir bahane bularak Doktor Macrae'nin muayenehanesine gittim. Ona, "Size söylemediğim bir şey var. Ben Somaliliyim ve ben,

ben," dedim. Yarım İngilizcemle ona bu sırrı açıklamaya çalışmak benim için çok dehşet vericiydi.

"Ben sünnetliyim."

Cümlemi bitirmeme fırsat dahi vermedi. "Git ve üstünü değiştir. Seni muayene etmek istiyorum." Yüzümdeki korku dolu ifadeyi gördü. "Meraklanma." Hemşiresini çağırdı. Hemşire bana nerede üstümü değiştireceğimi ve muayene elbisesini nasıl giyeceğimi gösterdi.

Tekrar muayene odasına girdik. Bu kez gerçekten başıma ne iş açtığımı sorguladım. Ülkemden bir kızın bu tuhaf yerde oturup bacaklarını açarak beyaz bir erkeğin oraya bakmasına izin verdiği düşüncesi… Bu, hayal edebileceğim en büyük utançtı. Doktor dizlerimi ayırmaya uğraşıyordu. "Rahatla. Tamam. Ben bir doktorum. Hemşire hemen burada. Tam yanında." Başımı çevirip eliyle işaret ettiği yöne baktım. Hemşire güven veren bakışlarla gülümsedi, sonunda pes ettim. Başka şeyleri düşünmeye, orada değilmişim, güzel bir günde çölde domuzlarımla dolaşıyormuşum gibi hayal etmeye çalıştım.

Doktor muayeneyi bitirdiğinde hemşireye, hastanede Somali'ce bilen biri var mı diye sordu. Hemşire evet dedi, alt katta çalışan Somalili bir kadın var. Ancak hemşire onun yerine, yanında Somalili bir erkekle geri döndü: kadını bulamamıştı'. Ah, harika! Şu kötü şansa bak, böyle korkunç bir işi konuşurken, söylediklerimi çevirecek Somalili bir erkek! Daha kötüsü ne olabilir?

Dr. Macrae, "Ona çok fazla kapatılmış olduğunu, bunu nasıl yaptıklarını bile anlamadığını açıkla. Onu en kısa zamanda ameliyat etmeliyiz," dedi. Somalili adamın bunu hiç de uygun bulmadığını görebiliyordum. Dudaklarını sarkıtarak dik dik doktora baktı. Azıcık İngilizcem ve Somalili adamın tavrından bir şeylerin yanlış olduğunu sezmişti.

Adam bana. "Eğer gerçekten istiyorsan, tamam seni açacaklar." dedi. Gözlerimi dikmiş ona bakıyordum. "Ama

bunun kültürüne aykırı olduğunu biliyor musun? Ailen bunu yaptırdığını biliyor mu?"

"Hayır. Gerçeği söylemek gerekirse, bilmiyor."

"Kiminle yaşıyorsun?"

"Teyzem ve eniştemle."

"Onlar bunu yaptığını biliyor mu?"

"Hayır."

"Öyleyse, ilk işim onlarla konuşmak olacak." Onaylarcasına başımı sallarken bir yandan da tipik bir Afrikalı erkek cevabı. Öğüdün için teşekkürler kardeş. Böyle bir şey bu işe bir nokta koyacaktır, diye geçirdim içimden.

Dr. Macrae hemen operasyona alamayacağını; başka bir randevu almam gerektiğini belirtti. O zaman bunu yapamayacağımı, çünkü teyzemin bunu öğrenebileceğini fark ettim. "Evet, olur, randevu için ararım." Elbette bir yıl geçti ve ben aramadım.

Ailemin Somali'ye dönüşünün hemen ardından, arayıp randevu aldım, ama en erkeni iki ay sonraya idi. İki ay sonrası için randevulaştıktan sonra dehşet verici sünnetimi hatırladım. Operasyonun aynı işlemin tekrarı olacağını zannediyor, düşündükçe bunu yapamayacağıma karar veriyordum. Ameliyat günü geldiğinde ne hastaneye gittim, ne de aradım.

Artık Y'de yaşıyordum. Periyot problemim azalmamış, üstelik hayatımı kazanmak için dışarıda çalışmak durumunda kalmıştım. Her ay bir hafta işe gitmeyip, o işten kovulmamayı umamazsınız. Dayanmaya çalışıyordum, ama Y'deki arkadaşlarım kötü bir vaziyette olduğumu görüyorlardı. Marilyn sürekli neyimin olduğunu sorup duruyordu. Ona kızken Somali'de sünnet olduğumu açıkladım.

Ama Marilyn Londra'da büyümüştü ve benim neden bahsettiğimi anlamıyordu. "Neden bana göstermiyorsun, Waris? Gerçekten, neden bahsettiğini bilmiyorum. Senin buranı mı kestiler? Bunu? Ne yaptılar?"

Nihâyetinde bir gün pantolonumu indirip ona gösterdim. Yüzünde beliren bakışı asla unutamam. Başını çevirdiğinde

gözünden yaşlar dökülüyordu. Kendimi öyle çaresiz hissetmiştim ki, aman Allah'ım, gerçekten o kadar kötü mü? diye düşündüm. Ağzından çıkan ilk cümle "Waris, bir şey hissediyor musun?" oldu.

"Neden bahsediyorsun?"

Başını salladı. "Bilirsin, küçük bir kızken nasıl göründüğünü hatırlıyor musun? Onlar bunu yapmadan önce?"

"Evet."

"Pekâlâ, bak bana. Sen aynı değilsin." Artık kesinlikle emindim. Artık tüm kadınların da benim gibi kötürüm bırakılmadığını merak etmeme ya da dahası bunu ümit etmeme- gerek kalmamıştı. Artık farklı olduğumdan emindim. Hiç kimsenin benim çektiklerimi çekmesini istemiyordum. Ama kendimin de çekmemesini diliyordum. "Yani bu sana, annene olmadı mı?"

Marilyn başını sallayarak tekrar ağlamaya başladı. "Çok korkunç Waris. Birinin sana bunu yapabildiğine inanamıyorum."

"Aa, haydi, lütfen beni üzme."

"Ben üzüldüm. Üzüldüm ve kızdım. Böyle ağlıyorum, çünkü dünyada küçük bir kıza bunu yapabilecek insanların olduğuna inanamıyorum."

Birkaç dakika konuşmadan öylece oturduk ve Marilyn sessiz sessiz hıçkırırken onu seyrettim. Sonra yeter diye düşündüm. "Pekâlâ, lânet olsun. Bir ameliyat olacağım. Yarın doktoru arıyorum. Hiç değilse tuvalette rahat ederim. En azından bunu yaparım."

"Seninle geleceğim Waris. Hemen yanında olacağım. Sana söz veriyorum."

Marilyn doktorun muayenehanesini arayıp benim için randevu aldı: Bu kez bir ay beklemem gerekecekti. Bu süre içinde, "Kızım, benimle geleceğine emin misin?" deyip durdum Marilyn'e.

"Merak etme. Geliyorum. Yanında olacağım." Ameliyat günü geldiğinde, Marilyn beni erkenden kaldırdı ve birlikte hastaneye gittik. Hemşire beni odaya aldı.

Ah, işte orada: o masa. Ameliyat masasını gördüğümde arkamı dönüp kaçacaktım. Çalılıkların arasındaki kayadan daha iyiydi, ama prosedürün çok daha iyi olacağını ummuyordum.

Dr. Macrae bana anestezi yaptı. Bunun Katil Kadın beni doğrarken de olmasını dilerdim. Marilyn elimi tutarken uyuya kaldım.

Uyandığımda beni henüz doğum yapmış bir kadınla aynı odaya taşımışlardı. Bu bayan, öğlen yemeğinde kafeteryada karşılaştığım tüm insanlar gibi sürekli bana "Ne için buradasın?" diye sorup duruyordu.

Ne diyebilirdim ki? "Ah, vajinamdan bir ameliyat oldum. Çok sıkıydı da!" diye itiraf mı etseydim? Kimseye gerçeği söylemedim. Midemden ameliyat olduğumu söyledim.

İyileşme sürecim daha hızlı ve iyi olmasına rağmen, sünnetimin bazı kötü hatıraları tekrarlandı. Her tuvalete gidişimde aynı şey oluyordu: tuz ve sıcak su.

Ama en azından hemşireler banyo yapmama ve sıcak suya girmeme izin vermişlerdi. Bana ağrı kesiciler de verdikleri için o kadar da kötü değildi. Her şey sona erdiğinde ameliyatı olduğuma çok memnun oldum.

Dr. Macrae iyi bir iş yapmıştı. Bundan dolayı ona minnettarım. Bana "Biliyor musun? Sen tek değilsin. Buraya benden yardım istemeye gelen pek çok kadın var. Kadınların çoğu Sudan, Mısır, Somali'den. Hatta bazıları hamile ve dikiliyken doğum yapmaya korkuyorlar. Pek çok komplikasyonu olabilir. Bebek küçük açıklıktan çıkmaya çalışırken boğulabilir ya da anne kanamadan ölebilir. Bu yüzden eşlerinin ya da ailelerinin izni olmaksızın bana geliyorlar. Ben de elimden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyorum.

İki üç hafta içerisinde normale döndüm. Elbette, tam olarak değil, ama hiç sünnet olmamış bir kadına benziyordum. Waris yeni bir kadındı. Tuvalete oturup işimi görebiliyordum. Bunun nasıl bir özgürlük olduğunu tarif etmek mümkün değil.

13.
PASAPORT ÇIKMAZI

Bond kızlığı yaptığım film çekimlerinden dönüşte, şoföre beni doğruca Marilyn Monroe'nun evine götürmesini söyledim. Bir aptal gibi Fas'a gittiğimden beri arkadaşımı aramamış, onun yerine ben dönünceye kadar sinirlerinin yatışmasına karar vermiştim. Elimde bir çuval dolusu hediye, kapısının önünde durup korka korka zilini çaldım. Ön kapıyı açtı, yüzünde kocaman bir tebessümle bana baktı. Sonra koşarak beni kucakladı. "Başardın! Seni çılgın fahişe, başardın!" Marilyn pasaportunu çalmamı affetmişti. Bir cesaretle onun odasının her yerini didik didik etmemden çok etkilenmişti. Ancak ben, bir daha asla onun pasaportunu kullanarak her ikimizi de tehlikeye atmamaya karar vermiştim. Özellikle de Heathrow'da gümrükten geçerken çektiğim azaptan sonra.

Marilyn'in beni affetmesine memnun olmuştum, çünkü o iyi bir arkadaştı. Ve bir kez daha o arkadaşlığa sığınmak zorundaydım. Londra'ya döndüğümde modellik kariyerimin başlangıcında olduğumu sanıyordum, özellikle de Terence Donovan ve James Bond filminde çalışmakla art arda elde ettiğim başarıdan sonra. Ancak modellik kariyerim, bir büyü gibi, başladığı gibi bir gece içinde aniden kayboluverdi.

Artık benim için ne McDonalds'da bir iş, ne de YMCA'da kalabilecek bir yer vardı. İşim olmayınca, oradaki odaya ödeyebilecek param da kalmamıştı ve ben Marilyn'le annesinin evine taşınmak zorunda kaldım. Bu yeni düzenleme pek çok yönden hoşuma gitmişti: gerçek bir evde yaşamak ve bir ailenin parçası olmak. Onlarla yedi ay boyunca kaldım. Bu durumdan şikâyetçi olmasalar da, gördüğüm hoşgörüyü

aştığım besbelliydi. Şurada burada birkaç küçük modellik işi yaptım, ancak hâlâ hayatımı sürdürecek parayı kazanamıyordum. Bir başka arkadaşın -Frankie adında bir Çinli- yanına taşındım. Frankie kuaförümün arkadaşıydı. Büyük bir evi vardı. Büyük diyorum, fakat iki yatak odası vardı. Kariyerimi sürdürürken evinde kalmamı teklif etti.

1987'de Frankie'nin yanına taşındıktan kısa bir süre sonra. *The Living Daylights* filmi gösterime girdi. Birkaç hafta sonra yılbaşı arifesinde bir başka arkadaşım beni dışarıya çıkardı; Londra'da herkes kutlamalar yapıyordu ve ben de karamsarlığa kapıldım. Eve geç döndüm. Başımı yastığa koyar koymaz uyumuşum. Yatak odamın camından gelen bir tıkırtıyla uyandım. Dışarıya baktığımda kısa bir süre önce eve bırakan arkadaşımın elinde bir gazete tutmakta olduğunu gördüm. Bana bir şeyler söylemeye çabalıyor, ama ben onu anlamıyordum. Pencereyi açtım.

"Waris! *The Sunday Times*'ın ön sayfasındasın!"

"Nee...." gözlerimi ovaladım. "Doğru mu bu?"

"Evet! Baksana!" Bana gazeteyi uzattı. Ön sayfanın dörtte üçünü yüzüm kaplıyordu. Ateşli sarı saçlarım ve yüzümde kararlı bir ifade birebir ebattan daha büyük bir resim.

"Hoş.... Şimdi yatıyorum.. uyuyacağım," deyip yatağa gömüldüm. Ancak ertesi gün öğlene doğru bu şöhretin getireceği olanakların farkına vardım. *The Sunday Times*'ın baş sayfasında olmak kesinlikle bir hareketlilik doğuracaktı. O zaman bir telaştır aldı beni. Tüm Londra'da çekimleri dolaştım, ajansımı sıkıştırıp durdum ve sonunda çalıştığım ajansı değiştirdim, ama hiçbir gelişme kaydedemedim.

Yeni ajansım, "Tamam, Waris, açıkçası Londra'da zenci modeller için pek fazla bir piyasa yok. İş için ülke ülke dolaşmak -Paris, Milan, New York'a- gitmelisin. Seyahat etmek önemli değildi, tek bir problem dışında: pasaport sorunum. Ajansım, *Harold Wheeler* adında bu durumda pek çok göçmenin pasaport probleminde yardıma olmuş bir savcıdan

bahsedildiğini duyduğunu söyledi. Neden onunla konuşmuyordum?

Harold Wheeler denen bu adamın ofisine gittim ve adamın bana yardım etmek için büyük bir meblağ para sızdırmak istediğini keşfettim: Tam iki bin pound. Her şeye rağmen, seyahat edip çalışabilirsem o parayı kısa sürede tekrar kazanırım, diye düşündüm. Şimdi ise hiçbir yere kıpırdayamıyordum. Mümkün olan her kaynaktan toparlayarak, nihayetinde iki bin poundluk ücreti denkleştirdim. Fakat ödünç aldığım tüm parayı ona verip, onun bir sahtekâr olduğunu öğrenmekten endişeleniyordum.

Parayı evde bırakarak, ikinci kez randevu aldım ve fikrini almak için Marilyn'i de yanımda götürdüm. Zili çaldım, Wheeler'ın sekreteri bizi binaya aldı. Ben ofisinde Wheeler ile görüşürken lobide bekledi.

Lafı evirip çevirmeden dosdoğru sordum: "Bana gerçeği söyleyin. Alacağım bu pasaportun iki bin pounda değip değmeyeceğini bilmek istiyorum. Tüm dünyada kanunen dolaşabilecek miyim? Kuş uçmaz bir yerde kalıp sınır dışı edilmek istemiyorum. Bu şeyi nereden alacaksınız?"

"Hayır, hayır, korkarım kaynaklarımı size söyleyemem, işin orasını bana bırakın. Pasaport istiyorsan, canım, sana kesinlikle pasaport bulabilirim. Ve eğer söylediklerimi harfiyen yaparsan tamamen kanuni olacaktır. Süreci başlattıktan sonra iki haftamızı alacak. Pasaportunuz hazır olduğunda sekreterim sizi arayacak." Harika! Bu demektir ki, iki hafta sonra istediğim zaman istediğim her yere gidebileceğim.

"Şey, tamam, bu kulağa hoş geliyor," dedim. "Şimdi ne yapacağız?" Wheeler bana İrlandalı biriyle nasıl evleneceğimi anlattı ve şans eseri de böyle birini tanıyordu. İki bin pound hizmetlerinin karşılığı olarak bu İrlandalıya gidecekti. Wheeler yalnızca küçük bir miktar alacaktı. Randevumun tarihini ve zamanını yazdı. Yeni kocamla sicil dairesinde buluşacaktım ve ek masraflar için yanımda yüz elli pound daha götürecektim.

"Bay O'Sullivan ile buluşacaksınız," dedi. Wheeler düzgün İngiliz aksanıyla. Bir yandan yazarken bir yandan da konuşuyordu. "Bay O'Sullivan sizinle evlenecek olan centilmen. Aah, bu arada sizi tebrik ederim." Başını kaldırıp bana gülümsedi.

Sonra, Marilyn'e ona güvenip güvenmeme konusundaki fikrini sordum. "İyi bir çevredeki iyi bir binada hoş bir ofisi var. Kapısında da ismi yazılı. Sekreteri profesyonel. Bana yeterince meşru göründü," dedi Marilyn.

Güvenilir arkadaşım Marilyn de nikâh günüme şahitlik etmek üzere benimle geldi. Sicil dairesinin önünde beklerken pörsümüş kırmızı suratlı, karman çorman beyaz saçlı ve hırpani kılıklı yaşlı bir adamın, kaldıranda zikzaklar çizerek bize doğru gelişini izledik. Adam sicil dairesinin basamaklarını çıkmaya başlayana kadar güldük. Marilyn ile şaşkın gözlerle birbirimize baktık. Ardından adama "Siz Bay O'Sullivan mısınız?" diye atıldım.

"Emin ol öyle. Bu benim adım." Sesini alçaltarak, "O sen misin?" dedi. Ben başımı salladım. "Para yanında. Getirdin, değil mi?"

"Evet."

"Yüz elli pound?"

"Evet."

"İyi. Öyleyse çabuk ol, çabuk. Gidelim. Zaman kaybediyoruz. " Yeni kocam fena halde viski kokuyordu, zil zurna sarhoştu besbelli.

Ardı sıra içeriye girerken Marilyn'e "Pasaport almamı sağlayacak kadar yaşar mı acaba?" diye fısıldadım.

Memur töreni başlattı, ama ben konsantre olmada güçlük çekiyordum. Aklım sürekli Bay O'Sullivan'ın ayağı üstünde sallanıp durmasına takılı kalmıştı. Görevli, "Sen Waris, bu adamı-" derken yaşlı adam bir gümbürtüyle yere yığıldı. İlk önce onun öldüğünü sandım, sonra ağzından nefes almakta

olduğunu gördüm. Diz çöküp onu sarsmaya, "Bay O'Sullivan, uyanın!" diye bağırmaya başladım. Boşunaydı.

Marilyn'e dönerek "Aa, harika, nikâh günüme bak!" diye haykırdım. Marilyn duvara yaslanmış karnını tuta tuta gülüyordu.

"Bendeki şansa bak! Kocam mihrapta kendinden geçti." Böyle komik bir durumla karşılaşınca biraz da biz eğlenelim, diye düşündüm.

Sicil memuru elleri dizlerinde eğilip yarım gözlüklerinin üzerinden bakarak nişanlımı inceledi "O iyi mi?"

Ona, "Ben ne bilirim?" diye bağırmak geldi içimden, ama bu oyunu bozabilirdi. "Kalk, haydi UYAN!" Şimdi artık yüzüne tokat atmaya başlamıştım. "Lütfen, birileri bana biraz su getirsin. Bir şeyler yapın!" Gülerek yakarıyordum. Memur bir bardak su verdi ve ben suyu yaşlı adamın suratına attım.

"Iggh...." Adam önce domuz gibi homurdandı, sonra kırpıştırarak gözlerini açtı. Çekiştirerek onu ayağa kaldırdık.

"Tanrım, haydi bitirelim," diye mırıldandım tekrar kendinden geçeceği endişesiyle. Tören bitene dek sevgilimin koluna sıkı sıkıya tutundum. Dışarıda, kaldırımda Bay O'Sullivan yüz elli poundunu istedi. Bende ne olur ne olmaz diye adresini aldım. Cebinde sahip olduğum son kuruş, bir şarkı mırıldanarak sallana sallana sokakta ilerledi.

Bir hafta sonra Harold Wheeler pasaportumun hazır olduğunu bildirmek için beni şahsen aradı. Neşeyle pasaportumu almaya ofisine gittim. Bana belgeyi uzattı: üzerinde benim zenci resmim bulunan ve Waris O'Sullivan ismi yazılı bir İrlanda pasaportu. Bir pasaport uzmanı değildim, ama pasaport bana biraz sahte görünüyordu. Hayır, gerçekten sahte görünüyordu. Birileri bunu bir yerin bodrumunda basmış gibi ucuz bir işçiliği vardı. "Bu mu? Yani bu kanuni bir pasaport mu? Bununla seyahat edebilir miyim?''

"Aah, evet." Wheeler başını salladı. "Görüyorsun ya, İrlanda pasaportu?"

"Hıımmm." Pasaportu çevirip arka kapağını inceledim, sayfalarını çevirdim. "Tamam. İş gördüğü sürece nasıl göründüğüne kim aldırır?"

Pasaportun gerçek olup olmadığını görmek için deneme yapacak fırsatım yoktu. Ajansım Paris ve Milan'da benim için ön görüşmeler yapmıştı. Vize için müracaat ettim. Ancak birkaç gün sonra bir mektup aldım. Gönderen adresine baktığımda kendimi kötü hissettim. Mektup göçmen bürosundandı ve derhal beni görmek istediklerini bildiriyorlardı. Bütün olasılıkları gözden geçirdim, ama sonunda gidip onlarla görüşmekten başka yapılacak bir şey olmadığını biliyordum. Beni hemen sınır dışı edecek güçleri olduğunu da biliyordum. Güle güle Londra. Güle güle Paris. Güle güle Milan. Güle güle modellik. Merhaba develer.

Mektubu aldığımın ertesi günü Frankie'nin evinden metroyla göçmen bürosuna gittim ve kocaman binada dolaşırken kendimi bir mezarın içinde dolaşıyor gibi hissettim. Doğru ofisi bulduğumda, hayatımda gördüğüm en ciddi yüzler beni karşıladı. "Buraya otur," diye emretti taş suratlı bir adam. Beni yalnız bir odaya sokup sorgulamaya başladılar. "Adın ne? Evlenmeden önce ki soyadın ne? Nerelisin? Bu pasaportu nasıl aldın? Bunu sana verenin adı ne? Ne kadar ödedin?" Ufacık yanlış bir cevapta kollarımı kelepçeleyeceklerini biliyordum. Konuşma sırasında göçmen bürosu söylediğim her bir kelimeyi kaydediyordu. Bu yüzden içgüdülerime güvenerek onlara fazla bir şey söylemedim. Durup cevap düşünmek zorunda kaldığımda, dil engeli yüzünden aklım karışmış gibi davranıyordum.

Göçmen bürosu pasaportumu alıkoydu ve geri almam için kocamı görüşmeye getirmem gerektiğini söyledi. Bu hiç de duymayı beklediğim şey değildi. Sonunda, neyse ki, Harold Wheeler'den bahsetmeden bürodan çıkabilmiştim. Hükümet onu yakalamadan önce bu hırsızdan paramı alamazsam, bu İki bin poundumu unutmak zorunda kalacağımı anladım.

Göçmen bürosundan ayrıldım, doğruca o herifin gösterişli ofisine gittim ve kapıyı çaldım. Sekreterine Waris Dirie'nin Bay Wheeler'ı görmek istediğini ve durumun acil olduğunu söyledim. Ama şaşırtıcıdır ki, Bay Wheeler ofisinde değildi. Bu yüzden sekreteri kapıyı açmayı reddediyordu. Günlerce ofisine gidip onu aradım, ama sadık sekreteri o fareyi koruyordu. Gizli dedektif gibi tüm gün boyunca binanın dışında saklanıp dışarı çıktığında karşısına çıkıvermek için bekledim. Ama adam ortadan kayboluvermişti.

Bu arada da, Bay O'Sullivan'ı bulmalıydım. Adresinde Somaliler'in yaşadığı bir göçmen bölgesinin yakınlarında, güney Londra'nın Croydon mahallesinde yaşadığı yazıyordu. Bir trene bindim, sonra geri kalan yolu taksi ile geçtim, çünkü o bölgeye tren gitmiyordu. Sokakta tek başıma yürürken göz ucuyla etrafı süzüyordum. Burada olmaktan gerçekten hoşlanmamıştım. Adresi buldum, kırık dökük bir evdi. Kapıyı çaldım. Açan yoktu. Evin etrafında dolaşıp pencereden içeriye baktım, ama hiçbir şey göremedim. Nerede olabilirdi? Günün bu saatinde nereye gitmiş olabilirdi? Ah! Pub. Yürümeye başladım. En yakın puba vardığımda içeriye girdim ve Bay O'Sullivan'ı barda oturur buldum. "Beni hatırladın mı?" diye sordum. Yaşlı adam omzunun ucundan bana baktı, sonra hemen dönüp barın arkasındaki içki şişelerine gözlerini dikti. Hızlı düşün, Waris. Ona kötü haberi söylemek ve benimle göçmen bürosuna gelmesi için yalvarmak zorundaydım. Buna razı olmayacağını biliyordum. "İşte böyle Bay O'Sullivan. Göçmen bürosu pasaportuma el koydu. Sizinle konuşmak istiyorlar, sadece kısa birkaç soru soracaklar. Gerçekten evli olduğumuzu kanıtlamalıyız, biliyorsunuz. O lanet savcıyı bulamıyorum. Kayıplara karıştı. Bana yardım edebilecek kimse yok." Adam hâlâ gözleri şişede bir yudum viski içip hayır dercesine başını salladı. "Bak, sana o pasaportu almak için tam iki bin pound ödedim!"

Bu onun dikkatini çekmişti. Dönüp bana baktı, ağzı şaşkınlıktan bir karış açılmıştı. "Bana bir yüz ellilik verdin

canım. Hayatımda hiç iki bin poundum olmadı, yoksa Croydon gibi yerde ne işim olurdu?"

"Harold Wheeler'a benimle evlenmen için iki bin pound verdim!"

"Şey, o bana parayı vermedi. O adama iki bin papel verecek kadar aptalsan bu senin problemin, benim değil." Ona yalvarmayı, bana yardım etmesi için yakarmayı sürdürdüm, ama ilgilenmiyordu. Ona göçmen ofisine onu taksiyle götürmeye söz verdim. Ama o yerinden bir milim kıpırdamamıştı.

Onu motive edecek doğru yaklaşımı bulma çabasıyla "Bak," dedim. "Sana karşılığını ödeyeceğim. Sana para veririm. Göçmen bürosundan sonra puba gideriz ve sen istediğin kadar içersin." Bu teklif onda şüpheli de olsa bir ilgi uyandırdı. Bana doğru dönüp kaşlarını kaldırdı. Tamamdır Waris. "Viski, bir sürü viski, evinden buraya kadar şişeleri dizebileceğin kadar, tamam? Yarın seni evden alırım, taksiyle Londra'ya gideriz. Sadece birkaç dakikanı alacak birkaç soru. Sonra doğruca puba geleceğiz. Tamam mı?" Başını salladı ve tezgâhın ötesindeki ilham kaynağı şişelere dik dik bakmayı sürdürdü.

Ertesi sabah tekrar Croydon'a gittim ve yaşlı adamın zilini çaldım. Ama cevap yoktu. Bomboş sokakta ilerleyip puba gittim, içeriye girdim, ama içerideki tek kişi önünde beyaz bir önlük gazete okurken kahve içen barmendi. "Bugün Bay O'Sullivan'ı gördünüz mü?"

Adam başını salladı. "Onun için saat daha çok erken, canım." Hızlı adımlarla ayyaşın evine döndüm ve kapıyı çaldım. Hâlâ cevap veren yoktu. Bu yüzden burnumu tutup pislik içindeki ön basamaklara oturdum. Ne yapacağıma karar vermeye uğraşarak orada otururken yirmi yaşlarında iki kabadayı görünüşlü adam yaklaşıp önümde durdu.

"Sen de kimsin?" diye homurdandı biri. "Neden benim yaşlı pederin kapısı önünde duruyorsun?"

"Ah, selam," dedim memnuniyetle. "Biliyor musun bilmem, ama ben babanla evliyim."

İkisi de dik dik beni süzdüler ve büyük olanı "Ne! Sen neden bahsediyorsun?" diye bağırdı.

"Bak, tam bir karmaşanın içindeyim ve babanın yardımına ihtiyacım var. Bütün istediğim şehirdeki şu büroya gelip birkaç soruya cevap vermesi. Pasaportumu alıkoydular ve onu geri almam gerek, lütfen..."

"Defol, seni fahişe!"

"Hey, bana bak! O yaşlı adama bütün paramı verdim," dedim kapıyı işaret ederek. "Ve onsuz bir yere gitmiyorum." Ancak oğlu aynı fikirde değildi. Montunun altından bir cop çıkarıp kafatasımı kırıverecekmiş gibi tehditkâr bir tavırla savurdu.

"Ya, öyle mi? Tamam, biz de canına okuruz. Buraya gelip yalanlar söylemek ne demekmiş, görürsün. Kardeşi gülerek sırıttı. Ona baktım. Dişlerinin çoğu dökülmüştü. Bu benim için yeterliydi. Bu adamların kaybedecek hiçbir şeyleri olmadığını anlamıştım. Beni hemen oracıkta öldürünceye dek dövebilirler ve kimsenin de bundan haberi olmazdı. Merdivenden atlayıp koştum. Beni birkaç blok öteye kadar kovaladılar, sonra korkutup kaçırdıklarına emin olup vazgeçtiler.

Ama o gün eve döndüğümde, o yaşlı adamı buluncaya kadar Croydon'a tekrar tekrar gitmeye karar vermiştim. Başka seçeneğim yoktu. O sıralarda Frankie kira ödemeden kalmama izin vermekle kalmayıp benim yiyeceğimi de alıyordu. Ve dahası harcamalarım için arkadaşlarımdan ödünç para alıyordum. Bu böyle gitmezdi. Tüm paramı göçmen savcısı rolü yapan o düzenbaza kaptırmıştım. Pasaportum olmadan çalışamazdım. Bu durumda kaybedecek neyim vardı? Dikkatli davranmazsam birkaç dişim kırılırdı o kadar. Ama ben o salaklardan daha zekice davranmaya kararlıydım ve bu pek de zor görünmüyordu.

Ertesi gün öğleden sonra geri gittim ve yaşlı adamın evinin önünde durmadan sessizce civarda dolaştım. Evinin yakınında bir park buldum, bir banka oturdum ve birkaç dakika içinde Bay O'Sullivan sallana tökezlene oradan geçti. Bilinmeyen bir

sebepten neşeliydi ve beni gördüğüne memnun oldu. Çarçabuk benimle bir taksiye binip Londra'ya gelmeye razı oldu. "Karşılığını ödeyeceksin, değil mi?" Başımı salladım. "Ve sonra içki içeceğiz, değil mi canım?"

"İşimiz bitince istediğin tüm içkileri alacağım. Ama önce o göçmen bürosundaki insanlarla konuşurken biraz daha normal olmak zorundasın. Bilirsin, onlar tam birer alçak. Sonra puba gideriz..."

Göçmen bürosuna girdiğimizde ajan Bay O'Sullivan'a şöyle bir baktı ve zalim bir suratla "Kocan bu mu?" dedi.

"Evet."

"Tamam, Bayan O'Sullivan. Bu oyunu oynamayı bırakalım. Hikâyeniz nedir? Bu oyunu sürdürmenin bir anlamı olmadığını fark ederek iç çektim. İçimi döküp onlara modelliğim, Harold Wheeler, sözde evliliğim hakkındaki her şeyi anlattım. Bay Wheeler konusuyla çok ilgilendiler. Adresi dâhil onunla ilgili bildiğim tüm bilgiyi onlara verdim. "Soruşturmamız sonuçlanınca birkaç gün içinde pasaportunuzla ilgili sizinle temasa geçeriz." Ve hepsi bu. Bizi salıverdiler.

Artık sokaktaydık ve Bay O'Sullivan puba gitmek için asılıp duruyordu. "Tamam, para mı istiyorsun?" İşte..." Çantama uzanıp son yirmi poundumu çıkardım ve eline tutuşturdum. "Şimdi kaybol gözümün önünden. Seni daha fazla görmeye tahammülüm yok."

"Hepsi bu mu?" Bay O'Sullivan bana şöyle bir baktı. "Tüm vereceğin bu mu?" Arkamı döndüm ve sokakta ilerlemeye başladım. "OROSPU!" diye haykırdı. "SENİ LANET OROSPU!" Sokaktan geçen insanlar dönüp bana baktılar. Muhtemelen orospu bensem, neden ona para ödediğimi merak etmişlerdi.

Birkaç gün içinde göçmen bürosu beni arayıp büroya gitmemi rica etti. Harold Wheeler'ı araştırdıklarını, ama fazla bir şey öğrenemediklerini söylediler. Sekreteri onun Hindistan'a gittiğini ve ne zaman döneceğini bilmediğini

söylemişti. Ancak o sırada bana iki aylık geçici bir pasaport verdiler. Bütün bu çirkin karışıklığın içindeki ilk yasal belgem bu pasaporttu ve bu iki ayı en iyi şekilde değerlendirmeye yemin etmiştim.

İlk olarak, kolonisinde yaşamış olmaktan dolayı az da olsun konuşmayı bildiğim ülke olduğu, için İtalya'ya gitmeye karar verdim. Gerçi bildiğim İtalyanca kelimelerin çoğu annemin küfür kelimeleriydi, ama işe yarayabilirdi. Milan'a gittim ve buraya bayıldım. Moda şovlarında podyum işi yaptım. Bu sırada Julie adında başka bir modelle tanıştım. Julie uzun boylu, omuz hizasında sarı saçları olan iri yapılı biriydi; pek çok kadın iç çamaşırı işi yapıyordu. Birlikte Milan'ı keşfederken öyle hoş vakit geçirdik ki, oradaki şovlar bittiğinde Paris'e gidip şansımızı orada birlikte denemeye karar verdik.

O iki ay benim için muhteşemdi; yeni yerler görmek, yeni insanlarla tanışmak, yeni yiyecekler tatmak. Ve ciddi boyutta bir para kazanmamış olsam da Avrupa'daki seyahatlerime yetecek kadar biriktirebilmiştim. Sonra Paris'te işler tükenince Julie ile birlikte Londra'ya dönmeye karar verdik.

Dönüşümüzde, İngiltere'ye yeni yetenekler aramak için gelmiş olan New Yorklu bir ajansla tanıştım. Benim için orada pek çok modellik işi bulabileceğini söyleyerek Amerika'ya gitme konusunda beni ikna etmeye çalıştı. Elbette böyle bir şeye dünden razıydım, çünkü herkes New York'un en kazançlı piyasa olduğunda, özellikle de siyahi bir model için, hemfikirdi. Ajansım gerekli düzenlemeleri yaptı ve ben de vize için Amerika'ya başvurdum.

Amerikan Büyükelçiliği kâğıtlarımı gözden geçirdikten sonra derhal İngiliz hükümetiyle irtibata geçti. O görüşmenin sonucu, benim otuz gün içerisinde İngiltere'den sınır dışı edilip Somali'ye gönderileceğimi bildiren bir mektuptu. Gözyaşları içinde erkek kardeşi ile birlikte Cheltenhom'da kalmakta olan arkadaşım Julie'yi aradım.

"Başım dertte, hem de büyük dertte. Benim için her şey bitti kızım. Somali'ye dönmek zorundayım."

"Yo, hayır Waris. Neden birkaç günlüğüne buraya gelip biraz rahatlamıyorsun? Trene binip gelebilirsin? Cheltenhom Londra'dan sadece birkaç saat uzaklıkta ve çok güzel bir yer. Bir süre oradan uzaklaşmak sana iyi gelecektir. Belki burada bir şeyler düşünürsün..."

Oraya vardığımda Julie beni istasyonda karşıladı ve zümrüt yeşili doğanın arasından geçerek eve götürdü. Oturma odasında oturuyorduk. Kardeşi Nigel geldi. Uzun boylu, soluk benizli, uzun sarı saçlı biriydi ve ön dişleriyle parmak uçları nikotinden sararmıştı. Bir tepsiyle bize çay getirdi, sonra orada oturup ben pasaport problemimin karabasan öyküsünü ve öykünün nasıl acı bir sona ulaştığını anlatırken, sigaranın birini söndürmeden ötekini yaktı.

Kollarını birbirine kavuşturmuş koltuğuna yaslı dururken birden bire, "Meraklanma, sana yardım edeceğim," dedi Nigel.

Yalnızca otuz dakikadır tanımakta olduğum bir adamdan böyle bir şey duymuş olmanın verdiği şaşkınlıkla, "Bunu nasıl yapacaksın? Bana nasıl yardım edeceksin?" dedim ona.

"Seninle evleneceğim."

Başımı salladım. "Yoo, hayır. Olmaz. Bütün bunları önceden yaşadım. Beni bu karmaşanın içine sokan da o iş oldu. Bunu bir daha yinelemeyeceğim. Yeter. Bu belayla bir daha uğraşamam. Afrika'ya dönüp ailemle mutlu yaşarım daha iyi. Bu çılgın ülke hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Burada her şey çılgınca ve karmakarışık. Ben evime dönüyorum."

Nigel ayağa fırlayıp koşarak yukarıya çıktı. Döndüğünde elinde ön sayfasında Julie'yi tanımadan çok önce resmimim yayınlandığı *The Sunday Times* gazetesi vardı. "Onunla ne yapıyorsun?"

"Bunu sakladım, çünkü bir gün seninle tanışacağımı biliyordum." Eliyle resmi işaret etti. "Bu resmi gördüğüm gün, buradan gözünden yanağına süzülen yaşları gördüm. Yüzüne baktığımda ağladığını gördüm ve yardıma ihtiyacın olduğunu

biliyordum. Sonra Tanrı bana seni kurtarmanın benim görevim olduğumu söyledi."

Ah, kahretsin! Faltaşı gibi açılmış gözlerle ona bakıp bu geri zekâlı da kimin nesi? Asıl yardıma ihtiyacı olan o, diye düşündüm. Ama hafta sonu boyunca Nigel ve Julie sürekli bana yardım edebileceklerini söyleyip durdu. Neden olmasındı? Somali'ye döndüğümde beni nasıl bir gelecek bekliyordu ki? Beni orada ne bekliyordu? Domuzlarım ve develerim mi? Sürekli zihnimi kurcalayan soruyu Nigel'e sordum: "Senin bundan kazancın ne? Neden benimle evlenip onca belaya bulaşmak istiyorsun?"

"Sana söyledim ya, senden bir şey istemiyorum. Beni sana Tanrı yolladı." Ona benimle evlenmenin sicil memurluğuna gitmek ve imza atmak kadar kolay olmadığını açıkladım. Zaten evliydim.

"Tamam, ondan boşanabilirsin. Hükümet görevlilerine evlenmeyi planladığımızı söyleriz," dedi Nigel "Bu yüzden seni sınır dışı edemezler. Ben de seninle gelirim. Yani, ben bir İngiliz vatandaşıyım ve bana hayır diyemezler. Senin için üzülüyorum ve yardım etmek istiyorum. Elimden geleni yaparım."

"Şey, çok teşekkürler..."

Julie "Bak Waris, sana yardım edebilecekse, eder. Bu fırsatı değerlendirmelisin. Başka şansın var mı?" diye ekledi. Günlerce onları dinledikten sonra Julie arkadaşım ve o da onun kardeşi diye karar verdim. Nerede yaşadığını biliyorum, ona güvenebilirim. Julie haklıydı. Hiç değilse denemeliyim.

Nigel'in benimle gelip boşanma hakkında Bay O Sullivan ile konuşması için bir plan yaptık. Çünkü bir daha asla onun oğullarıyla tek başımayken karşılaşmayı istemiyordum. Bu yaşlı adamla ilgili her şeyi göz önünde bulundurunca, onun para almadan hiçbir şey yapmaya razı olmayacağını düşündüm. Derin bir oh çektim; düşünmek bile beni yormuştu.

Ama arkadaşım ve ağabeyi beni cesaretlendirdikçe plan hakkında iyimser olmaya başladım.

"Gidelim," dedi Nigel. "Hemen arabama atlar, Croydon'a gideriz"

İkimiz yaşlı adamın semtine doğru yola çıktık ve ben Nigel'a evi gösterdim. "Kendine dikkat et," diye uyardım. "Oğulları birer çılgın. Yani arabadan çıkmaya bile korkuyorum." Nigel güldü. "Ben ciddiyim. Beni kovalayıp dövmeye çalıştılar. Onlar deli, sana söylüyorum. Çok dikkatli olmalıyız."

"Haydi Waris. Yaşlı adama sadece boşanacağını söyleyeceğiz. Hepsi o. Bu öyle büyük bir iş değil ki."

Bay O'Sullivan'ın evine vardığımızda öğleden sonra idi. Sokakta evinin önünde park ettik. Nigel kapıyı çalarken sürekli göz ucuyla sokağı kontrol ediyordum. Kapıyı kimse açmadı, ama şaşırmamıştım. Köşedeki puba gitmemiz gerekeceğini düşündüm.

Nigel "Haydi yan tarafa dolaşıp pencereden evde mi diye bakalım," dedi. Benim aksime o içerisini pencereden görebilecek kadar uzun boyluydu. Ancak başarısız birkaç pencere denemesinden sonra yüzünde şaşkın bir ifadeyle bana baktı. "Bir şeyler yanlış geliyor bana." Ah, adamım, durumu şimdi kavrıyorsun. O alçakla ilgili ne zaman bir şeyler yapmam gerekse bende öyle hissediyorum, diye geçirdim içimden.

"Yanlış bir şeylerle ne kastediyorsun?"

"Bilmem ... Sadece bir his... Belki bu camdan içeriye girebilirim." Bu cümleyi der demez avuç içiyle camlardan birine vurmaya başladı.

Yan kapı komşusu dışarı çıkıp "Bay O'Sullivan'ı arıyorsanız haftalardır onu görmedik," diye bağırdı. Kolları önlüğünün üzerinde kavuşmuş dikildiği yerden bizi izlerken, Nigel hızla cama vurup kırdı. Dışarıya korkunç bir koku çıktı. Ben ellerimle ağzımı ve burnumu kapayıp geri döndüm. Nigel eğilip camdan içeriye baktı. "Ölmüş. Yerde yattığını görebiliyorum."

Komşu kadına ambulans çağırmasını söyleyip arabaya atlayıp oradan uzaklaştık. Bunu söylemekten nefret ediyorum, ama o an tek hissettiğim rahatlama duygusuydu.

Bay O'Sullivan'ın mutfağında çürümekte olduğunu öğrendikten kısa süre sonra, Nigel ve ben evlendim. İngiliz hükümeti sınır dışı işlemlerimi durdurdu, ancak evliliğimizin düzmece olduğunu düşündükleri gizli saklı bir şey değildi. Elbette öyleydi. Yine de Nigel ve ben pasaportumu alıncaya dek onun Londra'nın batısındaki Couwold Hills, Cheltenhom'da evinde kalmamın iyi olacağı konusunda hemfikirdik.

Önce Mogadişu, sonra yedi yıl Londra'da yaşadıktan sonra, doğayı ne kadar çok sevdiğimi unutmuştum. Ve çiftlikler ve göllerle çevrili bu yemyeşil bölge her ne kadar Somali çöllerinden çok farklı olsa da, yüksek binalar ve penceresiz stüdyolarda olmak yerine tekrar dışarıda olmaktan zevk alıyordum. Cheltenhom'da göçebe günlerimden kalan bazı zevklerimi yeniden yaşama olanağına sahiptim; koşuyor, yüzüyor, lale topluyor, dışarıda tuvaletimi yapıyordum. Ara sıra birileri beni çalılıklarda o halde yakalıyordu.

Nigel ve ben ayrı odalarda kalıyor, ev arkadaşı gibi yaşıyorduk. Karı koca değildik. Sadece pasaport alabilmek için onunla evleneceğim konusunda anlaşmıştık. Para kazanmaya başladığımda ona maddi olarak yardım teklifinde bulunsam da, yaptığı yardım karşılığında hiçbir şey kabul etmemekte ısrar ediyordu. Tek isteği Tanrı'nın ihtiyacı olana yardım edin yolundaki öğüdünü tutuyor olmaktan alacağı hazdı. Bir sabah her zamankinden erken, altı sularında kalktım, çünkü bir çekim için Londra'ya gidecektim.

Aşağı indim ve Nigel odasında uyurken kahveyi koydum. Sarı bulaşık eldivenlerimi giymiş bulaşıkları yıkıyordum ki, kapı çaldı.

Eldivenlerimde süzülen köpükler, kapıyı açtım ve orada dikilen iki erkek gördüm. Gri takım elbise giyiyor, ciddi bir ifadeyle bakıyor ve siyah çantalar taşıyorlardı. "Bayan Richards mı?" .

"Evet.'"

"Kocanız burada mı?"

"Evet, yukarıda."

"Lütfen çekilin. Resmi görevle buradayız." Sanki onlardan başkası öylece girip etrafa bakabilirmiş gibi davranıyordu.

"Tabii, buyurun içeri girin. Hey, kahve ya da başka bir şey ister miydiniz? Oturun, ben onu çağırayım." Adamlar Nigel'in büyük rahat oturma odası koltuklarına oturdular, ama sırtlarını yaslamadılar. "Tatlım," diye hoş bir ses tonuyla ona seslendim. "Lütfen aşağıya gel. Burada bazı ziyaretçilerimiz var."

Yarı uykulu, sarı saçları birbirine dolaşmış olan Nigel aşağıya indi. "Merhaba!" Nigel o an bakışlarından onların kim olduğunu anlamıştı. "Evet, nasıl yardım edebilirim?"

"Pekâlâ, size birkaç soru sormak istiyoruz. İlk olarak sizin ve eşinizin birlikte yaşayıp yaşamadığınızdan emin olmak istiyoruz. Birlikte mi yaşıyorsunuz?"

Nigel'in yüzündeki iğrenir ifade de işlerin ilginç bir hal alacağını görebiliyordum. İzlemek için duvara yaslandım. "Pekâlâ, size nasıl görünüyor?" dedi ansızın.

İki ajan sinirli sinirli odaya baktılar. "Şeyy. Evet, efendim size inanıyoruz, ama yine de evi incelemeliyiz."

Nigel'in yüzü bir fırtına bulutu gibi kararda. "Bakın. Evimi araştıramazsınız. Sizin kim olduğunuz umurumda değil. Bu benim eşim, birlikte yaşıyoruz ve siz de görüyorsunuz. Hiçbir duyuru yapmadan geldiniz -giyinik bile değiliz- o yüzden evimden defolun!"

"Bay Richards, bu kadar sinirlenmenize gerek yok. Kanunen biz-"

"SİZ BENİ HASTA EDİYORSUNUZ !!!" Koşun çocuklar, fırsatınız varken kaçın. Ancak kalkıp gitmek yerine o iki adam solgun yüzlerinde şaşkın bir ifadeyle çivilenmiş gibi koltuklarında otura kaldılar. "EVİMDEN DEFOLUN! Bir daha buraya gelecek ya da beni arayacak olursanız, silahımı kapıp sizi öldüreceğim. Ben, ben onun için ölürüm," dedi eliyle beni işaret ederek.

Ben; Bu adam deli. Bana gerçekten bitiyor, başım belada.

Ne yapacağım? Afrika'ya geri dönmeliydim, daha iyi durumda olurdum, diye düşünerek sadece başımı salladım.

Orada birkaç ay kaldıktan sonra "Nigel, neden üstüne başına çeki düzen verip, şık bir ayakkabı giyip bir kız arkadaş bulmuyorsun? Sana yardım edeyim, izin ver," der oldum.

O ise "Kız arkadaş mı? Ben kız arkadaş istemiyorum. Tanrı aşkına, benim bir karım var. Neden kız arkadaş isteyeyim?" diye karşılık veriyordu.

O öyle cevap verdiğinde ben çılgına dönüyordum. "Git ve o boktan kafanı tuvalete sok, seni manyak. Adam, kendine gel ve hayatımdan çık! Seni sevmiyorum! Sen ve ben bir antlaşma yaptık -yardım etmeyi sen istedin- ama ben senin istediğini yapamam. Seni mutlu etmek için sana âşıkmışım gibi davranamam."

Nigel ve ben bir antlaşma yapmış olmamıza rağmen o bu antlaşmayı bozmuş ve kendi antlaşmasını yapmıştı. Evini ziyaret eden ajanlara küfredip bağırırken yalan söylemiyordu. Aklınca, her söylediği kelime doğruydu. Üstelik işler benim için daha içinden çıkılmaz hal alıyordu, çünkü ona bağlıydım, onu bir arkadaş gibi görüyor, yardımlarından dolayı minnettarlık duyuyor, ondan romantik bir şeyler beklemiyordum ve onun sevgili karısı, şahsi malıymışım gibi davranmaya başladığında, onu gerçekten öldürmek istiyordum. Çarçabuk ondan kaçmam gerektiğini fark ettim. Onun gibi delirmeden bir an önce...

Pasaport problemi sürüp gidiyordu. Nigel ona bağımlı olduğumu fark ettiğinde gücün verdiği his onu daha da yüreklendiriyordu. Beni kendine sabit fikir haline getirdi: neredeydim, ne yapıyordum, kiminleydim? Sürekli onu sevmem için yalvarıyor, o yalvardıkça ben ondan nefret ediyordum. Bazen Londra'da işim oluyor ya da arkadaşlarımı görmeye gidiyordum. Aklımı kaybetmemek için Nigel'den uzaklaşarak her fırsatı değerlendiriyordum.

Ancak çıldırmış olduğu besbelli bir adamla yaşarken aklımı koruma yeteneğimi gitgide kaybediyordum. Pasaportumu -özgürlük biletimi- beklemekten yılmıştım ve bir

gün Londra'ya giderken platformda durup gelmekte olan trenin önüne kendimi atmak istedim. O birkaç saniye içinde trenin çıkardığı gürültüyü dinledim, soğuk rüzgârın saçımda esişini hissetim ve tonlarca kiloluk demirin kemiklerimi parça parça edişini düşündüm. Hayatımı sona erdirme dürtüsü çok güçlüydü, ama sonunda neden öyle acınacak bir adam yüzünden hayatımı harcayayım? diye sordum kendi kendime.

Bir yılın ardından Nigel inandırıcılığını kullanarak göçmen bürosuna gitti ve öyle bir şov sergiledi ki, sonunda bana geçici bir pasaport verdiler. Büroya dalıp, "Karım uluslararası bir model ve mesleğiyle ilgili seyahat etmesi için hiç değilse geçici pasaporta ihtiyacı var," diye bağırdı. PAT! Model resimlerimin dosyasını masaya vurdu. "Ben kahrolası bir İngiliz vatandaşıyım ve karıma böyle davrandığınız için, bu benim ülkem demekten utanç duyuyorum. Bu meselenin halledilmesini istiyorum. HEMEN ŞİMDİ!" Büroyu bu ziyaretin hemen ardından, eski Somali pasaportuma el kondu ve bana ülkeden ayrıldığımda kullanacağım, ancak sürekli yenilenmesi gereken geçici bir seyahat belgesi verildi. Üzerinde şöyle yazıyordu: "Somali dışında her yere seyahat için." Bunlar tahmin edebileceğimden de yıkıcı sözcüklerdi. Somali savaştaydı ve İngiltere koruması altındayken savaştaki bir ülkeyi ziyaret etme olasılığımı şansa bırakmıyordu. Bir İngiltere ikâmetçisi olarak benim sorumluluğumu üstlenmeyi istemiyorlardı. Bu kelimeleri okuduğumda- "Somali dışında her yere seyahat için."

"Tanrım ben ne yaptım? Kendi ülkeme gidemiyorum bile," diye fısıldadım kendi kendime. "Şimdi tamamen bir yabancıyım."

Seçeneklerim bana söylenmiş olsaydı, boş verin derdim, bana Somali pasaportumu geri vermelerini isterdim. Ama hiç kimse bunu benimle tartışmadı bile. Şimdi de dönmek için çok geçti. Geriye dönemediğime göre, tek bir yön kalıyordu: ilerisi. Amerika vizesine müracaat ettim ve New York uçağında tek kişilik yer ayırttım.

14.
BÜYÜK LİG

Nigel, kendisinin de New York'a gelmek zorunda olduğunda ısrar edip duruyordu. Daha önce oraya gitmemişti, fakat şehir hakkında her şeyi biliyordu: "O şehir tamamen çılgın bir şehir. Ve sen Waris! Sen ne yaptığını ve nereye gittiğini bilmiyorsun. Orada bensiz kaybolursun. Orada yalnız başına kalman güvenli değil. Ben seni koruyacağım." Evet, ama peki Nigel'den kim koruyacaktı? En çok sevdiği özelliği tartışma sırasında çarpık mantığını yinelemesiydi. Ona ne demiş olursanız olun, sizi bıktırıncaya dek çılgın bir papağan gibi söylediklerini tekrarlar durdururdu. Ona karşı mantık yürütmek olanaksızdı. Ama bu kez pes etmiyordum. Bu seyahati, geleceğim açısından büyük bir şans olarak görüyor, sadece kariyerim için değil, İngiltere'den, Nigel'den ve hasta ilişkimizden uzakta taze bir başlangıç olarak kabul ediyordum.

1991'de tek başıma Amerika'ya geldim ve New York ajansımdaki temsilcim bir arkadaşının yanına yıkarak dairesini bana bıraktı. Daire, Manhattan'ın tam merkezinde, Village'de idi. Stüdyo tarzındaki dairede büyük bir yatak dışında fazla bir şey yoktu, ama bu basitlik bana uygundu.

Oraya vardığımda ajansım bana bir sürü iş bulmuştu ve ben birdenbire hiç olmadığı kadar koşuşturmaya, daha önce hiç kazanmadığım kadar kazanmaya başladım. İlk gittiğim hafta her gün çalıştım. İş bulmak için dört yıl çabaladıktan sonra, simdi şikâyet ediyordum.

Her şey çekimde olduğum bir öğleden sonraya kadar mükemmel gidiyordu. Çekimlere ara verildiği bir sırada ertesi günün randevularını kontrol etmek için ajansımı aradım.

Temsilcim "Ve bir de eşiniz aradı. Yoldaymış ve bu gece dairenizde sizinle olacakmış."

"Kocam mı? Ona adresimi mi verdiniz?"

"Evet. Bana yola çıkmadan önce çok telaşlı olduğunuz için adresinizi ona vermeyi unuttuğunuzu söyledi. Eşiniz çok sevimli biri, 'Sadece onun iyi olduğundan emin olmak istiyorum, bilirsiniz New York'a ilk gelişi' dedi." Telefonu çarparak kapadım ve bir dakika orada dikilip derin derin nefes alıp verdim. Buna inanmıyordum. Evet, inanabiliyordum, ancak bu kez çok ileri gitmişti. Ajanstaki o zavallı adamı suçlamıyordum, Nigel'in gerçek kocam olmadığını bilemezdi. Ona bunu nasıl açıklayabilirdim ki?

Bak, biz evliyiz, tamam, ama o tam bir manyak: kanun dışı bir yabancı olduğum ve sınır dışı edilmek üzere olduğumdan onunla pasaportu için evlendim. Anladın mı? Şimdi yarının randevuları... İşin en ürkütücü yanı ise o manyakla resmen evlenmiş olduğumdu.

İşten sonra o gece karar vermiş durumda daireme döndüm. Önceden söylenmiş olduğu gibi Nigel geldi ve kapıyı çaldı. Onu içeri aldım ve daha ceketini çıkarmadan soğuk, ifadesiz bir ses tonuyla "Haydi, çıkalım. Seni yemeğe götüreceğim," dedim. Kalabalığın ortasında masamıza oturur oturmaz, "Bak Nigel, sana dayanamıyorum. Dayanamıyorum. Beni hasta ediyorsun! Sen etrafımda dolaşırken çalışamıyorum. Düşünemiyorum. Bana engel oluyorsun. Sinirleniyorum. Senin buradan gitmeni istiyorum," dedim. Söyleyeceği şeylerin dehşet verici olacağını biliyordum ve onu incitmek bana zevk vermiyordu. Ama ümitsiz bir haldeydim. Belki yeterince kaba ve acımasız davranırsam ondan kurtulabilirim.

Yüzüme öyle üzgün ve dokunaklı baktı ki, kendimi suçlu hissettim. "Tamam, düşündüklerini söyledin. Belki de gelmemeliydim. Yarın ilk uçakla geri dönerim."

"Güzel! Git! Stüdyodan döndüğümde seni o dairede görmek istemiyorum. Burada çalışıyorum, bu bir tatil değil.

Senin çılgınlıkların için vaktim yok." Ama ertesi akşam eve döndüğümde o yerinden kıpırdamamıştı. Karanlık dairede pencerenin önünde oturmuş dışarıya bakıyordu. Neşesiz, yapayalnız, perişan durumdaydı, ama zaten hep öyleydi. Ben bağırıp çağırmaya başlayıncaya ertesi gün gitmeye razı oldu. Ve ertesi gün. Sonunda ayrılıp Londra'ya döndü ve ben de sonunda rahat edeceğimi düşünüp Tanrıya teşekkür ettim. Yağarcasına iş teklifi aldığımdan New York'da kalış sürem uzadı. Ancak, Nigel bana rahat vermiyordu. Bilgim olmadan öğrenmeyi başardığı kredi kartı numaramı kullanarak uçak bileti alıp haber bile vermeden iki kez daha geldi.

Nigel ile yaşadığım o anlamsız ve gülünç duruma rağmen hayatımdaki her şey çok güzel gidiyordu. New York'ta yeni insanlarla tanışarak harika zaman geçiriyordum. Üstelik kariyerim de müthiş ilerliyordu. Benetton ve Levi's için çalıştım, Pomellat adında bir mücevherat şirketi için üzerimde beyaz Afrika giysileriyle bir dizi reklamda çıktım. Revlon için makyaj ürünleri reklam afişleri çekildi, ardından da Ajea'nın yeni parfüm tanıtımında kullanıldım. Parfümün reklamında "Afrika'nın kalbinden her kadının kalbini kazanacak bir koku geliyor," deniyordu. Şirketler beni farklı kılan şeyden yararlanıyorlardı. Londra'da modellik yapmama engel olan egzotik Afrikalı bakışım, onların dikkatini çekiyordu. Akademi ödülleri için Revlon Cindy Crawford, Claudia Schiffer ve Lauren Hutton ile görüntülendiğim özel bir reklam filmi çekti. Filmde her birimiz sorulan aynı soruya cevap veriyorduk. "Bir kadını yenilikçi kılan nedir? "Benim bu soruya verdiğim cevap hayatımın tuhaf gerçeğiydi: Somalili bir göçebenin Revlon modeline dönüşmesi."

Sonra Oil of Olay reklamlarında oynayan ilk siyah model oldum. Robert Palmer ve Meat Loaf için müzik videolarında oynadım. Bu projeler bir çığ gibi büyüdü ve kısa sürede büyük moda magazinlerinde çıkmaya başladım: Elle, Allure, Glamour, İtalyan Vogue ve Fransız Vogue. Bu projelerde efsanevi

Richard Avedon dâhil olmak üzere, en büyük fotoğrafçılarla çalıştım. Richard Avedon fotoğraflarını çektiği modellerden daha ünlüydü. Richard'ı çok sevmiştim, çünkü ayakları yere basan ve çok komik biriydi. Bu işi on yıldır yapıyor olmasına rağmen sürekli resimlerle ilgili fikrimi soruyordu. "Waris, bunun hakkında ne düşünüyorsun?" Fikrimi soracak kadar beni önemsemesi benim için çok önemliydi. Richard da ilk büyük fotoğrafçım Terence Donovan gibi saygı duyduklarım arasına girmişti.

Yıllar içinde, favori fotoğrafçılarımın listesini geliştirdim. Tüm gün fotoğraf çekmek insana kolay bir iş gibi geliyor, ama tecrübem arttıkça aradaki büyük kalite farkını görür oldum: en azından o fotoğrafçıların nesnesi olma açısından. Büyük bir moda fotoğrafçısı, modele peşinen kararlaştırılmış bir imaj oturtmak yerine, modelin gerçek özelliklerini ortaya çıkarıp onu işleyendi. Onlara duyduğum saygı belki de yaşım ilerledikçe kendim olmayı ve modellik işinde çalıştığım öteki kadınlardan beni farklı kılan özelliklere daha çok önem vermemdendi. Herkesin iki metre boyunda olduğu, beline kadar dümdüz ipeksi saçları ve pamuk beyazı cildi olduğu bu iş kolunda siyah olmak bir ayrıcalıktı. Çoğu zaman beni olduğumdan farklı göstermek için ışık oyunları, makyözler ve kuaförler kullanan fotoğrafçılarla çalışmıştım. Ama bundan hoşlanmıyor, sonuçtan memnun kalmıyordum. Eğer bir Cindy Crawford istiyorsanız, uzun lüleli peruklar ve bir dolu aptal fondötenle siyah bir kadını siyah Cindy Crawford benzeri yapmaktansa, Cindy'nin ta kendisini kullanmalısınız. Benim çalışmaktan zevk aldığım fotoğrafçılar doğal güzelliğe saygı gösterip, o doğallığı ortaya çıkarmaya çalışanlardı. Benim durumumda ise, hiç şüphesiz yapmaları gereken ve onlardan beklenen iş belliydi, ama ben çabalarına saygı duyuyorum.

Ünüm arttıkça, verdiğim sözlerde arttı ve programım, çekimler, şovlar ve fotoğraf çekimleriyle doldu. Saat kullanmama alışkanlığımdan dolayı tüm bunları izlemek benim için güçtü. Zamanı eskiden olduğu gibi söylemeye uğraşırken

problemlerim olduğunu keşfettim. Manhattan gökdelenlerinin orta yerinde gölgemin uzunluğunu görmeye çalışmak çok zordu. Randevulara geç kalmaya başladım. Aynı zamanda yanlış adreslere gitmeye başladığımı fark etmiştim. Ajansım benim için adresi yazıyordu, ama ben hep numaraları ters yazıyordum. Bana 725 Broadway dediklerinde, ben 527 Broadway'e gidiyordum. Bunu Londra'da da yapıyordum, ancak New York'daki işim çok daha yoğundu ve ben bunun geçici bir problem olmadığının farkına varmaya başlamıştım.

Deneyimim artıp, kariyerimde kendime daha güven duymaya başladıkça modelliğin benim için en favori tarzını öğrendim: podyum. Tasarımcılar yılda iki kez yeni modellerini göstermek için şovlar düzenler. Bu moda şovları Milan'da başlar ve iki hafta sürer. Sonra Paris, ardından Londra, ardından New York. Göçebe günlerim beni böyle bir hayata hazırlamıştı: bir oraya bir buraya seyahat etmek, iş bitince yeniden yola çıkıp hayatın sunduklarıyla yetinmek.

Mevsim, başlangıcında Milan'da şovlar başladığında modellik yapan bayanlar ve kızlar ve hep model olma düşü kuranlar doğruca oraya giderler. Birdenbire şehir oradan oraya karıncalar gibi koşturan selvi boylu kadınlarla dolar. Ah! İşte bir tane! Bu da bir diğeri! Evet, bu da öyle. Onları tanımamanız olanaksızdır. Bazıları dostçadır. "Selam!" Bazıları birbirlerini tepeden tırnağa süzer. "Hı-hıı" Bazıları birbirlerini tanımaktadırlar. Bazıları birbirlerine tamamen yabancıdır, ilk kez karşılaşmışlardır ve birbirlerinden ölesiye korkarlar. Bazıları gidişe ayak uydurur. Bazıları uyduramaz. Her cinsine, her türüne rastlamak mümkündür. Üstelik aralarında kıskançlık olmadığı söylenir, bu tamamen yalandır. Kıskançlık hat safhadadır.

Ajans, randevuları ayarlar, sonra modeller şovlarda, resimlenmek çabasıyla Milan'daki çekimlere katılırlar. O zaman modelliğin hiç de öyle cazip, göz kamaştırıcı bir şey olmadığının farkına varırsınız. Tek bir gün içinde yedi, on, on

bir randevuya katılırsınız. Bu çok, hem de çok çalışma gerektiren bir iştir, çünkü tüm gün boyu koşuşturursunuz; yemek yemeye fırsat bile bulamazsınız, çünkü bir randevunuz vardır ve ikisine de zaten geç kalmışsınızdır. Nihayetinde bir sonraki çekime yetiştiğinizde sırada otuz kadar kız vardır. Ve hepsi de sizin önünüzdedir. Sıra size geldiğinde fotoğraflarınızın olduğu dosyayı gösterirsiniz. Ve hepsi o kadar: "Teşekkürler. Sıradaki!"

İşi alıp almadığınızı da bilemezsiniz, ama zaten bunun için endişelenecek zamanınız da olmaz, çünkü bir sonraki görüşmeye gitmek durumundasınızdır. Görüşme sonrası sizinle ilgileniyorlarsa ajansınızla iletişime geçip sizi tutarlar. Bu arada bir işin üzerinde fazla durmamayı ya da çok istediğiniz bir işi kaybettiğiniz için üzülmemeyi yahut ta favori tasarımcılarınızca reddedilmekten dolayı incinmiş hissetmeyi çok kısa surede öğrenmeniz sizin için iyi olacaktır. Ah, işi aldım mı acaba? Alabilecek miyim? Neden alamadım? Diye düşünmeye başlarsanız. Özellikle reddedildiğinizde, çılgına dönersiniz. Eğer bunların canınızı sıkmasına izin verirseniz kısa sürede paramparça olursunuz. Sonunda tüm çekim süreçlerinin çoğunlukla hayal kırıklığından ibaret olduğunu fark edersiniz. Başlarda ben de endişeleniyor, Neden o işi alamadım? Lanet olsun, o işi gerçekten istiyordum! diye düşünüyordum. Ama sonraları bu işte geliştirdiğim bir sloganla yaşamayı öğrendim: Hayat bu. Pekâlâ, lanet olsun, işe yaramadı. Senden hoşlanmadılar, bu kadar basit. Bu senin hatan değil. Şayet iki metre boyunda, kırk kilo ağırlığında, uzun sarı saçlı birilerini arıyorlarsa seninle ilgilenmezler Waris. Sen işine bak kızım.

Bir müşteri sizi seçerse, tekrar oraya gidip şovda giyeceğiniz elbiselerin provasını yaparsınız. Bu hareketlilik sürüp gider ve biz henüz şova bile çıkmamışızdır. Sinirleriniz bozulmaya, heyecanlanmaya başlarsınız. Uyuyamazsınız, zamanında yemek yiyemezsiniz. Yorgun, bir deri bir kemik görünürsünüz. Günden güne zayıflarken bir yandan da iyi

görünmeye çalışırsınız, çünkü kariyeriniz buna bağlıdır. Sonra merak edersiniz: Neden bunu yapıyorum? Neden buradayım?

Moda şovu başladığında, bazen bir taraftan da deneme çekimlerini sürdürürsünüz, çünkü şov işi sadece iki hafta sürecektir. Şov gününde, başlangıçtan beş saat önce orada olursunuz. Tüm kızlar oradadır. Makyajınızı yaptırırsınız, sonra oturup beklersiniz ve ardından saçınızı yaptırırsınız, sonra da şovun başlamasını beklemeye başlarsınız. Sonra ilk elbisenizi giyip etrafta dolanmaya başlarsınız, çünkü elbiseyi kırıştırmamak için oturamazsınız! Ve şov başlar, tam bir kaos, bir çılgınlık başlayıverir. "Hey! Neredesin? Ne yapıyorsun? Waris Nerede? Naomi nerede? Buraya gelin. Podyuma, çabuk, sen dokuz numarasın. Sen bir sonrakisin." Tanımadığınız onca insanın ortasında elbisenizi üstünüze geçirirsiniz. "Tamam, geliyorum, evet bir dakika." Herkes birbirini itip kakar. "Sen ne yapıyorsun? Yolumdan çekil, sıra bende!"

Ve sonra tüm o yorucu çalışmanın ardından sıra sizdedir. Podyuma çıkma sıranız gelmiştir. Sonra BOOM! Podyumda yürürsünüz, ışıklar parıldamakta, müzik çalmaktadır ve herkesin bakışları arasında BU BENİM. SİZ HEPİNİZ! BANA BAKIN! diye içinizden geçirerek salına salına podyumda yürürsünüz. İşinin en ehli makyözler ve kuaförler sizi hazırlamıştır, üzerinizde almayı hayal bile edemeyeceğiniz en pahalı elbiseler vardır. Birkaç dakika için o elbiseler sizindir ve onların içinde zenginler gibi göründüğünüzü bilirsiniz. Telaşla resimleriniz çekilir ve podyumdan indiğinizde üzerinizi değiştirmek için bekleyemezsiniz bile, çünkü yeniden podyuma dönmek durumundasınızdır. Tüm o hazırlıklardan sonra bütün şov yirmi otuz dakika sürer, ama siz aynı gün içinde dört beş şova katılmak zorundasınızdır. Dolayısıyla üzerinizdekileri fırlatıp işiniz biter bitmez bir sonrakine koşarsınız.

Milan'daki bu iki haftalık çılgınlık sona erdiğinde, tasarımcılar, makyözler, kuaförler ve modeller kolonisi göçebe çingeneler gibi Paris'e geçerler. Sonra Londra ve New York'a

gitmeden önce tüm süreç Paris'te yinelenir. Bu koşuşturma bittiğinde ayakta duramaz halde olursunuz ve New York'taki işiniz sona erdiğinde bir süre işten uzaklaşmaya ihtiyaç duyarsınız.

Telefonla size ulaşamayacakları ıssız küçük bir adaya gidip rahatlamak için hazırsınızdır. Aksi takdirde, gitmez ve çalışmaya devam ederseniz. Zihinsel olarak tamamen yıpranırsınız.

Modellik yapmak eğlenceli bir iş -bu işin debdebesini, ışıltısını ve güzelliğini sevdiğimi kabul ediyorum- ancak genç ve korumasız bayanlar için utanç verici acımasız bir yönü var. Tasarımcının ya da fotoğrafçının dehşet içinde "Tanrım! Bacağında ne var? O siyah lekeler de neyin nesi?" dedikleri işlere gittiğim oldu. Ne diyebilirim ki? O lekeler Somali çöllerinde batan diken ve kayalardan kalan izler; çocukluğumun kalıntıları; on dört yıl boyunca yalın ayak dolaşmanın bıraktığı izler. Bunu Paris'teki bir tasarımcıya nasıl açıklayabilirim ki?

Katalog çekimleri sırasında mini etek giymem istendiği an kendimi kötü hissediyordum. Etekle karşılarına çıkıp, tek ayaküstünde bir oraya bir buraya dönerek problemimi fark etmemelerini umuyordum. Bacaklarım çarpıktı: yetersiz beslenen bir göçebe ailesinde büyümenin doğal sonucu. Elimde olmayan bu fiziki rahatsızlıktan, çarpık bacaklılıktan dolayı işten atıldığım da oldu.

Öyle utanıyor ve incinmiş hissediyordum ki, bir keresinde düzeltmesi için bir doktora bile gittim. "Bacaklarımı kırın.' dedim emredercesine. "Kırın ki, daha fazla utanmayayım. Ama şükürler olsun ki, doktor bana çok yaşlı olduğumu, kemiklerimin yerleşmiş olduğunu ve bu yöntemin işe yaramayacağını söyledi. Yaşım ilerledikçe, Tamam bunlar benim bacaklarım, kökenimin ve geldiğim yerin birer sonucu, diye düşünmeye başladım. Ve bedenimi tanıdıkça bacaklarımı da sever oldum. Beş dakikalık bir podyum şovu için bacaklarımı kırdırmış olsaydım, bugün kendime çok kızıyor

olurdum. Bacaklarımı ne için kırdıracaktım? Adamın birinin elbiseleri üzerimde iyi görünsün diye mi? Artık bacaklarımla gurur duyuyorum, çünkü onların bir tarihi var; benim hayat hikâyemde yerleri var. O çarpık bacaklar benim çöldeki binlerce mili geçmemi sağlamıştı, şimdiki dalgalı Afrikalı kadın yürüyüşüm, benim soyumun bir mirasıydı.

Modellikteki öteki bir sorun ise, öteki iş kollarında olduğu gibi moda işinde de memnun olmayan insanların oluşudur. Kim bilir, belki bunun nedeni bazı kararlarda pek çok şeyin tehlikeye girmesi dolayısıyla insanların strese teslim olmasıdır. Önemli moda magazinlerinden birinin sanat yönetmeniyle çalıştığımı hatırlıyorum da, şirret tavrıyla, fotoğraf çekimini benim için bir cenaze merasimine dönüştürmüştü. Karayıp denizinde küçük güzel bir adada çekim yapıyorduk. Ada âdeta bir cennetti ve hepimiz harika zaman geçiriyorduk. Pek çok insanın tatil yapmak için yüklü paralar ödeyerek geleceği bir yerde para karşılığı çalışıyorduk. Ancak bu kadın her şeyi mahvediyordu. Adaya vardığımız andan itibaren bu kadın benim tepemdeydi. "Waris, kendini toparlaman gerek. Kalk ve hareket et çok tembelsin. Senin gibi insanlarla çalışmaya hiç tahammülüm yok." New York'taki ajansımı arayıp benim tam bir moron olduğumu ve çalışmayı reddettiğimi söyleyerek şikâyetçi oldu. Ajanstakiler oldukça hayrete düşmüşlerdi, ama benim kadar değil.

Bu sanat yönetmeni insanı kederlendirecek kadar üzgün bir kadındı. Hayal kırıklığına uğramış biri olduğu besbelliydi, ne erkek arkadaş, ne arkadaşı, ne sevecek birileri vardı. O da tüm hayatını, aşkını ve tutkusunu bu işe harcıyordu, çünkü onu hayatta tutan başka hiçbir şeyi yoktu. Bu yüzden de bütün hırsını benden çıkarıyordu. Eminim böyle davrandığı ne ilk ne de son kişi ben değildim. Birkaç gün sonra duyduğum sempatiyi yitirdim. Ona bakıp, buna yapabileceğim iki şey var: Suratına bir tokat indirebilirim yahut ta yüzüne bakıp gülerim ve hiçbir şey söylemem, diye düşündüm. En iyisi hiçbir şey söylememek diye geçirdim içimden.

En acı olanı da bu sanat yönetmeni gibi bir kadının işe henüz başlamış genç kızlara eziyet ettiğini görmekti. Kimi zaman henüz küçük birer çocuk olan bu kızlar Oklahoma, Georgia ya da Kuzey Dakota'dan ayrılıp New York'a, Fransa'ya veya İtalya'ya uçup hayatlarını kazanmaya, buralara uyum sağlamaya çalışırlar. Çoğu zaman bulundukları ülkenin dilini bilmezler. Toy olduklarından bunlardan yararlanılır. Reddedilmeye dayanamaz hayal kırıklığına uğrarlar. Suçun kendilerinde olmadığını görebilecek tecrübeleri, akılları ya da özgüvenleri yoktur. Çoğu hıçkırıklar içinde, kırgın ve üzgün bir halde evlerine dönerler.

Bu işte sahtekâr ve düzenbazlar egemendir. Pek çok genç kız deliler gibi model olmayı düşler ve kızlar bir katalog çekimi için servet ödemeyi vaat eden sözde ajansların tuzağına düşerler. Bu tip hırsızlardan biri olan Harold Wheeler'ın kurbanı olduğumdan, bu benim asabımı fena halde bozar. Modellik para kazanmaktır, para ödemek değil. Bir kişi model olmak istiyorsa, tek ihtiyacı olan para, ajansları dolaşmasını sağlayacak olan otobüs ücretidir. Gazetedeki sarı sayfalara bakar telefon edip randevu alır. Eğer ajans ücret konuşmaya başlamışsa hemen oradan kaçmak! Resmi bir ajans sizin doğru görünüşe sahip olduğunuzu düşünüyorsa sizin için aracı olacaktır. Ancak ondan sonra katalog çekimleri ve işler başlar.

Modellik işindeki bazı insanları memnun etmek mümkün olmadığı gibi, çalışma ortamı da her zaman mükemmel değildir. Bir proje kabul ettim. Bu projede boğa da olacağını biliyordum. Ancak New York'tan Los Angeles'a gidip, bir helikopterle çöle götürülünceye dek, kaç boğa olduğunu tam olarak bilmiyordum.

California çölünün tam orta yerinde yapayalnızdık, sadece ben çekim ekibi ve uzun sivri boynuzlu dev gibi siyah bir boğa. Küçük bir treylere girip saçımı ve makyajımı yaptırdım. Hazırlığım bittiğinde, fotoğrafçı beni bu hayvanın yanına götürdü. "Şeytana merhaba de," dedi.

"Ooo, merhaba şeytan!" Onu sevmiştim. "Çok güzel. Fantastik. Peki ya güvenli mi?"

"Aa, evet, elbette. Bu sahibi," diyerek fotoğrafçı eliyle Şeytan'ın yularını tutan adamı işaret etti. "O ne yapacağını biliyor." Fotoğrafçı bana projeyi anlattı. Resim bir likör şişesi etiketinde yer alacaktı. Ben boğanın tepesinde oturuyor olacaktım. Çıplak. Bu haber benim için büyük bir şoktu, çünkü buraya gelmeden önce bundan haberim yoktu. Ama onca insanın önünde gürültü koparmak istemediğimden bu işin de üstesinden gelebileceğimi düşündüm.

Boğa için üzülüyordum. Çünkü çölde hava korkunç derecede sıcaktı ve o burnundan terliyordu. Bütün ayakları kıpırdayamasın diye zincirlenmişti ve bu koca canavar orada tevazu içinde duruyordu. Fotoğrafçı boğanın sırtına çıkabilmem için elleriyle bir merdiven yaptı. "Uzan," diye emretti kollarını sallayarak. "Boğanın iki yanına bacaklarını sarkıt ve sırtüstü uzan." içimden, bu yaratığın beni kolaylıkla öldürebileceğini geçiriyordum. Ansızın hayvanın sırtının kamburlaştığını hissettim ve havaya fırlayıp gürültüyle yere düşerken Mohave çölü gözümün önünden geçti.

"İyi misin?"

"Evet, evet." Sert kadını oynuyor, sarsılmamış görünmeye çalışıyordum. Kimsenin, Waris Dirie bir aptaldır, yaşlı bir boğadan korkan bir aptal, demesini istemiyordum. "Evet, haydi, bana tekrar çıkmamda yardım et." Ekiptekiler üzerimdeki tozu silkeleyip yukarı çıkardılar ve tekrar işe koyulduk. Boğanın sıcaktan hoşnut olmadığı besbelliydi, çünkü beni iki kez daha sırtından attı. Üçüncüsünde bileğim burkuldu, şişmeye başladı. "Pekâlâ, fotoğrafı çektiniz mi?" diye sordum yerde yatarken.

"Aaah, bir makara daha çekebilirsek güzel olacak..."

Neyse ki, resimler hiç piyasaya çıkmadı. Bir nedenden dolayı onları hiç kullanmadılar ve ben buna memnundum. Bir yığın yaşlı erkeğin çevrede oturup likör içerken çıplak

vücudumu seyretmesi fikri çok can sıkıcıydı. Bu projeden sonra bir daha çıplak poz vermemeye karar verdim, çünkü bu hiç de hoşuma gitmemişti. Kazandığınız para, tam anlamıyla bunu yakışıksız hisseden insanların önünde öylece durmanın ve koşup havluya sarınacağınız molayı beklemenin verdiği incinmişlik hissine değmezdi.

Boğa işi benim muhtemel en kötü işim olsa da, modellik yaptığım çoğu zaman bu işten hoşlandım. Herkesin istediği türden eğlenceli bir meslekti. Terence Donovan'ın beni resimlerimi çekmek üzere Bath'e götürüp kameranın önüne oturttuğundan beri hiçbir zaman sadece görünüşüm için bana para ödendiği fikrine alışamadım. İş gibi görünmeyen bir şeyden hayatımı kazanabileceğim gerçekten aklıma gelmezdi. Tüm bu iş bana aptalca bir oyun gibi geliyordu, fakat bu ise seçildiğim için çok memnundum. Bu işte başarılı olma şansını yakaladığımdan hoşnuttum, zira her kızın böyle bir imkânı yoktu. Pek çok kızın gösterdiği büyük gayrete rağmen, bunun bir işe yaramaması üzücüydü.

Gençken, Muhammed Enişte'nin evinde hizmetçi olarak çalışırken, model olma hayalleri kurduğumu hatırlıyorum. Nihâyetinde tüm cesaretimi toplayıp Iman'a bu işe nasıl başlanacağını sormuştum. Bundan on yıl sonra New York stüdyosunda Revlon çekimi için çalışıyordum ki, makyöz içeri girdi ve Iman'ın yan stüdyodaki fotoğrafçıyla kendi kozmetik ürününün çekimlerini yaptığını söyledi. Dışarı fırlayıp onu görmeye gittim. "Ah, görüyorum ki, artık kendi ürünlerin için çalışıyorsun. Neden ürünlerinin reklamları için bir Somalili kadını, beni kullanmadın?" diye sordum.

Savunmaya geçerek yüzüme baktı ve "Şey, ben senin paranı ödeyemem," diye mırıldandı.

Ona Somali'ce "Bunu senin için bedavaya yapardım," dedim. Komik, o benim kendisine çay taşıyan aynı küçük kız okluğumun farkına varmamıştı.

İşin komik olan yanı, ben hiç modellik yapmak için uğraşmamıştım, hep işler ayağıma gelmişti; belki de bu yüzden bu işi hiç çok ciddiye almadım. İşin sırrı "Süper model" ya da "Yıldız" olmakta yatmıyor, modellerin neden bu kadar meşhur olduklarını hâlâ anlayabilmiş değilim. Her gün moda sahnesinin süper modeller hakkındaki televizyon şovları ve magazinlerle daha da zıvanadan çıktığını izliyor ve "Bunlar da neyin nesi?" diye merak ediyordum.

Yalnızca model olduğumuz için insanların bir kısmı bize birer tanrıçaymışız, bir kısmı da aptalmışız gibi davranıyor. İkinci türden davranışa pek çok kez rastladım. Sanki hayatımı yüzümle kazanmam aptal olmamı gerektiriyormuş gibi! Suratlarında aptal bir ifade insanlar "Sen bir model misin?" Ah, çok kötü, demek beynin yok. Tek yapman gereken orada dikilip kamera için güzel görünmek," diyorlar.

Ancak birçok çeşitli modelle tanıştım ve evet, tanıştıklarımın bir kısmı zeki sayılmazdı. Ama çoğunluğu zeki, kültürlü, çok yer görmüş insanlardır ve pek çok konuda öteki insanlar kadar bilgilidirler. Hayatlarını ve işlerini idare etmeyi, tam anlamıyla profesyonelce davranmayı bilirler. O kepaze sanat yönetmeni gibi kişiler için bazı kadınların hem güzel hem de zeki olabileceği gerçeği katlanılmaz bir gerçektir. Bu yüzden bizi küçümseyerek haddimizi bildirmenize gerek yoktur.

Modellik ve reklamcılıkla ilgili etik konular oldukça kafamı karıştırıyor. Ben dünyadaki en önemli özelliklerin doğa, şahsi iyilik, aile ve arkadaşlık olduğuna inanıyorum. Yine de hayatımı "Bunu alın, çünkü güzel görünüyor, " diyerek kazanıyordum. Yüzümde kocaman bir gülümsemeyle eşyaları satıyordum. Bu konuda ahlaki kuralları çiğneyip "Neden bunu yapıyorum? Dünyanın zarar görmesine yardımcı oluyorum," diyebilirim. Ama inanıyorum ki, dünyadaki herkes bir noktada kendi mesleğiyle ilgili aynı şeyi söyleyebilir. Yaptığım şeyin iki yanı güzel insanlarla tanışmış, güzel yerler görmüş ve bende dünyaya zarar vermek yerine yardım etmek için bir şeyler yapma arzusu uyandıran farklı kültürleri tanımış olmamdı. Ve

yoksulluğun pençesindeki bir Somalili değil, bu konuda bir şeyler yapabilecek durumda olan biriydim.

Modellikte beni büyüleyen şey, bir yıldız ya da ünlü biri olma arzusu değildi. Ben kendimi bir dünya vatandaşı olarak hissediyor, bu gezegen üzerindeki en harikulade yerlere seyahat ediyordum. Çoğu kez iş için seyahat ederken güzel bir adaya gidiyorduk ve ben elime geçen her fırsatta kumsala kaçıyordum. Tabiatta özgür olmak, tekrar güneşin altında olmak muhteşem bir duyguydu. İşte o zaman ağaçların arasında kaybolup sessizce oturuyor ve kuş cıvıltılarını dinliyordum. Aah! Gözlerimi kapayıp çiçekleri kokluyor, yüzümde güneşi hissediyor, kuşları dinliyor ve kendimi Afrika'da hayal ediyordum. Somali'de duyduğum o huzuru ve dinginliği tekrar yakalamaya çalışıyor, kendimi evimde hissediyordum.

15.
SOMALİ'YE DÖNÜŞ

1995 yılında uzun süren fotoğraf çekimleri ve moda şovlarının ardından rahatlamak için Trinidad'a kaçtım. Karnaval zamanıydı ve herkes kostümler içinde dans ediyor, eğleniyor, hayatın tadını çıkarıyordu. Tanıdığım bir ailenin evinde kalıyordum. Onlarla kalalı bir kaç gün olmuştu ki, kapıları çalındı. Aile reisi olan Monica adında yaşlı kadın kapıyı açtı. Öğleden sonra geç saatlerdi ve dışarıda kızgın bir güneş vardı, ama oturmakta olduğumuz oda serin ve loştu. Kapıdaki adam, arkasındaki parlak ışık altında bir siluet gibi görünüyordu. Yüzünü göremiyordum, ama Waris isminde birini aradığını duyabiliyordum. Monica, "Waris, telefonun varmış," diye seslendi.

"Telefon mu? Telefon nerede?"

"Bu adamla birlikte gitmelisin. Seni oraya götürecek"

Adamın peşi sıra evine gittim. Adam Monica'nın birkaç kapı ötesindeki bir komşusuydu ve bölgede telefonu olan tek insandı. Oturma odasından geçip telefonun bulunduğu koridora çıktık. "Buyurun?" Arayan Londra'daki ajansımdı.

"Merhaba Waris. Aradığım için özür dilerim, ama BBC bizimle irtibata geçti. Seninle derhal görüşmeleri gerektiğini söylediler. Bir belgesel için seninle konuşmak istiyorlar."

"Neyle ilgili belgeselmiş?"

"Bir süper model olmakla ilgili. Bilirsin işte, nereden geldiğin, yeni hayatın getirdikleri gibi şeyler."

"Bu ilginç bir öykü değil ki... Yani, Allah aşkına, daha iyi bir şeyler bulamıyorlar mı? Tamam, neyse, sen konuşursun. Onları ne zaman arayacağını söyleyeyim?"

"Bak, ben kimseyle konuşmak istemiyorum."

"Ama onlar seninle gerçekten hemen görüşmek istiyorlar."

"Tamam tamam. Onlara Londra'ya dönünce arayacağımı söyle. Buradan ayrıldıktan sonra New York'a gitmem gerek, Londra ya sonra uçacağım. Oraya varınca onları ararım."

"Tamam, o zaman. Onlara söylerim." Ama ertesi gün ben şehirde dolaşırken, aynı adam Monica'ya gidip Waris için yine bir telefon var demiş. Bu haberi duymazlıktan geldim. Ertesi gün tekrar bir telefon geldi. Bu kez o beyle gittim, çünkü her defasında adamcağızı beni bulması için yoracakları belliydi. Elbette arayan yine ajansımdı.

"Evet, ne var?"

"Waris, BBC yine aradı. Seninle acilen konuşmaları gerektiğini söylüyorlar. Seni yarın bu saatte arayacaklar."

"Bak, bu benim dinlenme zamanım, tamam mı? Hiç kimseyle görüşemem. Ben tüm o şeylerden kaçtım. Beni yalnız bırakın, bu zavallı adamı rahatsız etmekten de vazgeçin."

"Sadece sana birkaç soru sormak istiyorlar."

Derin bir iç çektim. "Tanrı aşkına. Tamam. Onlara yarın beni bu numaradan aramalarını söyle."

Ertesi gün BBC için film çeken yönetmen Gerry Pomeroy ile konuştum. Bana hayatım ile ilgili sorular sordu.

Ters bir karşılıkla, "Öncelikle bunlardan bahsetmek istemiyorum. Şu an burada tatildeyim. Anlıyor musunuz? Başka bir zaman görüşemez miyiz?" dedim.

"Üzgünüm, ama bir karara varmak zorundayız ve bunun için bazı bilgilere ihtiyacım var." Böylece Trinidad'daki yabancı bir adamın koridorunda durup Londra'daki bir başka yabancıya hayat öykümü anlattım. "Tamam, harika Waris. Seninle temas kuracağız."

İki gün sonra o adam tekrar Monica'nın evine geldi. "Waris için telefon!" Omuz silktim, başımı salladım ve peşi sıra sokakta ilerledim. Arayan BBC'den Gerry idi. "Evet Waris, gerçekten senin hayatını filme çekmek istiyoruz. *Hayatımı*

Değiştiren Gün adlı program için yarım saatlik bir gösterim olacak."

Ajansımdan gelen ilk telefon ve BBC'den gelen ikinci telefon görüşmelerinden sonra bu belgesel işini düşünür olmuştum. "Tamam, dinleyin, şeyy, Gerry, sizinle bir pazarlık yapacağım. Beni Somali'ye götürüp annemi bulmama yardımcı olursanız bu işi yapacağım." Gerry Afrika'ya dönüşümün öyküye iyi bir son olacağı düşüncesiyle bunu kabul etti. Londra'ya döner dönmez onu aramamı söyledi; o zaman oturup projenin planlamasını yapacaktık.

Yaşadığım büyük pasaport problemi, Somali'deki kabile savaşları ve ailemin yerini tam olarak kestirememden dolayı BBC ile ülkeme dönmem Mogadişu'dan ayrıldığımdan bu yana evime gitmek için elime geçen ilk fırsattı. Uçakla Mogadişu'ya gidebilsem bile annemi arayıp benimle havaalanında buluşmasını söyleyemiyordum. BBC beni oraya götüreceğine söz verdiği dakikadan itibaren başka bir şey düşünemez olmuştum. Projeyi planlamak ve hayat hikâyemin ayrıntılarını gözden geçirmek üzere Gerry ve asistanı Colm ile sayısız görüşme yaptım.

Hemen Londra'da çekimlere başladık. BBC'nin giriş izni aldığı Somali Büyükelçilik konutu -Muhammed Enişte'nin evi- başta olmak üzere tüm o eski yerlere geri döndüm. Malcolm Fairchild'ın beni keşfettiği Ali Souls Kilise okulunu filme aldılar. Sonra Malcolm ile neden bilinmeyen bir hizmetçinin fotoğrafını çekmekle bu denli ilgilendiği hakkında bir mülakat yaptılar. Ekip beni Terence Donovan ile yaptığım bir fotoğraf çalışmasında filme aldı. Bir Londra modellik ajansı olan Storm'un müdürü arkadaşım Sarah Doukas ile görüştüler.

BBC'nin beni en iyi zenci müzik konulu bir televizyon programı olan Soul Train de görüntülemeye karar vermesiyle tüm proje tam bir keşmekeşe dönüştü. Daha önce hiç böyle bir projede çalışmamıştım. Tam anlamıyla bir sinir bozukluğuydu. Bu yetmiyormuş gibi Los Angeles'a vardığımızda fena halde üşüttüm ve konuşamaz hale geldim. Londra ile Los Angeles

arasında mekik dokuduğum bütün o zaman içinde, burnumu silerken, rolümü okurken, şov için hazırlanırken, limuzindeyken, her anım gölgem bir ekip tarafından filme alınıyordu. Bu çılgınlık stüdyoya varıp, beni filme alan Soul Train ekibini BBC film ekibi filme almaya başladığında ikiye katlandı. Yaparken görüntülenmek istemeyeceğim bir iş varsa o da bu olsa gerek. Eminim, Soul Train programının tarihindeki en kötü konuk bendim, ama Don Cornelius ve çekim ekibi bana karşı oldukça sabırlıydılar.

Çekimlere sabah onda başladık ve gece saat dokuza kadar çalıştık. Sanırım bu onların yaşadığı en uzun gündü. Okuma güçlüğüm tıpkı James Bond film çekimlerinde olduğu gibi hâlâ başımın belâsıydı. Bu becerim o güne nispetle gelişmiş olsa da, sesli okumada yine güçlük çekiyordum. Bir düzine dansçı ve uluslararası şöhret olmuş bir sürü şarkıcı arasında gözümü kamaştıran ışıkların altında iki çekim ekibinin önündeki ipucu kartlarını okumaya çalışmak benim yeteneğimin çok üstündeydi. "Sahne yirmi - altı ... Kes!" Sahne yetmiş - altı... Kes!" diye bağrışıyorlardı. Müzik eşliğinde dansçılar dans etmeye başlıyorlar, herkes çekime geçiyordu ve ben ansızın okuyacağım satırları karıştırıyordum. "Sahne doksan -altı... Kes!" Dansçılar donup kalıyor, kolları iki yanlarında içlerinden "Kim bu aptal fahişe? Tanrım bunu nereden buldunuz? Eve gitmek istiyoruz" dercesine yüzüme bakıyorlardı.

Programda Donna Summer da konuktu. Bu benim için büyük bir onurdu, çünkü o benim için her zaman favorim olan bir şarklaydı. "Bayanlar, baylar, Lütfen alkışlayın, Soul müziğinin leydisi Donna Summer!"

"KES!!"

"ŞİMDİ NE OLDU?"

"Onun Unvanını söylemeyi unuttun. İpucu kartlarını okusana, Waris?"

"Ahh, kahretsin! O lanet şeyi kaldırır mısınız? Göremiyorum. Aşağıda tutmayın. Işıklar gözümü alıyor. Hiçbir şey göremiyorum."

Don Cornelius beni bir köşeye çekip. "Derin bir nefes al. Bana nasıl hissettiğini anlat." Ona o yazıların bende işe yaramadığı - buna alışık olmadığımı söyledim.

"Nasıl yapmak istersin? Haydi. İdareyi eline al, istediğin gibi yap." Oldukça sabırlı ve sakindiler. Don ve ekip idareyi ele alıp işleri yoluna koymama yardım etti. İşin en iyi yanı onlarla ve bana en iyi parçalarının bulunduğu CD'sini veren Donna Summer ile çalışmamdı.

Sonra BBC ekibiyle New York'a gittik. Orada Manhattan sokaklarında yağmurun altında üzerimde siyah bir slip ve yağmurluk, elimde şemsiye yürürken yapılan çekimler sırasında beni görüntülediler. Bir başka gece kameraman beni bir Harlem dairesinde bir grup arkadaşımla akşam yemeği pişirirken çekti. Arkadaşlarımla öyle iyi vakit geçiriyorduk ki, onun varlığını bile unutmuştuk.

Bir sonraki safha için benim ve tüm ekibin Londra'da buluşup Afrika'ya, kaçışımdan bu yana ilk kez ailemle buluşacağım yere uçmamız gerekiyordu. Biz Londra, Los Angeles ve New York'taki çekimleri yaparken BBC'nin Afrika'daki ekibi büyük bir sabırla annemi arıyordu. Ailemin bulunduğu konumu tayin etmek üzere birlikte haritaları gözden geçirdik ve ben onlara ailemin genelde dolaştığı bölgeyi göstermeye çalıştım. Bundan sonra ailemin bağlı olduğu tüm kabile ve klan isimlerini onlara saydım. Bu durum özellikle Batılılar için çok akıl karıtıncaydı ve BBC üç aydır araştırmasına karşın bir sonuç elde edememişti.

Planımıza göre, BBC annemi buluncaya dek ben New York ta kalıp çalışacaktım, sonra Londra'ya uçup ekiple birlikte hikâyemin sonu için Afrika'ya gidecektik. Araştırmalarına başladıktan kısa süre sonra Gerry bir gün beni aradı ve

"Anneni bulduk," dedi.

"Ah, harika!"

"Şey, yani biz öyle sanıyoruz."

"Öyle sanıyoruz da ne demek?" dedim.

"Tamam, bir kadın bulduk ve ona Waris adında bir kızı olup olmadığını sorduk. O evet dedi, kızının adının Waris olduğunu söyledi. Londra'da yaşıyormuş. Ama kadın ayrıntılarda öyle belirsiz şeyler söylemiş ki, Somali'deki adamlarımız ne olup bittiğinden ve bu kadının başka bir Waris'in annesi olup olmadığından emin olamamışlar." Yaptıkları sorgulama sonrası BBC bu kadını eledi, ancak araştırmanın henüz başlangıcıydı. Birdenbire, çöl, annem olduğunu iddia eden kadınlarla doluverdi; hepsinin Londra'da yaşayan Waris adında bir kızı vardı. İşin komiği, ben Waris adında başka birine rastlamamıştım.

Neler olup bittiğini açıkladım. "Oradaki insanlar öyle fakir ve öyle çaresizler ki... 'Evet, biz onun ailesiyiz' derlerse köylerine gidip çekim yaparsınız, onlar da biraz para ve yiyecek alırlar diye umuyorlar. O kadınlar bir şeyler alırlar ümidiyle annemmiş gibi davranıyorlar. Bu işi şüphe uyandırmadan başaracaklarını nasıl düşündüklerini bilmiyorum, ama deniyorlar işte."

Ne yazık ki, annemin bende hiç resmi yoktu, ama Gerry'nin aklına başka bir fikir geldi. "Sadece annenin bilebileceği türden sırlarına ihtiyacımız var."

"Pekâlâ, annem hep bana küçük ağız anlamına gelen Avdokol takma adıyla seslenirdi."

"O bunu hatırlar mı?"

"Kesinlikle."

Ondan sonra Avdokol gizli şifre sözcüğü oldu. BBC'nin mülakatları sırasında kadınlar ilk birkaç soruyu cevaplıyorlar, ardından takma isime sıra gelince çuvallıyorlardı. Ve güle güle Ancak nihâyetinde bir gün beni arayıp, "Sanının onu bulduk. Kadın takma ismi hatırlamadı, ama Londra'daki büyükelçi için çalışan Waris adında bir kızı olduğunu söyledi," dediler.

Ertesi gün New York'tan bir uçağa atladım. Londra'ya vardığımda, hazırlıklar için BBC'nin birkaç güne daha ihtiyacı olduğunu öğrendim. Bir uçakla Etiyopya'da Addis Ababa'ya, ardından da küçük bir Charter ile Etiyopya-Somali sınırına

uçtuk. Yolculuk oldukça tehlikeli olacakta. Savaş yüzünden biz Somali'ye gidemiyorduk, ama ailem sınıra bizi görmeye gelecekti, iniş yaptığımız yer çölün orta yeriydi; iniş pisti yoktu. Her yer çalılar ve kayalıklarla kaplıydı.

BBC yolculuk için hazırlanırken ben Londra'da bir otelde konakladım. Nigel ziyaretime geldi. İçinde bulunduğum riskli durumdan dolayı onunla ilişkilerimi sıcak tutmaya çalışıyordum. Bu arada da onun Cheltenhom'daki evinin ipotek borcunu ödüyordum. Çünkü işsizdi ve başka bir ev aramayı da reddediyordu. Ona Grenpeace'te tanıdığım birilerinin yanında iş dahi buldum, ama Nigel öyle çatlak biriydi ki, işe girdikten üç hafta sonra onu kovdular ve bir daha çevrede görünmemesini de tembih ettiler. Nigel bu belgesel işini öğrendiği ilk günden beri Afrika'ya bizimle birlikte gelmek için başımın etini yedi. 'Gelmek istiyorum. Senin güvende olduğundan emin olmak istiyorum.'

Ben "HAYIR, gelmiyorsun!" dedim. "Seni anneme nasıl açıklarım? Kim olduğunu söylerim?"

"Tabii ki kocan!"

"Hayır, değilsin! Unut bunu. Tamam mı? Unut gitsin!" Emin olduğum bir şey varsa, oda Nigel'in anneme tanıştırmak isteyeceğim tip bir insan olmadığıydı.

BBC ile ilk planlama aşamasındayken, Nigel gelmek konusunda yine ısrar etmişti. Gerry kısa sürede ondan bıktı. Çoğunlukla planlama için akşam yemeğinde buluşuyorduk. Gerry o gün telefon edip "O bu akşam seninle gelmiyor, değil mi? Lütfen Waris, onu bu işin dışında bırakalım," diyordu.

Londra'ya döndüğümde Nigel kaldığım otele gelip Afrika'ya gelmek için ısrarlarına yeniden başladı. Onu reddedince pasaportumu çaldı. Elbette birkaç gün içinde ülkeden ayrılacağımızı biliyordu. Söyleyeceğim hiçbir şey onu pasaportumu geri vermeye ikna edemezdi. Sonunda çaresizlik içinde bir gece Gerry ile buluşup ona "Buna inanmayacaksın, Nigel pasaportumu aldı ve geri vermiyor," dedim.

Gerry alnını eline yasladı ve gözlerini kapadı. "Tanrım, gerçekten sabrım taşmak üzere Waris. O pislikle uğraşmaktan bıktım, yeter artık, yeter!" Gerry ve BBC'deki öteki çocuklar Nigel'i ikna etmeye uğraştılar. "Bak, bir yetişkin gibi davran, erkek ol. Neredeyse projenin sonunu Afrika'da bitirmek durumundayız, bu da Waris'i oraya götürmemiz gerektiği anlamına geliyor. Şimdi, Tanrı aşkına, lütfen!" Ama Nigel oralı bile olmamıştı. Pasaportum yanında, Cheltenhom'a geri döndü.

Tek başıma Cheltenhom'a iki saatlik bir yolculuk yaptım ve ona yalvardım. Bizimle Afrika'ya gelmezse onu bana vermeyi reddediyordu. Benim için ümitsiz bir durumdu. On beş yıl boyunca tekrar annemi görebilmek için Tanrıya dualar etmiştim. Şimdi Nigel ile tüm bu şans elimden yitebilirdi. Hiç şüphe yok ki, gitmemem için elinden geleni yapardı. Onu götürmezsem annemi görme şansım olmazdı, çünkü pasaportsuz seyahat edemezdim. "Nigel etrafımızda dolaşıp, herkes için baş ağrısı olamazsın. Görmüyor musun? On beş yıl sonra ilk kez annemi görme şansını yakaladım!"

Bizim Afrika'ya gidiyor olmamıza ve bunun kendisiyle hiç ilgisi olmamasına çok bozulmuştu. "Yemin ederim, bu çok büyük haksızlık!" diye bağırdı. Neyse sonunda günün birinde bu iş bittiğinde onu Afrika'ya götüreceğime -sadece ikimiz gideceğimize- söz vererek onu ikna ettim. Bu ucuz bir dolaptı. Yaptığımla gurur duymuyorum, çünkü hiç tutmayacağım bir söz vermiştim. Ama söz konusu Nigel olunca, kibar, mantıklı bir yetişkin olmak asla işe yaramazdı.

Çift motorlu pervaneli uçak Galadi, Etiyopya'ya indi. Burası Somali'li mültecilerin yurtlarındaki savaştan kaçmak için toplandıkları küçücük bir kasabaydı. Orasına burasına kayalar serpiştirilmiş kızıl çöl tabanına indiğimizde, uçak şöyle bir yerden sıçradı. Millerce uzunluğunda havada uçuşan toz bulutunu görmüşsünüzdür, çünkü bu bize doğru koşmakta olan bütün bir kasabaydı. Daha önce hiç böyle bir şey görmemiştim. BBC ekibi ve ben uçaktan indik ve ben bizi karşılamak için koşuşturan insanlarla Somali'ce konuşmaya

çabalıyordum. Onlarla iletişim kurmada güçlük çekiyordum, çünkü içlerinden bazıları Etiyopyalıydı, bazıları da Somalili, ama Somalili olanlar da farklı bir diyalekt kullanıyorlardı. Birkaç dakika içinde onlarla iletişimden vazgeçtim.

Sıcak havanın ve kumun kokusunu aldım ve ansızın kayıp çocukluğumu hatırladım. Bütün hatıralarım sel gibi coştu ve koşmaya başladım. Ekip "Waris, nereye?" diye bağırdı.

"Devam edin... Gitmeniz gereken yere gidin... Döneceğim." Koştum, yere dokundum ve toprağı avuçladım. Ağaçlara dokundum. Tozlu ve kuruydular, ama yağmurların yakın olduğunu biliyordum; o zaman her şey tomurcuklanacaktı. Havayı ciğerlerime çektim. Çocukluk hatıralarımın kokusunu içimde tuttum; dışarıda yaşadığım onca yıl, bu çöl bitkileri ve bu kırmızı kum benim yuvamdı. Ah, Tanrım! Burası benim evim! Yeniden evimde olmanın verdiği sevinçle ağlamaya başladım. Bir ağacın altına oturdum ve ait olduğum yere dönmenin verdiği büyük coşku ve onu özlemiş olmanın verdiği büyük acıyı aynı anda hissettim. Çevreme bakınıp bunca zaman buradan nasıl uzak kaldım, diye merak ettim. Bu, sanki yıllarca açmaya cesaret edemediğim bir kapıyı açıp da orada unutmuş olduğum bir parçamı bulmak gibi bir duyguydu. Kasabaya döndüğümde herkes beni çevreleyip elimi sıktı.

"Hoş geldin, kardeş."

Sonrasında hiçbir şeyin umduğumuz gibi olmadığını anladık. Annem olduğunu söyleyen kadın o değildi ve kimse de ailemi nasıl bulacağımızı bilmiyordu. BBC'Ii çocukların morali bozulmuştu; bütçelerine ikinci kez gelecek paraları yoktu. Gerry sürekli. "Yo, hayır, bu kısım olmadan da gerçek bir öykü olmaz. Her şey boşa çıktı. Ne yapacağız?" deyip duruyordu.

Kasabayı altüst edip ailem hakkında bilgisi olan veya tanıyan var mı diye soruşturduk. İnsanlar yardım için can atıyorlardı. Görevimiz duyuluvermişti. O günden sonra, yaşlı bir adam bana yaklaşıp "Beni hatırlıyor musun?" dedi.

"Hayır."

"Pekâlâ, ben İsmail. Babanla aynı kabiledeniz. Babanın çok yakın dostuyum." O an adamı hatırladım. Onu tanımadığım için çok utanmıştım, ama küçük bir kız olduğum zamandan beri onu hiç görmemiştim. "Sanırım ailenin yerini biliyorum. Anneni bulabileceğimi zannediyorum, ama benzin için paraya ihtiyacım var." Hemen o an, Yo hayır. Bu adama nasıl güvenebilirdim? Bunların hepsi bizi aldatmaya mı çalışıyor? Para verecek olursam ortadan kaybolur, bir daha göremeyiz, diye geçirdim içimden. Adam, "Burada bir kamyonetim var, ama fazla bir şey değil..." diye sürdürdü.

İsmail eliyle pikabı işaret etti: Afrika ya da Amerika'nın kervan geçmez yerleri dışında göremeyeceğiniz tiptendi. Yan camlar parçalanmıştı, önde ise cam bile yoktu. Bu arabayı kullanırken çölün tüm kumunun ve böceklerinin şoförün yüzüne yağması demekti. Kayalar üzerinden geçmekten tekerlekler hayli yıpranmıştı. Arabanın kaportası birileri her yerini çekiçlemiş gibi görünüyordu. Başımı salladım. "Bekle biraz, şu adamlarla konuşayım."

Gerry'nin yanına giderek "Şuradaki adam ailemin nerede olduğunu bildiğini düşünüyor. Ama onları aramak için benzin alacak paraya ihtiyacı var," dedim.

"Tamam, ama ona nasıl güveneceğiz?"

"Haklısın, ancak bu fırsatı değerlendirmeliyiz. Başka seçeneğimiz yok." Kabul ettiler ve ona para verdiler. Adam araca atlayıp arkasında bir toz dumanı uzaklaştı. Gerry'nin "İşte para uçup gitti," diyen sıkkın bir ifadeyle adamın arkasından baktığını gördüm.

Sırtına yavaşça vurdum ve "Meraklanma. Anne mi bulacağız, sana söz veriyorum. Uç güne kadar," dedim. Yaptığım kehanet ekibi rahatlatmaya yetmemişti. Uçak bizi gelip alıncaya dek önümüzde sekiz günümüz vardı. Hepsi o. Pilotlara 'Ah, evet, henüz hazır değiliz, haftaya gelin,' diyemezdik. Addis Ababa'dan Londra'ya dönüş biletlerimiz alınmıştı; ayrılmak zorundaydık ve bu her şeyin sonu olacaktı. Annemi görecek ya da göremeyecektim.

Etrafta kasabalılarla dolaşacak, yiyeceklerini paylaşacak yeteri kadar zamanım vardı, ama İngilizlerin bana ayak uydurmaya niyeti yoktu. Uyuyabilecekleri kırık camlı bir bina bulup uyku tulumlarını yaydılar. Yanlarında kitap ve el feneri getirmişlerdi, ama geceleri uyuyamıyorlardı çünkü sivrisinekler onları çılgına çeviriyordu. BBC ekibi konserve bezelye yiyecekleri beğenmeyip yiyecek başka şey bulamamaktan yakınıyorlardı.

Bir öğleden sonra Somalili bir adam küçük güzel bir domuz yavrusu getirip onlara ikram etmeye karar verdi. Ekiptekilerin hepsi o yavruyu beslemekteydi. Sonra Somalili yavrunun derisini yüzüp gururla onlara sundu: "İşte akşam yemeğiniz!" Ekiptekiler şaşkın gözlerle baktılar, ama hiçbir şey söylemediler. Bir kap alıp ateş yaktım ve biraz pirinçle domuzu pişirdim. Somalili yanımızdan ayrılınca, "Onu yiyeceğimizi düşünmüyorsun, değil mi?" dediler.

"Kesinlikle evet. Neden olmasın?"

"Ah, unut bunu Waris."

"Öyleyse neden bir şey söylemediniz?" Böyle bir şeyin kabalık olacağını düşündüklerini, zira adamın onlara karşı kibar olmaya çalıştığını, ancak küçük domuzu besledikten sonra onu yiyemeyeceklerini söylediler. Bir daha da ete dokunmadılar.

Annemi bulmak için verdiğim üç gün geçmiş, onun izine bile rastlamamıştık. Gerry üçüncü günün sonunda daha da endişelenmeye başlamıştı. Onları annemin gelmekte olduğu konusunda temin etmeye çalıştım, ama onlar benim komiklik yaptığımı sandılar. "Bakın. Size söz veriyorum, annem yarın akşam saat altı da burada olacaktır," dedim. Bu düşünceye nereden kapıldığımı bilmiyorum, ama içimden öyle gelmiş ve öyle söylemiştim.

Gerry ve öteki çocuklar bu son tahminim konusunda şaka yapmaya başladılar. "Ne? Yaaa? Bunu nasıl biliyorsun? Aa, evet Waris bilir! O her şeyi tahmin eder. O bilir! Aynı yağmuru tahmin ettiği gibi!" Onlara sürekli yağmur yağacağını

söylediğim için bana gülüp duruyorlardı. Yağmur yağacağını söyleyebiliyordum, çünkü havada yağmurun kokusunu alabiliyordum.

"Tamam, ama nasıl dediğim gibi yağdı?" dedim ısrarla.

"Ah, haydi Waris. Bu yalnızca bir rastlantıydı."

"Bunun rastlantıyla bir ilgisi yok. Kendi yurdumdayım. Burayı tanırım. Bizler burada içgüdülerimizle hayatta kalırız, arkadaşım." Yandan yandan birbirlerine bakmaya başladılar. "Tamam. Bana inanmayın. Saat altıda göreceksiniz."

Ertesi gün yaşlı bir kadınla oturmuş konuşurken Gerry hızlı hızlı yürüyerek yanıma yaklaştı. Saat altıya on vardı. "Buna inanmayacaksın!"

"Neye?"

"Annen, sanırım o burada." Ayağa kalktım ve gülümsedim. "Ama emin değilim. Adam geri döndü ve yanında bir kadın var. Onun annen olduğunu söylüyor. Haydi, gidip bakalım."

Bu haber kasabada yangın gibi yayılıverdi. Yaşadığım küçük dram uzunca bir süredir burada olan en büyük olaydı. Herkes bilmek istiyordu. Bu Waris'in annesi mi, yoksa bir başka düzenbaz mı? Hava kararmaya yüz tutmuştu. Çevreleyen kalabalığın arasında güç bela ilerliyordum. Gerry kalabalıkta küçük bir koridor açtı. İleride adamın aracı duruyor ve bir kadın koltuktan aşağı iniyordu. Yüzünü göremiyordum, ama başındaki eşarbı takışından bunun annem olduğunu görür görmez anlamıştım. Koşup onu kucakladım. "Ah, Anne!"

"Millerce bu berbat arabada geldim. Allah'ım, ne korkunç bir yolculuktu! İki gün ve iki gecedir yoldayız. Hepsi bunun için mi?" dedi.

Gerry'e dönüp güldüm. "Bu o!"

Gerry'e birkaç gün onunla yalnız kalmak istediğimi söyledim, o da memnuniyetle kabul etti. Annemle konuşmak oldukça tuhaftı. Somalicem vahim durumdaydı. Bundan da acısı birbirimize yabancılaşmış olduğumuz gerçeğiydi. Önce günlük, sıradan şeyleri tartıştık. Ama onu görmüş olmanın verdiği memnuniyet, aramızdaki soğukluğu yok etmişti; ona

yakın oturmak bile hoşuma gidiyordu. Annem ve İsmail iki gün ve iki gece boyunca yol gelmişlerdi: yüzündeki yorgunluğu görebiliyordum. On beş yılda çok çökmüştü. Bu, çöldeki zorlu hayatın bir sonucuydu.

Babam onunla birlikte değildi. Araba geldiğinde o su aramaktaymış. Annem babamın yaşlandığını söyledi. Su bulmak için yağmur bulutlarını kovalıyordu, ama gözlüğe ihtiyacı vardı. Görmesi çok kötüleşmişti. Annem kulübemizden ayrıldığında babam sekiz gündür yoktu ve annem onun kaybolmamış olmasını umuyordu. Babamı nasıl hatırladığımı düşününce onun çok değişmiş olduğunu fark ettim. Ben evden ayrıldığım zamanlarda, yer değiştirse bile babam yerimizi bulurdu: en karanlık gecelerde bile.

Küçük kardeşim Ali de annemleydi. Yanlarında ayrıca İsmail ve oraya vardığında ailemi ziyaret etmekte olan bir kuzenim vardı. Ancak Ali artık benim o küçük kardeşim değildi. İki metrelik boyuyla bana tepeden bakıyordu. Ali'yi kucakladım. "Çekil! Artık ben bir bebek değilim. Yakında evleniyorum"" diye haykırdı.

"Evlenmek mi! Kaç yaşındasın ki?"

"Bilmiyorum. Evlenecek kadar büyüğüm."

"Umurumda bile değil. Sen hâlâ benim küçük kardeşimsin. Buraya gel!" Kolundan yakalayıp başını okşadım. Kuzenim güldü. Ona "Sizin poponuzu ben silerdim!" dedim. Kuzenim bize geldiğinde ona ben bakardım.

"Yaa? Şimdi denesene." Etrafta dans etmeye başladı.

"Yo, yapma!" diye bağırdım. "Denemeye bile kalkma. Seni döverim." Kuzenim de yakında evlenecekti. "Düğününü görmek istiyorsan benimle uğraşma oğlum."

Akşam, annem bizi orada konuk eden bir ailenin kulübesinde uyudu. Ben dışarıda Ali ile uyudum: tıpkı eski günlerde olduğu gibi. Gece dışarıda uzanmış yatarken büyük bir huzur ve mutluluk duydum. Yıldızlara bakıp gece yarısına kadar konuştuk. "Babamın küçük karısını bağladığımız günü hatırlıyor musun?" ikimiz de kahkahalara boğulduk.

Ali ilk başta çok çekingendi, ama sonradan açıldı; “Biliyor musun? Seni çok özledim. Çok uzun zamandır yoksun. Senin artık bir kadın, benimse bir erkek olduğumu düşünmek çok tuhaf." Tekrar ailemle olmak, konuşmak, gülmek, ortak şeylerden bahsedip kendi dilimde tartışmak harika bir duyguydu.

Tüm kasabalılar bize karşı cömertti. Her gün öğle ve akşam yemeğinde başka bir aileye davetliydik. Herkes bizi şımartmak ikramda bulunmak ve hikâyelerimizi duymak istiyordu. "Ah. Haydi, çocuklarımla, ailemle tanışmalısın!" Bizi sürükleyerek götürüp aileleriyle tanıştırırlardı. En merak ettikleri de "süper modellik" idi, çünkü bunun hakkında hiçbir şey bilmiyorlardı. Ben onlardan biriydim. Bir göçebeydim. Ve evime dönmüştüm.

Sevgili annem tüm açıklamalarıma rağmen ne iş yaparak hayatımı kazandığımı anlamamıştı. "Şimdi, bu ne? Modellik nedir? Ne iş yapıyorsun? Tam olarak ne demek?" Bu arada çölde dolaşan birileri anneme ön sayfasında resmimim bulunduğu *Londra Sunday Times*'ın bir nüshasını getirdi. Somalili insanlar oldukça gurur duymuş, Somalili bir kadının böyle bir İngiliz gazetesinde yer almasına memnun olmuşlardı. Annem resme bakıp "Bu Waris! Benim kızım!" dedi. Elinde gazete kasabadaki herkese gösterdi.

Annem ilk geceden sonra çekingenliğini attı ve çarçabuk bana patronluk taslamaya başladı: "Öyle pişirilmez, Waris! Dur, gel benle! Sana göstereyim. Siz yaşadığınız yerde yemek pişirmez misiniz?"

Ardından erkek kardeşim şunun bunun hakkında ne düşündüğümü sormaya başladı. "Ah, lütfen kes Ali. Aptal bir çöl adamısın. Burada fazla yaşamışsın, neden bahsettiğini bilmiyorsun," diyerek onu kızdırdım.

"Ya, öyle mi? Ünlüyüm diye evimize gelip o aptal Batılı tavrını takınabileceğini mi sanıyorsun? Batıda yaşıyorsun diye her şeyi biliyor musun?"

Saatlerce ileri geri tartıştık durduk. Onların duygularını incitmek istemiyordum, ama onlara bazı şeylerden ben

bahsetmezsem başka kim bahseder diye düşünüyordum. "Tamam, her şeyi bilmiyorum, ama çok şey gördüm ve burada öğrenemeyeceğim çok şey öğrendim. Hayat sadece öküzler ve develer demek değil. Size başka şeyler de söyleyebilirim."

"Örneğin?"

"Pekâlâ, ağaçların hepsini keserek çevrenizi tahrip ediyorsunuz mesela. Tüm küçük ağaçları büyümelerine fırsat vermeden kesiyor, o körpe fidanları aptal hayvanlara ağıl yapmada kullanıyorsunuz," diyerek elimle yakındaki domuzları işaret ettim. "Bu doğru bir şey değil."

"Ne demek istiyorsun?"

"Tüm alan şimdi bir çöl, çünkü ağaçların hepsini kestik."

"Alan bir çöl, çünkü yağmur yağmıyor Waris! Kuzeyde yağmur yağdığı için ağaç da var."

"Orada yağmur yağmasının nedeni o! Yağıyor, çünkü orman var. Ve o körpecik fidanları kestiğiniz her gün burada orman olma şansını da yok ediyorsunuz." Bu tuhaf fikre inansınlar mı inanmasınlar mı, bilemediler. Onlarla tartışamayacağım tek bir konu vardı.

Annem söze başladı. "Sen neden evlenmedin?" Bu konu onca yıl sonra hâlâ benim için kanayan bir yaraydı. Bu konu, evimi ve ailemi kaybetmeme neden olmuştu. Babamın amacının iyi olduğunu biliyorum, ama bu korkunç seçeneği bana o sunmuştu: dediğini yapıp, o yaşlı adamla evlenerek hayatımı mahvetmek ya da kaçıp bildiğim ve sevdiğim her şeyden vazgeçmek. Özgürlüğüm için ödediğim karşılık çok büyüktü ve ben ileride çocuklarımdan birini böyle acı bir karara sürüklememeyi umuyordum.

"Anne neden evlenmeliyim? Evli olmak zorunda mıyım? Beni başarılı, güçlü ve bağımsız görmek istemez misin? Yani, evlenmediysem bu henüz doğru adam bulamamış olmamdandır. Onunla karşılaştığımda evleneceğim."

"Peki, ama ben torun istiyorum."

Şimdi bütün hepsi bana karşı birlik olmaya karar vermişti. Buna kuzenim de karıştı. "Artık çok geç. Seninle kim evlenir ki?

Yaşlısın." Yirmi sekiz yaşında bir kadınla evlenme fikrinin dehşetiyle başını salladı.

Kollarımı açtım. "Zorla kim evlenmek ister ki? Siz ikiniz neden evleniyorsunuz?" Ali'yi ve kuzenimi işaret ettim. "İddiaya girerim birileri sizi buna mecbur etti."

"Hayır, hayır," dedi her ikisi de.

"Pekâlâ, tamam, ama bunun nedeni sizin erkek olmanız. Ama bir kızsan hayır demeye hakkın yoktur. Bana söylenen kişiyle, söylendiği zaman evlenmek zorundasındır. Bu nasıl iş? Bu karara kim varmış?

"Aa, kes artık Waris!" diye homurdandı kardeşim.

"Sen de kes!"

Son iki günümüz kaldığında Gerry çekimlere başlamak zorunda olduğumuzu söyledi. Annemle birlikte pek çok durumda bizi görüntülemişti. Ama annem daha önce hiç kamera görmemiş ve bu şeyden nefret etmişti. "Çekin o şeyi yüzümden. Onu istemiyorum," dedi ve kameramana bir şamar indirdi. "Waris, söyle ona o şeyi yüzümden çeksin!" Anneme her şeyin yolunda olduğunu söyledim. "Bana mı bakıyor o? Yoksa sana mı?"

"İkimize de."

"Peki, söyle ona, ona bakmak istemiyorum. Söylediklerimi duymayacak, değil mi?" Ona işlemleri anlatmaya çalıştım, ama boşunaydı.

"Evet, anne. Söylediğin her şeyi işitir," dedim gülerek. Kameraman sürekli neye güldüğümüzü sorup duruyordu. "Tüm bu maskaralığa..." diye karşılık verdim.

Ekip beni çölde tek başıma dolaşırken çekmek için bir gün daha harcadı. Bir kuyu başında devesini sulayan küçük bir oğlan gördüm ve ondan deveyi beslemek için izin aldım. Ekibin çekmesi için bir kova suyu hayvanın ağzına götürdüm. Tüm bunlar olurken gözyaşlarımı tutmak benim için oldukça güçtü.

Ayrılacağımız günden bir gün önce kasabadaki kadınlardan biri parmaklarımı kınaladı. Elimi kameraya doğru

kaldırdım. Her bir parmak ucumda inek pisliği kümelenmiş gibi görünüyordu. Ama ben kendimi bir kraliçe gibi hissettim. Bunlar insanlarımın eski güzellik törenlerindendi ve normalde geline yapılırdı. O akşam bir kutlama düzenledik ve kasabalıların hepsi dans ettiler, el çırptılar ve şarkı söylediler. Tıpkı çocukluğumdan hatırladığım, herkesin yağmur için bir araya geldiği türden bir şölendi.

Ertesi sabah uçak gelip bizi almadan, erkenden kalkıp annemle kahvaltı yaptım. Ona gelip benimle Amerika'da ya da İngiltere'de yaşayıp yaşamayacağını sordum.

"Ama orada ne yaparım?" dedi.

"Konu da o ya. Senin bir şey yapmanı istemiyorum. Zamanında yeterince yaptın. Senin ayaklarını uzatıp dinlenme zamanın. Seni rahat ettirmek istiyorum. "

"Hayır, bunu yapamam. Öncelikle baban artık yaşlanıyor, bana ihtiyacı var. Benim onunla olmam gerek. İkincisi, çocuklara bakmam lâzım."

"Çocuklar da ne demek? Hepimiz büyüdük!"

"Şey, babanın çocukları. Adı neydi? Evlendiği şu küçük kızı hatırlıyor musun?"

"E-v-e-t!"

"Tamam, onun beş çocuğu oldu. Ama o daha fazla katlanamadı. Sanırım hayatımız ona göre oldukça çetindi ya da o babanla geçinemedi. Her neyse, o kaçtı. Ortadan kayboldu."

"Anne... Nasıl yaparsın? Sen o işler için çok yaşlısın! Fazla çalışmaman gerek. Çocukların peşinde koşturmak senin işin değil."

"Pekâlâ, ama baban da yaşlanıyor ve bana ihtiyacı var. Üstelik öylece oturup duramam. Oturur kalırsam, yaşlanırım. Onca yıldan sonra yerimde duramam, çıldırırım. Hareket etmeliyim. Hayır. Benim için bir şey yapmak istiyorsan bana Somali'de yorulunca gidebileceğim bir yer al. Burası benim evim. Bildiğim tek yer."

Ona sımsıkı sarıldım. "Seni seviyorum anne ve senin için döneceğim. Unutma, senin için döneceğim..."

Annem gülümsedi ve bana el salladı. Uçağa biner binmez kendimi koyuverdim. Onu bir daha ne zaman göreceğimi, hatta görüp göremeyeceğimi bilmiyordum. Ağlayarak camdan kasabayı, çölü, ardından hepsinin kayboluşunu seyrederken, ekip bu son anı görüntülüyordu.

16.
NEW YORK

1995 yılının baharında BBC'nin *New York'ta Bir Göçebe* adını verdiği belgeselin çekimlerini tamamladım. Ve doğrusunu söylemek gerekirse, onca yılın ardından hâlâ göçebeydim, çünkü hâlâ gerçek bir evim yoktu. İşin peşinde oradan oraya dolaşıyordum. New York, Londra, Paris, Milan. Arkadaşlarımla veya oteller de kalıyordum. Sahip olduğum birkaç parça eşya -birkaç fotoğraf, kitap ve CD- Nigel'in Cheltenhom'daki evinde saklıydı. İşimin büyük kısmı New York'ta olduğu için çoğu zamanım orada geçiyordu. Bir zaman sonra ilk defa gerçek anlamda bir daire kiraladım: Solto'da küçük, stüdyo tipi bir daire. Sonra Village'da bir yer tuttum, ardından Batı Broadway'de bir eve taşındım. Ama bu yerlerin hiçbirinden hoşlanmamışım. Broadway'deki tamamen çılgınlıktı. Beni delirtti. Yakınlardan her araba geçişinde ses evin içinde yankılanıyordu. Köşede bir itfaiye merkezi vardı ve bütün gece boyunca çalan sirenleri işitiyordum. Yeterince dinlenemiyordum ve on ay sonra pes ederek göçebe hayata geri döndüm.

O sonbahar Paris'te podyum işleri yaptım, sonra Londra daki şovlardan vazgeçip doğruca New York'a gelmeye karar verdim. Kendi yerimi bulup sabit bir hayata geçmenin zamanı olduğunu düşünüyordum. Daire avım sırasında da Village da en yakın arkadaşım George'un evinde kalıyordum. Bir gece George'un bir arkadaşı, Lucy, doğum günü olduğunu söyledi. Ve şehre inip kutlamamızı istedi, ama George çok yorgun olduğunu, sabah erken kalkmak zorunda olduğunu belirtti. Ben Lucy ile gitmeye gönüllü oldum.

Evden çıktık. Nereye gideceğimizi bilmiyorduk. Sekizinci caddede durdum ve eski oturduğum daireyi gösterdim. "Ben orada, şu caz kulübünün üstündeki dairede yaşıyordum. Güzel müzik çalarlar, ama hiç kapısından içeriye girmedim." Orada durup içeriden gelen müziği dinledim. "Hey, haydi içeriye girelim, ister misin?"

"Hayır. Ben Nells'e gitmeyi istiyorum."

"Aaa, haydi. Girip bir bakalım. Çaldıkları bu müzikten çok hoşlanırım. İçimden dans etmek gelir."

Lucy istemeye istemeye içeriye girmeye razı oldu. Merdivenlerden aşağıdaki küçük kulübe indik. Tam girişin karşısında orkestra duruyordu. Sahneye ilerleyip durdum. İlk gözüme çarpan kişi davulcuydu; karanlık odanın içinde sahne ışığı onun üzerindeydi. Hızla davul çalıyordu. Orada durup uzun uzun ona baktım. Yetmişlerden kalma uzun Afro saçları vardı. Lucy kolumu tutunca ona döndüm. "Hayır, hayır. Burada kalıyoruz. Otur ve bir içki iç. Biraz burada oturalım." Orkestra tam bir Caz orkestrasıydı ve ben çılgınlar gibi dans etmeye başladım. Lucy'de bana katıldı ve kısa süre sonra masalarında çakılı gibi oturmuş seyreden tüm ötekileri de kalkıp bizimle dans etmeye başladılar.

Terleyip susayınca bir içki alıp seyircilerin arasındaki bir kadının yanında dikildim. "Ah, müzik harika. Bunlar kim?" diye sordum.

"Bilmiyorum, çünkü onlar bir grup değil. Hepsi kendi hesabına çalışıyor. Ama saksafon çalan benim kocam," dedi kadın.

"Hı-hıı. Ya davul çalan kim?"

Kadın tebessüm etti. "Üzgünüm, bilmiyorum." Birkaç dakika sonra takım ara verdi. Davulcu yerinden kalkıp sahneden indiğinde bayan onun kolunu yakalayıp "Özür dilerim, ama arkadaşım sizinle tanışmak istiyor," dedi.

"Ya öyle mi? Kim?"

"O," diyerek beni ona doğru itti. Şaşkınlıktan ne diyeceğimi bilemedim.

Sonunda, orada birkaç dakika donup kaldıktan sonra, "Merhaba," dedim. Sakin ol Waris. "Müziğinizi beğendim."

"Teşekkürler."

"Adınız ne?"

"Dana," dedi adam utangaç bir yüzle.

"Aaah!" Sonra çekip gitti. Lânet olsun! Ama onun gitmesine öyle kolay izin vermeyecektim. Arkadaşlarıyla oturduğu masaya kadar peşinden gittim, bir sandalye çekip yanına oturdum. Davulcu dönüp beni yanında gördüğünde şaşkınlıkla yerinden sıçradı. Ben, "Seninle konuşmuyor muydum? Bu bir kabalık. Öylece çekip gittiğinin farkında mısın?" diye onu payladım. Dana afallamış bir ifadeyle bana baktı, ardından kahkahayı patlattı. Yerlere yatarcasına gülüyordu.

"Adın ne?" dedi kendine geldiğinde.

"Artık bir önemi yok," dedim burnum havada kendimi beğenmiş bir edayla. Ancak sonra tekrar konuşmaya başladık. O tekrar çalması gerektiğini söyleyinceye kadar konuştuk.

"Gidecek misin? Kiminle geldin?" diye sordu.

"Arkadaşımla. Orada kalabalığın arasında," Bir sonraki arada bana grubun birkaç parça daha çalacağını ve sonrasında istersem bir yerlere gidebileceğimizi söyledi. Tekrar yanıma geldiğinde oturup sohbet ettik. Sonunda "Burası çok duman. Nefes alamıyorum. Dışarıya çıkalım mı?" dedim.

"Tamam. Dışarıda merdivenlere oturabiliriz." Merdivenlere çıktığımızda durdu. "Sana bir şey sorabilir miyim? Sana sarılabilir miyim?"

Bu dünyanın en doğal talebiymiş gibi ve onu yıllardır tanıyormuşum gibi ona baktım. Sonra sımsıkı sarıldım. O an tıpkı Londra'ya gideceğimi, modellik yapacağımı bildiğim gibi biliyordum. Bu utangaç davulcu, bu Afro tarzı saçlı adam benim adamımdı. Bir yerlere gitmek için saat çok geçti. Ona ertesi gün beni aramasını söyleyerek George'un telefon numarasını verdim. "Sabah için randevularım var. Ama beni saat tam üçte ara. Tamam mı?" Sadece onun beni söylediğim saatte arayıp aramayacağını görmek istiyordum.

Sonra, o gece eve dönerken bana Harlem metrosuna yetişmek zorunda olduğunu söyledi. Metro istasyonuna girerken başını kaldırıp baktı. Orada, ona reklam panosunda bakan kocaman bir posterim vardı. Bunu önceden fark etmemişti. Benim bir model olduğumu bilmiyordu.

Ertesi gün saat üç yirmi de telefon çaldı. Telefonu hızla kaldırdım. "GEÇ KALDIN!"

"Özür dilerim. Akşam benimle yemeğe çıkar mısın?" Village'de küçük bir kafeye gittik ve saatlerce konuştuk. Artık onu tanıyordum, onun ne kadar sıra dışı olduğunun farkındaydım. Çünkü o tanımadığı insanlara karşı oldukça yumuşak başlıydı. Sonra gülmeye başladım. Dana, afallamış görünüyordu. "Neye gülüyorsun?"

"Benim çılgın olduğumu düşüneceksin."

"Devam et. Zaten çılgın olduğunu düşünüyorum."

"Senin bebeğini doğuracağım." Gelecekteki çocuğumun babası olacağını öğrenmek onu memnun etmemişti. Bana, *Bu kadın gerçekten çılgın, çılgından da öte* dercesine baktı. "Biliyorum, bunun tuhaf olduğunu düşünüyorsun, ama söylemek istedim. Aman boş ver. Unut gitsin."

Hiçbir şey söylemeden bana baktı. Çok şaşırdığını görebiliyordum. Buna şaşmamak gerek. Onun soyadını bile bilmiyordum. Çok sonra bana o an kendi kendine, onu görmek istemiyorum. Bu kadından kurtulmam gerek. Öldüren Cazibe'deki av peşinde koşan ahmaklardan, diye düşündüğünü söyledi.

Yemekten sonra Dana beni eve götürdü, ama çok sessizdi. Ertesi gün kendi kendimden iğrendim. Bu kadar aptalca bir şey söylediğime inanamıyordum. Ama bir yandan da söylediklerim "Bugün yağmur yağacak," türünden sıradan bir şey gibi görünüyordu bana. Sonraki bir hafta boyunca beni aramaması hiç de şaşırtmamıştı. En sonunda beklemekten vazgeçip onu aradım. "Neredesin?" diye sordu.

"Arkadaşımdayım. Buluşmak ister misin?"

"Tanrım! Evet, tamam. Öğle yemeğine gidelim."

"Seni seviyorum."

"Ben de seni seviyorum." Tam bir şaşkınlık ve dehşet içinde telefonu kapadım. Kendi kendime iyi bir kız olacağıma dair ettiğim yeminden sonra bu adama sevdiğimi nasıl söyleyebilmiştim. Bebeklerden bir daha söz etmek yok, derken kalkıp ona sevdiğimi söylemiştim. Ah, Waris senin neyin var böyle? Ne zaman benimle bir erkek ilgilense, kaçardım. Ortadan kaybolurdum. Ya şimdi? Hiç tanımadığım bir erkeğin peşine düşmüştüm. Dana ile buluştuğum gece yeşil bir süveter giyiyordum, saçlarım da afroydu. Çok sonraları bana başını çevirdiği her yerde tek gördüğü şeyin YEŞİL SÜVETERLİ BİR AFRO olduğunu söyledi. Ona istediğim şeyin hep peşinden gittiğimi ve bir sebeple -hayatımda ilk kez- bir erkeği çok arzuladığımı söyledim. Açıklayamadığım şey ise bu adamı ömrüm boyunca tanıyormuşum gibi hissettiğimdi.

Dana ile yemekte buluştuk ve dünyadaki her şey hakkında konuştuk, konuştuk. İki hafta sonra Harlem'deki evinde yaşıyordum. Bundan altı ay sonra da evlenmeye karar verdik.

Bir yıllık beraberliğimizin ardından bir gün Dana hiç beklenmedik bir şekilde "Sanırım hamilesin," dedi.

"Allah aşkına, sen neden bahsediyorsun!" diye haykırdım.

"Haydi, eczaneye gidiyoruz." Ne kadar itiraz etsem de vazgeçeceği yoktu. Eczaneye gidip bir hamilelik testi aldık. Sonuç pozitifti.

"Bu salak şeye inanmıyorsun ya?" dedim kutuyu işaret ederek.

Paketten bir tane daha çıkardı. "Tekrar yap." O da pozitifti. Bir süredir kendimi hasta hissediyordum, ama zaten periyodumda ben böyle olurdum. Ancak bu seferki farklıydı. Her zamankinden daha kötüydüm, ıstırabım daha fazlaydı. Yine de hamile olduğumu sanmıyordum. Daha ciddi bir problemim var -öleceğim- diye düşünüyordum. Doktora gidip durumumu anlattım. Bir kan tahlili yaptırdı ve sonucu almak

için işkence gibi üç gün bekledim. Lânet! Neler oluyor? Kötü bir hastalığım var da bana söylemek istemiyor mu yoksa?

Sonunda bir öğleden sonra eve geldim ve Dana "Doktorun aradı," dedi.

Elim boğazıma gidiverdi. "Ah, Tanrım, ne dedi?"

"Seninle konuşacakmış."

"Ona hiç soru sormadın mı?"

"Bak bana seninle yarın saat on bir ya da on iki de görüşeceğini söyledi."

Bu hayatımın en uzun gecesiydi. Öylece yatıp gelecekte beni neyin beklediğini düşündüm durdum. Ertesi gün telefon çaldığında ahizeyi yakaladım. Doktor, "Sana haberlerim var. Yalnız değilsin," dedi. İşte bu! *Yalnız değilsin, vücudunun her yeri tümör kaplı.*

"Ah, hayır! Bu ne anlama geliyor?"

"Hamilesin. İki aylık." Bu haberi duyduğumda havalara uçtum. Dana da çok sevinmişti. Hayatı boyunca baba olmak istemişti. Daha o an bebeğin erkek olacağını her ikimiz de biliyorduk. Ama ilk düşündüğüm bebeğin sağlıydı. Bebek beklediğimizi öğrendiğimiz an hemen bir kadın doğum uzmanına gittim. Doktor ultrasonu yaptığında ondan cinsiyetini öğrenmek istemedim.

"Lütfen söyleyin, bebek sağlıklı mı?"

Doktor Bayan, "Evet, harika durumda," dedi. Bu tam duymayı beklediğim şeydi.

Şüphesiz Dana ile yapacağım mutlu evliliğim için önümüzde bir büyük engel vardı: Nigel. Altı aylık hamileyken birlikte Cheltenhom'a gidip onunla son bir kez yüzleşmeye ve bu sorunu halletmeye karar verdik. Londra'ya vardığımızda sabah bulantılarım ve soğuk algınlığım yüzünden yatağa düştüm. Bir arkadaşımızın evinde kaldık. Birkaç gün sonra ben kendime geldiğimde, kendimde Nigel'i arama cesaretini buldum. Ama onu aradığımda nezle olduğunu ve ziyaretimi birkaç gün daha ertelemem gerektiğini söyledi.

Nigel kendini o ziyaret için hazır hissedinceye dek Dana ve ben bir hafta daha Londra'da bekledik. Onu arayıp bizi istasyonda karşılayabilmesi için ona tren saatini bildirdim ve "Dana'nın da benimle geleceğini bilmeni istiyorum. Ve hiçbir problem istemiyorum, tamam mı?" dedim.

"Onu görmek istemiyorum. Sana şimdi söylüyorum. Bu seninle benim aramda."

"Nigel!"

"Umurumda değil. Hem de hiç. Bunun onunla ilgisi yok."

"Artık onunla çok ilgisi var. O benim nişanlım. Onunla evleneceğim. Anlaşıldı mı? Ve burada yapmam gereken ne varsa o da benimle olacak."

"Onu görmek istemiyorum, o kadar." Bunun üzerine Nigel Cheltenhom trenine tek başıma bineceğimi zannetti. Trenden indiğimde, o park yerinde bir direğe yaslanmış her zamanki gibi sigara içerek beni bekliyordu. Onu son gördüğümden de kötü görünüyordu. Saçları uzamış, gözlerinin altında siyah halkalar oluşmuştu.

Dana'ya dönüp "İşte orada. Şimdi sakin ol," dedim.

Ona doğru yürüdük. Ben daha bir kelime bile edemeden Nigel "Sana onu görmek istemiyorum demiştim. Sana söylemiştim. Gayet açık ve net. Seni yalnız görmek istiyorum," dedi.

Dana elindeki çantayı kaldırıma attı. "Bak, onunla böyle konuşamazsın, benimle de böyle konuşamazsın. Neden onu yalnız görmek istiyorsun? Aklından neler geçiyor? Onu yalnız mı görmek istiyorsun? Tamam, ama ben onunla yalnız görüşmeni istemiyorum. Ve eğer bunu bir kez daha söylersen kıçına tekmeyi basarım!"

Nigel'in benzi soluvermişti. "Pekâlâ... Arabada yer yok."

"Arabandan bana ne. Taksi tutarız. Sadece şu işi bitirelim artık. "

Şimdi Nigel hızlı hızlı arabaya doğru ilerliyor, yandan da, "Hayır, hayır. İşler böyle yürümüyor," diye söyleniyordu. Arabaya atlayıp motoru çalıştırdı ve bizi yanımızda

çantalarımız orada öylece bırakıp gitti. En iyisi bir otel bulmak, diye karar verdik. Şans eseri, istasyonun hemen yakınında, oda ve kahvaltı veren bir otel vardı. Otel tam bir çöplüktü, ama içinde bulunduğumuz şartlar altında bu son endişemizdi. Dışarıya çıktık, Hint yemeği sipariş ettik, ama hiç iştahımız yoktu. Öylece oturup somurtkan somurtkan yemeğe baktık. Sonunda odamıza dönmeye karar verdik.

Ertesi sabah Nigel'i tekrar aradım. "Sadece eşyalarımı almak istiyorum. Tamam mı? Bununla uğraşmak istemiyorsan unut gitsin. Sadece eşyalarımı ver yeter." Hiç cevap yok. Dana ve benim geceyi geçirdiğimiz otelde bir gece daha geçirme olanağımız yoktu. Bu yüzden daha rahat bir yere geçmeye karar verdik. Nigel ile iş kim bilir ne kadar sürecekti? Kalacak başka bir yer bulup yerleştikten sonra onu tekrar aradım. "Bak, neden böyle davranıyorsun? Neden bunu yapıyorsun bana? Yedi mi? Sekiz mi? Haydi artık."

"Tamam. Demek beni görmek istiyorsun. Ama yalnız sen. Seni otelden alırım, ama eğer o gelirse her şey biter. Çeker giderim. Sadece sen!" İç çektim ama bu işten başka çıkış görmüyordum, o yüzden kabul ettim.

Telefonu kapayıp durumu Danaya açıkladım. "Lütfen, Dana izin ver oraya yalnız gideyim. Bakalım onunla konuşabilecek miyim? Benim için bunu yap."

"Tamam, işe yarayacağına inanıyorsan öyle olsun. Ama sana dokunmaya kalkarsa, işi biter. Sana söylüyorum, bundan hoşlanmadım, ama sen istiyorsan, sana engel olamam." Dana ya otelde kalmasını, ihtiyacım olursa onu arayacağımı söyledim.

Nigel beni aldı ve kiralamış olduğu bir dağ kulübesine gittik. İçeriye girdik. Bana çay hazırladı. "Bak Nigel," dedim.

"Bu adam evleneceğim kişi ve onun çocuğuna hamileyim. Senin biricik karın olduğum ve birlikte bir hayat sürdüğümüzle ilgili küçük fantezilerin artık olamaz. Her şey bitti. Tamam mı? Anladın mı? Haydi, artık bu sorunu çözelim. Bu hafta senden

boşanmak istiyorum, hemen. Bu sorunu çözmeden de New York'a dönmeyeceğim."

"Pekâlâ, ilk olarak bana borçlu olduğun tüm parayı vermeden senden boşanmayacağım."

"Ne? Sana mı borçluyum? Ne kadar? Yıllardır çalışıp sana para veren kim peki?"

"O paranın hepsi senin yediklerine gitti."

"Aaa, anlıyorum. Ben burada değilken bile. Tamam, şu kafaya taktığın para ne kadar?"

"En az kırk bin pound."

"Yaa!!! O kadar parayı nereden bulacağım? O kadar yok ki?"

"Beni ilgilendirmiyor. Umurumda değil. Böyle olacak. Bana borçlusun ve onu almadan hiçbir yere gitmiyorum. Boşanma falan da yok. Bana borcunu ödemeden asla özgür olamazsın. Evimi senin yüzünden sattım."

"İpotekten dolayı sattın ve onu ödeyene kadar öldüm. Tek yapman gereken bir iş bulmaktı, ama sen onu bile yapamadın."

"Ne? Ne için iş bulacaktım? Nasıl bir iş bulsaydım? Mc Donalds'da mı çalışsaydım?"

"Eğer borcunu ödeyebileceksen neden olmasın?"

"Bu yapabileceğim bir şey değil."

"Sen ne yapabilirsin ki?"

"Ben bir çevreciyim."

"Yaa, ne demezsin? Sana Greenpeace'te iş buldum, ama seni kovdular ve bir daha gelmemeni söylediler. Tek suçlu sensin ve ben buna daha fazla katlanmayacağım. Sana tek kuruş vermiyorum. Ne var, biliyor musun? Al aptal pasaportunu başına çal. Seninle artık konuşmanın bir anlamı yok.

"Bizimki hiçbir zaman gerçek ve kanuni bir evlilik olmadı, çünkü biz asla birlikte olmadık."

"Bu doğru değil. Artık değil. Kanunlar öyle demiyor. Benimle evlisin ve ben seni asla bırakmayacağım, Waris. Bebeğin hayatının sonuna dek bir piç olacak."

Orada oturup yüzüne baktım ve ona karşı hissettiğim azıcık acıma duygusu da nefrete dönüştü. Durumun ne kadar ironik olduğunu fark ettim. Bana yardım etmeye can attığı, "Bu Allah'ın arzusu" dediği için onunla evlenmeye karar vermiştim. Kız kardeşi iyi arkadaşım olduğu için bir problem çıkarsa o devreye girer diye düşünmüştüm. Ama Julie'yi son kez kapatılmış olduğu bir akıl hastanesinde görmüştüm ve pek çok kez ziyaret etmiştim. Julie tamamen delirmişti. Çılgın gözlerle etrafa bakıyor, bana onu kovalayan, öldürmek isteyen insanlar hakkında türlü hikâyeler anlatıyordu. Onu bu halde görmek beni çok üzmüştü, ama kuşkusuz delilik aileden geliyordu. "Senden boşanıyorum Nigel, kabul et ya da etme. Konuşacak başka şeyimiz yok."

Bir dakika bana ciddi gözlerle baktı, sonra sakince "Tamam, sana sahip değilsem, hiçbir şeyim yok demektir. Önce seni, sonra kendimi öldüreceğim," dedi.

Ne yapacağıma karar vermeye çalışarak donakaldım. Sonra blöf yapmaya başladım." Dana beni almaya buraya gelecek. Yerinde olsam hiçbir şeye kalkışmam." Oradan derhal çıkmam gerektiğinin farkındaydım, çünkü bu kez o gerçekten uçurumun ucuna gelmişti. Çantamı yerden almak için eğildim. Beni arkamdan itti. Pikaba çarpıp sırtüstü sert zemine yuvarlandım. Orada öylece yattım, kıpırdamaya korkuyordum. Ah, tanrım, bebeğim! Bebeğime zarar verme korkusuyla hareket edemez olmuştum. Yavaşça ayağa kalktım.

"Ah, kahretsin, sen iyi misin?" diye bağırdı.

"Evet, iyiyim," dedim sakince. Şimdi buraya yalnız gelmekle ne büyük aptallık yaptığımın farkına vardım. "Tamam, iyiyim" Ayağa kalkmama yardım etti. Kendime gelmiş gibi davranarak ceketimi giydim.

"Seni eve götüreyim. Bin şu lanet arabaya." Nigel yine öfkelenmişti. O arabayı sürerken ben oturup düşündüm. Bu bebekten nefret ediyor. Onun öldüğünü görmekten büyük mutluluk duyacak. Belki bizi kayalardan aşağı atmayı dener. Emniyet kemerimi taktım. Bu arada Nigel bağırıyor,

küfrediyor, ağzına geleni söylüyordu. Ben oturmuş başım önde, tek kelime etmeye korkuyordum. O sırada kendimi düşünemeyecek durumdaydım. Tek endişem bebeğimdi. Ben bir savaşçıydım ve hamile olmasaydım onun canına okurdum.

Otele vardığımda "Hepsi bu mu? Orada öylece oturup hiçbir şey söylemeyecek misin? Sana yaptığım onca şeyden sonra!" Arabayı durdurur durdurmaz uzandı, kapımı açıp beni yere itti. Ayağımın biri hâlâ arabadayken yere düştüm; ayağımı arabadan kurtarmaya uğraşıp içeriye koştum ve doğruca odamıza çıktım.

Dana kapıyı açtığında gözümden yaşlar boşanıyordu "Ne oldu? O sana ne yaptı?"

Çok net görebiliyordum: Dana ya gerçeği söyleyecek olsam, Nigel'i öldürecek, sonra hapse girecek ve ben de bebeğimi yalnız başıma büyütecektim. "Hiçbir şey. Her zamanki gibi gerzeğin biri. Bana eşyalarımı vermiyor." Burnumu sildim.

"Hepsi bu mu? Aa, Waris, unut o şeyleri. Buna ağlamaya değmez ki..." Dana ve ben New York a giden ilk uçağa bindik.

Sekiz aylık hamileyken Afrikalı bir fotoğrafçı benim bebek beklediğimi duymuş. Resimlerimi çekmek istiyordu. Benden, çalıştığı yer olan İspanya'ya gitmemi istedi. O zamanlar kendimi harika hissediyor, yolculuk etmekten çekinmiyordum. Altı aydan sonra uçmamam gerektiğini biliyordum, ancak bol kazaklarla uçağa gizlice biniyordum. Fotoğrafçı, *Marie Claire* dergisi için birkaç harika resim çekti.

Ama bir kez daha uçmam gerekti. Doğumdan yirmi gün önce, doğumdan sonra bebekle ilgilenmeme yardım etsinler diye Dana'nın Nebraska'daki ailesinin yanına uçtum. Omaka'da Dana'nın ailesiyle kaldım. Kulüplerde vermesi gereken anlaşmalı konserler vardı ve bir sonraki hafta New York'a geri uçmayı planlıyordu. Nebraska'ya vardıktan kısa bir süre sonra bir sabah kalktığımda midem de bir tuhaflık hissettim. Bu hazımsızlığa dün gece yediğim ne gibi bir şey sebep olmuştur,

diye düşünüp duruyordum. Bu duygu tüm gün devam etti, ama ben aileye bahsetmedim. Ertesi sabah karin ağrım gerçekten çok şiddetlenmişti. Belki de bu karın ağrısı değildi. Belki bebek doğuyordu.

Dana'nın annesini iş yerinden aradım ve "Bakın, karnımda gelip giden bir ağrı var. Dün tüm gece devam etti, ama gittikçe şiddetleniyor. Ne yedim bilmiyorum, ama kendimi kötü hissediyorum."

"Waris, Tanrı aşkına, senin kasılmaların başlamış!"

Aah! Öyleyse iyi, çünkü bu bebeği doğurmaya hazırdım. Dana'yı arayıp ona "Sanırım bebek doğuyor," dedim.

"Yoo, hayır. Ben gelmeden olmaz. DURDUR ŞU BEBEĞİ. Geliyorum. Hemen bir uçağa bineceğim."

"Becerebilirsen gel de sen durdur! Bunu nasıl yaparım ki? Bebeği durdurmak ha!" Tanrım! Aptal herif! Ama ben de Dana'nın ilk bebeğimiz doğmadan burada olmasını ve doğumu görmesini gönülden arzu ediyordum. Annesi konuşmamızın ardından hastaneyi arayıp hemşireden kontrol etmesini istemiş. Hemşire bana, bebeğin doğmasını istiyorsam etrafta dolaşmam gerektiğini söyledi. Ben de düşündüm ki, eğer dolaşmazsam bebek doğmaz.

Dana ertesi akşamdan önce gelemedi. O geldiğinde benim üç gündür kasılmalarım oluyordu. Babası onu almaya havaalanına gittiğinde ben de artık zor nefes alıyordum. "Ah, ah, ah, AAA! KAHRETSİN! TANRIM!"

"Say Waris, Say!" Dana'nın annesi bağırıyordu. Biz artık hastaneye gitme zamanının geldiğine karar verdik, ama gidemiyorduk, çünkü Dana'nın babası arabayı almıştı. Arabayla evin önüne yanaştıklarında eve girmelerine bile fırsat vermeden "Arabaya binin, hastaneye gidiyoruz!" diye haykırdık.

Saat onda hastaneye vardık. Ertesi gün onda ben hâlâ doğumhanedeydim. "Bir ağaçta baş aşağı sarkmak istiyorum!" diye bağırıp duruyordum. Bu tamamen hayvani bir içgüdüydü, tıpkı maymunlardaki gibi. Hayvanlar bu işi öyle yapıyordu.

Etrafta dolaşıyor, oturuyor, takla atıyor, koşuyor ve sallanıyorlardı: Ta ki bebek doğuncaya kadar. Öylece yatıp kalmıyorlardı. O günden beri Dana, bana "Maymun," der. Tiz bir sesle "Ahh, bir ağaçta baş aşağı sarkmak istiyorum!" diye bağırır.

Doğumhanedeyken baba adayı "Nefes, bebeğim, nefes al!" diye uzaktan işi idare ediyordu.

"LANET! Şu lâneti benden uzak tutun. Seni geberteceğim!" Tanrım, Dana'yı vurmak istedim. Ölmek istedim, ama ölmeden önce onu vurduğumdan emin olmak istiyordum.

Sonunda, öğlen oldu. Londra'da beni ameliyat etmiş olan o doktora öyle minnettarım ki... Hâlâ dikili iken o bebeği dünyaya getirebileceğimi hayal bile edemiyorum. Ve dokuz ay bekleyişten, üç günlük ıstıraptan sonra mucize dünyaya geldi. Onca şeyden sonra onu gördüğüme, o küçük, minicik şeyi tuttuğuma çok memnun olmuştum. Uzun boylu bir bebekti, ama sadece üç buçuk kiloydu. Bebeğim dünyaya gelir gelmez "Ahh!" dedi ve odaya merakla bakındı. Bu mu yani? Bu? Işık bu mu? Dokuz ay karanlıktan sonra bu ona iyi gelmiş olsa gerek.

Doğumhanedekilere, bebek doğar doğmaz onu üzerindeki bütün doğum atıklarıyla göğsüme yatırmalarını istediğimi söyledim. Onlar da yaptılar ve ona ilk dokunduğum an her annenin söylediği klişe sözün doğru olduğunu anladım: Bebeği kucağına aldığın an tüm acını unutursun. O an acı diye bir şey kalmaz. Sadece mutluluk vardır.

Bebeğime Somalice'de *güçlü aslan* anlamına gelen Aleeke adını koydum. Ama şu an küçücük fiyonk dudakları, kırmızı yanakları ve kıvır kıvır saçlarıyla aslandan çok bir meleği andırıyor. Geniş alnı tıpkı benimki gibi. Onunla konuşurken ağzını ötmeye hazırlanan küçük bir yavru kuş gibi büzüştürüveriyor. Doğduğu günden beri çok meraklı bir çocuk: Sessizce etrafa bakıyor, yenidünyasını keşfediyor.

Ben küçük bir kızken hayvanlarımı güttükten sonra bir an önce dönüp annemin dizlerine yatmak için can atardım.

Annemin başımı okşaması bana huzur ve güven duygusu verirdi. Şimdi ben bunu Aleeke'e yapıyorum ve aynı benim gibi o da bundan hoşlanıyor. Başını okşuyorum ve Aleeke o an kollarımda uyuyakalıyor.

Doğduğu gün hayatım değişti. Şimdi artık ondan aldığım mutluluk benim için her şey demek. Şikâyet ettiğim ve dert edindiğim tüm o ufak şeyleri bir kenara bıraktım. Bunların hiçbirinin bir anlamı olmadığını anladım. Önemli olan yaşamın kendisiydi. Ve çocuğumu dünyaya getirmek bunu anlamamı sağladı.

17.
BÜYÜKELÇİ

Benim kültürümde bir kadın anne olduğunda bir saygı nişanı kazanır. Bir insan dünyaya getirmekle hayatın armağanına katkıda bulunmuştur. Aleeke doğduğunda ben de bir ana olmuştum. Beş yaşındayken olduğum sünnette başlayan kadınlık serüvenim otuz yaşımda bebeğimi dünyaya getirmekle devrini tamamlamıştı. Artık kendi anneme, her zamankinden fazla saygı gösteriyordum. Somalili kadınların, sadece kadın olduklarından dolayı taşıdıkları yüke katlanacak inanılmaz bir güce sahip olduklarını anladım. Batıda bir kadın olarak hayat sürerken yapmam gereken şeyi yapmak için büyük mücadele verdim ve kimi zaman başaramayacağımı düşündüm: Mc Donald's'ta periyot dönemimde yerleri silmeye çalışırken öleceğimi sanırdım. Ameliyat olduktan sonra rahatça tuvalete gidebiliyordum. Dokuz ay paytak paytak yürüdüm, şehirden Harlem'e gitmek için metroya bindim, merdivenleri indim çıktım, marketten alışveriş yaptım. Doğumhanede üç gün bekledim ve her an, doktorların önünde doğum masasında kalıvereceğimi düşündüm.

Gerçek ise benim şanslı olduğumdu. Ya domuzlarına su bulmak için millerce yürüyen ve kanaması olduğu için ayakta duramayacak kadar sancısı olan çöldeki kız ne olacaktı? Peki, doğum yapar yapmaz vajinası sımsıkı kalsın diye bir bez parçası gibi dikilen kadın ne yapacaktı? Ya da dokuz aylık hamileyken öteki on bir aç çocuğunu çölde beslemek için avlanan anneye? Veya hâlâ sünnet dikişini taşıyan genç bir anneye ilk bebeğini doğururken ne olacaktı? Annem gibi çölde tek başına doğum yapmaya çalışan kadına ne olacaktı? Ne

yazık ki, tüm bu soruların yanıtını biliyorum. Çoğu çölde kan kaybından ölecek, şanslı olanları ise sırtlanlar ya da akbabalardan önce kocaları bulacaktı.

Yaşım ve bilgim arttıkça yalnız olmadığımı öğrendim. Sünnetim sırasında yaşadığım sağlık problemleri dünyadaki milyonlarca kızın ve kadının da başının belasıydı. Cehalet, Afrika kıtasındaki pek çok kadının ıstırap içinde yaşamasına neden oluyordu. Çölde annem gibi parası ve gücü olmayan kadınlara kim yardım eli uzatacaktı? Birileri seslerini duyuramayan o küçük kızlar adına konuşmalıydı. Ve madem ben bir göçebe olarak hayata başlamıştım, onlara yardım etmek benim boynumun borcuydu.

Hayatımda olan onca şeyi nasıl şans eseri yaşadığımı asla açıklayamam. Fakat aslında salt şansa asla inanmadım. Hayatımızda bundan daha fazlası olsa gerek. Tanrı beni evden kaçtığım sırada çölde aslandan korumuştu ve o andan sonra Tanrı'nın beni hayatta tutmak için bir planı olduğuna inandım. Ancak böyle tanrısal bir neden varsa, bu neydi?

Bir süre önce *Marie Claire* moda dergisinden bir yazar benimle görüşmek için randevu aldı. Görüşme öncesi uzun süre makale için neler söylemek istediğimi düşündüm. Yazar Laura Ziu ile öğle yemeğinde buluştuğumuzda onu görür görmez içim ısındı. "Biliyor musun? Benden nasıl bir makale istediğini bilmiyorum, ama şu modellikle ilgili şeylerden milyonlarca kez yazıldı. Yayımlamaya söz verirsen sana gerçek öykümü anlatırım," dedim.

Laura bana "Yaa? Tamam, elimden geleni yaparım,'' deyip teybi çalıştırdı.

Çocukken olduğum sünnetten başlayarak ona yaşadıklarımı anlatmaya koyuldum. Ansızın, hikâyenin orta yerinde teybi kapatıp ağlamaya başladı.

"Aa! Neyin var?"

"Şey, korkunç... Mide bulandırıcı. Günümüzde hâlâ böyle şeylerin yapıldığını düşünemiyorum."

"Konu da bu ya! Siz Batılılar'ın bilmediği bu. Bunu harikulade parlak, debdebeli, sadece kadınların okuduğu magazininizde yayınlayabileceğine inanıyor musun?"

"Sana söz, elimden geleni yapacağım. Ama karar yine de patronumun."

Görüşmeden sonraki gün yaptığım şeyden utanç duydum. Şimdi herkes benimle ilgili şeyleri bilecekti. Benim en gizli sırrımı... En yakın arkadaşım bile küçük bir kızken başımdan geçenleri bilmiyordu. Somali'nin çok özel kültüründe olmak, bu gibi şeyler hakkında konuşmamayı gerektiriyordu. Oysa şimdi ben milyonlarca yabancıya bunu anlatmıştım. Ama sonunda karar verdim: Bırak olacak olan olsun. Karşılığında gururumu kaybedeceksen olsun. Ve öyle de oldu. Bir elbiseyi çıkarır gibi gururumdan sıyrıldım. Onu öylece bir kenara bıraktım. Ama öteki Somaliler'in vereceği tepkiden de endişeliydim. Onların, "Eski gelenekleri eleştirmeye nasıl cüret edersin!" deyişlerini hayal edebiliyordum. Etiyopya'da aileme "Batıya gitti diye her şeyi bildiğini mi sanıyor?" deyişlerini duyar gibi oluyordum.

Uzunca süre düşündükten sonra iki nedenden dolayı sünnetim hakkında konuşma ihtiyacı duyduğumu fark ettim, ilki beni derinden üzen bir şeydi. Hâlâ yaşamakta olduğum sağlık sorunlarının yanında, bir daha asla seksten zevk alamayacak oluşumdu. Kendimi eksik, sakat hissediyordum ve bunu değiştirmek için elimden hiçbir şey gelmiyordu ve bu da en kötüsüydü. Dana ile karşılaştığımda sonunda âşık olmuş ve bir erkekle seksin hazzını yaşamak istemiştim. Ama bana bu gün "Seksten hoşlanıyor musun?" diye soracak olsanız cevabım olumlu olmayacaktır. Sadece fiziki olarak ona yakın olmaktan zevk alıyorum çünkü onu seviyorum.

Hayatım boyu sünnetime bir neden bulmaya çalıştım. İyi bir sebep bulabilmiş olsaydım bana yaptıklarını kabul edebilirdim.

Ama böyle bir sebep bulamadım. Sebep bulmak için çabaladıkça daha da sinirlendim. Sırrımla ilgili birileriyle

konuşmaya ihtiyacım vardı, çünkü bu sırrı hayatım boyu içimde saklamıştım. Çevremde ailem, annem ya da kız kardeşim olmadığından, acımı paylaşabileceğim hiç kimsem yoktu. "Kurban" teriminden nefret ederim, çünkü bu bana güçsüzlük gibi gelir. Fakat çingene kadın beni doğradığında içinde bulunduğum durum tam buydu. Fakat artık yetişkin bir kadındım, bir kurban değildim ve harekete geçebilirdim. Marie Claire dergisiyle bu görüşmeyi yapmakla, bu işkenceyi sürdürmeye uğraşan insanlar hiç değilse bunun nasıl bir his olduğunu duysunlar istedim, çünkü ülkemdeki kadınların hepsi susturuluyorlardı.

İnsanlar sırrımı öğrendikten sonra beni her sokakta görüşlerinde tuhaf tuhaf bakacaklarmış gibi geldi. Bunu umursamıyordum. Çünkü bu makale için yaptığım görüşmenin bir öteki nedeni insanların bu uygulamanın bugün hâlâ yapılmakta olduğunun farkına varmalarını sağlama umudumdu. Bunu yalnızca kendim için değil, sünneti yaşamakta olan onca küçük kız için yapmak zorundaydım. Değil yüzler ve binler, milyonlarca kız bunu yaşıyor ve bu yüzden ölüyordu. Kendi durumumu değiştiremezdim, olan olmuştu, ama belki başka birilerini kurtarabilirdim.

Yaptığım görüşme "Kadın Sünneti Trajedisi" başlığıyla yayımlandığında aldığımız tepkiler oldukça çarpıcıydı. Laura başarılı bir yazı kaleme almış ve Marie Claire'de yazıyı yayımlamakla cesaret isteyen bir iş yapmıştı. Yayımından sonra dergi ve kadın hakları için mücadele eden bir organizasyon olan "Equality Now" (Şimdi Eşitlik), yazıyı destekleyen mektuplarla doldu. Hikâyemi anlattığım gün Laura'nın verdiği tepki gibi okurlar da besbelli dehşete düşmüşlerdi:

Bir ay önce bugün Marie Claire'in Mart sayısında kadın "sünneti"ne ilişkin makaleyi dehşetler içinde okudum ve o gün bu gündür aklımdan çıkaramadım. Kadın ya da erkek herhangi birinin

Tanrının arkadaş, dost ve "eş" olarak yarattığı cinse karşı yapılan böylesine düşüncesizce ve insanlık dışı bir uygulamanın göz ardı edilerek sürdürülebileceğine inanmak oldukça güç. İncil'de erkekler "eşlerini sevecektirler," diye buyrulur. Tanrı inananın olmadığı bir kültürde bile uygulamanın kadınlara yaşattığı acı, travma ve hatta ölümü görerek erkeklerin bunun FEVKALADE YANLIŞ! Olduğunu anlamamalarına olanak yoktur. Eşlerine, kızlarına ya da kız kardeşlerine böyle bir şeyin olmasına izin vermeyi nasıl sürdürürler? Hiç şüphesiz kadınlarını pek çok yönden mahvettiklerinin farkında olsalar gerek.

Tanrım, bize yardım et! BİR ŞEYLER YAPMALIYIZ! Bu düşünceyle yatıyor, kalkıyorum ve tüm gün bunu düşünmekten çıldıracak gibi oluyorum! Eminim World Vision ya da benzer kuruluşlar bu insanları eğitebilir ve onlara evciklerinin ve cinsel hayatlarının erkek için olduğu kadar, kadın içinde daha iyi olabileceğini ve kadınların da tıpkı erkekler gibi iyi sebepler için belli organlarla dünyaya geldiklerini öğretebilir.

Bir öteki mektupta:

Waris Dine ile ilgili yazınızı okumayı az önce tamamladım ve küçük kızların Hâlâ bu tip eziyetlere ve sakat bırakmalara maruz kaldığını görerek dehşete düştüm. Böylesine sadistçe bir şeyin bugün hâlâ uygulandığına inanamıyorum. Bu kadınların, yaşadıktan bu şeyin sonucu tüm hayatları boyunca karşılaştıkları problemler akıllara durgunluk verici. Gelenek olduğu için kadınlara karşı sürdürülen bu zülüm dünya çapında sona erdirilmelidir. Bir erkeğin üreme organlarını parça parça edip tekrar dikecek olursam size garanti veririm bu uygulama derhal bitecektir. Acısı öylesine derin ve bitmez olan bir kadınla, fiziki olarak nasıl bir araya gelmek istersiniz ki? Bu hikâye beni gözyaşlarına boğdu Şimdi Eşitlik Organizasyonunuza nasıl yardımcı olabileceğim hakkında bilgi almak için yazıyorum.

Okumam için bana gönderilen bir öteki mektupta:

Bu güne dek söylenmiş ve gelecekte de söylenecek pek çok trajik öykü var, ama Waris, bütün bir kültürün çocuklarına yaptıklarıyla

ilgili söylenmiş ya da söylenebilecek bundan daha kötü bir öykü yoktur. Bunu okuduğumda ağladım ve derinden etkilendim. Olanları değiştirmek için bir şeyler yapmak isterim, fakat tek bir kişi ne yapabilir bilemem.

Bu destek mektuplarıyla rahatladım. Beni olumsuz yönde eleştiren iki mektup aldım. Elbette ki Somali'den.

Başka görüşmeler yapmaya, okullarda, yerel kuruluşlarda, kısacası konuyu gündeme getirebileceğim her yerde bunu konuşmaya başladım.

Andından da talihin bir başka cilvesiyle karşılaştım. Avrupa'dan New York'a uçmakta olan bir makyöz, eline Marie Claire'i alıp benimle ilgili makaleyi okumaya koyulur. Uçuş arasında makaleyi işverenine gösterip, "Bunu okumalısın," der. Rastlantı bu ya, o işveren Barbara Walters'dır. Daha sonradan Barbara bana makaleyi okumayı tamamlayamadığından, çünkü oldukça rahatsız edici bulduğundan bahsetti. Ancak konunun üzerinde durulması gereken bir problem olduğunu hissetmiş, makaleyi kullanarak 20/20 programı için bir bölüm çekerek, izleyicileri kadın sünnetinden haberdar etmeye karar vermişti. Ödül kazanan "Bir Şifa Bulma Öyküsü" adlı bölümün yapımcısı Ethel Bass Weintraup idi.

Barbara benimle görüşürken ağlamak istedim; kendimi anadan doğma hissettim. Ne de olsa bir makale için öykümü anlatırken okurla aramda bir mesafe vardı. Ben sadece Laura'ya anlatıyordum ve biz bir restoranda oturup söyleşen iki kadındık, o kadar. Ancak 20/20 için beni görüntülediklerinde, ben tüm hayatım boyunca gizlediğim sırlarımı ifşa ederken kameranın yüzüme yakın çekim yaptığını biliyordum; âdeta birileri beni yarmış, ruhumu orta yere serivermişti.

"Bir Şifa Bulma Öyküsü", 1997 yazında gösterildi. Bunun hemen ardından ajansımdan Birleşmiş Milletler'ce irtibata geçildiğini bildiren bir telefon aldım. BM, 20/20 bölümünü izlemiş, benimle irtibata geçmek istemişti.

Olaylar şaşırtıcı bir ivme kazandı. Birleşmiş Milletler Nüfus Teşkilâtı beni kadın sünnetini durdurmak için sürdürdükleri mücadeleye katılmaya davet ediyordu. Dünya Sağlık Örgütü ile yapılan çalışmalar sonucunda problemi gözler önüne seren oldukça dehşet verici istatistiklere ulaşılmıştı. Rakamları gördükten sonra bunun sadece benim problemim olmadığını gördüm. Kadın Sünneti, ya da bugün tercih edilen deyimiyle Kadınlarda Genital Sünnet (KGS), Afrika'nın yirmi sekiz ülkesinde sıkça uygulanmaktadır. BM, bu uygulamanın 130 milyon kız ve kadında gerçekleştirildiğini tahmin etmekte. Her yıl 2 milyon kız bunun kurbanı olmakta. Operasyonlar çoğu kez ilkel ortamlarda bir kasabalı kadın tarafından yapılmakta. Anestezi kullanılmamakta. Ellerine ne geçerse kullanmaktalar: jilet, bıçak, makas, kırık cam parçaları, keskin taşlar ve hatta bazı bölgelerde dişlerini. İşlem coğrafik bölgeye ve kültürel uygulamalara göre değişiklik göstermekte. İşlemin bıraktığı en küçük hasar kadını ömür boyu seksten zevk almaktan mahrum bırakan, klitorisin kesimiydi. Sorunun öte yakasında, Somali'de, yüzde 80 oranında, vajinanın iki kısmının birbirine dikimi vardı. Bu benim de maruz kaldığım yöntemdi. Bunun hemen ardından görülen komplikasyonlar, şok, enfeksiyon, anüste hasar, nedbe oluşumu, tetanoz, septisemi, HIV ve Hepatit B'dir. Uzun dönem komplikasyonlar ise sistit ve vulva çevresinde apseye yol açan kronik üriner enfeksiyonlar, ıstıraplı nöromalar, giderek artan ürinasyon güçlüğü, dismenore, menstrual kanın batında toplanması, frijite, depresyon ve ölümdür.

Bu yıl iki milyon daha küçük kızın başımdan geçenleri yaşayacak olduğu düşüncesi kalbimi burkuyor. Bu, her gün söz konusu eziyetin devam ettiğinin, benim gibi öfkeli kadınlar yaratıldığının, bu kadınların asla geriye dönüp ellerinden alınanı geri alma şanslarının olmadığının da farkına varmamı sağlıyor.

Gerçekte bu şekilde sakat bırakılan kızların sayısı azalmak yerine git gede artıyor. Avrupa'ya ve Amerika'ya göç eden

büyük sayıda Afrikalı, uygulamayı da beraberlerinde getiriyor. Hastalık Kontrolü ve Önleme Merkezi'nin tahminlerine göre New York'ta 27.000 kadın bu işlemden geçmişti. Bu yüzden Amerika'da pek çok eyalet KGS'yi yasaklayan kanunlar geliştiriyor. Meclis üyeleri risk altındaki çocukları korumak için farklı kanunlar koymak durumunda olduklarına, zira ailelerin bunun "dini hakları" olduğunu iddia edeceklerine inanıyorlar. Çoğu kez Afrikalı bir topluluk bir sünnetçiyi Afrika'dan Amerika'ya gönderecek parayı topluyor. Sünnetçi bir kerede bir gurup küçük kızı bir arada kesiyor. Bu mümkün olmadığında ise aileler bu işi kendi başlarına yapıyorlar. Bir keresinde New York'ta bir babanın, çığlıkları duyulmasın diye teybin sesini açarak eline geçen bir et bıçağıyla kızının cinsel organlarını kestiğini duymuştum.

Büyük bir gururla BM'nin Fahri Büyükelçisi olmam ve onlarla savaşmam konusunda yapılan öneriyi kabul ettim. BM Nüfus Teşkilâtı yöneticisi Dr. Nafis Sadık gibi kadınlarla çalışacak olmam benim için onurların en büyüğüydü. Dr. Sadık KGS aleyhine ilk çalışmaya başlayan ve konuyu 1994 Kahire Uluslararası Nüfus Konferansında ilk kez gündeme getiren kadındı. Pek yakında tekrar Afrika'ya uçup hikâyemi anlatacak ve BM'ye destek sağlayacaktım.

Dört bin yılı aşkın süredir Afrika kültürlerinde kadınlar sünnet edilmekteydi. Çoğu kişi, uygulamanın Müslüman ülkelerin neredeyse büyük kısmında geçerli oluşundan, bunun Kur'an'ın emri olduğuna inanıyor. Ancak bu doğru değil; ne Kur'an ne de İncil'de Tanrıyı memnun etmek için kadınları kesmekten bahsedilmez. Uygulama sadece kendini kadınlarının seksüel armağanlarının sahibi olduğundan emin olmak isteyen cahil ve bencil erkeklerce teşvik edilip desteklenmekte Erkekler kadınlarının sünnet edilmesini istemekte, anneler kızlarının kocasız kalması korkusuyla buna göz yummaktalar. Sünnet olmamış bir kadın; kirli, tecavüze uğramış ve evlenilmez kabul edilmekte. Benim içinde

büyüdüğüm gibi göçer bir kültürde evlenmeyen kadınlara yer yoktur, dolayısıyla anneler kızlarının en iyi fırsata sahip olacağından emin olmanın en büyük görevleri olduğunu düşünürler, tıpkı Batılı bir ailenin kızını en iyi okula göndermeyi bir görev kabul etmesi gibi. Her yıl milyonlarca kızın sakat bırakılmasında cehalet ve hurafelerden başkaca bir sebep yoktur. Dahası, sonrasında nesilden nesile artarak yaşanan acı, ıstırap ve ölüm bunu durdurmak için yeterli bir nedendir.

Bir BM büyükelçisi olarak bu uğurda çalışmak hayal bile edemeyeceğim bir düşün gerçekleşmesiydi. Hep büyürken kendimi ailemden ve tanıdığım göçerlerden farklı hissetmiş olsam da kendimi dünyanın problemlerini çözmek için uğraş veren bir organizasyonda büyükelçi olarak hayal bile edemezdim. Uluslararası düzlemde Birleşmiş Milletler Bir annenin kişisel seviyede yapacaklarını yapıyordu: rahatlık ve güven veriyordu. Sanırım gelecekte BM'deki rolümün işaretleri geçmişimde vardı; küçükken arkadaşlarım hep bana Ana diyorlardı. Sürekli onlara annelik yapmak istediğim için benimle alay ediyorlardı.

Bu arkadaşlarımdan çoğu Afrika'ya gittiğimde fanatik bir dindarın beni öldürmeye çalışabileceği konusundaki endişelerini dile getirmişti. Ben ne dersem diyeyim tutucuların kutsal bir uygulama olarak gördükleri bir suça karşı savaşıyor olacaktım. Eminim işim çok tehlikeli olacaktı ve korktuğumu da itiraf etmeliyim; özellikle de artık bakmam gereken küçük bir oğlum varken. Ama kaderim bana güçlü olmamı, Tanrı'nın yoluma ışık tutacağını söylüyor. Ve Tanrı'nın ben doğmadan çok önce öleceğim günü belirlediğine ve bunu değiştirmemin mümkün olmadığına inanıyorum. Hayattayken belki bir şans yakalarım, çünkü hayatım boyu bu hep böyle oldu.

MEMLEKET DÜŞÜNCELERİ

Kadınların cinsel bölgesindeki sünnet uygulamasını eleştirdiğim için bazıları öz kültürüme saygı göstermediğimi düşündüler. O kadar yanılıyorlardı ki... Oysa ben Allah'ın her günü Afrikalı olduğuma şükrediyordum. Hem de her gün! Somalili olmakla ve ülkemle hep gurur duydum. Bir Afrikalı gibi düşününce öteki kültürlerin hiçbirini gurur duymaya değer bulamıyorum. Bunu küstahlık olarak nitelendirdiğinizi biliyorum.

Sünnet konusu hariç, yetiştirilme tarzım konusunda hiç kimseyle tartışmaya gerek görmem. New York'ta yaşadığım süre boyunca insanlar her ne kadar aile değerlerinin öneminden bahsetse de ben bu değerlerin çok azına tanık oldum. Ailelerin bizde olduğu gibi gülmek, şarkı söylemek, eğlenmek için bir araya geldiklerini görmedim. Burada insanlar birlik duygusundan yoksun bir halde birbirlerinden kopuklar.

Afrika'da büyümenin bir başka yararı da, saf doğanın ve hayatın bir parçası olmamızdı. Hayatı biliyordum, ondan kaçmıyor, saklanmıyordum. Ve benim yaşadığım gerçek hayattı, televizyonlarda izlediğim başkalarının yaşamlarının gösterildiği yapay hayatlar değil. En başından beri hayatta kalma içgüdüsüne sahiptim. Mutluluğu ve acıyı birlikte öğrendim. Mutluluğun sahip olduklarınla ilintili olmadığını öğrendim, çünkü hiçbir şeyim olmadığı zamanlarda da ben çok mutluydum. Ailemle birlikte olduğum zamanlar- Hayatımın en değerli anlarıydı. Yemekten sonra ateşin etrafında oturup ufacık şeylere bile güldüğümüz zamanlar... Ve yağmurlar başlayıp doğa yeniden canlandığında yaptığımız kutlamalar.

Somali'de küçük bir çocukken hayattaki ufak şeylerle bile mutlu olmayı öğrendik. Yağmuru kutlardık, çünkü yağmur su

demekti. New York'ta suya kim aldırıyor ki? Mutfakta bir şeylerle uğraşıp etrafta dolanırken açın musluğu aksın. İhtiyacınız olduğu her an nasılsa elinizin altında o: BUUUM! Sifonu çekersiniz ve su akar. Sahip olmadığınız şeyleri elde edince mutlu olursunuz. Bizim hiçbir şeyimiz yoktu, o nedenle her şöyle mutlu oluyorduk.

Benim ailem yeterli yiyecek bulabilmek için her gün uğraşır didinirdi. Bir torba pirinç alabilmek, bizim için büyük bir olaydı. Üçüncü Dünya ülkelerinden gelen biri için bu ülkedeki yiyeceklerin çokluğu ve çeşitliliği öyle şaşırtıcı ki... Ve yine de birçok Amerikalının tüm bu yiyecekleri yememe kararı alması ne üzücü. Dünyanın bir tarafında insanları doyurmak için canımızı dişimize takıyoruz, öteki tarafında ise insanlar kilo vermek için para ödüyorlar. Televizyondaki zayıflama programlarını içeren reklamları gördüğümde "Zayıflamak istiyorsanız Afrika'ya gidin!" diye çığlık çığlığa bağırıyorum. Buna ne dersiniz? Hiç bunu düşündünüz mü? İnsanlara yardım ederek zayıflamaya ne dersiniz? Kendinizi en azından iyi ve çok farklı hissedersiniz. İki önemli şeyin aynı zamanda üstesinden gelmiş olursunuz. Geri döndüğünüzde birçok şey öğrenmiş olacaksınız. Garanti veririm. Zihniniz de evden ayrılırken olduğundan daha berrak olacak.

Bugün en basit şeyleri bile önemsiyorum. Her gün güzel evi olan insanlarla tanışıyorum, hatta bu insanların birden çok evleri, araçları, yatları, mücevherleri var, ama onlar sanki bir yenisi kendilerini sonsuz mutluluğa ve huzura götürecekmişçesine daha fazlasını istiyorlar. Hiçbir zaman, mutlu olmak için bir elmas yüzüğe ihtiyaç duymadım. İnsanlar "Eee, tabii almak istediğin her şeye sahip olacak paran olunca böyle konuşmak kolay," diyorlar. Aslında istediğim hiçbir şey olmadığını anlayamıyorlar. Hayatta her şeyden önemli olan tek şey sağlıktır. Ne yazık ki: insanlar, "İşte yeni bir fatura, bir yenisi daha, her yerde, faturalar uçuşuyor, aman Tanrım ben bunları nasıl ödeyeceğim?" gibi incir çekirdeğini doldurmayacak şeyler için kendilerini yıpratarak sağlıklarını

tehlikeye sokuyorlar. Amerika dünyanın en zengin ülkesi olduğu halde nedense herkes hâlâ duygusal açıdan güçsüz.

Herkes parasız olduğu kadar zamansız da. Kimsenin hiç zamanı yok. Bu her zaman böyle. "Yolumdan çekilsene kardeşim, acelem var!" Caddeler oraya buraya koşuşturan ve her şeyi bilen Tanrının peşine düşmüş insanlarla dolu.

Yavaş ve hızlı hayatların her ikisini de yaşama fırsatım olduğu için memnunum. Afrika'da doğmamış olsaydım yavaş hayatı öğrenebilme fırsatım olur muydu, bilmiyorum. Somali'de geçen çocukluğum kişiliğimi oluşturdu ve birçok insanı ne oldum delisi yapan başarı ve şöhret gibi önemsiz mevkilerden etkilenmememi sağladı. Sık sık "Ünlü olmak nasıl bir duygu?" sorusuyla karşılaşıyorum ve yalnızca gülüyorum. Ünlü olmak ne demek? Bunu gerçekten bilmiyorum. Tüm bildiğim düşünme tarzımın bir Afrikalı gibi olduğu ve hep öyle kalacağı.

Batıda yaşamanın en büyük getirilerinden biri de barış ve kaç kişinin bu nimetin farkında olduğunu da merak ediyorum. Suç işlendiği doğru, ama bu etrafımızı darmadağın eden savaşla aynı şey değil. Burada güvende olduğuma ve bebeğimi güven içinde büyütme fırsatını elde edebildiğime şükrediyorum. 1991'de Siad Berre'nin isyanla indirilmesinden bu yana Somali sürekli bir kavga içinde. Rakip Muhalefet güçleri o zamandan beri kontrolü ele geçirmek için kavga ediyorlar ve şimdiye kadar kaç kişinin öldürüldüğünü de kimse bilmiyor. İtalyan kolonicilerin inşa ettiği o güzelim beyaz bina - Mogadişu- yerle bir edildi. Neredeyse her yapı bombalanmış ya da mermilerin açtığı oyuklarla dolu olarak yedi yıldır kesintisiz süren kavganın izlerini taşıyor. Şehirde hiçbir düzen belirtisi yok artık: ne devlet, ne polis, ne okul.

Ailemin bu kavgadan kaçmamış olduğunu bilmek beni tedirgin ediyor. Daha çok anneme benzeyen ve çok şakacı olan dayım Woldeab'ı Mogadişu'da kaybettik. Evi top ateşine tutulduğunda camın kenarında duruyormuş. Binanın tamamı

oyuklarla doluymuş ve top mermisi camdan içeri girip amcamı öldürmüş.

O bölgeden göç etmiş insanlar bile hâlâ bunun etkisi altındalar. Erkek kardeşim Ali'yi Etiyopya'da gördüğümde vurulmuş, ölümden dönmüştü. Teröristler ona tuzak kurup kolundan yaralandığında yolda devesiyle yalnız gidiyormuş. Ali yere düşüp ölmüş gibi davranmış ve teröristler de onun sürüsünü alıp gitmişler.

Annem Etiyopya'daki görüşmemizde, kendisinin bir çapraz ateşe yakalanıp vurulduğundan beri, göğsünde bir mermi taşıdığını söylemişti. Kız kardeşim onu Sandi'de hastaneye götürdüğünde ameliyat için çok geç olduğunu söylemişler. Ameliyat tehlikeli olabilirdi, ancak o kurşunla hayatta kalması da ihtimaldi. Gördüğümde hâlâ deve gibi kuvvetliydi. Vurulduğuna dair şakalar yaparken her zamanki gibi bir anaydı. Hâlâ merminin içeride olup olmadığını sorduğumda, "Evet, hâlâ orada, ama aldırmıyorum. Belki de şimdiye kadar onu eritmişimdir," demişti.

Bu grup çatışmaları, tıpkı sünnet gibi, erkeklerin egolarından, bencilliklerinden ve saldırganlıklarından ileri geliyordu. Bunu söylemekten nefret ediyorum, ama gerçek bu! Yönetme ve sahip olma gibi bir sabit fikirlilikten kaynaklanıyordu ve kadınlarda gerek kültürel, gerek kanunsal olarak bu iki kategorinin birden esiriydiler. Belki toplarını kesecek olursak ülkem bir cennet olur. Erkekler sakinleşip dünyaya karşı daha duyarlı olabilirler. Testesteron olmazsa, savaş, cinayet, hırsızlık, tecavüz olmayacaktır. Biz onların cinsel organlarını kesecek olursak, belki o zaman hayatta bir kerecik olsun kadınlarına ne yaptıklarını düşünürler.

Benim amacım Afrika'daki kadınlara yardım etmek. Onların zayıfladıklarını değil, güçlendiklerini görmek istiyorum. Oysa KGS onları hem fiziki hem de psikolojik olarak zayıf düşürüyor. Afrika'da kadınlar hayatın belkemiği olduğundan ve çoğu işi yaptıklarından, onların daha birer çocukken kesilip hayatlarının geri kalanını sakat

geçirmemeleri durumunda çok daha fazla şeyler başaracaklarına inanıyorum.

Bana yapılanlardan dolayı duyduğum öfkeye rağmen ailemi suçlamıyorum. Annemi ve babamı seviyorum. Güçsüz bir kadın olması, sünnetim hakkındaki kararda söz sahibi olmaması anlamına geliyordu. O sadece kendisine annesinin, annesine de büyükannesinin yapmış olduğunu yapıyordu. Babam ise bana çektirdiği ıstıraptan habersizi. Tek bildiği, Somali'de kızını evlendirmek istiyorsa sünnet olması gerektiği, aksi halde hiçbir erkeğin benimle evlenmek istemeyeceğiydi. Ebeveynlerim yüzyıllardır süregelen ve değişmeyen kültürel yaptıranlarla büyütülmüş olmanın kurbanıydılar. Fakat aşının hastalıkları ve ölümleri engelleyemediğini bildiğimiz gibi, kadınların da şehvet duygusuna esir hayvanlar olmadığını, onların sadakatinin barbarca adetlerle değil de, güven ve sevgiyle kazanılacağını bilmeliyiz. Geçmişte yaşanmış acıları unutmanın zamanı geldi.

Tanrının daha doğuştan beni mükemmel bir vücutla yarattığını hissediyorum. Sonra insanlar beni kestiler, gücümü aldılar ve beni sakat bıraktılar. Kadınlığım çalınmıştı. Tanrı bu organlarımı istememiş olsaydı neden yaratmıştı ki?

Tek duam bir gün bu acıyı yaşayan hiçbir kadının kalmaması. O nedenle yaşadıklarım geçmişte kalacak. İnsanlar "Somali'de kadınların sünnet edilmesi yasaklanmış, duydunuz mu?" diyecekler bir gün. Sonra bir başka ülke, sonra bir öteki ve bir öteki... Böyle devam edecek, ta ki dünya kadınlar için güvenli bir yer haline gelene kadar. Ulaşmaya çabaladığım o gün, benim için ne mutlu bir gün olacak! İnşallah, eğer Tanrı isterse, o günde gelecek.

TEŞEKKÜR

Bu kitabın yazılmasında bana yardım eden insanlara teşekkür etmek istiyorum. Onlara yalnızca kitabın hazırlık aşamasında yaptıkları yardımlardan dolayı değil, aynı zamanda da hayatımın bir parçası oldukları için şükran borçluyum.

Leeki-Leek'im, senin hayatımda olman ne büyük memnuniyet! Tanrı'ya seni bana verdiği için minnettarım. Hayatıma kattığın anlam kelimelerle ifade edilemez.

Sevgilim Dana, ışığınla çevremi aydınlattığın için sana teşekkürler. Yollarımızın çakışması kaderdi. Seni seviyorum.

Dana'nın ailesi, beni içinize alıp sizlerden biri yaptığınız için sizlere teşekkür ederim. Yanı başımda yeniden bir ailenin olması çok güzel. Özellikle de sen büyükanne, her an yanımda olduğun için teşekkürler. Sizleri tahmin edebileceğinizden daha çok seviyorum.

Carol Mann Ajans'tan Christy Fletcher ve arkadaşları! Sizler benim şimdiye dek sahip olduğum en güvenilir, en sadık ve özverili ajanssınız.

Vizyonuma inanıp bu kitabın yayımlanmasını sağlayan William Morrow çalışanları ve özellikle Betty Kelly'e, aklımdan geçenleri anlamaya çalışırken neredeyse çıldırma noktasına gelen Cathy Miller'a, azim ve gayretlerinden dolayı teşekkür ederim.

Kitabın yazımı aşamasında benimle ilgilenip tüm bu zaman içerisinde beni destekleyen Tyrone Barrington'a ve sağ kolum, onsuz bu işin üstesinden gelemeyeceğim, Sabrına Cernovi'ye hayatıma girdikleri için teşekkürler ederim.

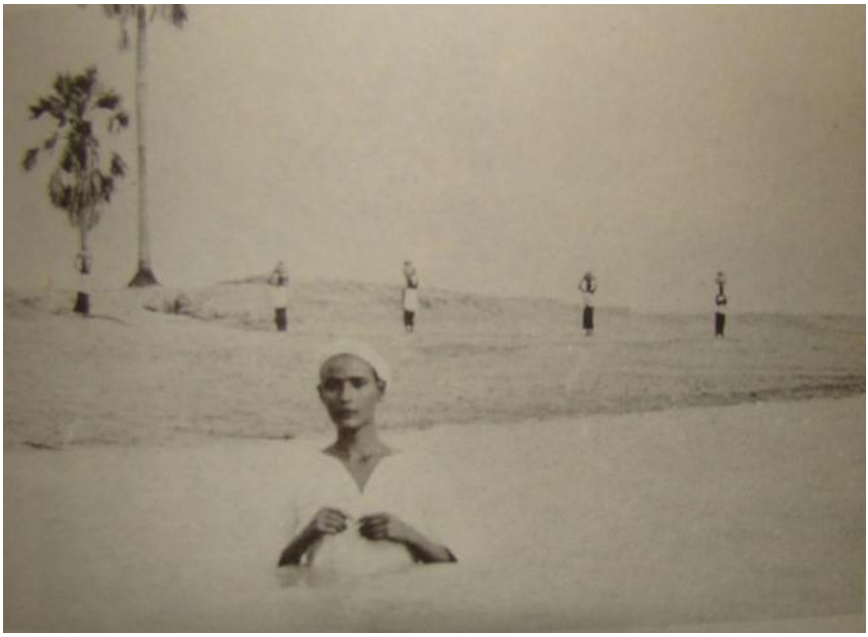
Can dostum George Speros! Seni sevdiğimi söylemekten, başka ne diyebilirim?

Barbara Walters, Ethel Bass ve 20/20 ekibindeki herkese! Şovunuzda öykümü anlatmama izin verdiğiniz ve her zaman beni desteklediğiniz için teşekkürler.

Hakkımdaki o unutulmaz makaleyi yazan Laura Ziv'e ve yanımda olup inançlarım için çarpışmama destek olan tüm Amerikalılara teşekkürler. Sizler bana ve milyonlara bu uygulamanın son bulması için bir umut verdiniz.

Ailem ve hayatıma bir şekilde girmiş olan herkes! Sizler bu kitabı yazma nedenlerimi anlamayabilirsiniz. Kitabı birilerini incitmek amacıyla yazmadım ve hiç kimseye, özellikle de aileme karşı herhangi bir kötü duygu beslemiyorum. Olduğunuz gibi olduğunuz için teşekkürler. Sizleri çok seviyorum.

Ve son olarak Tanrı'ya, dünyanın yaratıcısına şükranlarımı sunuyorum. Bana hayat hediyesini sunduğun ve tüm o sakin ve fırtınalı nehirleri geçme gücü ve cesareti verdiğin için teşekkürler. Güzellikler ve sevgi dolu bir dünya yarattın. Gönülden umarım ki, herkes sevmeyi öğrenir ve bu cennet gezegenin değerini bilir.

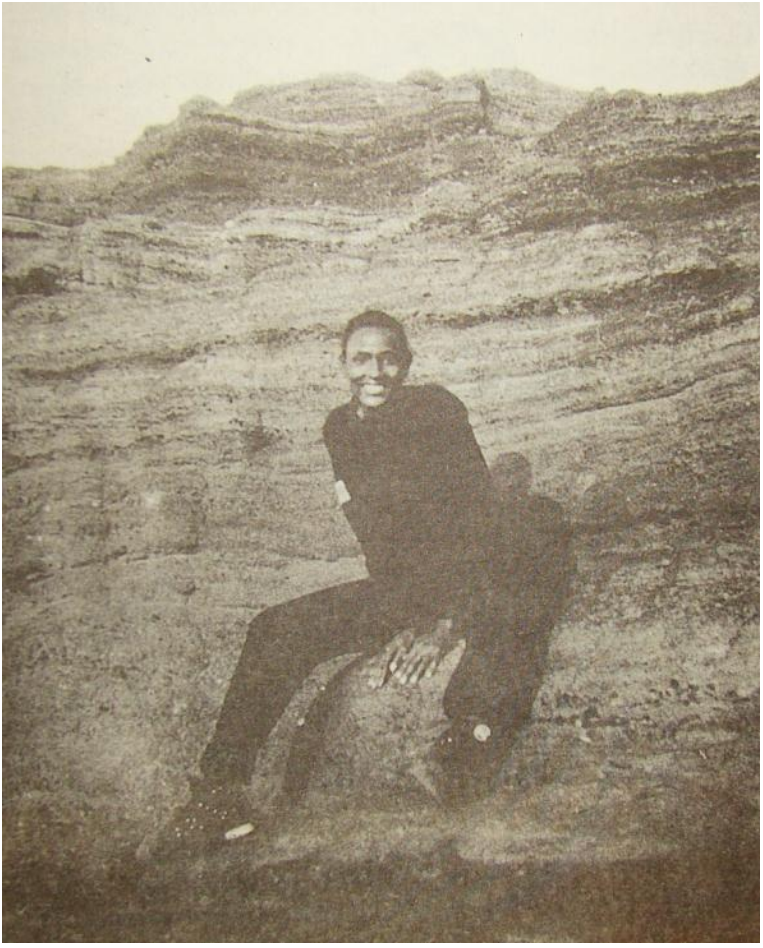
Waris, Mali Afrika'da poz verirken, 1994.

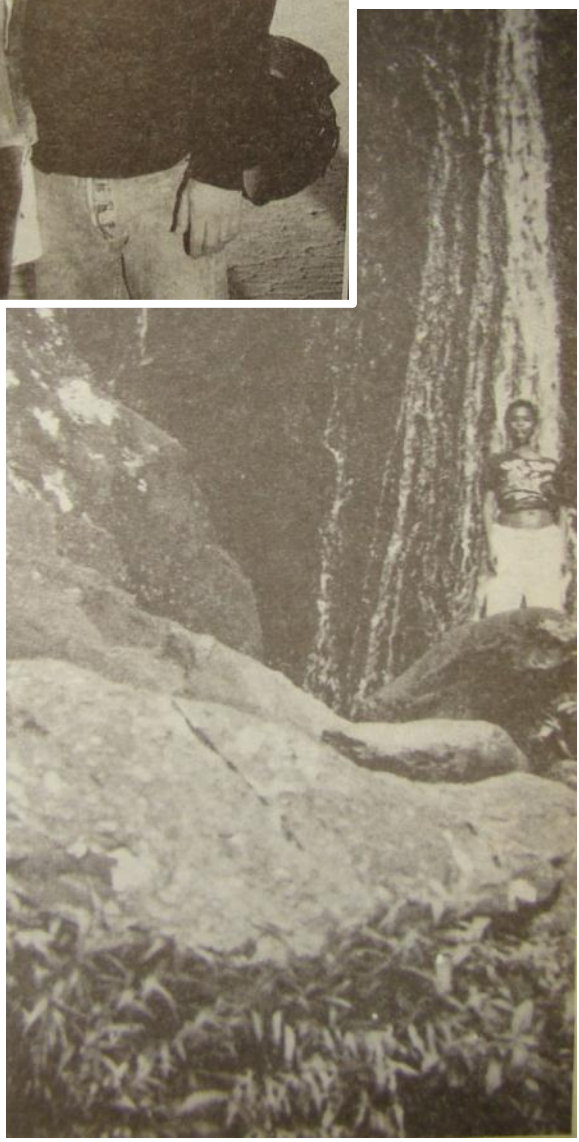
Waris ve annesi Galadi Etiyopya'da yeniden
Bir araya geldiklerinde, 1995. *Fotoğraf Gerry Pomeroy*

Waris, British Virgin Adaları'nda poz verirken,1995.

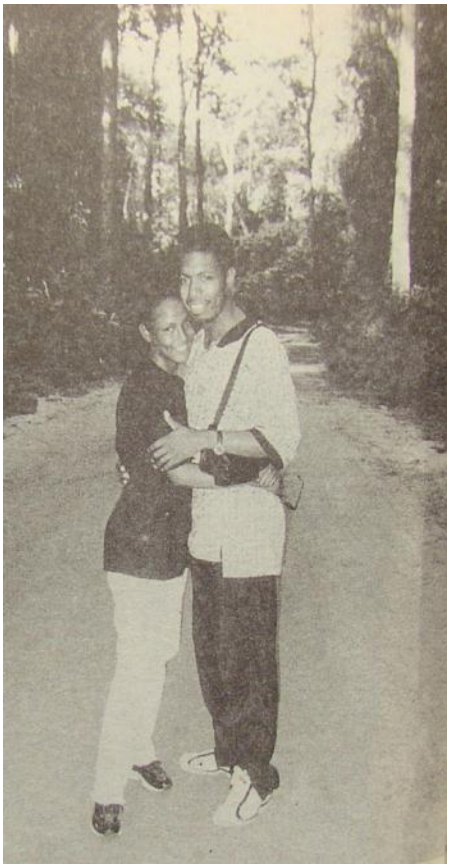

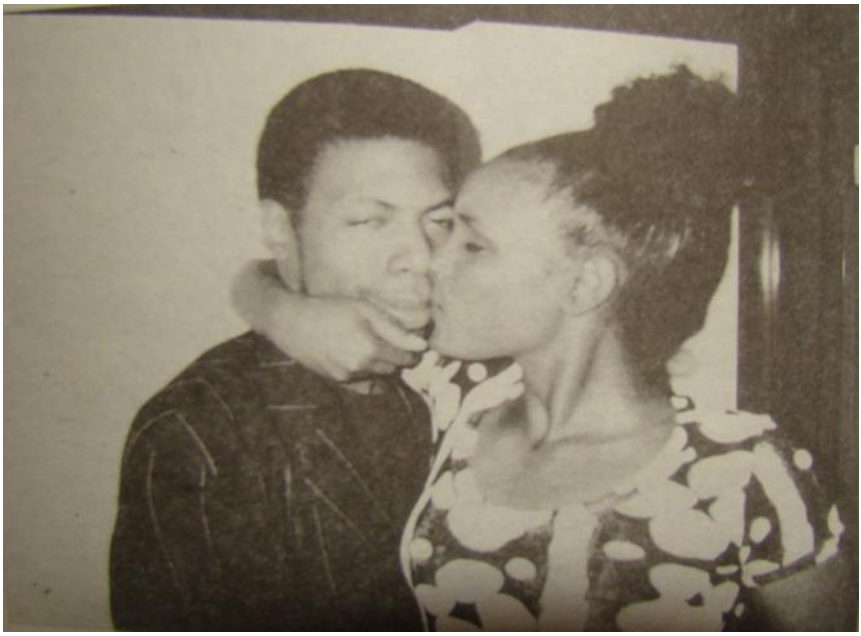
***Üst*:**
Waris ve Herb Ritts, Arizona Çölü'nde poz verirken,1995.

Sağ:
Waris Meksika Ormanları'nda, 1996.

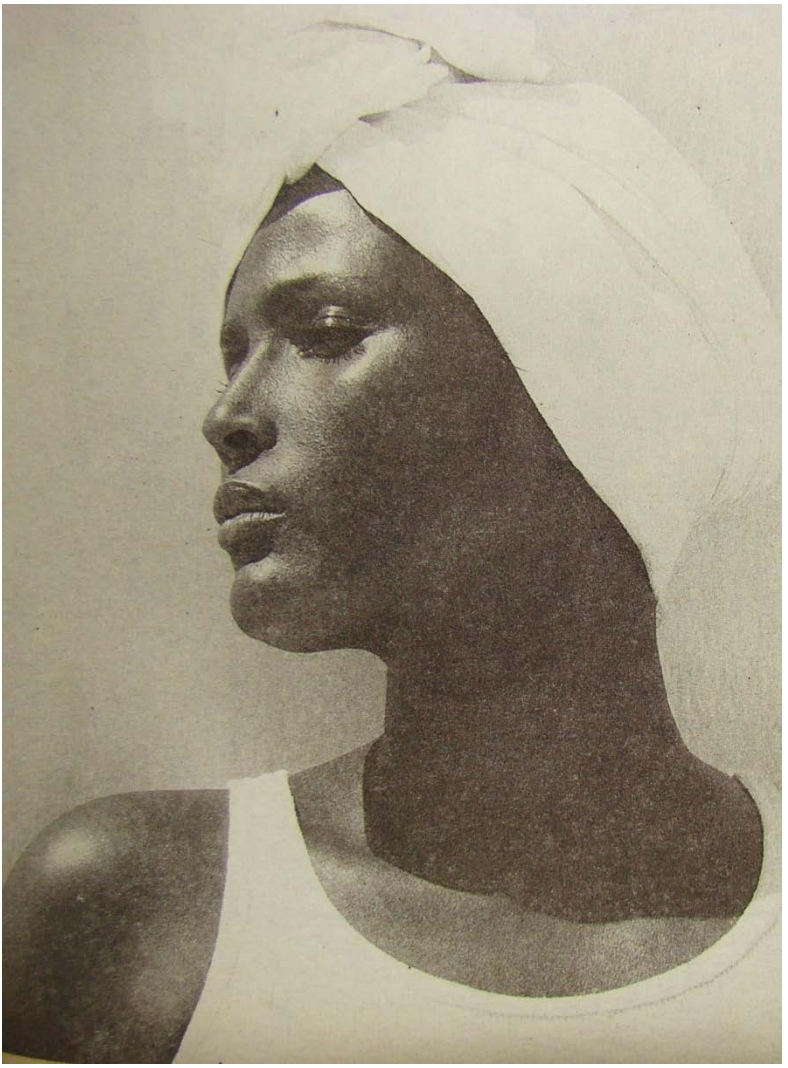
Sol üst: **Waris, Gabon Afrika'da tatilde,1996.**
***Sağ üst ve alt*: Waris ve Dana, Gabon'da tatilde,1996.**

Sağ: **Waris, Virgin Adaları'nda St. John'da tatilde, Yilbasi,1997.**

Alt: **Waris'in İtalyan Marie Claire dergisi için Koto Bolofo tarafından çekilen fotoğrafı, bahar1997.**

Waris, oğlu Aleeke 'ye dokuz aylık hamileyken.
Fotoğraf Sharon Schuster.

Sol: **Dana ve Aleeke, Brooklyn'deki evlerinde, Ocak 1998.**

Alt: **Waris, 1998 baharında objektiflere poz verirken.**
Fotoğraflar Joe Grant

waris dirie

çöl çiçeği

TOP MODEL Waris Dirie'nin; yoksulluğa ve toplumdaki kadın erkek ayrımına karşı verdiği kahramanca savaşın öyküsü!

WARIS DIRIE, çölde göçebe bir yaşam süren ve kızların sünnet edilmesi gibi gelenekleri hala uygulamakta olan Somalili bir ailenin kızı olarak dünyaya geldi. On iki yaşına geldiğinde, yaşlı bir adamla evlendirileceğini öğrenince, çöldeki ailesini terk ederek kaçar ve onu önce Afrika'daki akrabalarına, oradan Londra'ya ve sonra da ünlü bir model olacağı Amerika'ya götüren ilginç yaşam yolculuğu da başlamış olur.

Gündüzleri ***Naomi Campbell*** gibi ünlü modellerle çalışan *Waris Dirie*, aynı zamanda Birleşmiş Milletler'in bir insan hakları elçisi olarak görev yapmaktadır. Fakat o yine de, geceleri, terk etmek zorunda kaldığı vatanı Somali'deki basit yaşamın özlemini çekiyor. Kadınların genel olarak, kendi ayakları üzerinde duran özgür bir birey olma çabası karşısında karşılaştıkları sorunlar, yokluklar ülkesi olan Afrika'nın çöllerinde yaşandığında, çok daha çarpıcı ve öğretici bir deneyim haline geliyor. *Waris Dirie*, bu sorunlarla nasıl başettiğini anlatarak, ister Afrika'da olsun, ister gelişmiş ülkelerde, benzer sorunlarla karşılaşan [illegible] ışık tutuyor. *Dirie*'nin öyküsü aynı zamanda, yılmadan çalışmakla, insanın her istediğini elde edebileceğini de gözler önüne serecek kadar, dirençli ve çalışkan olma konusunda bir ders veriyor.

Waris'in çarpıcı yaşam öyküsünü anlatan bu kitap, on bir ülkede aynı anda yayınlandı ve hemen beyaz perdeye uyarlama çalışmaları başlatıldı.

20 dile çevrildi. Yalnızca Almanya'da 1.000.000'dan fazla satıldı!

"Waris'in öyküsü, gerçek bir kadın kahramanın öyküsü. Herkese esin kaynağı olacak!"
—ELTON JOHN

"Waris Dirie, çok özel ve yürekli bir insan. Öyküsü herkese esin kaynağı olmalı. Düşlerini gerçekleştirmek için karşısına çıkan tüm engelleri aşmakla kalmamış, aynı zamanda kadınların özgürlüğü adına, çok soylu bir savaşa da girmiştir."
–Dr. NAFIS SADIK

Kapak fotoğraf
Koko Bolofo,
Marie Claire-Italya

ISBN 975-8509-27-6

